

**Sprawozdanie Zarządu z działalności
Grupy Kapitałowej LOTOS
za rok 2015**

SPIS TREŚCI

1. O Grupie Kapitałowej LOTOS	5
1.1. W skrócie o działalności Grupy Kapitałowej LOTOS	5
1.2. Model zarządzania segmentowego i struktura organizacyjna	7
1.3. Kalendarium wydarzeń w 2015 roku	10
1.4. Społeczna odpowiedzialność biznesu	12
2. Strategia Grupy Kapitałowej LOTOS oraz kluczowe projekty rozwojowe.....	17
2.1. Realizacja strategii biznesowej 2011 – 2015	17
2.2. Status kluczowych projektów rozwojowych.....	18
2.2.1. EFRA.....	18
2.2.2. B8.....	19
2.2.3. B4/B6.....	20
2.3. Główne inwestycje krajowe i zagraniczne oraz inwestycje kapitałowe	23
2.3.1. Inwestycje rzeczowe	23
2.3.2. Inwestycje kapitałowe.....	24
2.3.3. Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych w porównaniu do wielkości posiadanych środków.....	24
2.4. Założenia strategii Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2016 – 2020	25
2.5. Strategia społecznej odpowiedzialności biznesu	27
3. Działalność operacyjna Grupy Kapitałowej LOTOS.....	30
3.1. Otoczenie makroekonomiczne (zewnętrzne czynniki rozwoju)	30
3.2. Segment wydobywczy	34
3.2.1. Warunki prowadzenia działalności poszukiwawczo-wydobywczej na obszarze Polski	34
3.2.2. Otoczenie rynkowe i tendencje w branży poszukiwawczo-wydobywczej	35
3.2.3. Otoczenie konkurencyjne w działalności poszukiwawczo-wydobywczej	37
3.2.4. Działalność poszukiwawczo – wydobywcza w ujęciu geograficznym.....	40
3.2.5. Istotne wydarzenia w działalności poszukiwawczo-wydobywczej w 2015 roku	45
3.3. Segment produkcji i handlu – przerób ropy naftowej	46
3.3.1. Otoczenie rynkowe na światowym rynku rafineryjnym i bieżące tendencje w branży	46
3.3.2. Czynniki kształtujące poziom cen notowań produktów rafineryjnych.....	52
3.3.3. Gdańska rafineria Grupy LOTOS S.A. i jej usytuowanie w regionie	54
3.3.4. Podstawowe produkty, towary i usługi.....	58
3.3.5. Podsumowanie szans i zagrożeń	60
3.4. Segment produkcji i handlu – sprzedaż hurtowa i detaliczna.....	60
3.4.1. Charakterystyka warunków na krajowym rynku paliw	60
3.4.2. Kanały dystrybucji, pozycja na rynku, sprzedaż produktów paliwowych i pozapaliwowych.....	61
3.4.3. Sprzedaż krajowa i eksportowa oraz trading i optymalizacja.....	65
3.4.4. Charakterystyka branży detalicznej.....	69
3.4.5. Pozycja Grupy Kapitałowej LOTOS na krajowym rynku detalicznym oraz charakterystyka sieci stacji paliw LOTOS	70
3.5. Logistyka.....	73

3.5.1	Logistyka segmentu wydobywczego	73
3.5.2	Logistyka segmentu produkcji i handlu	74
4.	Sytuacja finansowa Grupy Kapitałowej LOTOS	80
4.1.	Omówienie podstawowych wielkości ekonomiczno-finansowych oraz ocena istotnych czynników i nietypowych zdarzeń	80
4.1.1.	Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	80
4.1.2.	Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	85
4.1.3.	Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	87
4.1.4.	Opis istotnych pozycji pozabilansowych w ujęciu podmiotowym, przedmiotowym i wartościowym..	88
4.1.5.	Ocena czynników i zdarzeń o nietypowym charakterze mających wpływ na wyniki z działalności...	89
4.1.6.	Objaśnienie różnic pomiędzy wynikami finansowymi a wcześniej publikowanymi prognozami wyników na 2015 rok	89
4.2.	Finansowanie.....	90
4.2.1.	Informacja o umowach kredytowych i pożyczkach udzielonych w 2014 roku.....	90
4.2.2.	Ocena dotycząca zarządzania zasobami finansowymi	97
4.2.3.	Wykorzystanie wpływów z emisji w ramach realizacji celów emisyjnych.....	101
4.3.	Oświadczenia Zarządu	101
4.3.1.	W sprawie zgodności rocznego sprawozdania finansowego oraz sprawozdania zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS	101
4.3.2.	W sprawie wyboru podmiotu uprawnionego do przeglądu sprawozdań finansowych	101
4.4.	Zasady sporządzenia rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.....	102
5.	Ryzyka w działalności Grupy Kapitałowej LOTOS	103
6.	Organizacja i zarządzanie w Grupie Kapitałowej LOTOS	116
6.1.	Powiązania własnościowe i zasady zarządzania	116
6.1.1.	Informacje o posiadanych przez Grupę LOTOS S.A. oddziałach (zakładach).....	116
6.1.2.	Zmiany własnościowe w Grupie Kapitałowej LOTOS	116
6.1.3.	Zmiany w powiązaniach organizacyjnych lub kapitałowych Grupy LOTOS S.A. z innymi podmiotami.....	119
6.1.4.	Zmiany w podstawowych zasadach zarządzania Grupą LOTOS S.A. i Grupą Kapitałową LOTOS - ocena dojrzałości organizacyjnej.....	123
6.2.	Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej LOTOS	126
6.2.1.	Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej LOTOS.....	126
6.2.2.	Polityka wynagrodzeń - informacje na temat systemu wynagrodzeń, warunkach wynagrodzenia członków Zarządu, zmiany w polityce wynagrodzeń	128
6.2.3.	Umowy zawarte pomiędzy emitentem a osobami zarządzającymi oraz wartość wynagrodzeń, nagród lub korzyści wypłaconych osobom zarządzającym i nadzorującym Grupę LOTOS S.A.	129
6.2.4.	System kontroli programów akcji pracowniczych	130
6.3.	Ochrona środowiska	130
6.4.	Istotne umowy oraz postępowania sądowe w 2015 roku	132
6.4.1.	Umowy znaczące dla działalności zawarte w 2015 roku	132
6.4.2.	Istotne transakcje z podmiotami powiązаныmi na warunkach innych niż rynkowe	135
6.4.3.	Umowa z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych	135
6.4.4.	Postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej	135

7. Informacje dotyczące akcji Grupy LOTOS S.A.	136
7.1. Grupa LOTOS S.A. na Giełdzie Papierów Wartościowych	136
7.1. Polityka dywidendowa.....	142
7.2. Nabycie udziałów (akcji) własnych.....	143
7.3. Akcje i udziały w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących	143
7.4. Umowy, w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy i obligatariuszy	143
8. Ład korporacyjny	144
8.1. Akcjonariat	144
8.1.1. Znaczne pakiety akcji	144
8.1.2. Posiadacze papierów wartościowych, które dają specjalne uprawnienia kontrolne, wraz z opisem tych uprawnień	147
8.1.3. Szczególne uprawnienia Skarbu Państwa oraz ich wykonywanie w spółkach kapitałowych.....	147
8.1.4. Ograniczenia w wykonywaniu prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu	149
8.1.5. Ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych	151
8.2. Funkcjonowanie organów Spółki	151
8.2.1. Walne Zgromadzenie Grupy LOTOS S.A.....	153
8.2.2. Rada Nadzorcza Grupy LOTOS S.A.	154
8.2.3. Zarząd Grupy LOTOS S.A. oraz uprawnienia poszczególnych członków	159
8.2.4. Zasady zmiany statutu Grupy LOTOS S.A.	167
8.3. Zbiór zasad ładu korporacyjnego, które Grupa LOTOS S.A. stosowała w 2015 roku	168

1. O GRUPIE KAPITAŁOWEJ LOTOS

1.1. W SKRÓCIE O DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

Działalność

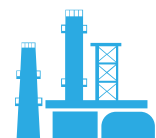
Grupa Kapitałowa LOTOS jest drugim, co do wielkości producentem paliw w Polsce. Jako jedyny podmiot prowadzi wydobycie węglowodorów w Polskiej Wyłącznej Strefie Ekonomicznej Morza Bałtyckiego. Prace w zakresie eksploatacji złóż ropy naftowej prowadzone są także, w ramach Grupy Kapitałowej LOTOS, w obszarze Norweskiego Szelfu Kontynentalnego i na lądowych złożach ropy naftowej na terytorium Litwy. Rafineria Grupy LOTOS w Gdańsku jest jednym z najmłodszych i najbardziej zaawansowanych technologicznie oraz przyjaznych ekologicznie kompleksów rafineryjnych w Europie.

Działalność Grupy Kapitałowej LOTOS podzielona jest na 2 segmenty : wydobywczy (Upstream) oraz produkcji i handlu (Downstream).

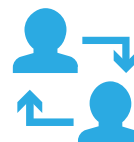
WYDOBYWCZY

Portfel aktywów w trzech krajach:
Norwegia, Polska, Litwa

Jedna z najbardziej
zaawansowanych technologicznie
rafinerii w Europie (wg Studium
Salomona – wskaźnik
kompleksowości 9,5)

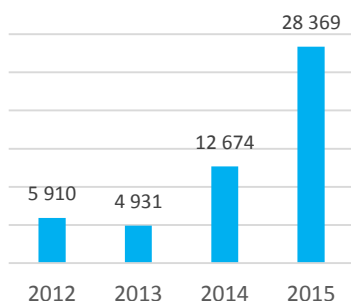
Trzecia, co do wielkości, sieć stacji
paliw w Polsce 476 obiektów.
Hurtowa sprzedaż paliw i innych
produktów ropopochodnych
(asfalty i oleje)

W skład grupy kapitałowej, oprócz Grupy LOTOS (spółka matka, zarządza rafinerią w Gdańsku o nominalnej mocy przerobowej 10,5 mln ton ropy naftowej rocznie), wchodzi obecnie 14 spółek ze znakiem LOTOS. Dwie z nich mają swoją siedzibę poza terenem Polski – na Litwie i w Norwegii.

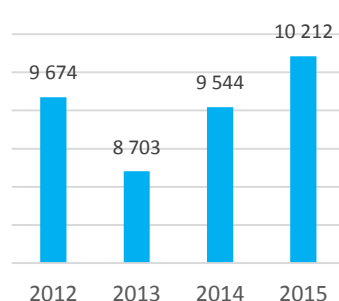
Działalność koncentruje się na wydobyciu i przerobie ropy naftowej oraz hurtowej i detalicznej sprzedaży produktów naftowych, do których należą: paliwa (benzyna bezołowiowa, olej napędowy i lekki olej opałowy), ciężki olej opałowy, asfalty, paliwo lotnicze, benzyna surowa, gaz płynny propan-butan (LPG) i oleje bazowe.

Rozwój

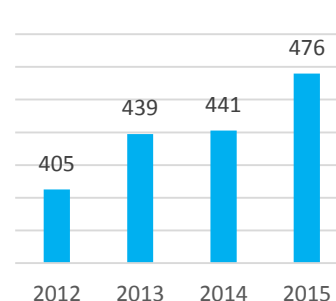
Nadrzędny cel strategiczny Grupy Kapitałowej LOTOS stanowi budowa wartości dla akcjonariuszy poprzez optymalne wykorzystanie dostępnych zasobów intelektualnych i materialnych oraz realizację programów rozwojowych w obszarach: poszukiwawczo-wydobywczym, przerobu ropy naftowej oraz handlowym. Rozwój ten odbywa się z poszanowaniem idei zrównoważonego rozwoju oraz społecznej odpowiedzialności biznesu.

**WYDOBYCIE ROPY
 NAFTOWEJ I GAZU
 ZIEMNEGO**

Dzienne wydobycie węglowodorów na poziomie 28 369 baryłek dziennie¹

**PRZERÓB ROPY NAFTOWEJ
 (tys ton rocznie)**

Przerób ropy naftowej na poziomie 10 212 tys ton rocznie

STACJE PALIW

Przyrost liczby stacji paliw, i poprawa jakości zarządzanej sieci stacji paliw

Kluczowe wskaźniki i parametry finansowe

Konsekwentnie realizowana strategia zmierzająca do maksymalizacji marży zintegrowanej zaowocowała wzrostem potencjału produkcyjnego i lepszą efektywnością operacyjną, co przyczynia się do osiągnięcia dobrych wyników na poziomie operacyjnym (oczyszczona EBITDA LIFO²).

W latach 2012 – 2015 wartość zysku oczyszczonego EBITDA LIFO wynosiła **średnio 1,67 mld PLN**, natomiast w 2015 roku była na poziomie **2,16 mld PLN**.

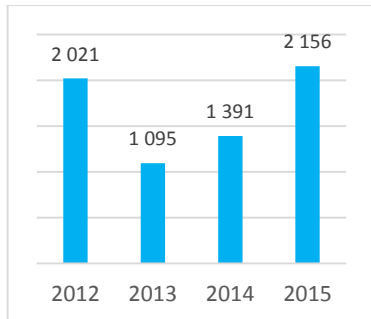
Przychody ze sprzedaży na poziomie skonsolidowanym wyniosły w 2015 roku 22 709 mln PLN. Przepływy gotówkowe z działalności operacyjnej wyniosły 1 488 mln PLN, a ich średni poziom w latach 2012-2015 wyniósł 1 408 mln PLN. Wynik netto w 2015 roku wyniósł -263,3 mln PLN.

¹ Uwzględniając średnią dzienną ilość wydobycia z zakupionego pakietu aktywów Sleipner przypadająca na Grupę Kapitałową LOTOS, zgodnie z efektywną datą zakupu 1 stycznia 2015 roku

² Zysk operacyjny powiększony o amortyzację, z wyłączeniem: wpływu zdarzeń jednorazowych oraz tzw. efektu LIFO (różnicy w wycenie rozchodu zapasów wg metody LIFO – Last In First Out „Ostatnie weszło, pierwsze wyszło” oraz wg metody kosztu średnioważonego)

**OCZYSZCZONA EBITDA
LIFO**

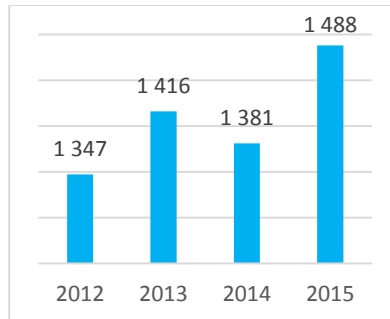
(w mln PLN)

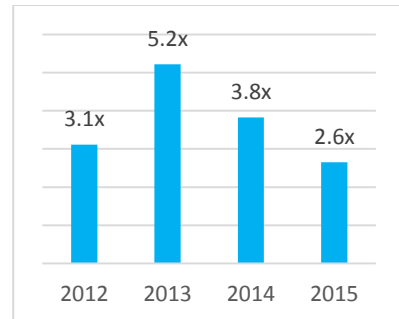
Fluktuacje wyniku spowodowane są zmieniającym się otoczeniem makro; średnia dla lat 2012-2015 1 666 mld PLN

**PRZEPIŁYWY OPERACYJNE Z
DZIAŁALNOŚCI
OPERACYJNEJ**

(w mln PLN)

Stabilny poziom generowania gotówki z działalności operacyjnej; średnia dla lat 2012-2015 1 408 mln PLN

**WSKAŹNIK ZADŁUŻENIA
NETTO³ DO OCZYSZCZONEJ
EBITDY LIFO**

Poprawiająca się zdolność do obsługi istniejącego poziomu zadłużenia

1.2. MODEL ZARZĄDZANIA SEGMENTOWEGO I STRUKTURA ORGANIZACYJNA

Grupa LOTOS S.A., jako podmiot dominujący, pełni wobec spółek Grupy Kapitałowej LOTOS rolę **integratora kluczowych funkcji zarządczych i wspierających**.

Realizacji zadań z tym związanych służy wdrożony w przedsiębiorstwie model zarządzania segmentowego. Segment jest to wydzielony obszar działalności biznesowej zarządzany w grupie kapitałowej przez wyznaczonego członka Zarządu Grupy LOTOS S.A. Przyjęty model wpływa na sprawność zarządzania oraz zapewnienie synergii kosztowej i przychodowej w skali całej organizacji. Zarządzanie segmentowe obejmuje m.in. realizację spójnej strategii, planowanie i kontroling, zintegrowane zarządzanie operacyjne oraz zapewnienie spójnych standardów korporacyjnych.

W działalności operacyjnej Grupy Kapitałowej LOTOS wyróżnia się dwa główne segmenty operacyjne sprawozdawcze:

- **segment wydobywczy** – obejmujący działalność w zakresie pozyskiwania i eksploatacji złóż ropy naftowej i gazu ziemnego,
- **segment produkcji i handlu** – obejmuje działalność spółek w zakresie wytwarzania, przetwarzania produktów rafinacji ropy naftowej, jak również ich sprzedaży hurtowej i detalicznej oraz działalność pomocniczą, transportową i serwisową.

Dla celów zarządczych, Grupa Kapitałowa LOTOS podzielona jest na jednostki biznesowe w ramach segmentów zarządczego i wsparcia korporacyjnego oraz dwóch równorzędnych segmentów biznesowych odpowiadających obszarom upstream i downstream (zilustrowane na rysunku 1, str. 9) :

- **segment zarządczy:** zarządzany przez Prezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A., tj. Szefa segmentu zarządczego. Segment prowadzi działania w zakresie wzrostu wartości Grupy Kapitałowej LOTOS, poprzez zarządzanie całokształtem jej działalności oraz koordynowanie funkcji wsparcia procesowego, w tym

³ Net debt/oczyszczonej EBITDY LIFO; dług netto na 31 grudnia, oczyszczona EBITDA LIFO za ostatnie 12 miesięcy

zarządzania zasobami ludzkimi, zapewnienia skutecznej komunikacji, realizacji Społecznej Odpowiedzialności, relacji międzynarodowych, relacji inwestorskich, zarządzania marką i działalnością marketingową, organizacją przedsiębiorstwa, zarządzania procesami biznesowymi i systemami oraz utrzymania systemu kontroli wewnętrznej.

- **segment poszukiwawczo-wydobywczy:** zarządzany przez Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. ds. Poszukiwań i Wydobywania, tj. Szefa segmentu poszukiwawczo-wydobywczego. Do zadań segmentu należy opracowanie strategii rozwoju działalności Grupy Kapitałowej LOTOS w obszarze poszukiwań i wydobywania złóż ropy naftowej i gazu oraz zarządzanie i nadzorowanie działań w tym zakresie.

Do segmentu poszukiwawczo-wydobywczego przypisana jest spółka LOTOS Petrobaltic wraz z podległymi spółkami zależnymi i powiązanymi.

- **segment produkcyjno-handlowy:** zarządzany przez Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. ds. Produkcji i Handlu, tj. Szefa segmentu produkcyjno-handlowego. Do zadań segmentu należy zarządzanie całokształtem działalności w zakresie maksymalizacji marży zintegrowanej oraz koordynacja zagadnień związanych z utrzymaniem wymaganej sprawności i dostępności aktywów przetwórczych oraz ich optymalnym wykorzystaniem, realizacją produkcji rafinerijnej, zaopatrzeniem w ropę naftową, jak również w zakresie obrotu produktami naftowymi oraz surowcami energetycznymi. W zakresie działalności segmentu mieści się działalność detaliczna (rozwój sieci stacji paliw) i rozwój działalności tradingowej.

Do segmentu produkcyjno-handlowego przypisane są spółki: LOTOS Asphalt, LOTOS Infrastruktura, LOTOS Kolej, LOTOS Oil, LOTOS Paliwa, LOTOS Serwis, LOTOS Straż, LOTOS Terminale wraz ze spółkami jej grupy kapitałowej.

- **segment strategiczno-rozwojowy:** zarządzany przez Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. ds. Strategii i Rozwoju, tj. Szefa segmentu strategiczno-rozwojowego. Do zadań segmentu należy opracowanie strategii Grupy Kapitałowej LOTOS i monitorowanie jej realizacji, prowadzenie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej, definiowanie kierunku działań rozwojowych i inwestycyjnych, realizacja Projektu EFRA, zarządzanie projektami, zarządzanie ryzykiem korporacyjnym, koordynacja działań w zakresie ochrony środowiska, bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa fizycznego.

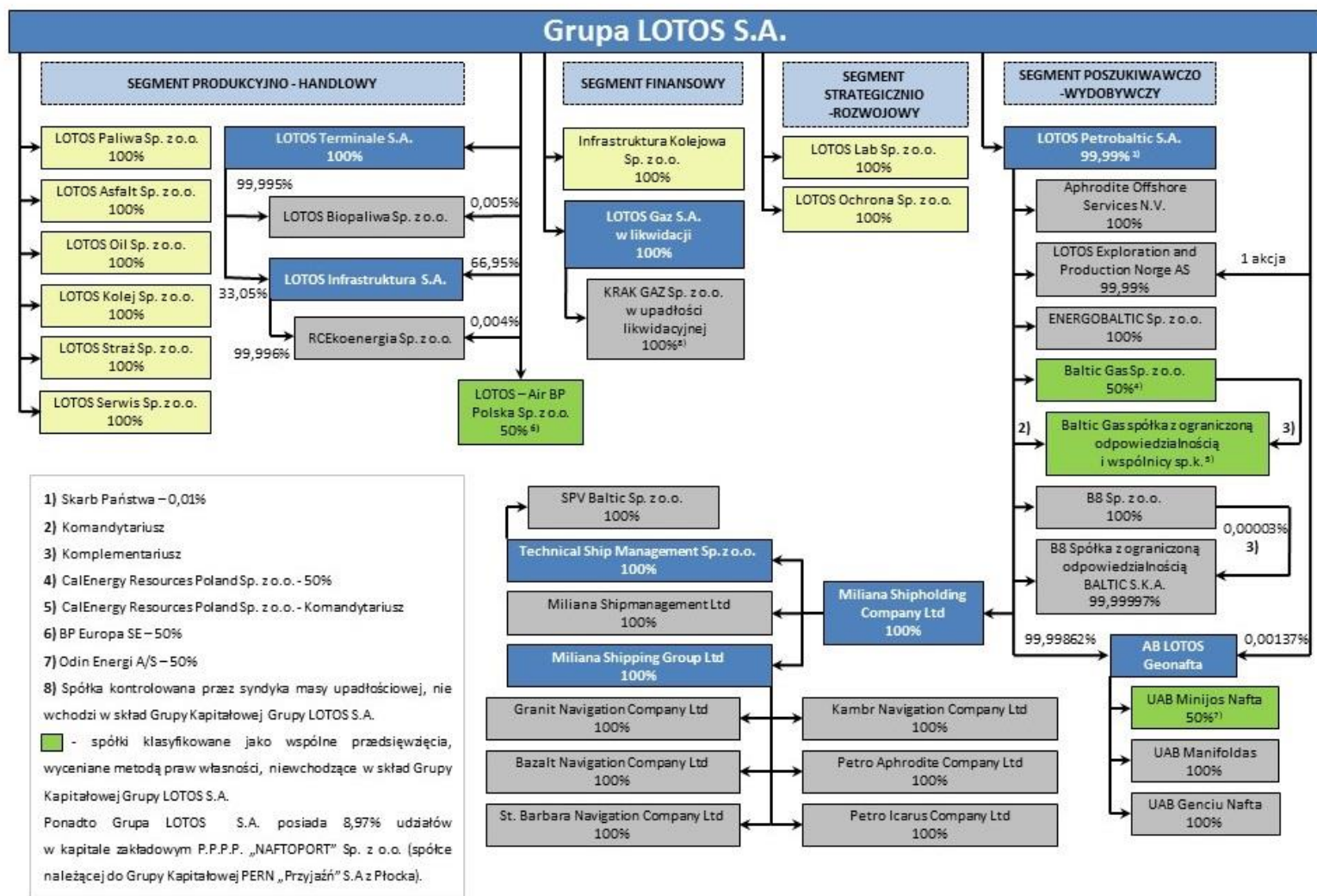
Do segmentu strategiczno-rozwojowego przypisane są spółki: LOTOS Lab i LOTOS Ochrona.

- **segment finansowy:** zarządzany przez Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. ds. Ekonomiczno-Finansowych, tj. Szefa segmentu finansowego. Do zadań segmentu należy zarządzanie całokształtem działalności finansowej i rachunkowej, w tym opracowanie i monitorowanie strategii finansowej, podatkowej i ubezpieczeniowej, zarządzanie procesem budżetowania i kontrolingu, wypracowywanie i wdrażanie strategii zarządzania ryzykiem finansowym oraz zarządzanie całokształtem zagadnień w zakresie posiadanych aktywów oraz procesów restrukturyzacyjnych.

Do segmentu finansowego przypisane są spółki: Infrastruktura Kolejowa Sp. z o.o. oraz LOTOS Gaz w likwidacji wraz z podległą spółką zależną.

W 2015 roku nastąpiły istotne zmiany w strukturze organizacyjnej Grupy Kapitałowej LOTOS, które zapoczątkowały proces przekształcenia w kierunku większej koncentracji segmentów biznesowych na działaniach operacyjnych (core-business) oraz mocniejszej integracji funkcji zarządczych i wsparcia świadczących usługi dla struktury operacyjnej, zapewniając tym samym skuteczną realizację celów strategicznych, optymalizację procesów, dynamizm w działaniu, zwiększenie elastyczności funkcjonowania oraz wzmocnienie funkcji korporacyjnych i nadzoru właścicielskiego

Rys 1. Schemat struktury organizacyjnej Grupy Kapitałowej LOTOS wg. segmentów branżowych – stan na 31 grudnia 2015 roku

1.3. KALENDARIUM WYDARZEŃ W 2015 ROKU

Tab 1. Zestawienie podsumowujące istotne wydarzenia dla Grupy Kapitałowej LOTOS w 2015 roku

Okres	Wydarzenie
Styczeń	<ul style="list-style-type: none"> • Uruchomienie nowego terminalu kolejowego.
Luty	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpoczęcie dostaw ropy z PGNiG. • Grupa LOTOS S.A. głównym sponsorem reprezentacji Polski w piłce nożnej. • Nagroda dla LOTOS Asphalt „Budowlana Firma Roku 2014”.
Marzec	<ul style="list-style-type: none"> • Umowa sprzedaży przez LOTOS Lab oddziałów w Jaśle i Czechowicach spółce Polwax.
Kwiecień	<ul style="list-style-type: none"> • Złoty Laur dla LOTOS Asphalt w konkursie Pomorska Nagroda Jakości. • I miejsce Grupy LOTOS w Rankingu Odpowiedzialnych Firm w kategorii: paliwa, energetyka i wydobywanie. • LOTOS Terminale kupiła od Grupy LOTOS terminal paliw w Poznaniu.
Maj	<ul style="list-style-type: none"> • Uchwała Rady Nadzorczej o powołaniu Pawła Olechnowicza na funkcję prezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. IX kadencji. • „Złoty Listek CSR” dla Grupy LOTOS S.A. • LOTOS Asphalt podpisała z konsorcjum 8. instytucji finansowych umowy kredytowe na finansowanie inwestycji Projektu EFRA.
Czerwiec	<ul style="list-style-type: none"> • 450. stacja w sieci LOTOS, a zarazem 175. w segmencie LOTOS Optima, została otwarta w Kaliszu. • LOTOS Oil wprowadził na rynek 4 nowoczesne samochodowe oleje syntetyczne do przeglądów pogwarancyjnych. • Nagroda „Innovation Award 2015” dla Grupy LOTOS.
Lipiec	<ul style="list-style-type: none"> • W ramach Projektu EFRA LOTOS Asphalt podpisała z włoską firmą Kinetics Technology (KT) kontrakt o wartości 1,26 mld zł na projektowanie, dostawy oraz budowę i przekazanie do rozruchu trzech głównych instalacji projektu.
Sierpień	<ul style="list-style-type: none"> • Uzyskanie pozwolenia na budowę podmorskiego gazociągu: B8 – Władysławowo. • Powołanie Fundacji LOTOS. • LOTOS Asphalt, podpisała umowę sprzedaży koksu z holenderską firmą Oxbow Energy Solutions. • Diamenty Forbesa dla LOTOS Oil. • Spotkanie otwierające (kick-off meeting) Projektu EFRA - z firmą KT.

- Start budowy instalacji Węzeł Odzysku Wodoru.
- Statuetka „Top Secondary Listing” za najlepszą, wtórną emisją akcji w Europie Środkowo-Wschodniej.
- Umowa Grupy LOTOS z niemiecką Linde AG, Engineering Division na budowę wytwórni tlenu.
- Wmurowanie kamienia węgielnego pod budowę kompleksu instalacji Projektu EFRA.
- Uzyskanie pierwszej ropy ze złoża B8 na Morzu Bałtyckim.
- Umowa LOTOS Norge z ExxonMobil Norway w sprawie nabycia pakietu aktywów w obszarze Sleipner na Norweskim Szelfie Kontynentalnym.

Wrzesień

- Umowa Grupy LOTOS S.A. z KT na wykonanie Instalacji HVDU.

Październik

- Umowa LOTOS Asphalt z Przembud Gdańsk na budowę obiektu elektroenergetycznego Projektu EFRA.
- Tytuł „Lider Bezpieczeństwa Narodowego”.
- Certyfikat HR Najwyższej Jakości dla Grupy LOTOS.
- Statuetka Ministra Gospodarki dla LOTOS Kolej za wybitne osiągnięcia w transporcie szynowym.
- LOTOS Oil po raz piąty „Ambasadorem Polskiej Gospodarki” w kategorii „Marka Europejska”.
- 2 miejsce w konkursie na najlepszy raport roczny 2014 w kategorii „przedsiębiorstwa”.
- „Złoty Laur Super Biznesu” w kategorii „Sponsoring Sportowy”.

- Dzielne wydobywanie na złożu B8 przekroczyło wydobywanie na złożu B3.
- Tytuł Perła Polskiej Gospodarki w Kategorii Perły Wielkie dla Grupy Kapitałowej LOTOS.
- Sprzedaż przez LOTOS Serwis oddziałów w Czechowicach i Jaśle firmie Apex Elzar.
- LOTOS Kolej rozpoczęła realizację przewozów kolejowych w Niemczech.
- LOTOS-Air BP podpisała umowę na dostawy paliwa na lotnisko w Olsztynie - Szymanach.
- LOTOS Norge uzyskała zgodę norweskich ministerstw na nabycie pakietu aktywów w obszarze Sleipner.

Listopad

Grudzień

- Uruchomienie wydobywania ropy ze złoża B8 oraz akwizycja aktywów Sleipner w Norwegii dwuipółkrotnie zwiększyła dziennie wydobywanie węglowodorów Grupy LOTOS do poziomu 30,3 tys. boe/d na koniec 2015r. – przekraczając cel wydobywczy zapisany w Strategii 2011-2015 na poziomie 24 tys. boe/d.
- Marka LOTOS uzyskała tytuł „Dobra Marka 2015 – Jakość, Zaufanie, Renoma” w kategorii „Oleje silnikowe”.
- Grupa LOTOS po raz kolejny uhonorowana prestiżowym tytułem „Firma dobrze widziana”.

1.4. SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ BIZNESU

Nadrzędny cel strategiczny Grupy LOTOS S.A. w 2015 roku to budowa wartości dla akcjonariuszy przez optymalne wykorzystanie dostępnych zasobów intelektualnych i materialnych oraz realizację projektów rozwojowych w kluczowych obszarach działania, tj. w obszarze poszukiwawczo-wydobywczym, rafineryjnym i rynkowym.

Spółka, zgodnie z deklaracją zawartą w misji, dąży do prowadzenia swojej działalności we wszystkich obszarach w sposób zrównoważony, przy poszanowaniu określonych prawem warunków i z zachowaniem zasad społecznej odpowiedzialności biznesu (ang. Corporate Social Responsibility, CSR).

Grupa Kapitałowa LOTOS wierzy, że biznes powinien być prowadzony w zgodzie z normami etycznymi, środowiskiem naturalnym i potrzebami społeczeństwa, dlatego przyjęła system wartości, który traktuje jako długofalowe zobowiązanie wobec wszystkich interesariuszy.

Cztery naczelną wartości społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS to:

- **CZYSTOŚĆ** – zobowiązanie do przestrzegania najwyższych standardów środowiskowych i ekologicznych oraz deklaracja etycznej i uczciwej konkurencji, a także przeciwdziałanie naruszaniu praw człowieka.
- **OTWARTOŚĆ** – stosunek Grupy Kapitałowej LOTOS do zmian, potrzeb świata i oczekiwań ludzi.
- **INNOWACYJNOŚĆ** – docenienie i ochrona kapitału intelektualnego, jakim dysponuje Grupa Kapitałowa LOTOS, oraz kompetencji pracowników firmy.
- **ODPOWIEDZIALNOŚĆ** – postawa wobec przyszłości ludzi i środowiska naturalnego, kraju i bezpieczeństwa jego pozycji w świecie.

Podejmowane przez Grupę Kapitałową LOTOS działania w dziedzinie społecznej, gospodarczej, relacji z kluczowymi interesariuszami oraz ładu korporacyjnego, w szczególności odnoszą się do:

- Przestrzegania norm prawnych i etycznych,
- zwiększania pozytywnego wkładu w rozwój społeczny,
- minimalizowania negatywnych skutków działalności i ograniczania ryzyka z tym związanego,
- maksymalizacji szans na zrównoważony rozwój organizacji w długim czasie,

Działalność prospołeczna Grupy Kapitałowej LOTOS koncentruje się na trzech kluczowych obszarach, do których należą:

- ochrona środowiska i ekologia - zwłaszcza w obszarze ochrony bioróżnorodności Morza Bałtyckiego z uwagi na nadmorskie położenie gdańskiej rafinerii oraz w odniesieniu do cennych przyrodniczo terenów znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie Spółki,
- bezpieczeństwo w ruchu drogowym - na które Grupa Kapitałowa LOTOS oddziałuje zarówno jakością produktów, jak i kompleksowymi programami edukacyjnymi,

- wyrównywanie szans społecznych oraz wsparcie edukacji i rozwoju dzieci i młodzieży - do których kierowane są programy społeczno-sportowe oraz szereg projektów, których celem jest wsparcie rozwoju utalentowanej młodzieży.

W każdym z obszarów Grupa Kapitałowa LOTOS współpracuje z uznanymi i sprawdzonymi partnerami społecznymi, zgodnie z kompetencjami i przyjętymi wartościami.

Z początkiem czerwca 2015 roku Zarząd Grupy LOTOS podjął decyzję o powołaniu Fundacji LOTOS. Jej kluczowym zadaniem jest zarządzanie polityką dobroczynną firmy. Misją Fundacji jest wszechstronna działalność społeczna wnosząca pozytywny wkład w rozwój otoczenia społecznego i przyrodniczego. Działalność Fundacji skoncentrowana jest głównie na projektach z zakresu: ekologii i ochrony środowiska, nauki, edukacji i oświaty oraz rozwoju społecznego.

Wraz z powołaniem Fundacji likwidacji uległ Fundusz Celowy, z którego do tej pory finansowane były inicjatywy społeczne w formie darowizn. W 2015 roku Fundacja LOTOS przekazała darowizny na kwotę ponad 762 tys. PLN.

Tab 3. Program etyczny

Kodeks etyki Grupy Kapitałowej LOTOS funkcjonuje od początku 2013 roku i stanowi fundament przyjętego kompleksowego Programu etycznego, ukierunkowanego na uczynienie z etyki biznesu najwyższego standardu zarządzania w organizacji. W skład Programu, obok edukacji etycznej oraz działań komunikacyjnych, wchodzi kanały zgłaszania naruszeń postanowień Kodeksu oraz instytucje etyczne, stojące na straży przestrzegania przyjętych standardów postępowania – Rada ds. etyki oraz Rzecznik ds. etyki. Rada to powołany w 2013 roku

organ kolegialny, którego członkami są reprezentanci wszystkich segmentów biznesowych Grupy Kapitałowej LOTOS. Rzecznik ds. etyki, pełniący – podobnie jak Rada – swoją funkcję społecznie, został powołany w czerwcu 2014 roku.

Inny istotny element obowiązujących w organizacji norm stanowi przyjęta w 2012 roku Polityka przeciwdziałania nadużyciom. Ustanowienie obu dokumentów było zgodne z celami Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2012 - 2015.

Publicznie deklarowane poparcie dla inicjatyw społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR)

Jako firma społecznie odpowiedzialna, Grupa Kapitałowa LOTOS poparła i stosuje w różnych sferach swojej działalności zasady i postulaty sformułowane zarówno w Polsce, jak i na arenie międzynarodowej przez uznane organizacje społeczne, branżowe oraz organy administracji publicznej, odnoszące się do kwestii odpowiedzialności społecznej oraz zrównoważonego rozwoju.

Grupa LOTOS S.A. zadeklarowała poparcie dla dziesięciu zasad United Nations Global Compact – największej na świecie dobrowolnej inicjatywy obywatelstwa korporacyjnego, której jest członkiem od 2009 roku

W 2014 roku Grupa LOTOS została sygnatariuszem inicjatywy UN Global Compact określonej jako Call to Action on Anti-Corruption (Wezwanie do działania przeciwko korupcji). Sygnatariusze wspólnie zaapelowali do rządów o promowanie tworzenia rozwiązań zgodnych z polityką przeciwdziałania korupcji we wszystkich jej formach.

W 2015 roku Grupa LOTOS przystąpiła do kolejnej nowej inicjatywy UN Global Compact Program Bałtyk, która jest wyrazem działania Systemu ONZ zmierzającego do przywrócenia dobrego stanu ekologicznego Morza Bałtyckiego oraz efektywnego zarządzania ekosystemem i zasobami basenu morskiego. W ramach Programu Bałtyk, UN Global Compact tworzy platformę współpracy biznesu, administracji rządowej i samorządowej, organizacji pozarządowych oraz sektora nauki, koordynującą działania zainteresowanych stron. Inicjatywa jest programem wieloletnim, którego pierwsza faza jest planowana na lata 2015 – 2020.

Kolejnym potwierdzeniem zaangażowania Grupy LOTOS w zakresie wspierania zrównoważonego rozwoju zarówno w ramach branży, jak i w wymiarze ogólnospołecznym jest przynależność od 2010 roku do grona sygnatariuszy Deklaracji w sprawie zrównoważonego rozwoju w branży energetycznej w Polsce.

Spółka kontynuuje też działania w ramach podpisanej w 2012 roku „Deklaracji polskiego biznesu na rzecz zrównoważonego rozwoju”. To wspólny głos przedsiębiorstw wspierający cele zapisane w „Wizji zrównoważonego rozwoju dla polskiego biznesu 2050”.

Od grudnia 2008 roku Grupa LOTOS jest partnerem strategicznym Forum Odpowiedzialnego Biznesu - organizacji pozarządowej, która od 15 lat promuje CSR na polskim rynku.

W 2012 roku Grupa LOTOS znalazła się w gronie instytucji i organizacji wchodzących w skład partnerstwa działającego na rzecz rozwoju Pomorza. Forum Inicjowania Rozwoju (FIR) to wieloaspektowy projekt współpracy międzysektorowej, którego celem jest nawiązywanie oraz prowadzenie partnerskich programów na rzecz rozwoju lokalnych społeczności. Inicjatywa została zaplanowana, jako regionalna, z przeznaczeniem w głównej mierze dla

interesariuszy województwa pomorskiego. Forum gwarantuje równy dostęp do zasobów projektu – wymiany doświadczeń oraz finansowania w ramach utworzonego w 2014 roku Funduszu Grantowego będącego integralną częścią FIR.

Sposób raportowania wyników CSR

Jedno ze zobowiązań Grupy LOTOS, podjętych wobec interesariuszy i zawartych w Strategii CSR w 2008 roku, dotyczyło wdrożenia kompleksowego systemu raportowania wyników. Jako najlepszą metodę sporządzania raportów przyjęto stosowanie się do Wytucznych raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju opracowanych przez Global Reporting Initiative (GRI). Standard GRI zdobył uznanie, jako jedyny kompleksowo ujmujący aspekty CSR przy jednoczesnym zapewnieniu porównywalności i mierzalności dokonań w poszczególnych obszarach działalności firmy. Spółka przygotowuje raporty wg tego standardu od 2006 roku. Począwszy od raportu za 2011 rok poddawane są również niezależnej weryfikacji zewnętrznej (poziom A+). Poziom A oznacza najwyższy poziom transparentności osiągnięty dzięki raportowaniu największej liczby danych w trzech obszarach działalności Grupy Kapitałowej LOTOS: finansowym, społecznym i środowiskowym.

Obecne raporty zintegrowane Spółki prezentują trzy poziomy informacji oczekiwanych przez interesariuszy:

- strategię działalności – informacje te tworzą ogólny kontekst konieczny do dobrego zrozumienia funkcjonowania organizacji,
- podejście do zarządzania w poszczególnych obszarach – informacje prezentujące sposób, w jaki Grupa LOTOS zarządza biznesem we wszystkich aspektach, przedstawiające kontekst konieczny dla zrozumienia jej funkcjonowania w konkretnej dziedzinie,
- dotychczasowe wyniki i plany w dłuższej perspektywie – informacje, których celem jest dostarczenie porównywalnych danych na temat ekonomicznych, środowiskowych i społecznych aspektów działalności.

Wersja elektroniczna raportów dostępna jest w serwisie internetowym www.raportroczny.lotost.pl

Ład informacyjny

Grupa LOTOS po raz dziewiąty znalazła się w RESPECT Index (tj. ang. Responsibility, Ecology, Sustainability, Participation, Environment, Community, Transparency) – indeksie najbardziej odpowiedzialnych społecznie spółek Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie. LOTOS ponownie spełnił bardzo wysokie wymagania projektu RESPECT i tym samym znalazł się w elitarnej grupie 23 firm, które weszły w skład nowego portfela indeksu. Grupa LOTOS obecna jest w indeksie od początku jego istnienia.

RESPECT Index to pierwszy w Europie Środkowo-Wschodniej indeks spółek odpowiedzialnych. Indeksy spółek odpowiedzialnych skupiają grono podmiotów wyróżniających się działaniem według najlepszych standardów zarządzania w zakresie ładu korporacyjnego i informacyjnego, relacji z inwestorami, a także mogących poszczycić się przykładaniem najwyższej wagi działań w obszarze ESG (t.j. Środowisko, Społeczna Odpowiedzialność Biznesu i Ład Korporacyjny). RESPECT Index uwzględnia także kryteria dochodowości z tytułu dywidend i praw poboru, służące ocenie koniunktury w grupie spółek wchodzących w jego skład.

2. STRATEGIA GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS ORAZ KLUCZOWE PROJEKTY ROZWOJOWE

2.1. REALIZACJA STRATEGII BIZNESOWEJ 2011 – 2015

Rys 2. Łańcuch wartości Grupy Kapitałowej LOTOS

Grupa LOTOS w latach 2011- 2015 koncentrowała się na działalności podstawowej, czyli poszukiwaniu i wydobyciu węglowodorów, przerobie ropy naftowej oraz handlu produktami naftowymi dążąc do poprawy efektywności handlowej w powiązaniu z optymalizacją procesów rafineryjnych i logistyki. Celem realizowanej strategii było wydłużenie łańcucha wartości i zwiększenie marż sprzedawanych produktów.

Zapisany w Strategii 2011-2015 **cel wydobywczy na poziomie 24 tys. boe/d został przekroczony** między innymi dzięki transakcji zakupu pakietu aktywów wydobywczych Sleipner (szerzej: [raport bieżący nr 30/2015](#) z dnia 31 października 2015 roku) oraz uruchomieniu wydobycia ze złoża B8.

Zwiększone moce przerobowe oraz elastyczność instalacji rafineryjnych wybudowanych w ramach pomysłu zakończono w 2010 roku Programu 10+ **zostały w pełni wykorzystane w 2015 roku, czego efektem był przerób ponad 10,2 mln t ropy.**

Segment handlowy **przekroczył zakładany w Strategii 2011-2015 udział w rynku na poziomie 30% oraz osiągnął 10% udział w krajowej sprzedaży detalicznej** na koniec 2015 roku.

Misja Grupy Kapitałowej LOTOS

Innowacyjny i zrównoważony rozwój w obszarze poszukiwań i wydobycia oraz przerobu węglowodorów, handlu produktami najwyższej jakości zapewniający trwały wzrost wartości dla akcjonariuszy i osiągnięcie satysfakcji klienta, umożliwiający stałe doskonalenie i korzystanie z potencjału pracowników, realizowany w sposób odpowiedzialny wobec społeczeństwa i środowiska oraz zgodny z polityką bezpieczeństwa w sektorze energii.

2.2. STATUS KLUCZOWYCH PROJEKTÓW ROZWOJOWYCH

2.2.1. EFRA

26 czerwca 2015 roku Grupa LOTOS S.A., wspólnie ze spółką zależną LOTOS Asphalt, uruchomiła realizację Projektu EFRA w konsekwencji akceptacji przez Radę Nadzorczą Spółki warunków finansowania Projektu i zabezpieczeń oraz podniesienia kapitału zakładowego LOTOS Asphalt. Zawarcie przez spółkę LOTOS Asphalt, finansującą inwestycję w 79%, umowy kredytowej z ośmioma instytucjami finansowymi, a także podpisanie podstawowej dokumentacji finansowej i projektowej, umożliwiło dalsze działania.

Łączna wartość nakładów inwestycyjnych Projektu EFRA wynosi 517,8 mln EUR. Przekazanie ostatnich instalacji Projektu EFRA do eksploatacji planowane jest na początek 2 kwartału 2018 roku.

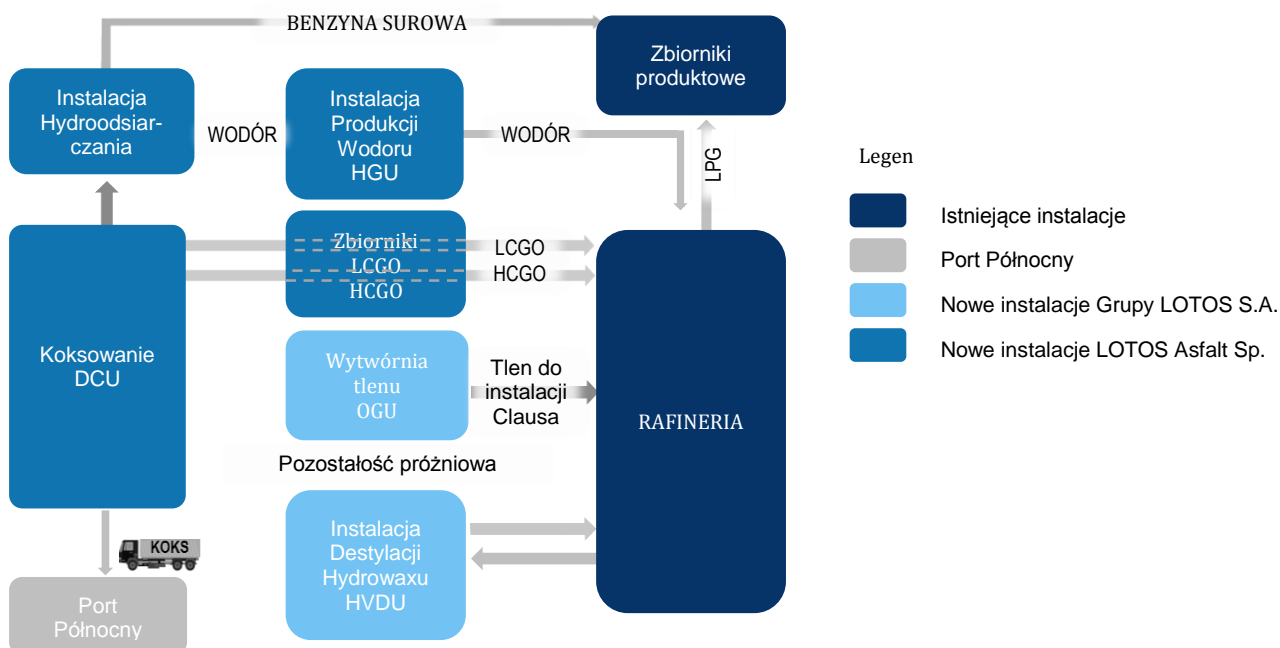
W połowie lipca 2015 roku Projekt wszedł w fazę szczegółowego projektowania, kiedy spółka LOTOS Asphalt podpisała z firmą KT Kinetics Technology kluczowy kontrakt EFRA na projektowanie techniczne, dostawy oraz budowę (tzw. EPC) w formule „pod klucz” dla głównych instalacji, tj. Instalacji Opóźnionego Koksowania (tzw. DCU) i Instalacji Hydroodsiarczania Benzyny (tzw. CNHT) oraz Instalacji Produkcji Wodoru (tzw. HGU). Po spełnieniu przez LOTOS Asphalt wszystkich warunków uruchomienia kredytu na finansowanie Projektu EFRA, stało się możliwe rozpoczęcie wykorzystywania środków z tego kredytu.

Dla zabezpieczenia odbiorcy produktu ubocznego Instalacji Opóźnionego Koksowania, Grupa LOTOS zawarła 10-letnią umowę na sprzedaż ok. 350 tys. ton rocznie koksu wyprodukowanego w ramach Projektu EFRA z holenderską spółką Oxbow Energy Solutions B.V.

Do końca 2015 roku zawarto także umowy EPC na budowę instalacji Destylacji Hydrowaxu, (tzw. HVDU) oraz budowę instalacji produkcji tlenu (tzw. OGU), a także kolejne kontrakty wykonawcze w ramach umowy na projektowanie techniczne oraz zarządzanie dostawami i budową (tzw. EPCM) na zakres połączeń międzyobiektowych i instalacji pomocniczych. Obok prowadzonych prac projektowych i kontraktacyjnych, uruchomiono prace wykonawcze tj. rozpoczęto budowę budynku stacji energetycznej oraz nowej estakady rurociągowej.

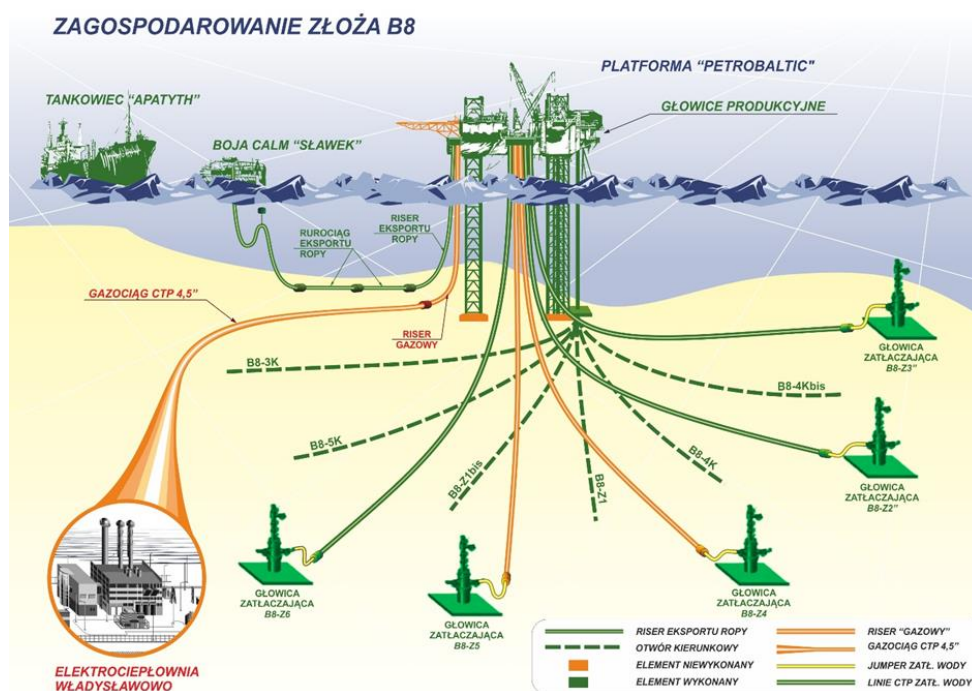
Jednocześnie trwał proces uzyskiwania pozwoleń na budowę (do grudnia uzyskano 11 pozwoleń na budowę obiektów w ramach umowy EPCM w zakresie połączeń międzyobiektowych i instalacji pomocniczych). Na koniec grudnia całkowity postęp prac Projektu EFRA wyniósł 7,7% w porównaniu do planowanego poziomu 3,6%.

Rys 3. Schemat funkcjonowania instalacji Projektu EFRA

2.2.2. B8

Projekt B8 zakłada wydobycie węglowodorów ze złoża znajdującego się w Polskiej Wyłącznej Strefie Ekonomicznej na Morzu Bałtyckim. Zasoby 2P złoża B8 (tzn „pewne i prawdopodobne”), wg. międzynarodowej klasyfikacji SPE, szacowane są na ok. 3,5 mln ton ropy naftowej (tj. ok. 27 mln baryłek). B8 to trzecia co do wielkości kopalnia ropy naftowej w Polsce i złożo z największymi zasobami ropy naftowej do wydobycia w polskiej części Bałtyku .

Celem projektu jest zagospodarowanie złoża ropy naftowej i uruchomienie pełnej produkcji ropy naftowej, czemu posłuży przebudowana platforma Petrobaltic. Od dnia 30 września 2015 roku, zgodnie z założeniami, uruchomiona została wstępna produkcja ze złoża B8 przy wykorzystaniu platformy wiertniczej LOTOS Petrobaltic, dzięki czemu spółka LOTOS Petrobaltic podwoiła poziom wydobycia węglowodorów realizowany na Bałtyku. Po zakończeniu przebudowy platformy Petrobaltic na docelowe centrum produkcyjne na złożu B8, posadowieniu jej na złożu oraz po zbudowaniu gazociągu, uruchomiona zostanie pełna produkcja ze złoża, na poziomie ok. 5 tys. bbl ropy naftowej dziennie (250 tys. ton rocznie). Finalizacja projektu planowana jest na jesień 2017 roku.

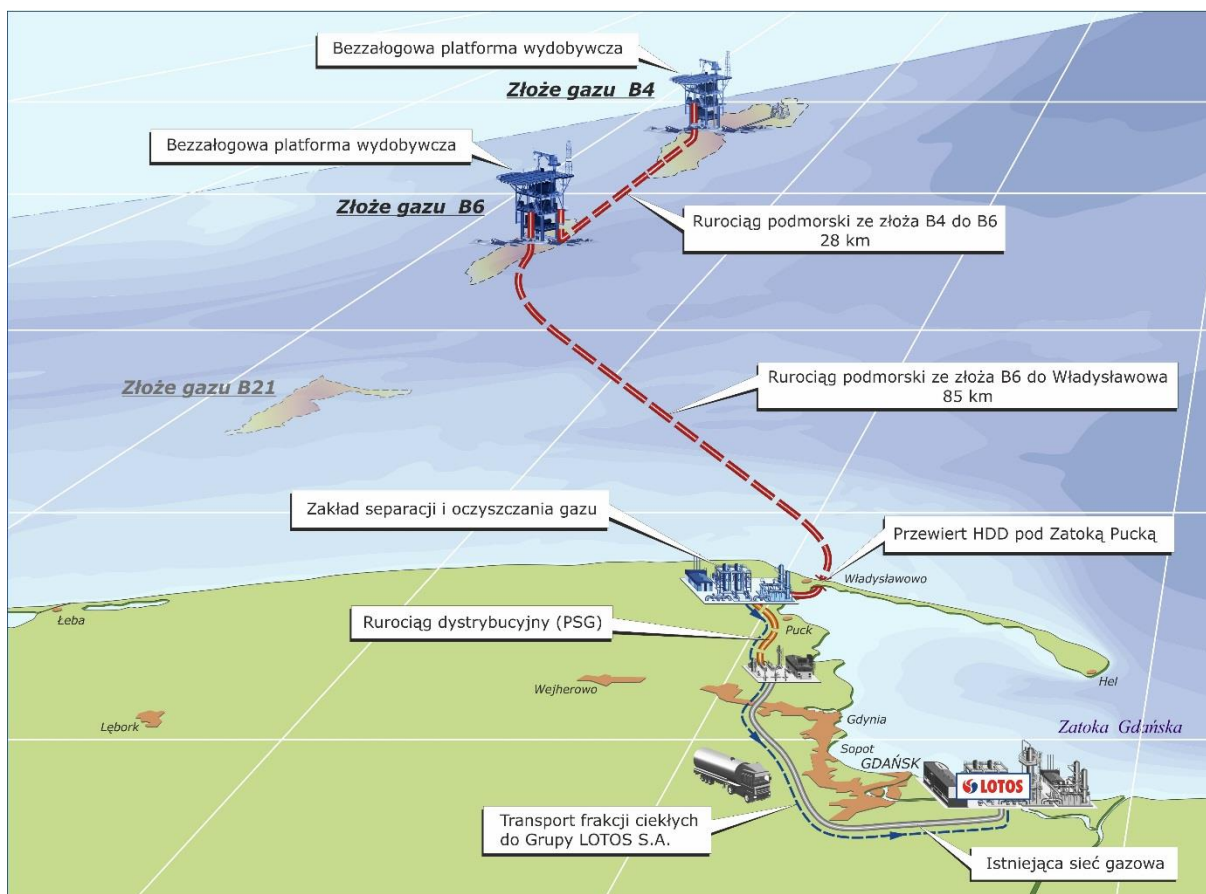
W roku 2015 zoptymalizowany został projekt przebudowy ww. platformy poprzez obniżenie masy jej kadłuba, co pozwoliło na wykorzystanie istniejących nóg utrzymujących konstrukcję. Spółka uzyskała decyzje administracyjne na budowę gazociągu do Władysławowa, który będzie transportował wydobywany ze złoża B8 gaz towarzyszący ropie naftowej do elektrociepłowni Energobaltic Sp z o.o. Przebudowa platformy stanowi kluczowy etap dla realizacji projektu.

Prace stoczniowe obejmą głównie modyfikację kadłuba oraz prace związane ze wzmocnieniem nóg platformy i stóp dennych oraz montaż wielkogabarytowe. Następnie po zintegrowaniu systemów i urządzeń, ich wstępnym rozruchu, platforma zostanie przygotowana do wyjścia w morze. Gotowość centrum produkcyjnego, transport na złoża B8 oraz rozpoczęcie przejmowania produkcji od platformy wiertniczej LOTOS Petrobaltic zaplanowana jest na koniec 1 półrocza 2017.

2.2.3. B4/B6

Celem projektu jest zagospodarowanie i wydobycie gazu ziemnego z bałtyckich złóż B4 i B6 we współpracy z firmą CalEnergy Resources Poland. Łączne zasoby złóż gazu ziemnego szacowane są na poziomie około 4,3 mld m³. Wydobyta mieszanina węglowodorów (tzw. gaz surowy) będzie przesyłana podmorskimi gazociągami na ląd w celu jej przetworzenia na produkty handlowe: gaz ziemny, LPG oraz kondensat, a następnie dostarczenia finalnym odbiorcom.

W raportowanym okresie realizowano 3 etap Projektu, tj. projektowanie techniczne i przygotowanie rekomendacji do podjęcia Końcowej Decyzji Inwestycyjnej (tzw. ang FID) w 3 kwartale 2016 roku. Celem tego etapu jest zdefiniowanie terminu uruchomienia produkcji i określenie budżetu fazy realizacyjnej przy aktualnych prognozach uwarunkowań makroekonomicznych. Uruchomienie wydobycia planowane jest na lata 2018 - 2019.

2.2.4. INNOWACYJNOŚĆ I PROJEKTY ROZWOJOWE

Projekty rozwojowe w Grupie Kapitałowej LOTOS

Działalność badawczo-rozwojowa Grupy koncentruje się na obszarach wydobycia i przerobu ropy naftowej w rafinerii. W segmencie wydobywczym, zgodnie z trendami wyznaczanymi przez europejskie koncerny, kluczowe inicjatywy badawczo-rozwojowe skupiają się na technologiach poszukiwania i optymalizacji procesu wydobycia węglowodorów.

Segment produkcji i handlu skupia się na efektywnym wykorzystaniu rozbudowanych mocy przerobowych rafinerii, strumieni rafineryjnych, dalszym zwiększeniu stopnia konwersji węglowodorów oraz na optymalnym wykorzystaniu efektu synergii między przemysłem rafineryjnym a branżą chemiczną, energetyczną i budowlaną w celu maksymalizacji marży rafineryjnej.

Grupa Kapitałowa LOTOS jako koncern z potencjałem innowacyjnym w celu podniesienia konkurencyjności poszczególnych obszarów biznesowych, w perspektywie strategicznej lat 2016 - 2020 będzie wdrażała kompleksowy program stawiający na zaangażowanie i kreatywność pracowników, a także bezpośrednio na innowacje techniczne i technologiczne przy wykorzystaniu własnych badań oraz dostępnych we współpracy z zewnętrznymi partnerami. Grupa Kapitałowa LOTOS dąży do zwiększenia wykorzystania dostępnego na te cele finansowania pomocowego (m.in. poprawy finansowane przez NCBiR).

Projekty realizowane w ramach konsorcjum z uczelniami

Grupa LOTOS S.A. jest liderem projektu HESTOR, który dotyczy określenia efektywności magazynowania nadmiarowej energii elektrycznej w postaci wodoru pozyskiwanego na drodze elektrolizy z wykorzystaniem Odnawialnych Źródeł Energii i następnie zatłaczanego do kavern solnych dla dalszego wykorzystywania do celów energetycznych i technologicznych. Rozważone zostaną takie aspekty problemu jak: produkcja wodoru, jego transport i magazynowanie oraz spalanie w celu powtórnego wytworzenia energii elektrycznej dla pokrycia zapotrzebowania szczytowego. Efektem ekologicznym projektu będzie obniżenie emisji gazów cieplarnianych poprzez zrównoważenie nieregularności dostaw energii elektrycznej z odnawialnych źródeł (OZE). W skład konsorcjum wchodzi:

- Politechnika Warszawska, – Partner Konsorcjum
- Grupa LOTOS S.A., z siedzibą w Gdańsku, – Lider Konsorcjum
- Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A.
- Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie, – Partner Konsorcjum
- Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Górnictwa Surowców Chemicznych CHEMKOP Sp. z o.o., – Partner Konsorcjum
- Politechnika Śląska – Partner Konsorcjum.

Spółki Grupy Kapitałowej LOTOS wspólnie z firmą Energa oraz Politechniką Gdańską, Uniwersytetem Gdańskim, Akademią Marynarki Wojennej, Akademią Morską, Instytutem Maszyn Przepływowych PAN i Instytutem Energetyki stworzyły konsorcjum w celu zgłoszenia inteligentnej specjalizacji „Technologie ekoefektywne w produkcji, przesyłce, dystrybucji i zużyciu energii i paliw” dla województwa pomorskiego.

Uzyskanie statusu inteligentnej specjalizacji umożliwi uruchomienie innowacyjnych projektów z zakresu technologii efektywnego wydobywania ropy naftowej, produkcji nowoczesnych olejów bazowych grupy 2, rozwijanie technologii uzyskiwania wysokomarżowych produktów naftowych, technologii produkcji biopaliw 2 i 3 generacji oraz opracowywanie nowoczesnych materiałów budowlanych wraz z technologiami ich stosowania.

Grupa LOTOS prowadzi analizy w celu przygotowania projektu w ramach ogłoszonego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju konkursu na dofinansowanie projektów badawczo-rozwojowych realizowanych przez dużych przedsiębiorców. Projekt dotyczy kontynuacji realizowanego w 2014 roku Studium generacji, ekspulsji, migracji i akumulacji węglowodorów z zastosowaniem zaawansowanych technologicznie narzędzi i technik modelowania procesów naftowych w działalności poszukiwawczej wraz z wykorzystaniem najnowocześniejszych metod analitycznych skał i mediów złożowych pochodzących z obszaru basenu Morza Bałtyckiego.

Planowane na lata 2016 - 2017 projekty badawcze przede wszystkim dotyczą możliwości intensyfikacji wydobywania ropy ze złoża B3 i zastosowania innowacyjnych metod przetwarzania i interpretacji danych sejsmicznych uzyskanych w ostatnich latach.

W ramach projektów planowanych na lata 2015 – 2016 LOTOS Petrobaltic jest członkiem konsorcjum, które jako jedno z czterech uzyskało status inteligentnej specjalizacji Pomorza „Technologie off-shore i portowo logistyczne”. W programie uczestniczy 39 przedsiębiorstw, 10 jednostek naukowych i 10 podmiotów z otoczenia biznesu. Program organizowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego.

Współpraca z uczelniami w obszarze edukacji, praktyk studenckich i staży zawodowych

Grupa Kapitałowa LOTOS rozwija współpracę z uczelniami wyższymi w zakresie realizacji licznych praktyk studentów uczelni trójmiejskich oraz Akademii Górniczo-Hutniczej, Akademii Ekonomicznej w Krakowie,

Politechniki Krakowskiej i innych. W 2015 roku zorganizowano 156 praktyk i 47 staży. Po raz 13 Grupa LOTOS przystąpiła do lokalnego projektu wspierającego studentów i absolwentów w odnalezieniu się na rynku pracy, inicjowanego przez Prezydenta Miasta Gdańska pt. „Wakacyjny Staż” oferując 11 miejsc stażowych. Grupa LOTOS wzięła także udział w prestiżowym projekcie o zasięgu ogólnopolskim, organizowanym przez Ministerstwo Skarbu Państwa „Budujemy wartość polskiej gospodarki. Pracuj dla nas” oferując 5 miejsc stażowych. Spółka została partnerem Politechniki Krakowskiej w projekcie „Kompetencje startem do kariery inżyniera” (5 miejsc stażowych). Biuro Zarządzania Zasobami Ludzkimi Grupy LOTOS było również organizatorem spotkań praktyków - specjalistów LOTOSu ze studentami, m.in. Koła Naukowego Psychologii Organizacji i Zarządzania Brevi Manu, Naukowego Koła Chemików Politechniki Gdańskiej, Koła Naukowego Euroinicjatywa, Koło Naukowe Elektryków Politechniki Gdańskiej.

Grupa LOTOS współpracuje z największą światową organizacją studencką AIESEC oraz międzynarodową organizacją BEST zrzeszającą studentów uczelni technicznych. Aktywnie działała studencki Ambasador LOTOSU promujący wartości naszej firmy oraz pełniący rolę łącznika ze studentami. Spółka inspirowała działania służące podnoszeniu poziomu i jakości kształcenia w szkołach średnich poprzez przygotowywanie odpowiednio wykwalifikowanej przyszłej kadry. Spółka LOTOS Serwis objęła patronatem klasę o profilu automatyka przemysłowa w gdańskim Zespole Szkół Łączności, a Grupa LOTOS S.A. realizuje porozumienie o współpracy z Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2 w Gdańsku, aktywnie uczestniczyła w Gdańskim Tygodniu Zawodowców promując szkolnictwo zawodowe m.in. poprzez prezentację możliwości wsparcia Grupy LOTOS dla szkół oraz zatrudnienia w LOTOSIE. Grupa LOTOS otrzymała nagrodę „Pracodawca Przyjazny Gdańskiej Szkole Zawodowej”. Pracownicy Biura Zarządzania Zasobami Ludzkimi uczestniczyli w konferencjach poświęconych tematyce szkolnictwa zawodowego z udziałem przedstawicieli Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz byli współorganizatorami regionalnego „HR Executive Meeting” poświęconego tematyce współpracy firm ze szkołami oraz oferty dla absolwentów szkół zawodowych i techników. Grupa LOTOS wystąpiła również jako prelegent w trakcie dwóch seminariów organizowanych przez Centrum Edukacji Nauczycielskiej „Diament do oszlifowania – współpraca szkół z pracodawcami”.

2.3. GŁÓWNE INWESTYCJE KRAJOWE I ZAGRANICZNE ORAZ INWESTYCJE KAPITAŁOWE

2.3.1. INWESTYCJE RZECZOWE

W 2015 roku Grupa poniosła nakłady w kwocie **1 420 560 tys. PLN**, czego największą pozycję stanowiło nabycie pakietu aktywów na polu gazowym Sleipner zlokalizowanym na Norweskim Szelfie Kontynentalnym oraz zagospodarowanie złoża B8 (GK LOTOS Petrobaltic S.A.), a także na realizację Projektu EFRA. Ponadto Grupa w 2015 roku poniosła nakłady inwestycyjne na budowę instalacji Wężła Odzysku Wodoru (WOW) oraz rozbudowę i modernizację sieci stacji paliw.

Tab 4. Nakłady inwestycyjne Grupy Kapitałowej LOTOS poniesione w 2015 roku (tys. PLN)

	Nakłady poniesione 1.01.2015 - 31.12.2015
Roboty budowlano - montażowe	119.086
Kompletacja dostaw - zakupy	496.784
Zakupy aktywów niematerialnych	209.003
Pozostałe nakłady	595.687
Razem	1.420.560

Nakłady poniesione na kluczowe projekty inwestycyjne :

- projekt EFRA 191 488 tys. PLN,
- nabycie pakietu aktywów Sleipner 583 427 tys. PLN,
- zagospodarowanie złoża B8 304 332 tys. PLN,
- węzeł odzysku wodoru 44 434 tys. PLN,
- rozbudowa i modernizacja sieci stacji paliw 130 230 tys. PLN.

2.3.2. INWESTYCJE KAPITAŁOWE

W 2015 roku Grupa LOTOS S.A. nie poczyniła inwestycji kapitałowych poza grupą jednostek powiązanych, szerzej opisanych w rozdziale 6.1.2. Zmiany własnościowe w Grupie Kapitałowej LOTOS.

2.3.3. OCENA MOŻLIWOŚCI REALIZACJI ZAMIERZEŃ INWESTYCYJNYCH, W TYM INWESTYCJI KAPITAŁOWYCH W PORÓWNANIU DO WIELKOŚCI POSIADANYCH ŚRODKÓW

W 2014 roku spółki Grupy Kapitałowej LOTOS efektywnie zarządzały swoją sytuacją płynnościową. Poziom zadłużenia Grupy LOTOS S.A. jest obsługiwany na bieżąco, a w całym 2015 roku Spółka spłaciła część zadłużenia związanego z inwestycjami w ramach Programu 10+. Relacja zadłużenia netto do kapitałów własnych wzrosła o 9,5 punktów procentowych (z 64,4% do 73,9%).

Finansowanie kluczowego projektu inwestycyjnego (Program EFRA) jest zapewnione dzięki emisji akcji serii D, zakończonej w styczniu 2015 roku (środki z emisji są zabezpieczone w celu realizacji inwestycji), a także kredytowi inwestycyjnemu ([szerzej raport bieżący nr 20/2015](#)).

Rys 4. Gearing ratio – relacja długu netto (dług finansowy skorygowany o wolną gotówkę) do kapitałów własnych

2.4. ZAŁOŻENIA STRATEGII GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS NA LATA 2016 – 2020

Strategia rozwoju Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2016 - 2020 jest przygotowywana w oparciu o przyjęte założenia makroekonomiczne, odzwierciedlające oczekiwania co do kierunków zmian otoczenia zewnętrznego.

Perspektywy i plany rozwoju segmentu wydobywczego

Działalność upstreamowa Grupy Kapitałowej LOTOS koncentruje się na projektach o mniejszej skali i o niskim poziomie ryzyka geopolitycznego realizowanych w obszarach, w których Grupa posiada kompetencje, tj. w Polsce (głównie basen Morza Bałtyckiego), na Litwie i w ramach szelfu norweskiego.

Kierunki strategiczne Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2016 - 2020 przewidują dalszy rozwój segmentu poszukiwań i wydobywania, przy jednoczesnej poprawie efektywności finansowej.

Z uwagi na utrzymujące się niekorzystne dla sektora otoczenie makroekonomiczne, w tym wahania koniunktury na rynku surowcowym i gwałtowny spadek cen ropy naftowej, działania segmentu wydobywczego w pierwszej fazie ukierunkowane będą na zwiększenie efektywności i zapewnienie stabilności finansowej segmentu. Zakładana jest w tym czasie koncentracja na kluczowych projektach strategicznych, tj. zagospodarowaniu złoża ropy naftowej B8 i złóż gazowych B4/B6, a także na odzyskaniu kapitału zamrożonego w aktywie podatkowym związanym z projektem zagospodarowania złoża Yme w Norwegii, w oparciu o przepływy finansowe ze złóż Heimdal i Sleipner.

W ramach realizowanych działań strategicznych planowany jest także szereg projektów mających na celu wzrost efektywności działań, m.in. optymalizacja kosztów działalności, szczególnie w scenariuszu przedłużonego kryzysu na rynku cen ropy, dyscyplina w realizacji projektów oraz doskonałość operacyjna, m.in. poprzez pełne wykorzystanie potencjału posiadanych aktywów, zarówno złożowych (tzn. zwiększenie poziomu sczerpania złóż i wydłużenie czasu ich eksploatacji), jak również technicznych (tzn. optymalne wykorzystanie platform, statków).

Realizacja ww. działań strategicznych w latach 2016 - 2020 ma na celu zbudowanie stabilnej pozycji segmentu wydobywczego, jako jednego z dwóch kluczowych obszarów działalności Grupy Kapitałowej LOTOS. Cele wolumenowe (wzrost wydobywania oraz rezerw) będą stanowiły pochodną założonych celów finansowych.

Perspektywy i plany rozwoju segmentu produkcji i handlu

Grupa LOTOS posiada nowoczesną infrastrukturę rafineryjną gwarantującą wysoki stopień konwersji ropy naftowej i charakteryzującą się wysokim poziomem efektywności kosztowej.

W segmencie downstream, dzięki przeprowadzonym inwestycjom w pogłębienie stopnia przerobu ropy naftowej, skutecznie wykorzystuje się przewagę konkurencyjną polegającą na zwiększaniu potencjału technologicznego. Po realizacji Projektu EFRA Grupa LOTOS jest jedną z najbardziej zaawansowanych technologicznie rafinerii na świecie, z bardzo wysokimi uzyskami wysokomarżowych produktów.

Krajowy rynek detalicznego handlu produktami naftowymi jest nasycony, a liczba stacji utrzymuje się na względnie stałym poziomie. Marże na sprzedaży paliw są niskie, co wymusza działania nakierowane na zwiększenie wolumenu sprzedaży produktów pozapaliwowych oraz poprawę efektywności.

- W tym obszarze działania będą się koncentrowały na:
 - optymalizacji sieci stacji paliw,
 - maksymalizacji wolumenu sprzedaży paliw,
 - rozwoju oferty pozapaliwowej.
- Grupa Kapitałowa LOTOS będzie kontynuować poszukiwania partnerów do współpracy bądź sprzedaży aktywów oraz wdroży programy uwalniające zaangażowanie i kreatywność oraz wdrażające innowacje techniczne i technologiczne,
- W celu budowy wizerunku firmy innowacyjnej oraz podniesienia konkurencyjności poszczególnych obszarów biznesowych, Grupa Kapitałowa LOTOS planuje wdrożyć kompleksowy program pobudzający zaangażowanie i kreatywność pracowników, a także wdrażać innowacje techniczne i technologiczne przy wykorzystaniu własnych badań oraz dostępnych, zewnętrznych baz danych,
- Zapoczątkowana optymalizacja struktury Grupy Kapitałowej LOTOS będzie kontynuowana poprzez działania zmierzające do restrukturyzacji spółek z obszarów niezwiązanych z działalnością podstawową w celu zmniejszenia obciążenia działalności podstawowej kosztami działalności wspierającej. Podejmowane działania zmierzają w kierunku przygotowania spółek wsparcia oraz realizujących działalność poboczną do procesu dezinwestycji, pod warunkiem zabezpieczenia interesów Grupy Kapitałowej LOTOS. Działania mają na celu koncentrację na działalności podstawowej Grupy Kapitałowej LOTOS oraz pozyskanie środków na jej dalszy rozwój,
- Kolejnym obszarem do optymalizacji jest efektywność wewnętrznej funkcji wsparcia w Grupie Kapitałowej LOTOS w kierunku poprawy systemu zarządzania działalnością, w tym zwiększenia efektywności zarządzania marżą zintegrowaną, optymalizacji kosztowej na drodze podwyższenia efektywności zarządzania zakupami oraz optymalizacji zatrudnienia, a także optymalizacji finansowania, będącej rezultatem lepszego wykorzystania aktywów Grupy Kapitałowej LOTOS. Przeprowadzony zostanie przegląd modelu zarządzania aktywami rafineryjnymi oraz relacji i zależności pomiędzy poszczególnymi obszarami w Grupie Kapitałowej LOTOS.

Perspektywa strategiczna po 2020 roku:

1. **Obszar poszukiwania i wydobycia węglowodorów:** efektywny wzrost wydobycia oraz budowa bazy zasobowej na kolejne okresy,

2. **Obszar przerobu ropy i handlu:** inwestycje w ciąg technologiczny rafinerii w kierunku zwiększenia uzysku produktów wysokomarżowych; efektywne zarządzanie marżą rafineryjną przez optymalizację łańcucha dostaw,
3. **Obszar sieci detalicznej:** optymalizacja sieci stacji paliw oraz poprawa efektywności sprzedaży detalicznej,
4. **Obszar zarządczy:** dążenie do doskonałości organizacyjno-zarządczej, optymalizacja kosztowa oraz budowa kultury innowacyjności.

2.5. STRATEGIA SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI BIZNESU

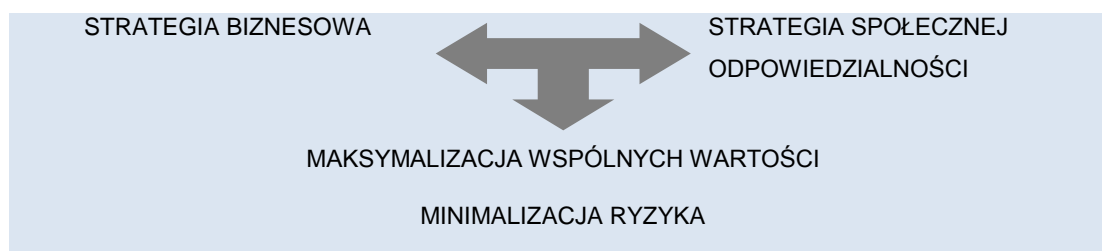
W 2008 roku Zarząd Grupy LOTOS przyjął kompleksową **Strategię społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. do 2012 roku**. Po gruntowych konsultacjach z interesariuszami i w wyniku przeprowadzonych analiz, ukierunkowanych na ocenę dotychczas realizowanych działań, ich uwarunkowań oraz poznanie zgłaszanych oczekiwań, została ona zaktualizowana na lata 2012 - 2015 roku. Zarząd Grupy LOTOS przyjął zaktualizowaną Strategię CSR z okresem obowiązywania do 2015 roku, podobnie jak w przypadku strategii biznesowej.

Nadrzędny cel strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS to wsparcie organizacji w osiąganiu celów wynikających ze strategii biznesowej poprzez optymalne wykorzystywanie zasobów i kompetencji organizacji na rzecz wytwarzania wartości ekonomicznych i społecznych, z korzyścią dla firmy i jej otoczenia.

Dla skutecznej realizacji powyższego celu zawarte w strategii społecznej odpowiedzialności kwestie społeczne, środowiskowe, etyczne oraz wynikające z praw człowieka zostały zintegrowane z podstawową działalnością i strategią biznesową Grupy Kapitałowej LOTOS.

Dzięki temu zapewniono istnienie mechanizmu ukierunkowanego na:

- maksymalizację tworzenia wspólnych wartości dla akcjonariuszy i innych interesariuszy oraz społeczeństwa jako całości,
- rozpoznawanie, zapobieganie i łagodzenie możliwych negatywnych skutków działalności podstawowej przedsiębiorstwa.

Realizacja strategii ma sprzyjać:

- zwiększeniu konkurencyjności poprzez lepsze prognozowanie i wykorzystanie zmieniających się oczekiwań społecznych,
- wsparciu procesów zarządzania ryzykiem,
- stymulowaniu rozwoju nowych możliwości rynkowych,
- dostępowi do kapitału,
- pozyskaniu lojalności klientów,

- utrzymaniu długoterminowego zaufania pracowników,
- wzrostowi potencjału innowacyjnego firmy.

Strategia społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS do 2015 roku określiła cele kluczowe w poszczególnych obszarach działalności. Każdemu z nich towarzyszył zasób celów i planów działań operacyjnie wspierających osiągnięcie zakładanych w strategii wyników.

- W dziedzinie inwestowania w zasoby ludzkie celem jest zapewnienie wysokokwalifikowanych pracowników niezbędnych dla skutecznej realizacji strategii biznesowej oraz udoskonalenie kultury organizacyjnej w oparciu o przyjęte wartości.
- W zakresie wzmocnienia sfery zdrowia i bezpieczeństwa jako priorytetowe traktowane jest podniesienie świadomości i poziomu zaangażowania kadry kierowniczej i pracowników oraz podwykonawców w poprawę bezpieczeństwa pracy.
- W zakresie integracji z otoczeniem lokalnym kluczowe jest podejmowanie działań przyczyniających się do trwałego rozwiązywania problemów społecznych i środowiskowych istotnych dla otoczenia lokalnego.
- W obszarze zarządzania zasobami naturalnymi w procesie produkcji dążymy do ograniczania ryzyka środowiskowego w działalności oraz do stałego minimalizowania stopnia oddziaływania na środowisko naturalne.
- W sferze etyki i przeciwdziałania nadużyciom doskonałym jest sposób zarządzania poprzez dbałość o etykę postępowania i transparentność procesów biznesowych oraz zabezpieczanie organizacji przed ryzykiem nieprawidłowości.
- W sferze partnerskich relacji z otoczeniem rynkowym jako strategiczne traktowane są trwałe relacje z klientami, do których dążymy poprzez zrozumienie ich potrzeb oraz zapewnienie oczekiwanej jakości i bezpieczeństwa produktów.
- W obszarze bezpieczeństwa w sektorze energii celem jest udział w inicjatywach nakierowanych na podnoszenie poziomu bezpieczeństwa w sektorze energii w sposób odpowiedzialny wobec społeczeństwa i środowiska.
- W dziedzinie komunikowania celem jest zapewnienie pracownikom terminowej i dostosowanej do ich zróżnicowanych potrzeb komunikacji oraz wykształcenie kultury organizacyjnej opartej o wielokierunkową, otwartą komunikację, w tym rozwój systemu konsultacji społecznych w grupie kapitałowej.

Obszary strategii społecznej odpowiedzialności biznesu

Inwestowanie w zasoby ludzkie	Zarządzanie zasobami naturalnymi w procesie produkcji	Etyka i przeciwdziałanie nadużyciom w działalności biznesowej
Wzmacnianie sfery zdrowia i bezpieczeństwa		Partnerstwo z otoczeniem rynkowym
Integracja z lokalnym otoczeniem		Bezpieczeństwo w sektorze energii

Takie kompleksowe i długofalowe podejście charakteryzuje rozumienie CSR, jako funkcji zarządzania w Spółce. Współistnienie w nim perspektywy biznesowej i społecznej zapewnione zostało m.in. poprzez wypracowanie szczegółowych planów operacyjnych oraz mierników celów w każdej z kluczowych dziedzin zapisanych w strategii

społecznej odpowiedzialności. Za nadzór nad ich realizacją odpowiadają liderzy poszczególnych obszarów raportujący do Zarządu Grupy LOTOS. Sprawozdawczość osiągniętych wyników zapewniono poprzez opracowanie metody monitorowania postępów we wdrażaniu strategii CSR w sposób zbieżny z analizami, jakim poddawane są efekty strategii biznesowej. Praktyki podejmowane w ramach społecznej odpowiedzialności dodatkowo podlegają ocenie dojrzałości na równi z innymi kluczowymi obszarami zarządzania, zaś kadra kierownicza dokonuje ich regularnej ewaluacji podczas corocznej inicjatywy Dzień z CSR.

2015 rok był czwartym, a zarazem ostatnim okresem wdrażania postanowień Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2012 - 2015 roku. Począwszy od 2012 roku, mierzony był poziom realizacji celu strategicznego, celów kluczowych oraz działań w poszczególnych obszarach Strategii CSR. Na tej bazie w cyklu półrocznym powstawał raport z stopnia realizacji celów Strategii CSR, który był składową do raportu ze stopnia realizacji Strategii biznesowej.

Pod koniec 2015 r. rozpoczęte zostały prace nad nową Strategią społecznej odpowiedzialności. Wyszczególniono w nich następujące kluczowe etapy realizacji:

- Wewnętrzna ocena stopnia osiągnięcia zakładanych celów na lata 2012-2015
- Zewnętrzna ocena zmian, jakie w wyniku realizacji Strategii, nastąpiły w postrzeganiu społecznego zaangażowania koncernu w kluczowych grupach interesariuszy
- Ocena efektów zrealizowanych działań w oparciu o korzyści po stronie organizacji, jak i opinie kluczowych zewnętrznych beneficjentów głównych wdrożonych inicjatyw
- Wypracowanie Strategii w ścisłej współpracy z liderami odpowiedzialnymi za wdrożenie założeń strategicznych w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu w latach 2012-2015 oraz wskazanymi przez nich specjalistami z wnętrza organizacji, a także przedstawicielami zespołu odpowiedzialnego za określenie nowej perspektywy biznesowej Grupy Kapitałowej LOTOS
- Poddanie projektu Strategii konsultacjom społecznym wewnątrz i na zewnątrz organizacji zgodnie z najlepszymi praktykami w tym zakresie

Projekt przeprowadzony będzie w oparciu o analizę doświadczeń wyniesionych z prac zrealizowanych w 2011 r., a także przy uwzględnieniu zmian, jakie w sposób naturalny zaszły w działalności CSR w Grupie Kapitałowej LOTOS w związku z jej dynamicznym rozwojem w latach 2012-2015.

Więcej informacji na temat społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS znajduje się na: www.odpowiedzialny.lotos.pl

3. DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

3.1. OTOCZENIE MAKROEKONOMICZNE (ZEWNĘTRZNE CZYNNIKI ROZWOJU)

Warunki makroekonomiczne w Polsce i UE

Głównym źródłem przychodów Grupy Kapitałowej LOTOS jest produkcja i sprzedaż produktów naftowych, w tym paliw transportowych (olej napędowy i benzyna), ciężkiego i lekkiego oleju opałowego, paliwa lotniczego oraz asfaltów i olejów smarowych.

Czynniki makroekonomiczne, takie jak, m.in. spadek tempa wzrostu realnego PKB oraz poziomu inwestycji w Polsce, spadek produkcji przemysłowej i wzrost bezrobocia, mają niekorzystny wpływ na popyt na produkty naftowe, co z kolei skutkuje presją na obniżenie ich ceny oraz obniżenie poziomu marż rafineryjnych.

W latach 2015, 2014 i 2013 sprzedaż krajowa stanowiła, odpowiednio 59%, 62% i 67% przychodów ze sprzedaży Grupy, natomiast sprzedaż zagraniczna, głównie na rynki północnych i zachodnich krajów Europy, stanowiła, odpowiednio, pozostałe 41%, 38% i 33%. To pokazuje, że warunki makroekonomiczne w Polsce i Unii Europejskiej mają istotny wpływ na wyniki działalności Grupy Kapitałowej LOTOS.

Wysokość i struktura popytu na produkty naftowe oraz podaż produktów naftowych

Większość przychodów Grupy Kapitałowa LOTOS uzyskiwana jest z produkcji i sprzedaży produktów naftowych. W rezultacie istotny wpływ na wyniki działalności Grupy Kapitałowej LOTOS ma wysokość i struktura popytu na produkty naftowe oraz podaż produktów naftowych na rynkach, na których Grupa Kapitałowa LOTOS prowadzi działalność.

Struktura asortymentowa popytu i podaży ma istotny wpływ na przychody ze sprzedaży osiągnięte przez Grupę Kapitałową LOTOS z uwagi na fakt, iż produkty naftowe sprzedawane przez Grupę Kapitałową LOTOS charakteryzują się różnymi poziomami cracków produktowych⁴ – tzw. średnie destylaty (np. olej napędowy, paliwo lotnicze i lekki olej opałowy) i lekkie frakcje (np. benzyna i benzyna surowa) charakteryzują się stosunkowo wysokimi crackami, podczas gdy ciężkie pozostałości (np. ciężki olej opałowy i asfalt) charakteryzują się ujemnymi crackami. Ponadto, istotnym czynnikiem mającym wpływ na przychody ze sprzedaży osiągnięte przez Grupę Kapitałową LOTOS jest popyt (i jego geograficzna struktura) na poszczególne produkty naftowe sprzedawane przez Grupę Kapitałową LOTOS.

W ostatnich latach w Europie odnotowano istotną nadwyżkę benzyn (według danych JBC w 2014⁵ r. nadpodaż benzyn na rynku europejskim wyniosła 1,1 mln bbl dziennie), przy jednoczesnym niedoborze oleju napędowego. W związku z tak istotną nadpodażą benzyn, europejskie rafinerie skonfigurowane pod kątem realizacji większych uzysków z benzyn (czy też ogólnie z lekkich frakcji ropy naftowej) zostały zmuszone do eksportu tej części produkcji na rynki pozaeuropejskie. W 2015 roku mieliśmy do czynienia ze wzrostem popytu na benzyny w Ameryce Północnej, dzięki czemu zwiększona podaż tego produktu nie miała wpływu na zawężanie się cracku benzynowego. W poprzednich latach jednak eksport na rynki pozaeuropejskie, cechujące się coraz wyższym poziomem konkurencyjności (w szczególności ze względu na rosnący eksport produktów naftowych z USA oraz zmniejszający

⁴ Crack produktowy, t.j. marża na danym produkcie: liczona jako różnica pomiędzy notowaniem danego produktu a notowaniem ropy naftowej

⁵ JBC Energy Assesment – Europe Oil Products

się import produktów naftowych do USA), co w konsekwencji doprowadziło do zamknięcia lub znacznego obniżenia stopnia wykorzystania mocy przerobowych szeregu europejskich rafinerii.

Według danych BP⁶, zużycie produktów naftowych na świecie wzrosło w 2014 r. o 0,8%, do 92,1 mln b/d, z 91,2 mln b/d w 2013 r. (w 2014r. przyrost ten wyniósł 2,1% r/r). Jednak w tym samym okresie, głównie ze względu na niekorzystną sytuację makroekonomiczną w niektórych krajach członkowskich UE, łączne zużycie produktów naftowych w Europie spadło w 2014 r. o 1,3%, do 14,7 mln b/d, z 14,9 mln b/d w 2013 r. (w poprzednim roku spadek wyniósł 0,8%). Spadek ten, wynikający głównie z niższego popytu na oleje opałowe, benzyny i diesla, których sprzedaż spadła odpowiednio o 8%, 1% i 1%, został częściowo skompensowany wzrostem popytu na benzynę surową (o 4%).

Według danych JBC, popyt na produkty naftowe w Europie będzie w dalszym ciągu spadać i w 2020 roku będzie o 1% niższy niż w 2014 roku – głównie za sprawą znacznego spadku zużycia benzyn i olejów opałowych, co zgodnie z oczekiwaniami ma zostać częściowo skompensowane większym zużyciem LPG, paliwa lotniczego i benzyny surowej (przy nieznacznie wyższym poziomie zużycia oleju napędowego). Spółka przewiduje, że na rynku krajowym obserwowane będą tendencje zbliżone do tendencji na rynku europejskim. Spółka oczekuje, iż stymulująco na popyt na produkty naftowe działać będzie oczekiwana poprawa sytuacji gospodarczej zarówno w Polsce, jak i w regionie (wzrost PKB, spadek bezrobocia, stabilny poziom inflacji), co w ocenie Spółki powinno wpłynąć na wzrost zapotrzebowania na produkty naftowe, w szczególności olej napędowy i paliwo lotnicze. Równocześnie, w ocenie Spółki, działania administracji rządowej i koncernów paliwowych na rzecz przeciwdziałania nielegalnemu obrotowi produktami naftowymi w Polsce powinny przyczynić się do jego ograniczenia i dodatkowo wpłynąć na wzrost rejestrowanego popytu na olej napędowy. Spółka oczekuje, iż w kilkuletniej perspektywie rynek benzyn i substytucyjnego LPG będzie podlegał stabilizacji, a na rynku olejów grzewczych (lekki olej opałowy, ciężki olej opałowy), z uwagi na rozwój tańszych substytutów, w dalszym ciągu kontynuowany będzie trend spadkowy z lat poprzednich.

Pomimo, że wiele europejskich rafinerii zostało całkowicie zamkniętych, niższa podaż produktów naftowych w Europie została skompensowana wzrostem dostaw ze Stanów Zjednoczonych Ameryki, gdzie nastąpiło zwiększenie mocy przetwórczych tamtejszych rafinerii przy jednoczesnym spadku popytu na produkty naftowe na rynku amerykańskim oraz niskich cenach surowców (głównie w związku z rosnącym poziomem produkcji ropy naftowej z łupków w USA i zakazem eksportu ropy naftowej), oraz wzrostem dostaw z Rosji (głównie w związku z modernizacją rosyjskiego systemu rafineryjnego) i Bliskiego Wschodu (głównie w związku z budową nowych rafinerii nakierowanych na eksport produktów naftowych).

Aby ograniczyć wpływ powyższych czynników na wyniki działalności, Grupa Kapitałowa LOTOS sprzedaje produkty z wykorzystaniem różnych kanałów sprzedaży (zarówno w Polsce jak i za granicą).

Cracki produktowe i dyferencjał Brent-Ural

Większość przychodów Grupy Kapitałowej LOTOS jest uzyskiwana ze sprzedaży produktów naftowych. Na marże rafineryjne, a co za tym idzie na wyniki operacyjne zasadniczy wpływ mają:

- *cracki produktów naftowych* (tj. różnica pomiędzy notowaniami produktów naftowych a notowaniami ropy Brent), ze względu na fakt, iż formuły cenowe, w zawieranych umowach sprzedaży produktów naftowych,

⁶ BP Statistical Review of World Energy June 2015

bazują co do zasady na międzynarodowych notowaniach tych produktów, a cena kupowanej ropy naftowej, z której powstają te produkty, bazuje na notowaniach ropy Brent;

- *dyferencjał (spread) Brent-Ural* (tj. różnica pomiędzy notowaniami ropy Brent, a notowaniami ropy Ural) – podstawowym surowcem wykorzystywanym w działalności rafinerijnej jest ropa Ural (zwana również REBCO), podczas gdy cracki produktów naftowych oparte są na notowaniach ropy Brent. W związku z tym, dodatni dyferencjał Brent-Ural (tzn. gdy notowania ropy Ural są niższe niż notowania ropy Brent) wpływa korzystnie na wyniki finansowe, natomiast ujemny dyferencjał Brent-Ural (tzn. gdy notowania ropy Ural są wyższe niż notowania ropy Brent) wpływa niekorzystnie na wyniki finansowe; oraz
- *kursy wymiany walut* – polski złoty jest walutą sprawozdawczą oraz walutą funkcjonalną Spółki i większości jej spółek zależnych objętych konsolidacją, natomiast ceny ropy i produktów naftowych są denominowane lub powiązane z dolarem.

W 2015 roku cracki produktowe charakteryzowały się wysoką zmiennością. Na ich poziom istotny wpływ wywierają czynniki, nad którymi Spółka nie ma kontroli, takie jak: ogólna sytuacja makroekonomiczna i geopolityczna, zmiany popytu na produkty rafinerijne oraz ropę naftową i podaży produktów rafinerijnych oraz ropy naftowej w Europie i na świecie, czy też ogólna sytuacja na europejskich i światowych rynkach finansowych.

W 2015 roku poziom dyferencjału Brent-Ural kształtował się pomiędzy -0,7 USD/baryłkę i -3,7 USD/baryłkę, co z jednej strony było spowodowane czynnikami geopolitycznymi zmniejszającymi podaż rop o podobnej charakterystyce do ropy Ural (np. embargo na ropę pochodzącą z Iranu, spadek wydobycia ropy w Libii).

W celu skompensowania niekorzystnych zmian poziomu marży rafinerijnej w wyniku oddziaływania czynników opisanych powyżej, które są poza kontrolą Spółki, realizowany jest obecnie w gdańskiej rafinerii projekt instalacji opóźnionego koksowania wraz z infrastrukturą towarzyszącą (tzw. Projekt EFRA). Spółka przewiduje, że realizacja Projektu EFRA, którego ukończenie planowane jest w połowie 2018 roku, pozwoli zwiększyć poziom marży rafinerijnej o około 2 USD/bbl, głównie dzięki ograniczeniu udziału ciężkich produktów naftowych o ujemnym cracku w całkowitej produkcji na rzecz bardziej rentownych produktów naftowych, np. oleju napędowego.

Otoczenie regulacyjne

Znaczna część działalności Grupy Kapitałowej LOTOS podlega wielu regulacjom obowiązującym w jurysdykcjach, w których Spółka prowadzi działalność, w szczególności w Polsce, na Litwie, generalnie w Unii Europejskiej i w Norwegii.

Istotny wpływ na działalność Grupy Kapitałowej LOTOS wywiera szereg regulacji prawnych, w tym Prawo Geologiczne i Górnicze w Polsce, regulacje Unii Europejskiej oraz międzynarodowe konwencje, m.in. dotyczące zagadnień ochrony środowiska naturalnego oraz zmian klimatu. Spełnienie nowych wymogów i coraz bardziej rygorystycznych norm wprowadzanych na mocy tych regulacji często wiąże się z koniecznością poniesienia dodatkowych nakładów kapitałowych i/lub jej kosztów operacyjnych. Ponadto, Spółka oczekuje, że podobnie jak w przeszłości, tak i w kolejnych latach na wyniki działalności Grupy Kapitałowej LOTOS wpływ będą miały także regulacje podatkowe oraz interpretacje i rekomendacje dotyczące kwestii podatkowych, wydawane przez organy administracji publicznej, jak również jednostkowe decyzje administracyjne, które zostały lub zostaną wydane przez takie organy w odniesieniu do działalności Grupy Kapitałowej LOTOS

Na wyniki osiągnięte przez Grupę Kapitałową LOTOS, poza innymi czynnikami w 2015 roku, wpływ miały następujące kwestie regulacyjne: (i) zmiany wymogów technicznych dla stacji paliw, które skutkowały

koniecznością modernizacji części stacji paliw; oraz (ii) obowiązek spełnienia bardziej rygorystycznych wymogów dotyczących wartości wskaźnika NCW dla biokomponentów.

Spółka spodziewa się, że w najbliższej przyszłości na wyniki wpływ będą miały następujące czynniki regulacyjne: (i) planowane zmiany regulacji podatkowych dotyczących wydobycia węglowodorów; (ii) dalsze wprowadzanie bardziej rygorystycznych regulacji dotyczących ochrony środowiska naturalnego; (iii) wzrost wysokości obowiązkowych zabezpieczeń na poczet ryzyka spowodowania szkód w środowisku naturalnym, oraz (iv) zmiany regulacji nakładających obowiązek utrzymywania zapasów ropy naftowej i wybranych produktów naftowych.

Ceny ropy naftowej i gazu ziemnego

Ceny uzyskiwane za ropę naftową i gaz ziemny, sprzedawane podmiotom zewnętrznym są w znacznym stopniu uzależnione od międzynarodowego poziomu cen tych surowców. W związku z tym, wahania cen ropy naftowej i gazu ziemnego mogą wywierać istotny wpływ na wyniki działalności segmentu wydobywczego.

Rentowność działalności w segmencie wydobywczym determinowana jest przede wszystkim różnicą pomiędzy przychodami ze sprzedaży wydobywanej ropy naftowej i gazu ziemnego, a kosztami operacyjnymi, kosztami podatkowymi związanymi z wydobyciem węglowodorów, a także kosztami transportu i sprzedaży ropy naftowej i gazu ziemnego. Z tego względu niższe ceny ropy naftowej i gazu ziemnego mogą ograniczyć ilość ropy i gazu ziemnego, które będzie można rentownie wydobywać lub zmniejszyć rentowność wydobycia z konkretnych odwiertów, czy realizowanych lub planowanych inwestycji skutkując nieopłacalnością wydobycia.

Ceny ropy naftowej i gazu ziemnego są zmienne i są uzależnione od dużej liczby różnych czynników, co czyni przewidywanie przyszłych zmian cen ropy naftowej i gazu bardzo trudnym zadaniem. Czynniki te to między innymi: (i) zmiany globalnych i regionalnych wartości podaży i popytu, oczekiwania dotyczące przyszłego popytu i podaży ropy naftowej i gazu ziemnego oraz zdolność ustalenia i utrzymania określonego poziomu produkcji i cen przez członków stowarzyszenia OPEC i inne kraje wydobywające ropę naftową, (ii) niepewna sytuacja geopolityczna, trwające lub zagrażające działania terrorystyczne lub wojny mogące wpływać na podaż, możliwości transportu lub popyt na węglowodory i produkty naftowe, (iii) dostępność i koszt budowy lub korzystania z rurociągów, tankowców i innych instalacji transportowych i przetwórczych, (iv) nowe, istniejące oraz likwidowane zdolności przetwórcze rafinerii na świecie oraz stopień ich wykorzystania, (v) cena, dostępność i dotacje rządowe dla alternatywnych źródeł energii i nowych technologii, (vi) rozwój sytuacji politycznej, gospodarczej i militarnej w regionach wydobywczych, zwłaszcza na Bliskim Wschodzie, w Rosji, Afryce, Ameryce Środkowej i Południowej, a także krajowe i zagraniczne regulacje i działania administracji publicznej, w tym restrykcje importowe i eksportowe, podatki, repatriacje i nacjonalizacje, (vii) globalna i regionalna kondycja gospodarcza; (viii) działalność handlowa uczestników rynku i innych podmiotów pragnących zapewnić sobie dostęp do ropy naftowej i gazu ziemnego, lub zabezpieczyć się przed ryzykami handlowymi, lub działających w ramach zarządzania portfelem inwestycyjnym, a także (ix) warunki pogodowe i klęski żywiołowe.

W związku z faktem, iż ropa naftowa jest podstawowym surowcem wykorzystywanym w działalności rafinerijnej, wahania cen ropy naftowej mają także znaczny bezpośredni wpływ na wysokość kosztów ponoszonych przez Grupę Kapitałową LOTOS w ramach segmentu produkcji i handlu (przy czym wycena rozchodu zapasów Grupy Kapitałowej LOTOS dokonywana jest przez Spółkę metodą średniej ważonej, w związku z czym wahania ceny ropy naftowej przyczyniają się do powstawania różnic pomiędzy bieżącą ceną rynkową tego surowca, a kosztem jego przerobu ujmowanym w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym (tzw. efekt LIFO).

Determinanty ceny baryłki ropy naftowej w 2016 roku

- Znaczne zmiany cen ropy naftowej na przestrzeni ostatnich 18 miesięcy zwiększają niepewność oczekiwań, co do wysokości ceny surowców w branży wydobywczej w 2016 roku. Spośród czynników, które najczęściej wymieniane są jako potencjalnie cenotwórcze dla baryłki, do najważniejszych zaliczyć trzeba: zniesienie ograniczeń w eksporcie ropy naftowej przez Stany Zjednoczone
- potencjalne porozumienie w ramach krajów OPEC ograniczające produkcję ropy naftowej jego członków (oraz ewentualne przyłączenie się Rosji do takiego układu)
- dalsza przyszłość produkcji ropy z łupków w warunkach znacznego ograniczenia opłacalności jej wydobycia
- koniec sankcji nałożonych na Iran i wpływ przyszłego eksportu ropy naftowej z tego kraju na globalną podaż surowca
- dynamika przyrostu popytu na paliwa, szczególnie w kontekście utrzymania przyrostu konsumpcji benzyn ze strony Stanów Zjednoczonych.
- nadwyżka podaży surowca oraz gotowych produktów, zapelniająca światowe pojemności magazyny i tankowce na morzach (utrzymujący się nawis produktowy może skutecznie blokować odbicie cen).

3.2. SEGMENT WYDOBYWCZY
3.2.1. WARUNKI PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI POSZUKIWAWCZO-WYDOBYWCZEJ NA OBSZARZE POLSKI

Działalność poszukiwawczo-wydobywcza na obszarze Polski realizowana jest na podstawie koncesji, którą przyznaje Minister Środowiska w oparciu o ustawę Prawo geologiczne i górnicze z dnia 9 czerwca 2011 roku z późniejszymi zmianami. Rozwiązania w niej zawarte zgodne są z Dyrektywą 94/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie warunków udzielania i korzystania z zezwoleń na poszukiwanie, badanie i produkcję węglowodorów.

Według stanu na 31 grudnia 2015 roku w mocy pozostaje⁷:

- 117 koncesji na poszukiwanie i/lub rozpoznawanie konwencjonalnych i niekonwencjonalnych złóż węglowodorów (vs. 146 koncesji w 2014 roku),
- 234 koncesji na wydobywanie węglowodorów ze złóż konwencjonalnych (vs. 236 koncesji w 2014 roku).

Tab 6. Podmioty o największej liczbie koncesji na poszukiwanie i/lub rozpoznawanie konwencjonalnych i niekonwencjonalnych złóż węglowodorów

Podmiot	Ilość koncesji
PGNIG S.A.	62
Orlen Upstream Sp z o.o.*	14
ShaleTech Energy Sp. z o.o.	7
LOTOS Petrobaltic S.A.	6

*łącznie z koncesjami udzielonymi FX Energy

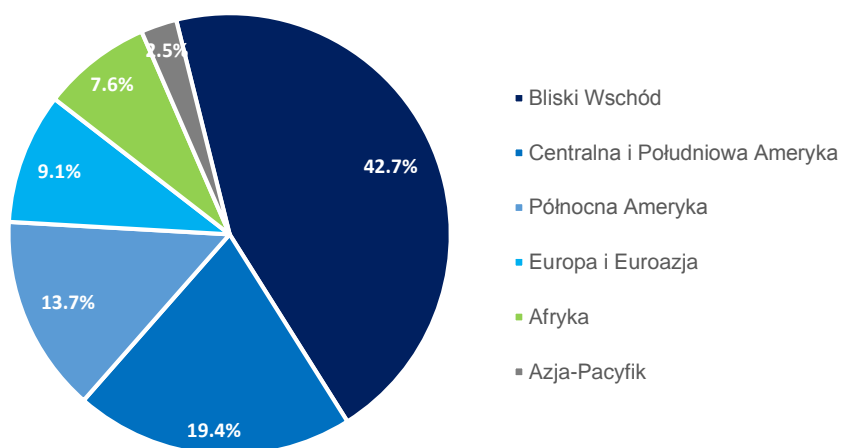
⁷ Źródło : Ministerstwo Środowiska, Zestawienie Koncesji na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie złóż węglowodorów w Polsce

Tab 7. Podmioty o największej liczbie koncesji na wydobywanie węglowodorów ze złóż konwencjonalnych

Podmiot	Ilość koncesji
PGNIG S.A.	225
LOTOS Petrobaltic S.A.	4
ZOK Sp. z o.o.	2

3.2.2. OTOCZENIE RYNKOWE I TENDENCJE W BRANŻY POSZUKIWAWCZO-WYDOBYWCZEJ

Według raportu „BP statistical review 2015” 47,7% rezerw ropy naftowej na koniec 2015 roku przypadło na kraje Bliskiego Wschodu, głównie Arabię Saudyjską (15,7% światowych zasobów), Iran (9,3%) i Kuwejt (6,0%).

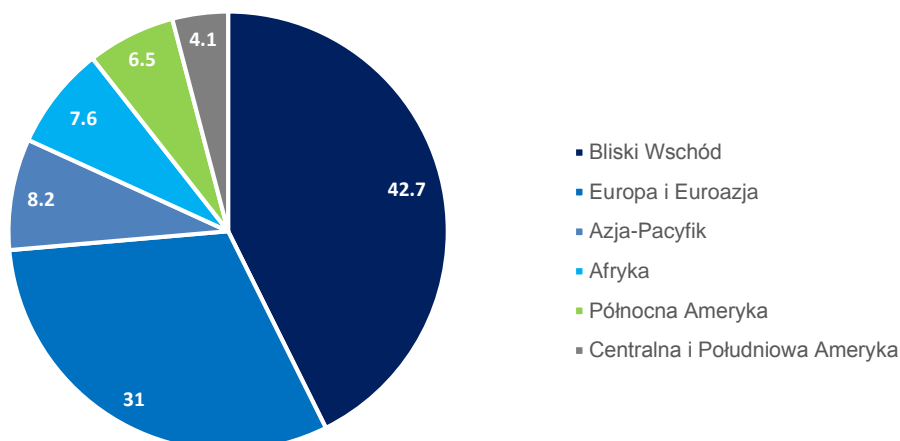
Rys. 5 Rezerwy wydobywalne ropy naftowej na świecie

Źródło: BP statistical review, 2015

Drugi pod względem wielkości rezerw ropy region to Ameryka Południowa i Środkowa (19,4%), gdzie dominującym krajem jest Wenezuela (17,5% światowych zasobów). W relacji rezerwy do wielkości produkcji (R/P) największy współczynnik posiada Wenezuela (blisko 120), następnie Kuwejt (89), Zjednoczone Emiraty Arabskie (72) i Arabia Saudyjska (63). Rezerwy Norwegii to 6,5 mld baryłek (0,4%) przy relacji R/P na poziomie 9.5.

Światowe rezerwy gazu ziemnego to 187 trylionów m³. Pod względem wielkości zasobów regionem przodującym jest Bliski Wschód 42,7%: głównie Iran (18,2%) i Qatar (13,1%). W dalszej kolejności Rosja (17,4%), Turkmenistan (9,3%) i Stany Zjednoczone (5,2%). Najwyższy współczynnik rezerw do wielkości produkcji R/P posiada Azerbejdżan (68,8), Rosja (56,4) i Algieria (54,1), jednak ranking ten może ulegać zmianom, które spowoduje zniesienie sankcji gospodarczych na produkcję gazu w Iranie, związanych z programem atomowym. Norwegia posiada rezerwy wielkości 1,9 trylionu m³ gazu (1% rezerw światowych) i stosunek R/P = 17,7.

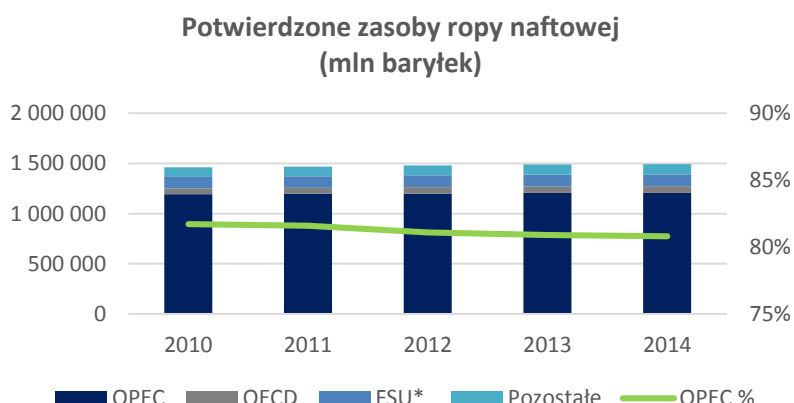
Rys. 6 Rezerwy wydobywalne gazu ziemnego na świecie

Źródło: BP statistical review, 2015

Według organizacji OPEC zasoby ropy naftowej na świecie na koniec 2014 wzrosły o 0,2% osiągając poziom 1 492 880 mln baryłek.

Rys. 7 Potwierdzone zasoby ropy naftowej na świecie

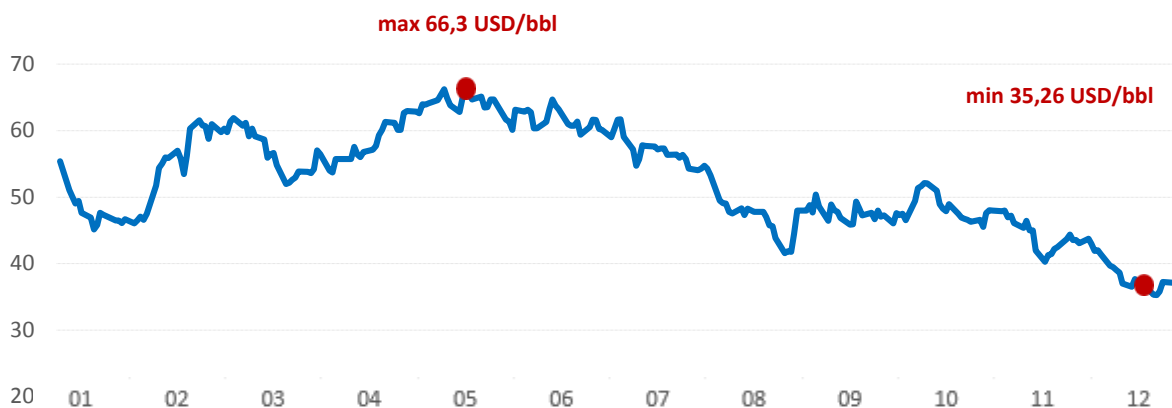

Źródło: OPEC, Annual Statistical Bulletin, 2015, * FSU (ang. Former Soviet Union) – kraje Byłego Związku Radzieckiego

Rok 2015 to okres rywalizacji Arabii Saudyjskiej o utrzymanie udziałów na rynku ropy naftowej. Pozycja największego producenta ropy w OPEC została zagrożona przez producentów z USA, zwiększających wydobycie do ponad 10 milionów baryłek na dzień. Z drugiej strony Iran zawarł w lipcu 2015 roku porozumienie z sześcioma mocarstwami - Wielką Brytanią, USA, Francją, Chinami i Rosją oraz Niemcami, na mocy którego zobowiązał się do rezygnacji z programu atomowego w zamian za stopniowe znoszenie międzynarodowych sankcji gospodarczych i finansowych, a w konsekwencji możliwość zwiększenia wydobycia i eksportowania węglowodorów.

Analizując ceny ropy naftowej typu Brent, rok 2015 można podzielić na dwa okresy. Od stycznia do maja 2015 roku odnotowano odbicie notowań tego surowca z poziomów poniżej 50 USD/bbl do maksimum 66,3 USD/bbl w dniu 13 maja 2015 roku. Od czerwca 2015 roku cena ropy znajdowała się w trendzie spadkowym, osiągając minimum 35,26 USD/bbl w dniu 22 grudnia 2015 roku.

Rys. 8 Ceny ropy naftowej Brent w 2015 roku (USD/bbl)

Źródło: EIA.gov, Europe Brent Spot Price FOB, 2015

Producenci ropy naftowej zostali zmuszeni do wprowadzenia działań dostosowujących do utrzymujących się niskich cen ropy. Działania skupiły się przede wszystkim na ograniczaniu planowanych inwestycji oraz zmniejszaniu kosztów operacyjnych. Ocenia się, że cięcia nakładów inwestycyjnych (CAPEX) w 2015 roku kształtowały się na poziomie około 20-30%. Prognozuje się, że redukcje planowanych wcześniej inwestycji mogą przełożyć się na ograniczenie podaży ropy naftowej w kolejnych latach.

3.2.3. OTOCZENIE KONKURENCYJNE W DZIAŁALNOŚCI POSZUKIWAWCZO-WYDOBYWCZEJ

Załamanie się marż w przemyśle poszukiwawczo-wydobywczym w stosunku do przemysłu rafineryjnego znacznie ograniczyło aktywność firm na wymagającym zarówno w zakresie finansowym (wysokie nakłady inwestycyjne), jak i dostępu do produktu (konieczność posiadania koncesji) rynku. W krótkim okresie odnotowano zmniejszenie zakresu działań firm konkurencyjnych w szczególności w obszarze zagospodarowania złóż. Ze względu na utrzymujące się niskie ceny ropy zarówno w krótkim jak i w średnim okresie brak jest realnego zagrożenia zastąpienia ropy naftowej i gazu substytutami. Siła przetargowa dostawców materiałów i usług wiertniczych, wykonywanych pod wodą, doradczych w branży została ograniczona zmniejszeniem rozmiaru nakładów na inwestycje, a w konsekwencji spadły ceny usług i materiałów.

Analiza konkurencji obejmuje firmy działające na obszarach strategicznego zainteresowania Grupy Kapitałowej LOTOS, tj. w Polskiej Strefie Ekonomicznej Morza Bałtyckiego, na obszarze lądowym oraz na rynkach zagranicznych, tj. w Norwegii i na Litwie.

Morze Bałtyckie, Polska Strefa Ekonomiczna

Wszystkie koncesje poszukiwawcze, poszukiwawczo-rozpoznawcze i produkcyjne oraz wydobywcze w polskiej strefie Morza Bałtyckiego są własnością LOTOS Petrobaltic S.A. (lub spółek w których ma udziały). Segment wydobywczy operuje na 6 koncesjach na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż oraz 4 koncesjach na wydobywanie węglowodorów ze złóż.

Obszar lądowy Polski

Rynek obszaru lądowego koncesji węglowodorowych jest zdominowany przez PGNiG, który posiada największą liczbę koncesji na wydobywanie (tj. 225 na dzień 31 grudnia 2015 roku) oraz poszukiwanie i rozpoznawanie węglowodorów konwencjonalnych (tj. 62 – na dzień 31 grudnia 2015 roku). Produkcja PGNiG w 2015 roku wyniosła 4,63 mld m³ gazu ziemnego oraz ok. 1,43 mln ton ropy naftowej i kondensatu.

Obszar lądowy Litwy

AB LOTOS Geonafta, spółka prowadząca działalność na Litwie w ramach segmentu wydobywczego Grupy Kapitałowej LOTOS, jest liderem wydobywania ropy na Litwie ze złóż lądowych.

Norweski Szelf Kontynentalny

Norweski Szelf Kontynentalny z uwagi na wysokie zasoby oraz produkcję węglowodorów jest perspektywicznym obszarem dla branży poszukiwawczo-wydobywczej, którą reprezentuje tu ok. 60 międzynarodowych firm, m.in.: Statoil, Petoro, Total, Shell, Conoco, Exxon, Eni, BP, które łącznie posiadają ponad 80% rezerw produkcyjnych Norweskiego Szelfu. Obok „gigantów” na Szelfie funkcjonuje także ok. 20 firm wydobywczych o średniej i małej kapitalizacji, m.in.: OMV, Lundin, BG Group, Wintershall, Det Norske, Noreco, Lukoil, Engie, Centrica, PGNiG, BayernGas oraz Grupa Kapitałowa LOTOS. Na Szelfie Norweskim istotną rolę pełnią też małe niezależne firmy poszukiwawcze, które choć nie prowadzą wydobywania, uczestniczą aktywnie w odkrywaniu nowych złóż do zagospodarowania. Taka struktura i ilość graczy oznacza dużą konkurencyjność, ale dzięki polityce rządu norweskiego, w odniesieniu do zasad udziału w tzw. rundach koncesyjnych oraz współpracy w strukturach joint-venture, w które grupują się partnerzy koncesji, istnieje możliwość dostępu do atrakcyjnych projektów oraz korzystania z wiedzy doświadczonych partnerów branżowych.

Grupa Kapitałowa LOTOS - szanse i zagrożenia w segmencie wydobywczym

Mocne strony i szanse:

- Wysoki wskaźnik tempa wzrostu wydobywania w branży,
- Lider regionu bałtyckiego,
- Stałe wzmacnianie doświadczeń i budowa kompetencji operatorskich,
- Realizacja inwestycji w obszarach geograficznych o relatywnie niskim ryzyku politycznym i finansowym,
- Współpraca z silnymi doświadczonymi partnerami,
- Wycofanie się części graczy z rynku poszukiwań i wydobywania węglowodorów jako szansa nabycia atrakcyjnych aktywów,
- Możliwość nabycia nowych aktywów wydobywczych przy mniejszym ryzyku i mniejszym zaangażowanym kapitale w konsekwencji przeceny aktywów wywołanej spadkiem cen ropy,
- Niższe koszty realizacji projektów, dzięki spadkowi cen usług wiertniczych, większa dostępność platform wiertniczych z uwagi na niższy wskaźnik wykorzystania.

Zagrożenia:

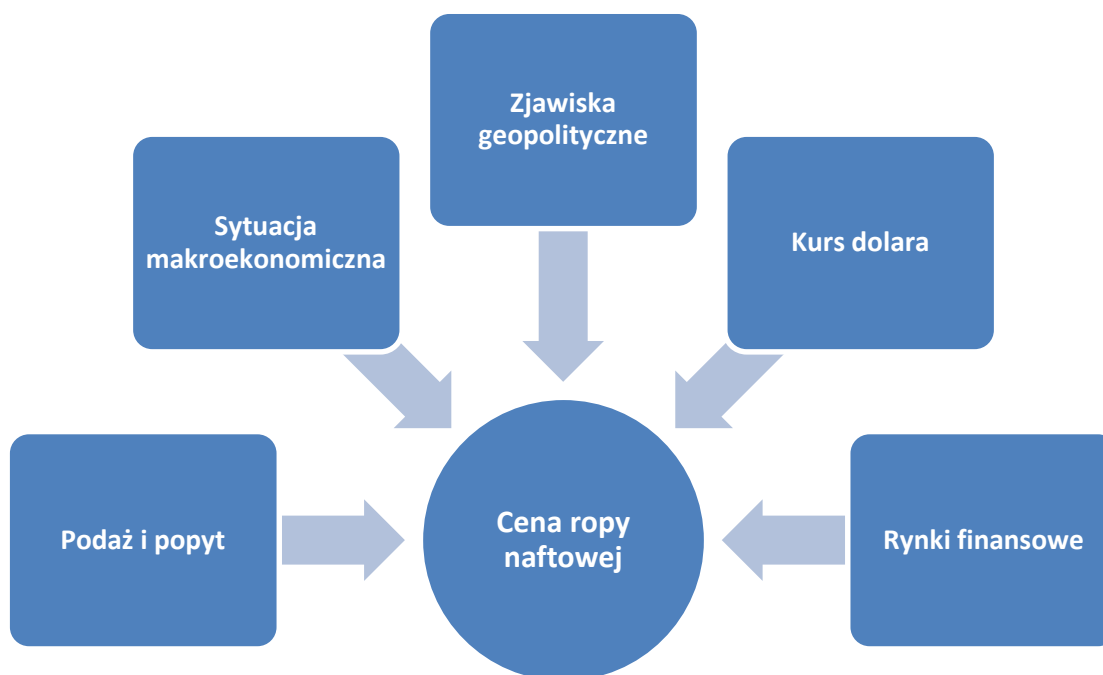
- Trudne warunki makroekonomiczne w momencie podejmowania kluczowych decyzji w projektach strategicznych,

- Rosnący koszt poszukiwań, ze względu na konieczność poszukiwania i zagospodarowania coraz trudniejszych złóż,
- Trudniejszy dostęp do finansowania.

Czynniki cenotwórcze na rynku ropy naftowej

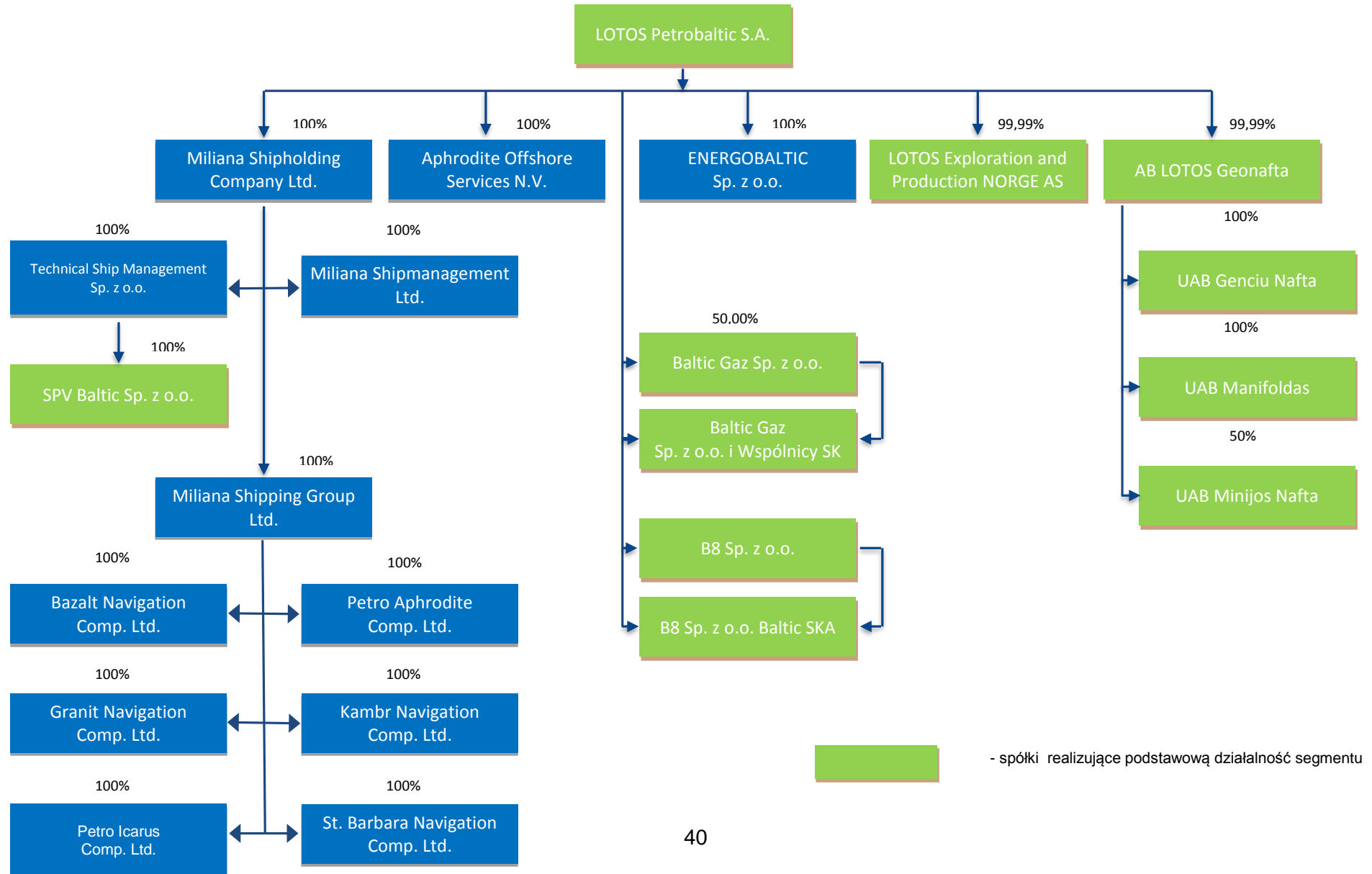
- zmiany globalnych i regionalnych wartości podaży i popytu, oczekiwania dotyczące przyszłego popytu i podaży ropy naftowej i gazu ziemnego oraz zdolność ustalenia i utrzymania określonego poziomu produkcji i cen przez członków OPEC i inne kraje wydobywające ropę naftową,
- niepewna sytuacja geopolityczna, trwające lub zagrażające działania terrorystyczne lub wojny mogące wpływać na podaż, możliwości transportu lub popyt na węglowodory i produkty naftowe,
- dostępność i koszt budowy lub korzystania z rurociągów, tankowców i innych instalacji transportowych i przetwórczych,
- nowe, istniejące oraz likwidowane zdolności przetwórcze rafinerii na świecie oraz stopień ich wykorzystania,
- cena, dostępność i dotacje rządowe dla alternatywnych źródeł energii i nowych technologii,
- rozwój sytuacji politycznej, gospodarczej i militarnej w regionach wydobywczych, zwłaszcza na Bliskim Wschodzie, w Rosji, Afryce, Ameryce Środkowej i Południowej, a także krajowe i zagraniczne regulacje i działania administracji publicznej, w tym restrykcje importowe i eksportowe, podatki, repatriacje i nacjonalizacje, (vii) globalna i regionalna kondycja gospodarcza,
- działalność handlowa uczestników rynku i innych podmiotów pragnących zapewnić sobie dostęp do ropy naftowej i gazu ziemnego, lub zabezpieczyć się przed ryzykami handlowymi, lub działających w ramach zarządzania portfelem inwestycyjnym,
- warunki pogodowe i klęski żywiołowe.

Rys 9. Czynniki cenotwórcze na rynku ropy naftowej

3.2.4. DZIAŁALNOŚĆ POSZUKIWAWCZO – WYDOBYWCZA W UJĘCIU GEOGRAFICZNYM

Rys. 10. Struktura organizacyjna Grupy Kapitałowej LOTOS Petrobaltic

Polska - Morze Bałtyckie

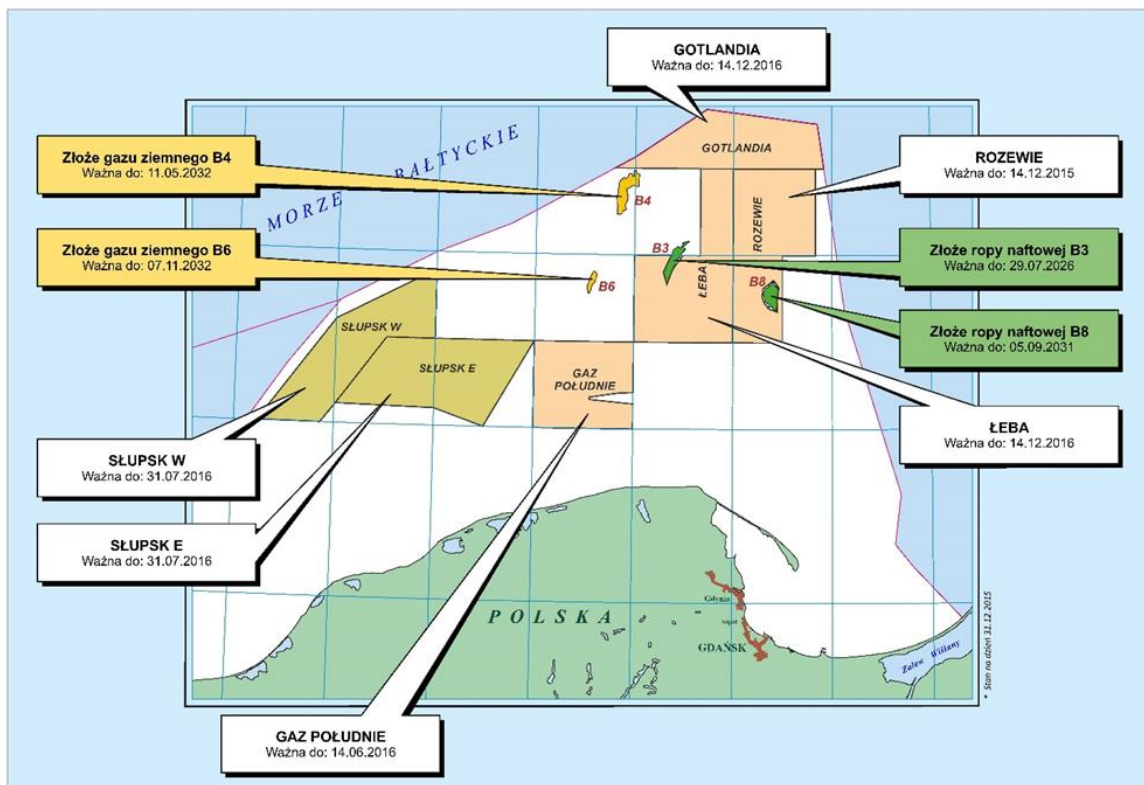
Spółka LOTOS Petrobaltic posiada 6 koncesji na poszukiwanie i/lub rozpoznanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego w polskiej strefie ekonomicznej Morza Bałtyckiego w rejonach: Gotlandia, Łeba, Rozewie (postępowanie o przekształcenie koncesji na tzw. koncesję łączną jest w toku), a także Gaz Południe, Słupsk W i Słupsk E.

Łączna powierzchnia koncesji poszukiwawczo-rozpoznawczych oraz koncesji wydobywczych na dzień 31 grudnia 2015 roku to odpowiednio ponad 6,2 tys. km² oraz 147,84 km².

Grupa Kapitałowa LOTOS Petrobaltic posiada 4 koncesje na wydobycie węglowodorów na Morzu Bałtyckim:

- koncesja eksploatacyjna na złożu B3 na wydobywanie ropy naftowej i towarzyszącego jej gazu ziemnego, ważna do 2026 roku, zlokalizowana jest ok. 73 km na północ od Rozewia. Eksploatacja złoża trwa od 1992 roku,
- koncesja eksploatacyjna na złożu B8 (w posiadaniu spółki celowej B8 Sp. z o.o. BALTIC Sp. k.) na wydobywanie ropy naftowej i towarzyszącego jej gazu ziemnego, ważna do roku 2031, zlokalizowana jest ok. 70 km na północ od Jastarni. Złoże znajduje się w trakcie procesu zagospodarowania, podczas którego realizowana jest wstępna produkcja węglowodorów,
- koncesje eksploatacyjne B4 i B6 (właściciel jest zależna w 50% spółka Baltic Gas Sp. z o.o. i Wspólnicy Sp. k.; pozostałe 50% posiada CalEnergy Resources) na wydobywanie gazu ziemnego, ważne do roku 2032, zlokalizowane są na północ od Łeby. Trwa przygotowanie do procesu zagospodarowania złóż przy udziale firmy CalEnergy Resources Poland Sp. z o.o., w ramach podpisanej umowy o współpracy. 100% udziałowcem koncesji jest spółka Baltic Gas Sp. z o.o. i Wspólnicy Sp. k.

Rys 11. Koncesje Grupy Kapitałowej LOTOS w Polsce na dzień 31 grudnia 2015 roku

W 2015 roku na Morzu Bałtyckim LOTOS Petrobaltic S.A. realizował eksploatację złoża B3 oraz uruchomił wstępną produkcję węglowodorów ze złoża B8. Łączne wydobycie ropy naftowej ze złóż bałtyckich wyniosło 162,4 tys. ton, zaś wydobycie towarzyszącego gazu ziemnego wyniosło 18,3 mln m³.

Według stanu na koniec 2015 roku zasoby ropy naftowej LOTOS Petrobaltic S.A. na Morzu Bałtyckim klasyfikowane w kategorii 2P, wynoszą 4,815 mln ton, natomiast zasoby gazu ziemnego klasyfikowane według kategorii 2P to 0,51 mld m³.

Polska – działalność lądowa

W 2012 roku LOTOS Petrobaltic rozpoczął działania na obszarze lądowym w Polsce przy współpracy z PGNiG, w 2013 roku spółki zawarły umowę o wspólnych operacjach w rejonie koncesji Kamień Pomorski w północno-zachodniej części Polski, a w roku 2014 umowę o wspólnych operacjach na koncesji Górowo Iławeckie w północno-wschodniej części Polski. Na obu koncesjach prowadzone są prace rozpoznawczo-poszukiwawcze.

Litwa

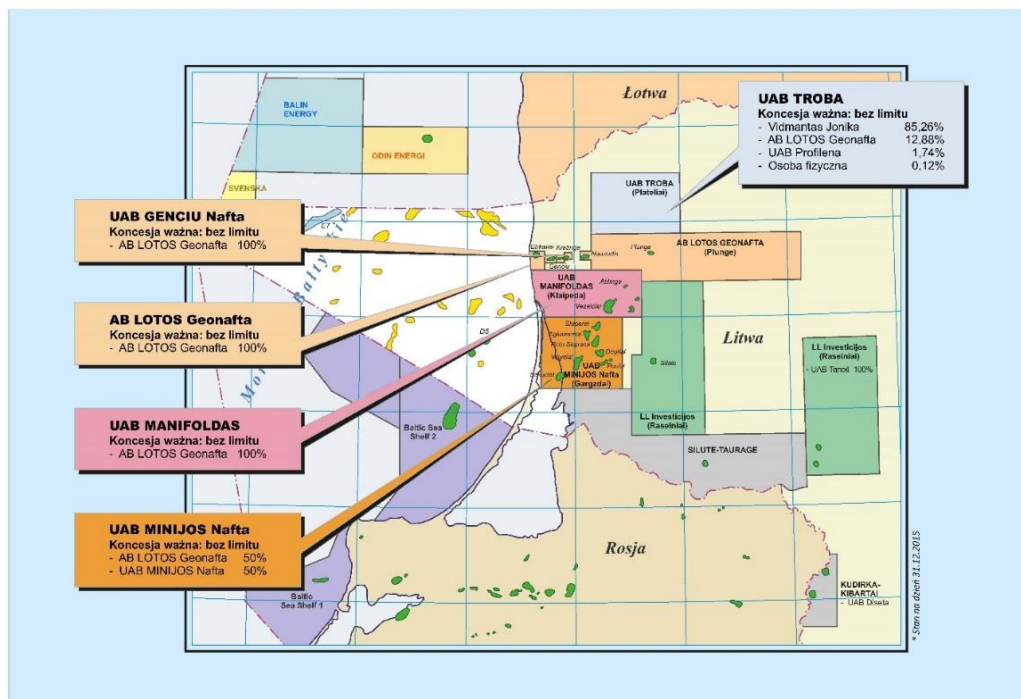
Na terenie Republiki Litewskiej operuje spółka AB LOTOS Geonafta, kontrolowana przez LOTOS Petrobaltic.

W skład Grupy Kapitałowej LOTOS Geonafta wchodzi:

- UAB Genciu Nafta (w 100% zależna od AB LOTOS Geonafta),
- UAB Minijos Nafta (50% należy do AB LOTOS Geonafta),
- UAB Manifoldas (w 100% zależna od AB LOTOS Geonafta).

Grupa Kapitałowa LOTOS Geonafta poszukuje i wydobywa ropę naftową oraz świadczy usługi wiertnicze na terenie Republiki Litewskiej oraz prowadzi handel surowcem.

Rys. 12. Koncesje Grupy Kapitałowej LOTOS na Litwie na 31 grudnia 2015 roku

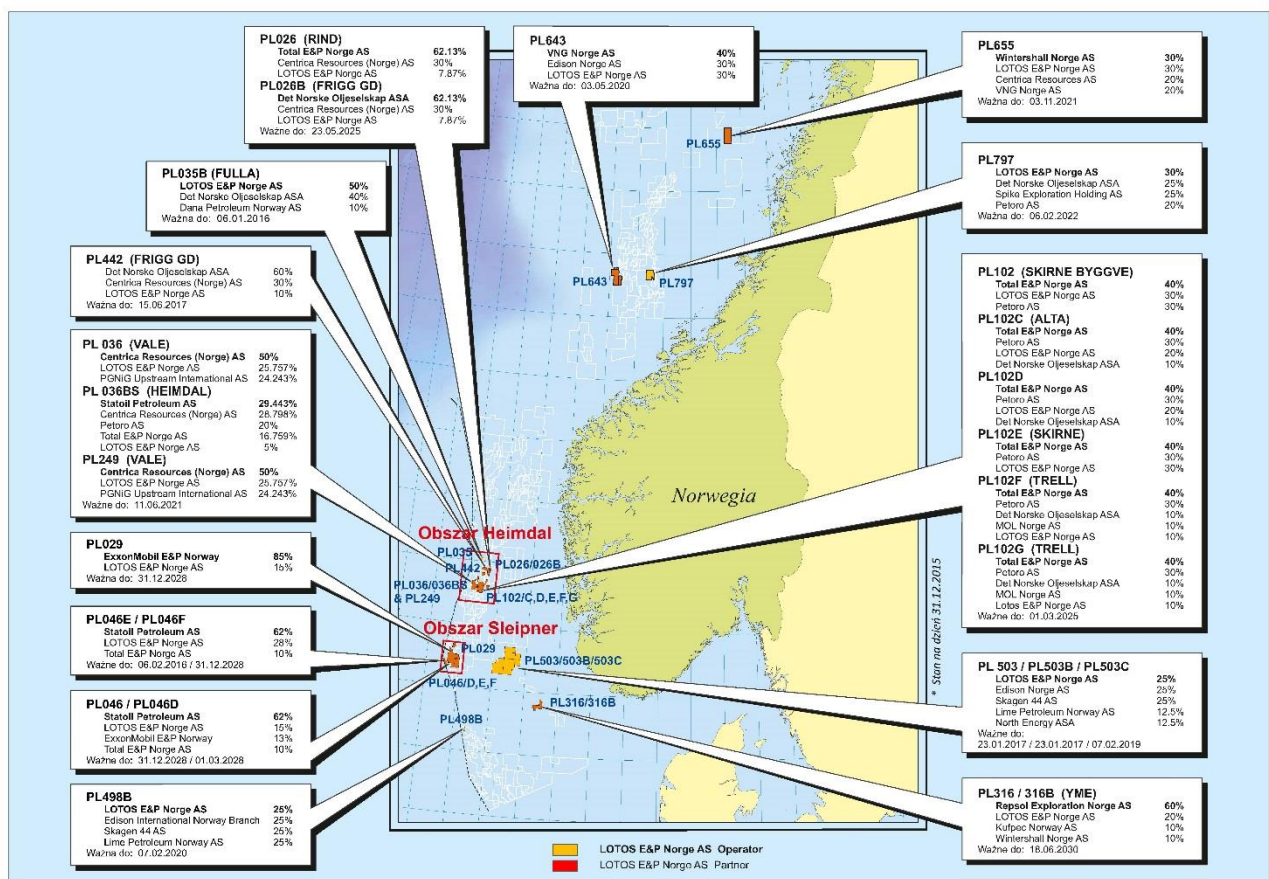
Na koniec 2015 roku spółki z Grupy Kapitałowej AB Geonaftha łącznie prowadziły eksploatację 14 złóż. Grupa wydobyla w 2015 roku 63,4 tys. ton ropy naftowej.

Zasoby ropy naftowej Grupy Kapitałowej LOTOS Geonaftha na koniec 2015 roku, klasyfikowane w kategorii 2P, wynoszą 0,93 mln ton.

Norwegia

Za rozwój działalności na Norweskim Szelfie Kontynentalnym odpowiada spółka LOTOS Exploration and Production Norge AS, z siedzibą w Stavanger. Aktualnie po akwizycji pakietu aktywów wydobywczych Sleipner, LOTOS Norge jest udziałowcem w 27 koncesjach na poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej na Norweskim Szelfie Kontynentalnym, tj.: PL 498B, PL 503, PL 503B, PL 503C, PL 643, PL 655, PL 442 FRIGG GD, PL 797, PL 316/PL 316B YME, PL 249 VALE, PL 026 RIND, PL 026B, PL 035B FULLA, PL 036 VALE, PL 036BS HEIMDAL, PL 102 SKIRNE BYGGVE, PL 102C ALTA, PL 102D, PL 102E SKIRNE, PL 102F TRELL, PL 102G TRELL, PL029 Sleipner Vest, PL046 Sleipner Vest/ Sleipner Øst, PL046 D Sleipner Øst, PL046E Utgard (AlfaSentral), PL046F Utgard (AlfaSentral). Na 5 licencjach, tj. PL 498B, PL 503, PL 503B, PL 503C, PL 035B, LOTOS Norge pełni funkcję operatora.

Rys. 13 Koncesje Grupy Kapitałowej LOTOS w Norwegii na 31 grudnia 2015

Wydobycie na Norweskim Szelfie Kontynentalnym w 2015 roku wyniosło 89,1 tys. ton ropy naftowej oraz 288,9 mln m³ gazu.

Według stanu na 31 grudnia 2015 roku klasyfikowane w kategorii 2P zasoby ropy naftowej LOTOS Norge wyniosły 0,982 mln ton, natomiast gazu ziemnego 2,246 mld m³.

Zasoby ropy i gazu Grupy Kapitałowej LOTOS

Spółką odpowiedzialną za działalność w segmencie poszukiwawczo-wydobywczym Grupy Kapitałowej LOTOS jest LOTOS Petrobaltic S.A. Grupa LOTOS S.A. posiada w niej udział wynoszący 99,98%. LOTOS Petrobaltic S.A. prowadzi działalność poszukiwawczo-wydobywczą na terenie:

- Polski – spółka LOTOS Petrobaltic S.A (wraz ze spółkami zależnymi B8 Sp z o.o. 100%, B8 Sp. z o.o Baltic SKA 99,50%, Baltic Gas Sp. z o.o. i wspólnicy s.k., Baltic Gas Sp. z o.o. 50%),
- Litwy – spółka AB LOTOS Geonafta wraz ze spółkami zależnymi (UAB Minjos Nafta 50%, UAB Manifoldas 100%, UAB Genciu Nafta 100%),
- Norwegii – LOTOS Exploration and Production Norge AS (99,99%) .

Tab 8. Rezerwy ropy naftowej i gazu ziemnego w kategorii 2P* na dzień 31 grudnia 2015 roku

Wolumen (mln boe**)	Kraj	Ropa naftowa	Gaz ziemny	Ropa i gaz razem
	Polska	37,381	3,200	40,581
	Norwegia	4,990	14,125	19,115
	Litwa	7,138	0	7,138

* 2P – rezerwy pewne i prawdopodobne wg. klasyfikacji międzynarodowej SPE 2007

**boe – baryłka ekwiwalentu ropy

Tab 9. Sprzedaż i produkcja ropy i gazu przez Grupę LOTOS Petrobaltic w 2015 roku

Sprzedaż	Kraj	Wolumen (tys. boe)
Ropa i gaz razem	Polska	1 396,0
	Norwegia	2 378
	Litwa	366,71

Produkcja	Kraj	Wolumen (tys. boe/d)
Ropa i gaz razem	Polska	3,76
	Norwegia*	23,27
	Litwa	1,33

* Uwzględniając średnią dzienną ilość wydobycia z zakupionego pakietu aktywów Sleipner na poziomie 16,5 tys. boe/d, przypadająca na Grupę Kapitałową LOTOS, zgodnie z efektywną datą zakupu 01.01.2015.

Podstawowe produkty, towary i usługi

Podstawową działalnością Grupy Kapitałowej LOTOS Petrobaltic jest poszukiwanie, wydobycie i sprzedaż węglowodorów w ramach trzech spółek LOTOS Petrobaltic S.A., LOTOS E&P NORGE AS oraz AB LOTOS Geonafta W 2015 roku wydobywano ropę naftową i gaz ziemny: ze złóż zlokalizowanych w Polsce: głównie ropę naftową z niewielką ilością gazu towarzyszącego, ze złóż litewskich ropę naftową, natomiast ze złóż norweskich gaz i kondensat (tj. lekka ropa naftowa), z istotną przewagą gazu ziemnego.

Spółka Energobaltic Sp z o.o. zajmuje się przetwarzaniem wydobytego ze złóż bałtyckich gazu i produkcją energii elektrycznej, energii cieplnej, LPG oraz kondensatu gazu naturalnego.

Spółka Miliana Shipping Company Ltd. zarządza flotą statków specjalistycznych, świadcząc usługi z tego zakresu.

3.2.5. ISTOTNE WYDARZENIA W DZIAŁALNOŚCI POSZUKIWAWCZO-WYDOBYWCZEJ W 2015 ROKU

Polska

W roku 2015 segment wydobywczy zrealizował cele określone w Strategii Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2011-2015. Uruchomienie wstępnego wydobywania na bałtyckim złożu B8 oraz akwizycja aktywów Sleipner dwu i półkrotnie zwiększyła dzienne wydobywanie węglowodorów przez Grupę Kapitałową LOTOS do poziomu 30,3 tys. boe/d na koniec 2015r. – przekraczając cel strategiczny (24 tys. boe/d na koniec 2015 roku).

Spółki segmentu wydobywczego koncentrowały się na utrzymaniu stabilności finansowej, w związku z niekorzystną dla sektora sytuacją makroekonomiczną. Działania segmentu były ukierunkowane na zapewnienie płynności finansowej poprzez redukcję kosztów, optymalizację nakładów inwestycyjnych i restrukturyzację zadłużenia. Działalność operacyjna koncentrowała się na realizacji kluczowych projektów strategicznych:

- w ramach kontynuacji wydobywania ze złoża B3: zakończono rekonstrukcję dwóch otworów produkcyjnych.
- zgodnie z założeniami we wrześniu 2015 roku rozpoczęto wstępną eksploatację złoża B8 przy użyciu platformy LOTOS Petrobaltic. Po przebudowie platformy Petrobaltic na centrum produkcyjne, posadowieniu jej na złożu oraz budowie gazociągu do Władysławowa, w 2 połowie 2017 roku planowane jest przejęcie produkcji przez docelowe centrum produkcyjne. W związku z zaistniałą sytuacją makroekonomiczną w 2015 roku zoptymalizowano zakres projektu przebudowy platformy wiertniczej Petrobaltic, zatwierdzono projekt budowlany oraz uzyskano pozwolenie na budowę gazociągu podmorskiego między złożem B8 a Władysławowem, uzyskano decyzję administracyjną dotyczącą ustalenia lokalizacji dla części lądowej gazociągu.
- trwały przygotowania do zagospodarowania złóż gazowych B4/B6 we współpracy z partnerem CalEnergy Resources Poland. Realizowano Etap 3 Projektu, polegający na wykonywaniu prac projektowania technicznego oraz przygotowania rekomendacji do podjęcia Ostatecznej Decyzji Inwestycyjnej (FID – Final Investment Decision) w 3 kw. 2016 roku. Dokładny harmonogram realizacji zagospodarowania złóż B4/B6, w tym data rozpoczęcia produkcji gazu zostaną szczegółowo zdefiniowane w oparciu o wyniki prac projektowania technicznego. Uruchomienie wydobywania planuje się w 2018/2019.
- Kontynuowano wspólnie z PGNIG prace poszukiwawcze na koncesjach lądowych Górowo Ławeckie i Kamień Pomorski. Dokonano interpretacji uzyskanych danych sejsmicznych. Wyniki analiz będą stanowiły podstawę do opracowania programu i zakresu dalszych prac na koncesjach.

Norwegia

- W dniu 30 grudnia 2015 LOTOS Norge sfinalizował transakcję **zakupu pakietu aktywów Sleipner** zlokalizowanych w centralnej części Morza Północnego. Transakcja dotyczy udziałów w 5 koncesjach obejmujących: 4 złoża produkcyjne oraz złożo Alfa Sentral – odkryte i planowane do zagospodarowania. Operatorem wszystkich aktywów jest firma Statoil, pozostali partnerzy konsorcjum to Exxon oraz Total. Pod

koniec 2015 roku poziom wydobycia odpowiadający udziałowi LOTOS Norge w aktywach produkcyjnych Sleipner osiągnął ponad 16 tys. boe/d. Średni oczekiwany wolumen produkcji węglowodorów, odpowiadający udziałowi LOTOS Norge, w latach 2016 - 2018 szacuje się na ok. 9,5 tys. boe/d. Obszar Sleipner to drugi co do wielkości hub gazowy na Morzu Północnym o strategicznym znaczeniu dla eksportu gazu z Norwegii do Europy kontynentalnej i Wielkiej Brytanii (realizuje 40% dystrybucji eksportowanego gazu). Bazowa cena zakupu pakietu Sleipner wyniosła 160 mln USD, przy czym norweski mechanizm „pro & contra” umożliwił rozliczenie transakcji bezgotówkowo, przy wykorzystaniu posiadanej przez LOTOS Norge tarczy podatkowej.

- W czerwcu 2015 roku norweskie Ministerstwo Ropy i Energii (MPE) przychyliło się do wniosku operatora licencji na **Projekcie Yme**, tj. hiszpańskiego koncernu Repsol, który przejął udział wcześniejszego operatora – Talisman Energy, o nie składanie Zrewidowanego Planu Zagospodarowania. Partnerzy realizują projekt likwidacji złoża Yme, planowany na lata 2016 – 2020, współpracując n w kierunku ograniczenia zakresu i kosztów likwidacji złoża. Plan Likwidacji złoża ma zostać przedstawiony do zatwierdzenia przez MPE na koniec 2016 roku. W styczniu 2016 roku operator złoża Repsol podpisał umowę z firmą Okea, dotyczącą sprzedaży 60% udziału złoża YME. Umowa jest warunkowana usunięciem platformy (tzw. MOPU) oraz uzyskania zaktualizowanego, zatwierzonego przez władze norweskie planu zagospodarowania złoża YME. Okea jest zainteresowana kontynuacją prac nad zagospodarowaniem zasobów złoża YME. LOTOS na bieżąco analizuje sytuację, pod kątem optymalnego rozwiązania projektu Yme.

3.3. SEGMENT PRODUKCJI I HANDLU – PRZERÓB ROPY NAFTOWEJ

3.3.1. OTOCZENIE RYNKOWE NA ŚWIATOWYM RYNKU RAFINERYJNYM I BIEŻĄCE TENDENCJE W BRANŻY

Druga połowa 2015 roku przyniosła załamanie cen ropy naftowej. W kwietniu 2015 roku za baryłkę ropy płacono 60\$, a w grudniu 36 USD/bbl, czyli o 40% mniej.

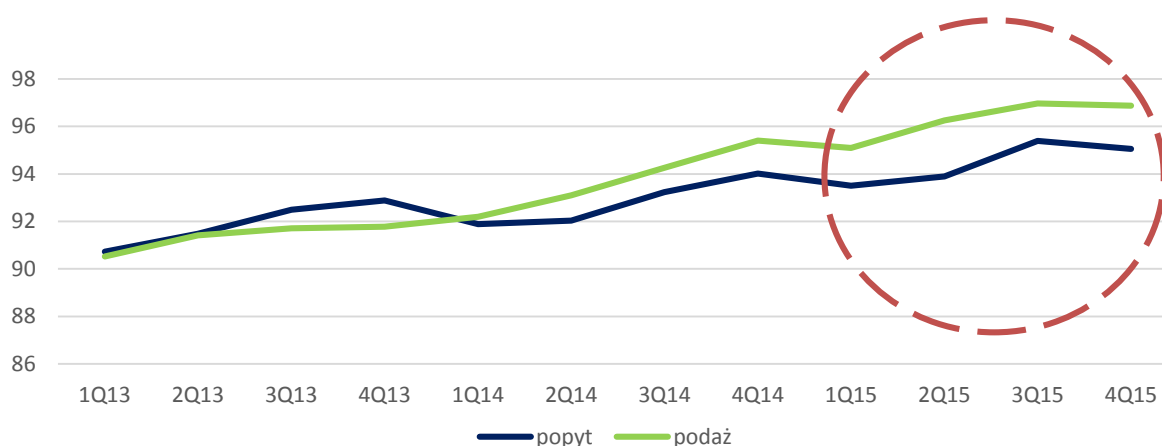
Rys 14. Cena ropy naftowej w latach 2011- 2015 roku (USD/bbl)

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Thomson Reuters

Kluczową rolę w tej przecenie odegrały strukturalna nadpodaż ropy naftowej na rynku (wg. amerykańskiej EIA szacowana jest ona na około 2 miliony baryłek dziennie, tj. niecałe 2% światowego zapotrzebowania), zwiększone ryzyko geopolityczne, odejście od polityki bilansowania globalnego popytu i podaży ropy naftowej przez organizację OPEC oraz aprecjacja waluty amerykańskiej.

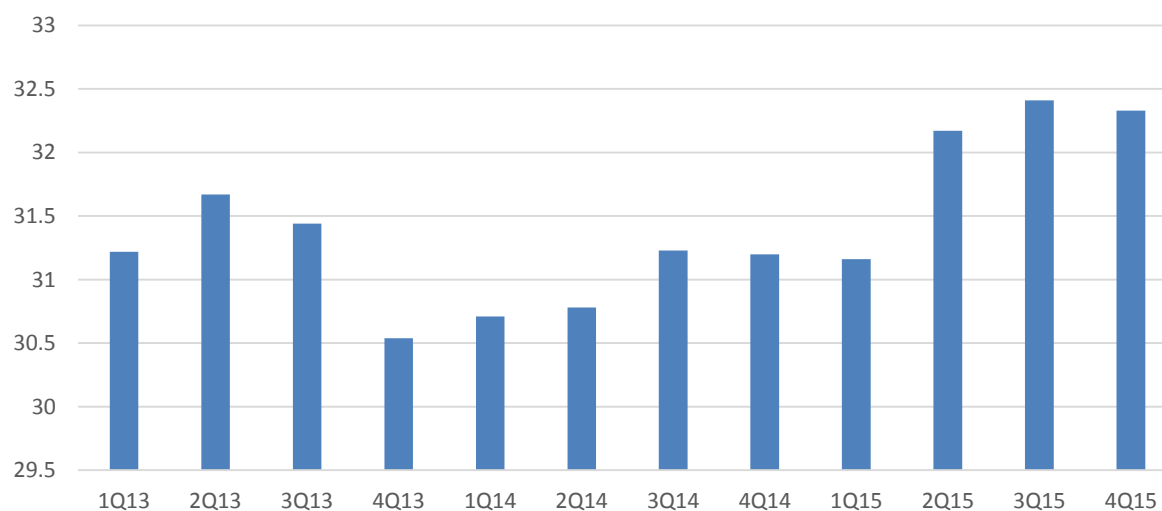
Rys 15. Globalny popyt i podaż (mln boe/d)

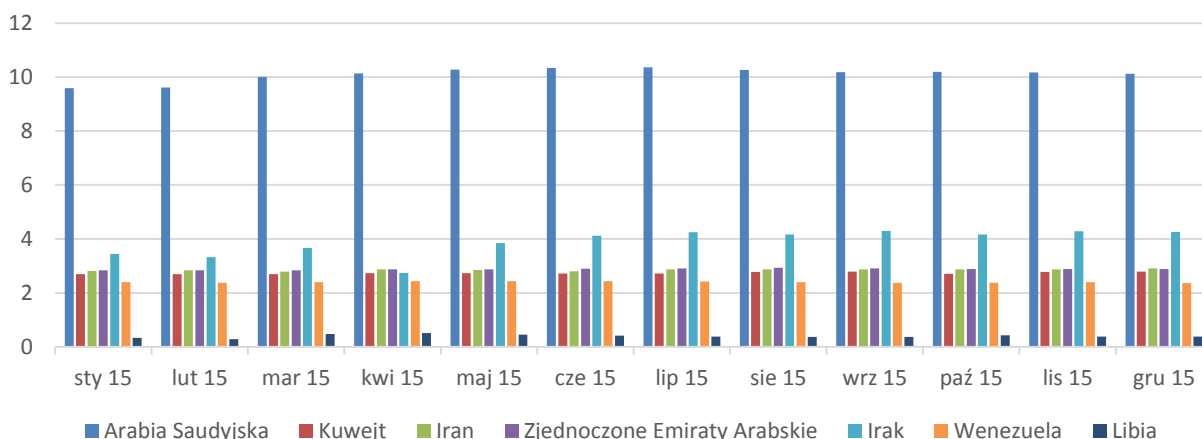
Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Międzynarodowej Agencji Energi, www.iea.org

Kraje OPEC, jako znaczący producenci na globalnym rynku naftowym, wykorzystywały dotychczas wolne moce produkcyjne do dostosowania podaży ropy naftowej oraz stabilizacji cen surowca w pożądanym przedziale cenowym – w okresie 2011-2014. W dniu 27 listopada 2014 roku, kiedy kraje OPEC postanowiły skupić się na zachowaniu swojego udziału w rynku poprzez utrzymanie poziomu produkcji na poziomie 30 mln boe/d. Cel ten został utrzymany przez cały 2015 rok, a dwa kraje należące do kartelu, t.j. Arabia Saudyjska i Irak zwiększyły swoją produkcję ropy. Pierwszy o ponad 6% do 10,12 mln boe/d. W Iraku natomiast, pomimo działań Państwa Islamskiego (ISIS), produkcja wzrosła do 3,98 mln boe/d, co jest najwyższym poziomem od 1979 roku (t.j. 3,5 mln boe/d).

Rys 16. Produkcja ropy naftowej przez OPEC w latach 2013-2015 (boe/d)

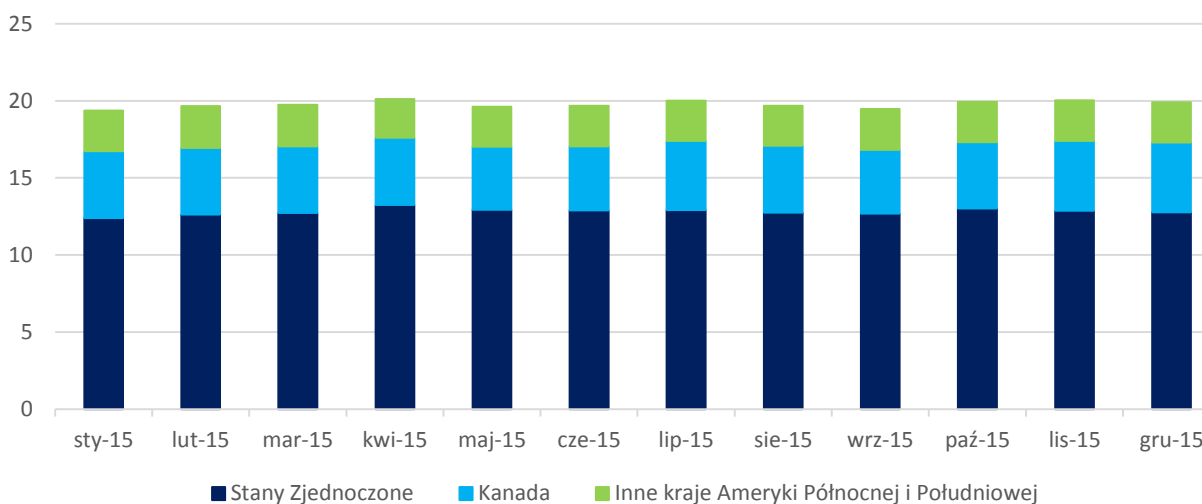

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Międzynarodowej Agencji Energi, www.iea.org

Rys 17. Produkcja ropy naftowej przez największych producentów OPEC w 2015 roku (mln boe/d)

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Międzynarodowej Agencji Energii, www.iea.org.

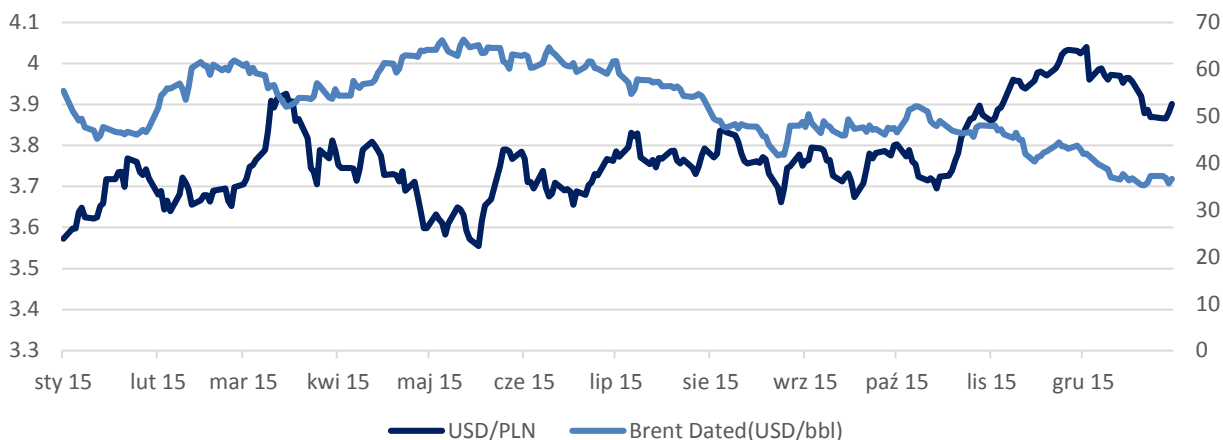
Pomimo obaw dotyczących ryzyka geopolitycznego, podaż ropy naftowej wielokrotnie zaskoczyła wzrostem, zwłaszcza w Stanach Zjednoczonych, podczas gdy popyt na ropę malał w drugiej połowie 2015 roku, odzwierciedlając częściowo słabszy wzrost w gospodarce światowej. Konflikt na Bliskim Wschodzie i w Europie Wschodniej nie wpłynął znacząco na podaż ropy naftowej. Sankcje nałożone na Rosję po czerwcu 2014 roku w wyniku konfliktu rosyjsko-ukraińskiego miały nieznaczny wpływ na europejski rynek ropy naftowej. Zapowiedziane w lipcu 2015 roku zniesienie sankcji wobec Iranu, a co za tym idzie zapowiedź zwiększenia globalnej podaży ropy naftowej, dodatkowo uderzyło w jej ceny.

Rys 18. Produkcja ropy naftowej w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie w 2015 roku (mln boe/d)

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Międzynarodowej Agencji Energii, www.iea.org.

W drugiej połowie 2015 roku, miała miejsce aprecjacja dolara amerykańskiego w stosunku do głównych walut. Zazwyczaj aprecjacja dolara (w którym denominowane są międzynarodowe transakcje towarowe) jest negatywnie skorelowana z ceną ropy naftowej, gdyż popyt może spadać w krajach, które doświadczyły erozji siły nabywczej swoich walut.

Rys 19. Notowania waluty amerykańskiej vs. cena ropy naftowej Brent Dated

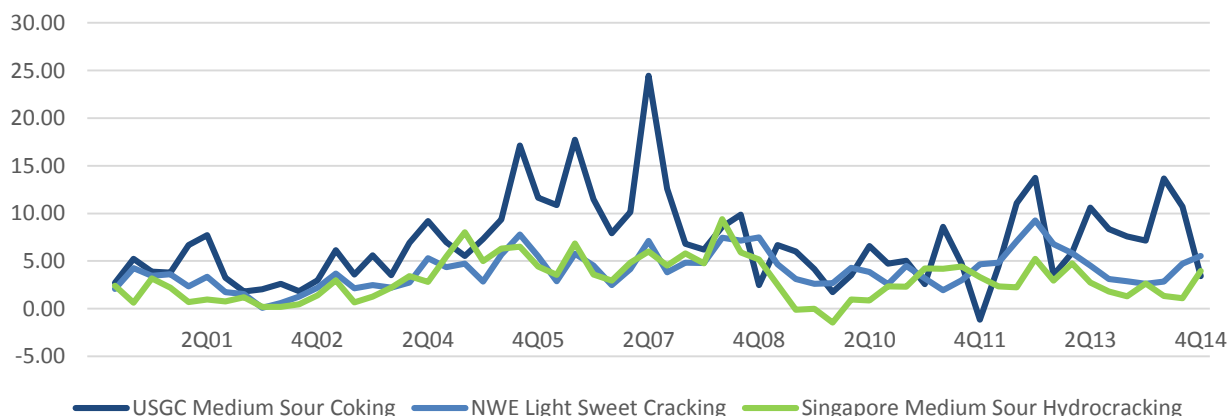

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Thomson Reuters

Spadek cen ropy trwający od 2014 roku ma dwa kluczowe podobieństwa z załamaniem cen ropy naftowej na przełomie lat 1985/86. Po pierwsze, pojawienie się niekonwencjonalnych źródeł surowca (dziś - biopaliwa, piaski roponośne, ropa łupkowa; w latach 80-tych – produkcja na Alasce, Morzu Północnym i w Zatoce Meksykańskiej). Po drugie, obu spadkom cen surowca towarzyszyła zmiana polityki OPEC polegająca na odstąpieniu od zarządzania podażą. Arabia Saudyjska zmieniła politykę w grudniu 1985 roku w celu zwiększenia udziału w rynku, w efekcie czego cena ropy spadła o 61%, z 24,68 USD/bbl do 9,62 USD/bbl w okresie od stycznia do lipca 1986 roku. Po tym epizodzie, niskie ceny ropy utrzymywały się przez ponad piętnaście lat.

2015 rok był korzystny dla producentów paliw – w związku z niską ceną ropy naftowej - średniorocznie na poziomie ok 52 USD/bbl, t.j. -47% vs 2014, oraz bardzo korzystnymi ciekami na produkty rafinerijne. W związku z tym rafinerie na świecie w tym i polskie dążyły do maksymalizacji przerobu ropy naftowej w celu maksymalizacji marży.

Rys 20. Marże rafinerijne na świecie (USD/bbl)

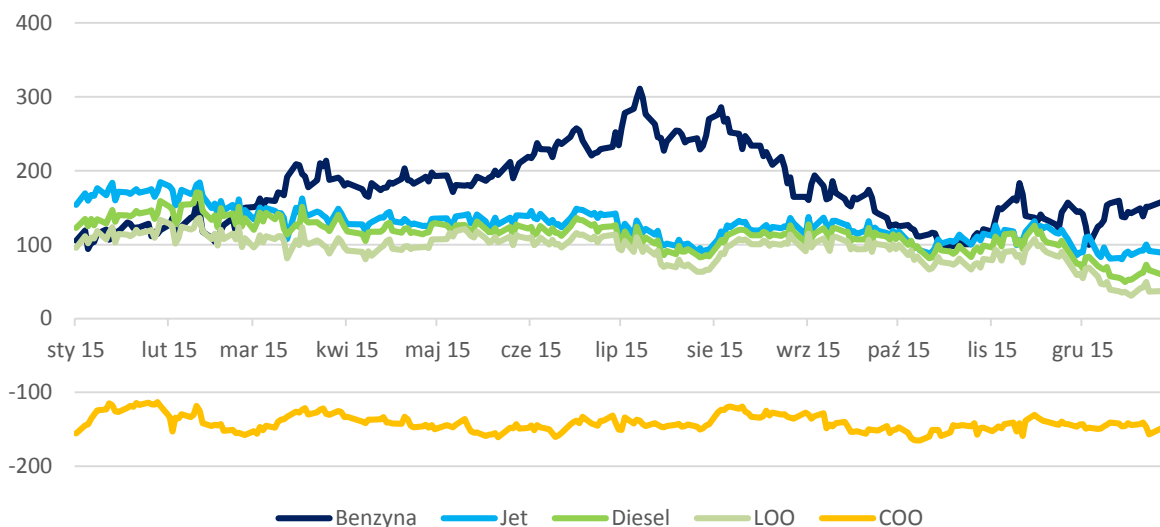

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych BP; Przedstawione marże rafinerijne stanowią benchmark dla trzech rejonów koncentracji działalności rafinerijnej: amerykańskiej wybrzeże Zatoki Meksykańskiej, północno-zachodnia Europa (NWE - Rotterdam) oraz Singapur.

Marże z notowań na produktach naftowych przedstawiały się następująco:

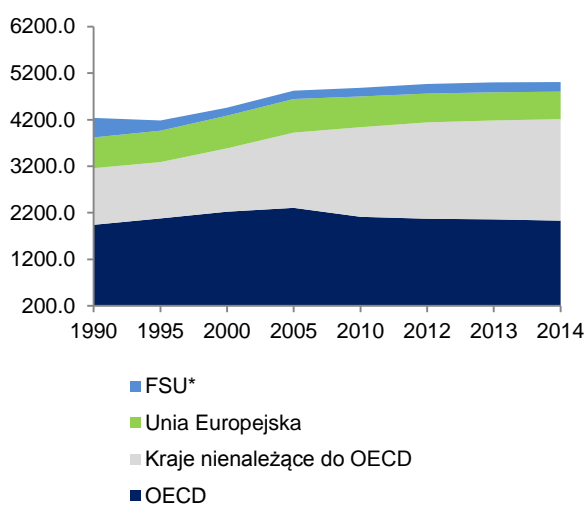
- Benzyna – najniższa 94,19 USD/t (6 stycznia 2015), najwyższa 311,29 USD/t (8 lipca 2015) – roczna dynamika zmiany wyniosła +230,49%, tj. +217,10 USD/t
- Paliwo lotnicze (Jet) – najniższa 80,36 USD/t (15 grudnia 2015) najwyższa 184,69 USD/t (30 stycznia 2015) – roczna dynamika zmiany wyniosła -56,49%, tj. -104,33 USD/t
- Diesel – najniższa 49,43 USD/t (30 grudnia 2015), najwyższa 170,91 USD/t (5 lutego 2015) – roczna dynamika zmiany wyniosła -71,08%, tj. -121,48 USD/t
- Lekki Olej Opałowy (LOO) – najniższa 30,70 USD/t (7 grudnia 2015), najwyższa 136,01 USD/t (15 stycznia 2015) – roczna dynamika zmiany wyniosła -77,43%, tj. -105,31 USD/t
- Ciężki Olej Opałowy (COO) – najniższa -165,08 USD/t (28 października 2015), najwyższa -113,814 USD/t (9 lutego 2015) – roczna dynamika zmiany wyniosła -45,9%, tj. -51,94 USD/t.

Rys 21. Marże z notowań na produktach w 2015 roku (USD/t)

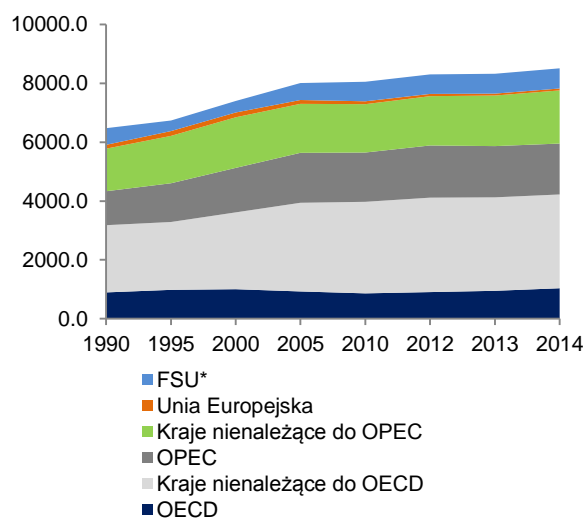

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Thomson Reuters.

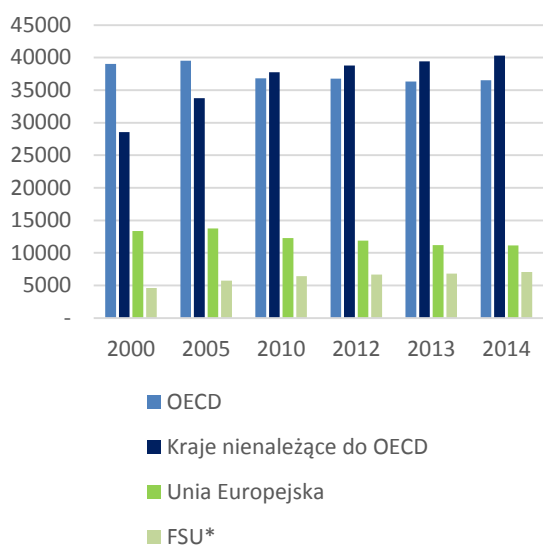
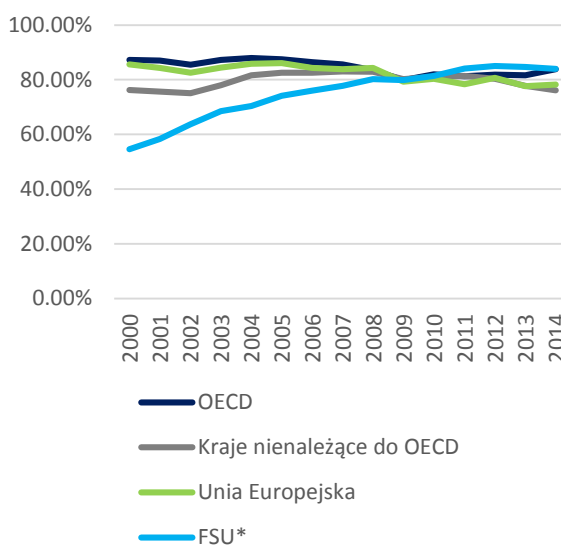
Rys 22. Globalna konsumpcja paliw (mln ton)

Rys 23. Globalna produkcja paliw (mln ton)

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych BP * FSU (ang. Former Soviet Union) – kraje Byłego Związku Radzieckiego

Rys 24. Globalny przerób w rafineriach (tys boe/d)

Rys 25. Wykorzystanie mocy rafineryjnych (%)

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych BP

* FSU (ang. Former Soviet Union) – kraje Byłego Związku Radzieckiego

Od 2009 roku producenci zamknęli szereg rafinerii o łącznych mocach przerobowych w wysokości 3,7 mln b/d w regionie basenu atlantyckiego. Jednakże, wielkość ta wydaje się niewystarczająca, gdyż wiele europejskich rafinerii ma niską rentowność, a ich moce przerobowe utrzymują się na niskim poziomie.

Istotne ryzyko zamknięcia dotyczy szczególnie małych rafinerii o niskim poziomie złożoności, ponieważ rafinerie te mają wysokie jednostkowe koszty operacyjne.

Tab 10. Zamknięcia rafinerii w Europie w latach 2009 – 2015

Rok zamknięcia	Nazwa rafinerii	Nelson Complexity Index	Moc przerobowe (tys. b/d)	Właściciel	Kraj
2015	Collombey	b.d.	72	Tamoil	Szwajcaria
2015	Gela	13,1	105	Eni	Włochy
2014	Milford Haven	7,0	135	Murphy Oil	Wielka Brytania
2014	Stanlow	8,2	55	Essar Energy	Wielka Brytania
2014	Mantova	8,4	57	Eni	Włochy
2014	Paramo	b.d.	20	Unipetrol	Czechy
2013	Harburg	9,6	90	Shell	Niemcy
2013	Porto Marghera	6,8	80	Eni	Włochy
2012	Coryton	12,0	172	Petroplus	Wielka Brytania
2012	Fawley	9,1	80	ExxonMobil	Wielka Brytania
2012	Kherson	3,1	138	Alliance Oil Co.	Ukraina
2012	Drogobich	3,0	78	Ukraine Oil Co.	Ukraina
2012	Petit Couronne	7,3	154	Petroplus	Francja
2012	Berre l'Étang	6,7	105	LyondellBasel	Francja
2012	Roma	7,7	85	Total ERG	Włochy
2011	Arpechim	7,3	70	Petrom	Rumunia

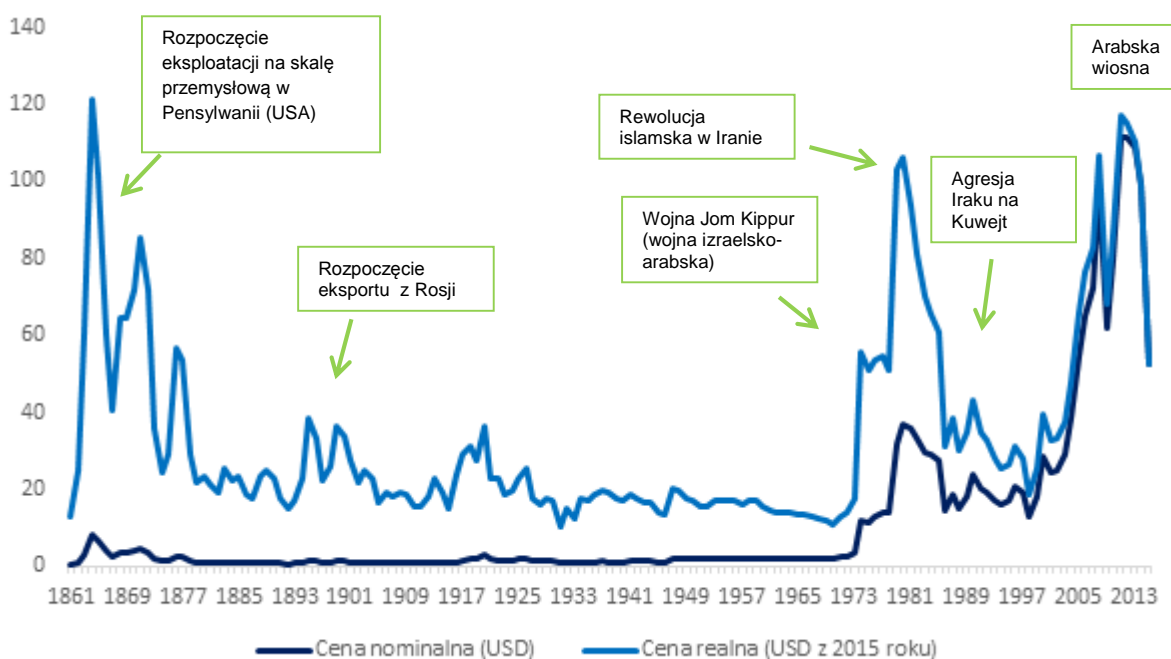
Rok zamknięcia	Nazwa rafinerii	Nelson Complexity Index	Moce przerobowe (tys. b/d)	Właściciel	Kraj
2011	Petrobrazi	7,3	6	Petrom	Rumunia
2011	Gonfreville	b.d.	94	Total SA	Francja
2011	Cremona	7,5	94	Tamoil Raffnazione SPA	Włochy
2011	Reichstett	5,3	85	Petroplus	Francja
2010	Teesside	b.d.	117	Petroplus	Wielka Brytania
2010	Dunkirk	6,1	140	Total	Francja
2010	Odessa	3,9	56	Lukoil	Ukraina
2010	Wilhelmshaven	5,0	260	Hestya Energy	Niemcy
2009	Antwerp	4,5	21	Petroplus	Belgia

Zródło: Opracowanie własne Spółki na podstawie danych JBC

* Nelson Complexity Index - Wskaźnik Kompleksowości Nelsona tj. współczynnik złożoności procesu przerobczego, który odzwierciedla intensywność inwestycji w rafinerii, potencjalne koszty stałe oraz potencjał generowania wartości dodanej przez rafinerię.

3.3.2. CZYNNIKI KSZTAŁTUJĄCE POZIOM CEN NOTOWAŃ PRODUKTÓW RAFINERYJNYCH

Rys 26. Cena ropy naftowej w okresie 1861-2015

Dyferencjał Ural/Brent

Grupa LOTOS S.A. jako główny surowiec wykorzystuje ropę rosyjską REBCO (Russian Export Blend Crude Oil). W porównaniu z globalnym benchmarkiem Brent, REBCO jest ropą cięższa, ma wyższą zawartość siarki, i pozwala wyprodukować więcej tzw. średnich destylatów (diesel, paliwo lotnicze).

Brent Blend to lekka, słodka ropa wydobywana na Morzu Północnym z gęstością API* około 38 i zawartości siarki około 0,4%.

Russian Export Blend, rosyjski benchmark ropy, jest mieszaniną kilku surowych gatunków rop stosowanych w kraju lub wysyłanych na eksport. Ropa rosyjska jest kwaśną ropą, charakteryzującą się średnią ciężkością, o gęstości API około 32 i zawartości siarki około 1,4%.

Gorsze cechy tego surowca oznaczają, że niższa w stosunku do benchmarku ropy Brent jest uzasadniona. Różnica w cenach obu gatunków rop nazywana jest dyferencjałem Ural/Brent (USD/bbl). Wzrost dyferencjału Ural/Brent wpływa na zwiększenie marży rafineryjnej koncernów polskich.

Tab 11. Charakterystyka rop naftowych

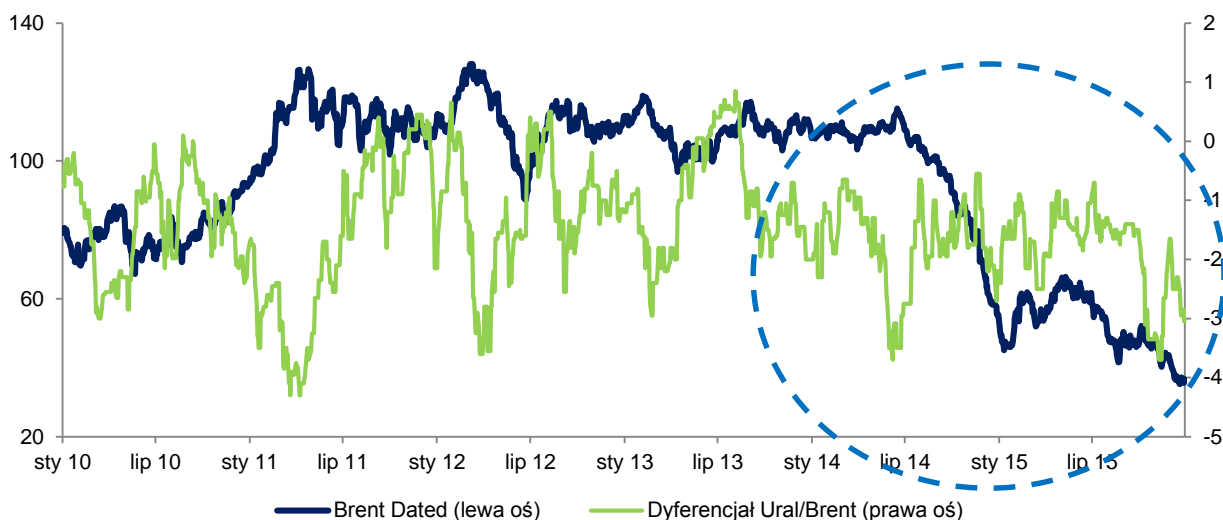
	Brent Blend	Ural
Pochodzenie	Wielka Brytania	Rosja
Gęstość (g/ml)	0,833	0,866
API	38,3	31,9
Siarka (% wagi)	0,42	1,43

Tab 12. Skład frakcyjny (% wagi)

	Brent Blend	Ural
Gazy	2,5	1,6
Benzyny	20,8	12,9
Nafta	11,9	10,4
Oleje napędowe	23,7	22,9
Oleje próżniowe	26,5	29,3
Pozostałość próżniowa	14,7	22,9

* Gęstość API (ang. API gravity) – skala gęstości ropy naftowej opracowana przez American Petroleum Institute (API).

Wyższa gęstość API, oznacza lżejszą ropę. Ropy lekkie mają gęstość API 38 stopni lub więcej, zaś ciężkie rupy – gęstość API 22 stopni lub mniej. Ropa o gęstości API pomiędzy 22 a 38 stopni jest ogólnie określana jako ropa o średniej gęstości.

Rys 27. Dyferencjał Brent-Ural i notowania ropy naftowej Brent Dtd (USD/bbl)

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Thomson Reuters

3.3.3. GDAŃSKA RAFINERIA GRUPY LOTOS S.A. I JEJ USYTUOWANIE W REGIONIE

Grupa LOTOS S.A. posiada jedną z najnowocześniejszych i najmłodszych rafinerii w Europie o mocach przerobowych około 10,5 mln ton ropy naftowej rocznie. Powyższe zostało potwierdzone przyznaniem Rafinerii przez World Refining Association tytułu Rafinerii Roku 2008 w regionie Europy Środkowo-Wschodniej, a także uznaniem Rafinerii za najbardziej efektywną energetycznie rafinerię Europy Środkowej i Południowej w 2012 roku w rankingu Solomon Associates porównującym efektywność światowych kompleksów rafineryjnych. Ponadto, w 2013 roku World Refining Association przyznało Spółce pierwszą nagrodę za „wybitne zasługi dla przemysłu rafineryjnego”, na podstawie danych dotyczących wyników, rozwoju oraz reputacji rynkowej Spółki. W plebiscycie Spółka wyprzedziła m.in. takich konkurentów jak PKN Orlen, Lukoil, INA oraz Unipetrol.

Stan technologiczny Rafinerii jest w dużej mierze wynikiem realizacji przez Grupę Programu 10+ zakończonego w 2011 roku, który był największym przemysłowym projektem inwestycyjnym w Polsce w ostatnim dziesięcioleciu pod względem poniesionych nakładów inwestycyjnych (1,43 mld EUR). Modernizacja i rozbudowa Rafinerii w ramach Programu 10+ pozwoliła na uzyskiwanie większej ilości wysokomarżowych produktów z każdej przerobionej baryłki ropy naftowej (w tym na wzrost liczby paliw uzyskiwanej z każdej baryłki ropy naftowej z 4 mln ton rocznie do 7,8 mln ton rocznie), w porównaniu do konkurencyjnych zakładów rafineryjnych zlokalizowanych w regionie, oraz umożliwiła Grupie przerób bardziej wymagających technologicznie gatunków rop naftowych.

Kontynuacją procesu technologicznego unowocześniania rafinerii oraz naturalnym zakończeniem technologicznego łańcucha przerobu ropy naftowej powstałego w ramach inwestycyjnego Programu 10+ jest projekt EFRA.

Projekt EFRA, czyli Efektywna Rafinacja to realizowana przez LOTOS inwestycja w instalację opóźnionego koksowania, umożliwiająca bardziej zaawansowany, głębszy przerób ropy naftowej. Dzięki instalacji EFRA ciężkie pozostałości procesu rafinacji będą mogły być przerobione na wysoko marżowe produkty takie jak olej napędowy i paliwo lotnicze, a jednocześnie ograniczone zostanie wytwarzanie produktów charakteryzujących się niskimi marżami takich, jak asfalty oraz ciężkie oleje opałowe.

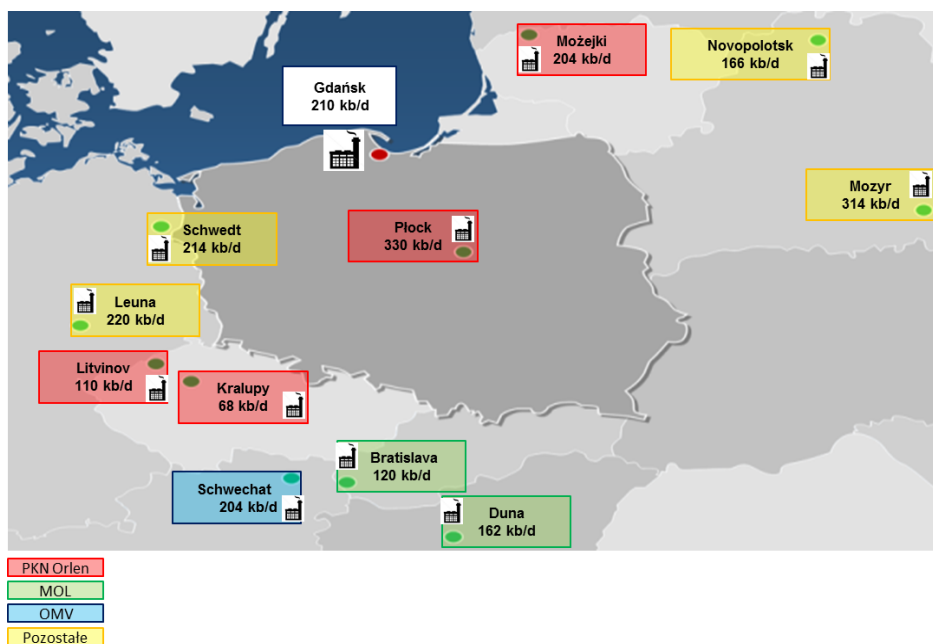
Potwierdzeniem bardzo dobrego stanu technologicznego Rafinerii jest również posiadanie, zgodnie z szacunkami własnymi Spółki, najwyższego w Polsce i jednego z wyższych w Europie Wskaźnika Kompleksowości Nelsona (współczynnika złożoności procesu przeróbczego), który odzwierciedla intensywność inwestycji w rafinerii, potencjalne koszty stałe oraz potencjał generowania wartości dodanej przez rafinerię. Wartość Wskaźnika Kompleksowości Nelsona dla Rafinerii jest równa 10. Wskaźnik Kompleksowości Nelsona równy lub wyższy niż 10 posiadają jedynie wysoce zaawansowane technologicznie zakłady, w tym rafineria Slovnaft w Bratysławie na Słowacji (11,5) oraz rafineria MOL w Dunie na Węgrzech (10,6). Dla porównania, zgodnie z dokumentem „Strategia PKN Orlen na lata 2014-2017” z dnia 23 lipca 2014 roku, PKN Orlen posiadała Wskaźnik Kompleksowości Nelsona na poziomie 9,5.

Rafinerię charakteryzuje wysoki współczynnik konwersji (duży udział paliw w strukturze produkcji) oraz selektywność w kierunku średnich destylatów pozwalająca na skuteczne dopasowanie produkcji do struktury popytu krajowego i możliwości eksportowych. Konfiguracja technologiczna Rafinerii w połączeniu z jej atutami lokalizacyjnymi pozwalają na elastyczny dobór gatunków ropy naftowej, co umożliwia uzyskiwanie zmiennych ilości poszczególnych grup wyrobów gotowych, a dzięki temu dopasowanie produkcji do struktury popytu na polskim rynku i możliwości eksportowych.

Korzystna strategicznie lokalizacja Rafinerii daje istotną przewagę logistyczną w dostępie do surowców oraz kanałów sprzedaży produktów w stosunku do konkurencji w regionie. Położenie Rafinerii w pobliżu morskiego terminala przeładunkowego zapewnia Grupie bezpośredni dostęp do międzynarodowych rynków zbytu, pozwalając przede wszystkim na eksport produktów naftowych Grupy w szczególności na rynki krajów skandynawskich, północno-zachodniej Europy oraz krajów nadbałtyckich, optymalizację wykorzystywanych przez Grupę kanałów sprzedaży produktów oraz prowadzenie efektywnych zakupów różnych gatunków ropy naftowej.

Ponadto Rafineria posiada unikalne połączenie kanałów zaopatrzenia w surowiec zapewniające równoczesny dostęp do dostaw surowców do Rafinerii zarówno drogą lądową, z Rosji, za pośrednictwem sieci rurociągów PERN, jak i do dostaw surowców drogą morską z wielu krajów oraz z własnych złóż. Dostęp do dwóch kanałów zaopatrzenia pozwala na dywersyfikację dostaw surowca, a także płynną reakcję na zmienność cen produktów naftowych i gatunków rop naftowych, co z kolei pozwala na skuteczną dywersyfikację gatunków ropy naftowej przerabianej w Rafinerii, bez ograniczenia do rosyjskiej ropy REBCO, oraz zwiększenie potencjału negocjacyjnego w zakresie warunków cenowych zakupu rosyjskiej ropy naftowej.

Rys 28. Rafineria w Gdańsku na tle konkurencyjnych rafinerii w regionie

Źródło: opracowanie własne; zdolności produkcyjne dziennie w tys. boe/d

Najważniejsze konkurencyjne rafinerie w regionie:

- Rafineria w Płocku (PKN Orlen), Polska – moc przerobowa ok. 16 mln ton
- Rafineria w Schwedt (PCK Raffinerie GmbH), Niemcy – ok. 12 mln ton
- Rafineria w Leuna (Grupa TOTAL), Niemcy – ok. 11 mln ton
- Rafineria w Schwechat (OMV), Austria – ok 10 mln ton
- Rafineria w Możejkach (PKN Orlen), Litwa – ok. 10 mln ton
- Rafineria w Bratysławie (Slovnaft, Grupa MOL), Słowacja – ok. 6 mln ton
- Rafinerie należące do UniPetrol - Kralupy, Litvinov, Pardubice (PKN Orlen), Czechy – ok. 4 mln ton.

Wysoka efektywność konfiguracji technologicznej rafinerii Grupy LOTOS S.A. potwierdzona jest przez kształtowanie się tzw. **modelowej marży rafinerijnej**.

Marża modelowa obliczana jest dla struktury uzysków wynikającej z uśrednionego scenariusza (z pominięciem sezonowości rocznej) typowej pracy rafinerii Grupy LOTOS S.A. Założono przerób roczny wynikający z 95% wykorzystania mocy wytwórczych instalacji destylacyjnych oraz, że całość wsadu stanowi ropa typu Ural, której wartość ustalana jest jako suma notowania Brent Dated i dyferencjału Brent-Ural.

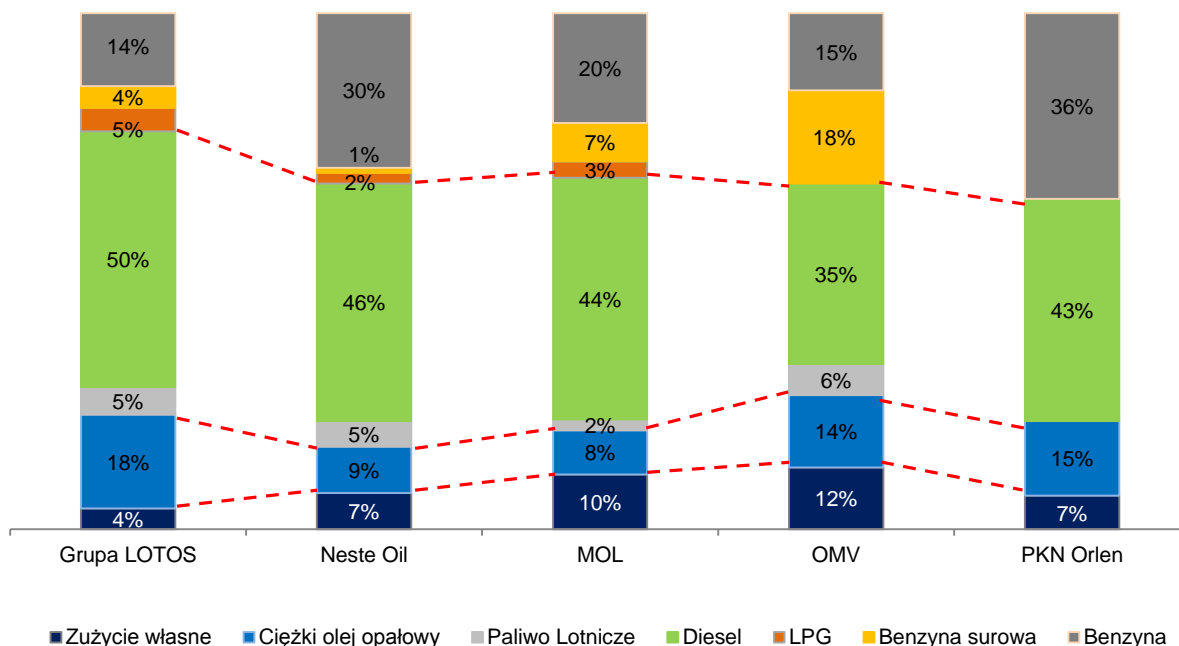
Więcej informacji odnośnie modelowej marży rafinerijnej dostępna pod linkiem:

http://inwestor.lotos.pl/1439/strefa_inwestora/modelowa_marza_rafinerijna

Kalkulacja uwzględnia poprawę efektywności wynikającą z zakończenia Programu 10+ oraz przejścia rafinerii gdańskiej na zasilanie gazem ziemnym, co w konsekwencji miało wpływ na:

- poprawę struktury produktowej,
- zmniejszone zużycie własnej ropy naftowej w rezultacie wzrostu efektywności energetycznej zakładu po zakończonej modernizacji (remont postojowy).

Rys 29. Struktura uzysków rafinerii regionalnych konkurentów Grupy LOTOS S.A.

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportowanych danych spółek

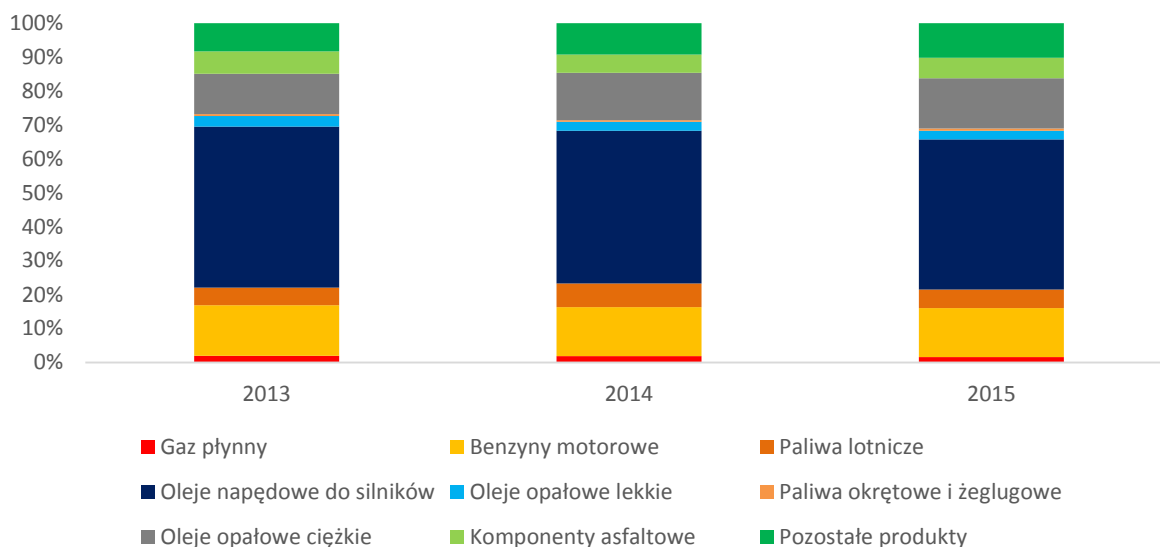
Przerób ropy i struktura produkcji

Dominującym gatunkiem przerabianej ropy, podobnie jak w latach ubiegłych, była rosyjska ropa REBCO. Jej udział wyniósł około 76,6 % i był zdecydowanie niższy niż w latach poprzednich. Jest to w znacznej mierze efekt korzystnych uwarunkowań rynkowych na rynku ropy naftowej.

Pozostałą część surowca stanowiły ropy naftowe importowane z innych kierunków, w tym około 220 tys. ton ropy dostarczonej przez Grupę Kapitałową LOTOS Petrobaltic. Dobór rop naftowych do przerobu oparty był na procesie optymalizacji produkcji, by wykorzystać nadarzające się okazje na zwiększenie marży przerobowej rafinerii.

Przerób ropy w rafinerii w 2015 roku wyniósł 10,2 mln ton, co stanowi najwyższy wynik w historii Grupy LOTOS S.A. Jeżeli chodzi o strukturę produkowanych wyrobów gotowych, to jest ona odzwierciedleniem panujących na rynku relacji cenowych oraz popytu na poszczególne produkty.

Rys 30. Struktura produkowanych wyrobów gotowych (%)

3.3.4. PODSTAWOWE PRODUKTY, TOWARY I USŁUGI

Głównymi grupami produktowymi uzyskiwanymi w wyniku przerobu ropy naftowej w rafinerii są:

- paliwa (benzyna bezołowiowa, olej napędowy i lekki olej opałowy),
- ciężki olej opałowy,
- asfalty,
- paliwo lotnicze,
- benzyna surowa,
- gaz płynny propan-butan (LPG),
- oleje bazowe.

Paliwa

Benzyna bezołowiowa jest paliwem przeznaczonym do silników z zapłonem iskrowym. W ramach benzyn bezołowiowych Grupa wyróżnia benzynę premium, LOTOS DYNAMIC 98, która zawiera dodatki o działaniu przeciwutleniającym i myjącym mające na celu poprawę czystości silnika, uzyskanie dłuższej jego żywotności oraz oszczędność w zużyciu paliwa. Paliwo to dedykowane jest wyłącznie do stacji paliw działających pod marką LOTOS.

Olej napędowy jest paliwem przeznaczonym do silników wysokoprężnych. W ramach olejów napędowych Grupa wyróżnia m.in. olej napędowy premium, LOTOS DYNAMIC DIESEL, który dzięki zastosowaniu komponentów

obniżających tarcia w silniku pozwala na lepsze wykorzystanie dynamiki i mocy silnika oraz zapewnia rozruch przy temperaturze -32°C . Paliwo to dedykowane jest wyłącznie do stacji paliw działających pod marką LOTOS. Olej napędowy posiada największy udział w sprzedaży na polskim rynku hurtowej sprzedaży paliw.

Lekki olej opałowy jest paliwem przeznaczonym do urządzeń grzewczych. Dzięki niskiej zawartości siarki oraz odpowiednim dodatkom jest odporny na utlenianie, posiada działanie antykorozyjne, pozwala na utrzymywanie czystości dysz oraz redukcję emisji szkodliwych substancji z procesu spalania.

Ciężki olej opałowy

Ciężki olej opałowy jest produktem, który może mieć trzy przeznaczenia, tj. może być stosowany jako paliwo energetyczne, paliwo żeglugowe, jak również jako wsad do dalszego przerobu m.in. na instalacjach koksowania.

Asfalty

W ramach grupy produktowej „asfalty”, głównym produktem Grupy Kapitałowej LOTOS są asfalty drogowe przeznaczone do budowy i utrzymania dróg, lotnisk oraz innych powierzchni utwardzonych. Poza drogownictwem istotnym zastosowaniem asfaltów jest również produkcja wyrobów budowlanych o właściwościach hydroizolacyjnych (papy asfaltowe, gonty, kleje), gdzie najczęściej wykorzystuje się asfalty przemysłowe.

Paliwo lotnicze

Paliwo lotnicze jest produktem dedykowanym do silników odrzutowych.

Benzyna surowa

Benzyna surowa jest produktem wykorzystywanym jako surowiec w przemyśle petrochemicznym oraz do produkcji benzyn motorowych. Benzyna surowa jest produktem w całości przeznaczonym na eksport.

LPG (gaz płynny propan-butan)

LPG (gaz płynny propan-butan) jest produktem, który może być stosowany między innymi jako paliwo do silników wyposażonych w instalację gazową, może być wykorzystywany jako paliwo do zasilania urządzeń grzewczych, jako paliwo do butli gazowych oraz jako wsad do procesów petrochemicznych.

Oleje bazowe

W ramach grupy produktowej „oleje bazowe”, głównym produktem Grupy LOTOS są tzw. oleje bazowe grupy 1. Oleje te stanowią wsad do produkcji olejów smarowych, w tym silnikowych i przemysłowych.

W ramach olejów silnikowych główne linie produktowe Grupy to m.in: (i) LOTOS Quazar, oleje syntetyczne premium do samochodów osobowych (do wyłącznej dystrybucji w autoryzowanych salonach obsługi), (ii) LOTOS Thermal Control, oleje mineralne, semisyntetyczne i syntetyczne dedykowane do samochodów osobowych oraz (iii) LOTOS Turdus, oleje mineralne, semisyntetyczne i syntetyczne dedykowane do taboru ciężarowego.

W ramach olejów przemysłowych główne linie produktowe Grupy LOTOS to Hydromil, Transmil czy Remiz, stanowiące pełną kategorię olejów hydraulicznych, turbinowych, maszynowych oraz smarów przemysłowych.

Pozostałe znaczące linie produktowe oferowane w gamie produktów

- **Plastyfikatory klasy TDAE i RAE** oferowane pod nazwami **QUANTILUS T50 i QUANTILUS T60** stosowane przez producentów opon i gumy w Europie i Azji. Produkty te spełniają wymagania unijnego rozporządzenia dotyczącego rejestracji chemikaliów, tzw. REACH i zostały zaaprobowane przez globalne koncerny oponiarskie.
- **Asfalty modyfikowane MODBIT** – zaawansowane technologicznie, zwiększające odporność na koleinowanie się nawierzchni, przedłużające jej trwałość odporność w ekstremalnych warunkach atmosferycznych.
- **Frakcja ksylenowa** - wprowadzony w 2012 roku produkt petrochemiczny, otrzymywany w procesie rozdzielania reformatu. Służy do produkcji tworzyw sztucznych. Instalacja wydzielania frakcji ksylenowej umożliwia dalszą dywersyfikację portfela produktów Grupy Kapitałowej LOTOS, a także ograniczenie zawartości węglowodorów aromatycznych w puli komponentów benzynowych rafinerii w Gdańsku. Poprawia to elastyczność technologiczną rafinerii stwarzając możliwość alternatywnej sprzedaży części komponentów na rynek paliwowy bądź petrochemiczny.

3.3.5. PODSUMOWANIE SZANS I ZAGROŻEŃ

Na sytuację w sektorze wpływać będą ogólne czynniki makroekonomiczne (np. ryzyko trwale niższego wzrostu gospodarczego Chin; dalsze umocnienie dolara; tempo poprawy gospodarczej w strefie Euro) oraz rozwój sytuacji geopolitycznej (np. walka z ISIS, napięcia na linii Irak - Iran).

Źródłem podstawowych zagrożeń w segmencie produkcji i handlu będzie zwiększająca się konkurencja ze strony rafinerii z Bliskiego Wschodu. Należy oczekiwać, że głównym europejskim kierunkiem zbytu dla tych rafinerii będzie obszar śródziemnomorski (Mediterranean), jednak oddziaływać będzie to na łączny bilans paliwowy Europy. Ponadto zagrożeniem będzie możliwy spadek i niski poziom cracków produktowych, szczególnie dla destylatów średnich (t.j lekkiego oleju opałowego i napędowego).

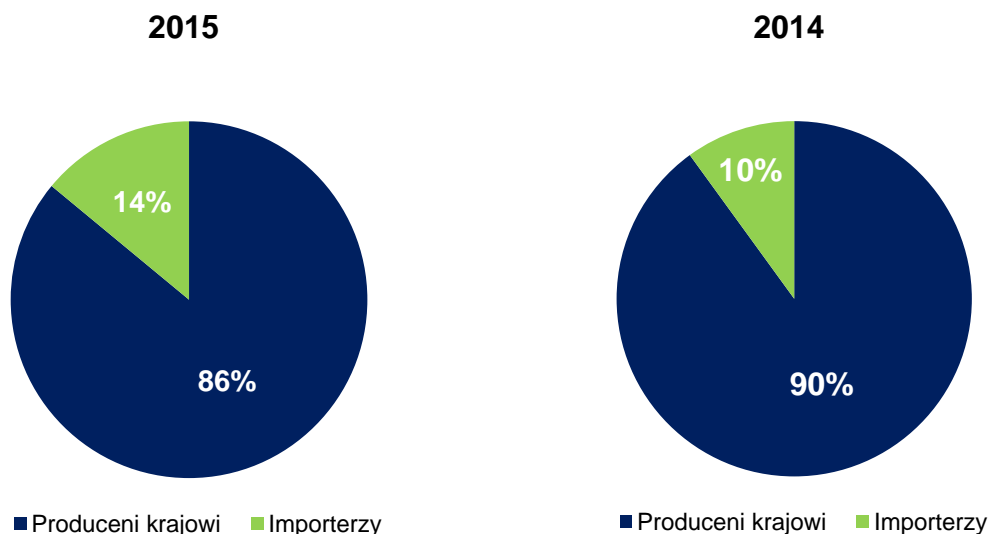
Szansą może być natomiast wysoki popyt na paliwa ze strony klientów indywidualnych. Wzrost konsumpcji benzyn przez klientów detalicznych może być wspierany przez niski poziom cen detalicznych (będących pochodną niskich cen surowca). Szansą może być także potencjalne zamknięcie mniejszych i przestarzałych technologicznie rafinerii, przeprowadzone w wyniku optymalizacji aktywów przez europejskie koncerny paliwowe.

3.4. SEGMENT PRODUKCJI I HANDLU – SPRZEDAŻ HURTOWA I DETALICZNA

3.4.1. CHARAKTERYSTYKA WARUNKÓW NA KRAJOWYM RYNKU PALIW

Rynek paliw w Polsce zaopatrywany jest z dwóch źródeł: **producenci krajowi** (PKN Orlen S.A. i Grupa LOTOS S.A.) oraz **importerzy**. W 2015 roku **udział importerów** w strukturze zaopatrzenia **wzrósł o 4 punkty procentowe** w stosunku do poprzedniego roku .

Rys 31. Szacunkowa struktura zaopatrzenia rynku krajowego

Dodatkowo warto podkreślić, że 2015 rok był bardzo specyficzny dla rynku konsumpcji paliw w Polsce. Po trzech latach spadków rejestrowanej konsumpcji paliw wywołanej intensywnym rozwojem szarej strefy, w 2015 roku zaobserwowany został wzrost konsumpcji. Konsumpcja wzrosła o 7,1 % (o 1,36 mln m³) osiągając tym samym poziom 20,6 mln m³, przy produkcji krajowej na poziomie 20,4 mln m³. W konsekwencji niskich cen oferowanych przez niezależnych importerów (nie będących członkami POPIHN), polscy producenci nie będąc w stanie konkurować na rodzimym rynku, zostali zmuszeni do eksportu paliw, który wyniósł 2,76 mln m³ i był o 46% wyższy rok do roku. Jednocześnie import realizowany przez niezależnych importerów wzrósł o 69% i wyniósł 1,86 mln m³. Sytuacja ta w równym stopniu dotyczyła wszystkich trzech grup produktowych: benzyn, oleju napędowego oraz lekkiego oleju opałowego. W efekcie Polska w 2015 roku była eksporterem netto paliw.

10% wzrost produkcji rok do roku wynikał wyłącznie z sytuacji rynkowej, t.j. utrzymujących się przez większość miesięcy 2015 roku bardzo korzystnych marż rafineryjnych - w konsekwencji czego rafinerie dążyły do maksymalizacji przerobu. Cracki były na tyle korzystne, że maksymalizacja produkcji była opłacalna nawet przy założeniu sprzedaży części wolumenu w eksporcie.

Wzrost konsumpcji nie oznaczał jednak iż problem szarej strefy został rozwiązany – szara strefa w obrocie paliwami w Polsce jest szacowana na ok 13% rynku (vs 16% w 2014 roku). Wzrost konsumpcji odnotowany w 2015 roku jest częściowo efektem powolnego kurczenia się szarej strefy jednak w głównej mierze jest to rezultat niskich cen detalicznych paliw, które spadały w 2015 roku wraz ze spadającą ceną ropy i w rezultacie bezpośrednio przełożyły się na wzrost konsumpcji. Warto jednocześnie podkreślić, że zgodnie z oficjalnymi statystykami w ciągu trzech kwartałów 2015 roku import oleju napędowego do Polski zwiększył się o 37 proc., przy dziewięcioprocentowym wzroście jego krajowego zużycia, co potwierdza zwiększająca się konkurencję na krajowym rynku paliw.

3.4.2. KANAŁY DYSTRYBUCJI, POZYCJA NA RYNKU, SPRZEDAŻ PRODUKTÓW PALIWOWYCH I POZAPALIWOWYCH

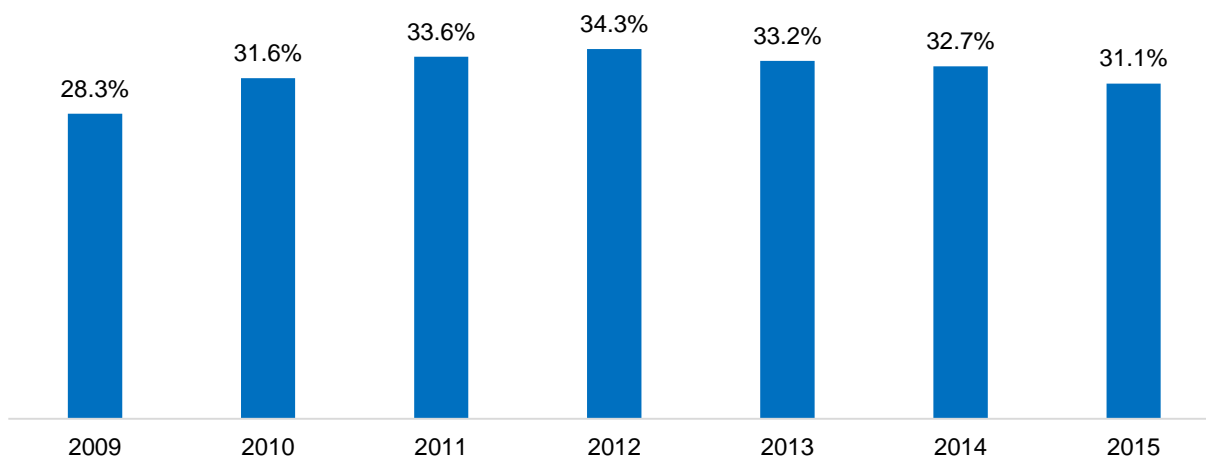
Działalność handlowa Grupy Kapitałowej LOTOS w 2015 roku prowadzona była w ramach Grupy LOTOS oraz jej spółek zależnych: LOTOS Paliwa, LOTOS Oil, LOTOS Asfalt, LOTOS-Air BP Polska. Grupa LOTOS prowadziła

działalność handlową w kraju (sprzedaż do koncernów zagranicznych) oraz w eksporcie drogą morską i lądową, natomiast spółki prowadziły produkcję i sprzedaż na rzecz poszczególnych branż: paliwowej, olejowej i asfaltowej.

Grupa Kapitałowa LOTOS realizuje sprzedaż paliw na krajowym rynku detalicznym wyłącznie za pośrednictwem spółki LOTOS Paliwa. Na rynku hurtowym Grupa Kapitałowa LOTOS realizuje sprzedaż zarówno poprzez Grupę LOTOS – zaopatrując koncerny międzynarodowe oraz kluczowych klientów (przetargi do Agencji Rezerw Materiałowych i Agencji Mienia Wojskowego) oraz za pośrednictwem spółki LOTOS Paliwa - w transakcjach zawieranych z odbiorcami hurtowymi oraz niezależnymi operatorami.

Grupa Kapitałowa LOTOS w 2015 roku osiągnęła udział w krajowym rynku paliw na poziomie 31,2% tym samym przekroczyła o 1,2 punktu procentowego cel wyznaczony w Strategii na rok 2015.

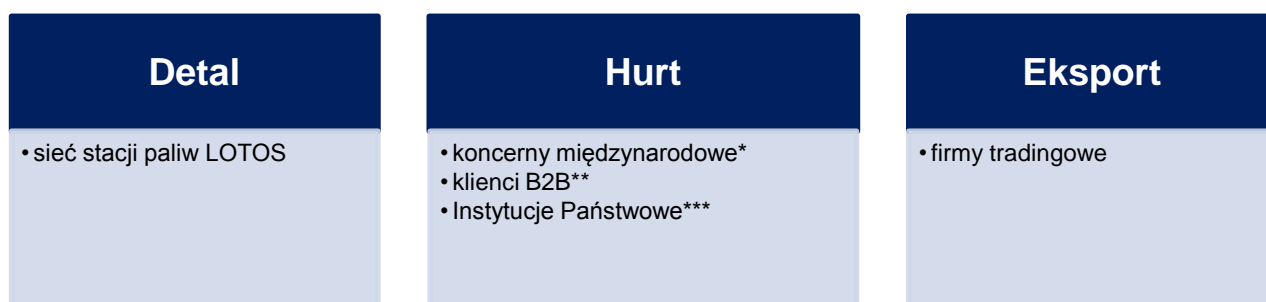
Rys 32. Udział Grupy Kapitałowej LOTOS w krajowym rynku paliw

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych POPiHN

Produkcja Grupy Kapitałowej LOTOS, która nie jest dystrybuowana poprzez własną detaliczną sieć stacji, jest sprzedawana na krajowym hurtowym rynku paliw oraz w eksporcie.

Rys 33. Kanały dystrybucji produkcji w ramach segmentu produkcji i handlu

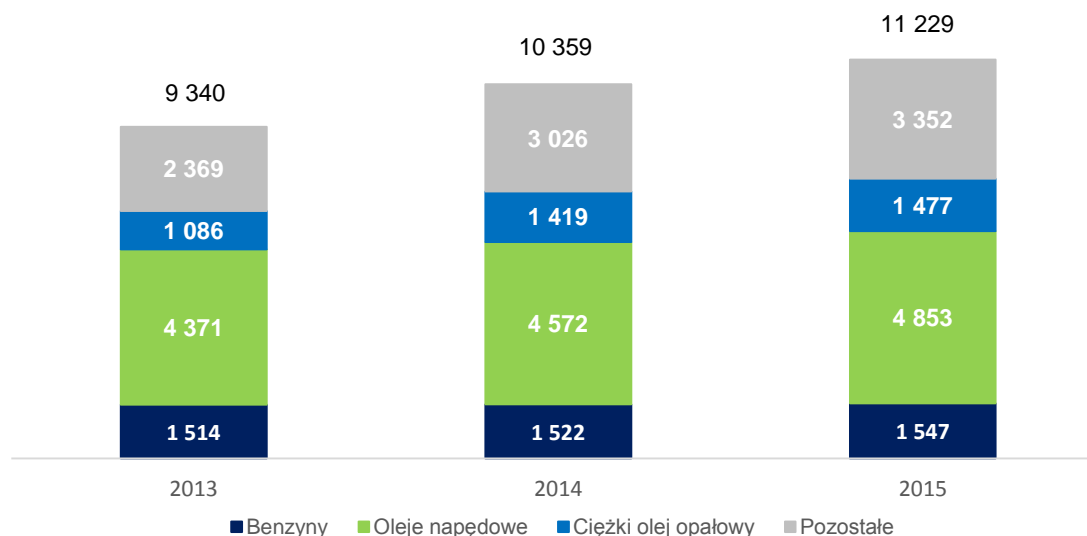

* koncerny międzynarodowe działające na rynku polskim takie jak Statoil, Shell, BP, Lukoil

** niezależni operatorzy posiadających własne stacje oraz prowadzące lokalny hurt

*** w ramach przetargów ogólnokrajowych.

W segmencie produkcji i handlu w 2015 roku Grupa Kapitałowa LOTOS **sprzedała 10 924 tys. ton produktów, o 8,1% więcej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego**. Wzrost produkcji i sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS był efektem bardzo korzystnych marż rafineryjnych utrzymujących się przez większość miesięcy 2015 roku. Na rysunku 34 struktura sprzedaży uwzględnia również sprzedaż segmentu wydobywczego.

Rys 34. Struktura asortymentowa sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS w podziale na najważniejsze produkty (w tys toe⁸)

Szczegółowe kategorie produktów przedstawione zostały w tabeli 13. Sprzedaż gazu ziemnego oraz ropy naftowej została ujęta osobno (jako część produkcji należącej do segmentu poszukiwań i wydobycia).

Tab 13. Struktura asortymentowa sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS (w tys. ton)

	za okres		za okres		zmiana
	01.01.2015 - 31.12.2015		01.01.2014 - 31.12.2014		15/14
	tys. ton	% udział	tys. ton	% udział	%
Benzyny	1 547	14.2%	1 522	15.1%	1.6%
Benzyna surowa	508	4.6%	286	2.8%	77.8%
Reformat	13	0.1%	13	0.1%	2.6%
Oleje napędowe	4 853	44.4%	4 572	45.2%	6.1%
Paliwo bunkrowe	66	0.6%	39	0.4%	69.7%
Lekki olej opałowy	251	2.3%	256	2.5%	-2.1%
Produkty ciężkie*	2 099	19.2%	1 959	19.3%	4.1%
Paliwo JET A-1	556	5.1%	692	6.8%	-19.6%
Oleje smarowe	60	0.6%	67	0.7%	-10.8%
Oleje bazowe	202	1.8%	182	1.8%	11.0%
Gazy płynne	238	2.2%	239	2.4%	-0.5%
Ropa naftowa (towar)	243	2.2%	-	0.0%	0.0%
Pozostałe	290.2	2.7%	280.4	2.8%	3.5%
Razem produkty, towary i materiały ropopochodne segmentu produkcji i handlu	10 924	100.0%	10 106	100.0%	8.1%
Gaz ziemny (toe)	223	-	186	-	20%
Ropa naftowa (upstream)	82	-	67	-	23%

Źródło : opracowanie własne; *ciężki olej opałowy + asfalty

⁸ Tons of oil equivalent – ekwiwalent ropy naftowej

Największy wzrost sprzedaży odnotowano w przypadku benzyny surowej (+77,8%) oraz paliwa bunkrowego (+ 69,7%) jednak produkty te nie są kluczowymi ze względu na stosunkowo niewielki wolumen produkcji i sprzedaży ogółem w skali roku. Największy spadek sprzedaży odnotowano w sprzedaży paliwa lotniczego (-19,6%) – co wynika ze zmiany kierunku rozwoju - odejściu od rynku hurtowego i skupieniu się na bardziej rentownych kanałach detalicznych.

Ponadto w 2015 roku Grupa LOTOS S.A. sprzedała ropę naftową (243 tys. ton) w ramach wygranego przetargu do Agencji Rezerw Materiałowych.

Największy udział w sprzedaży, podobnie jak w ubiegłych latach, miał olej napędowy. **Wolumen sprzedaży oleju napędowego wyniósł w 2015 roku 4 853 tys. ton**, osiągając tym samym 44,1% udział w sprzedaży ogółem. Drugą, co do wielkości pozycją w ilościowej strukturze sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS były benzyny, z udziałem na poziomie 14,1%. Wielkość **wolumenu sprzedaży benzyny w roku 2015 wyniosła 1 547 tys. ton**, co oznacza wzrost sprzedaży w stosunku do poprzedniego roku o 1,6%. Ostatnią pozycją, której udział w ogólnej masie sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS ukształtował się na poziomie powyżej 10% jest ciężki olej opałowy, z udziałem w sprzedaży na poziomie 13,4%. Wielkość sprzedaży tej grupy produktów w 2015 roku wyniosła 1 477 tys. ton i wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o 4,1%

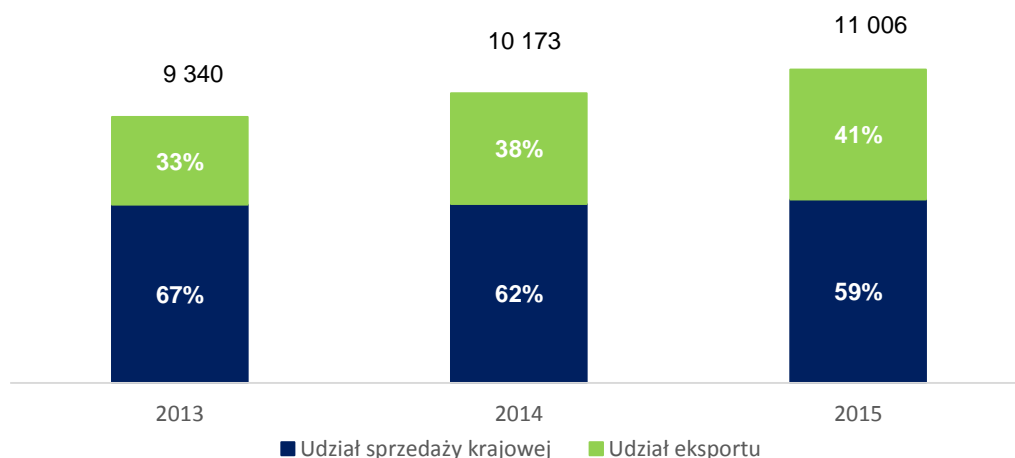
Tab 14. Struktura asortymentowa przychodów ze sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS (w tys. PLN)

	za okres		za okres	
	01.01.2015 -	31.12.2015	01.01.2014 -	31.12.2014
	tys. zł	% udział	tys. zł	% udział
Benzyny	3.649.735	16,1%	4.660.642	16,4%
Benzyna surowa	880.530	3,9%	750.974	2,6%
Reformat	25.163	0,1%	28.689	0,1%
Oleje napędowe	11.163.813	49,2%	13.608.087	47,7%
Paliwo bunkrowe	129.511	0,6%	108.467	0,4%
Lekki olej opałowy	565.411	2,5%	757.506	2,7%
Produkty ciężkie*	2.143.640	9,4%	3.405.523	11,9%
Paliwo lotnicze	1.170.250	5,1%	2.044.246	7,2%
Oleje smarowe	286.666	1,3%	345.702	1,2%
Oleje bazowe	519.654	2,3%	580.307	2,0%
Gazy płynne	444.376	2,0%	629.750	2,2%
Ropa naftowa towar	254.234	1,1%	-	0,0%
Ropa naftowa produkt	133.781	0,6%	156.103	0,5%
Gaz ziemny	230.560	1,0%	218.843	0,8%
Pozostałe produkty, towary i materiały rafineryjne	456.983	2,0%	553.505	1,9%
Pozostałe produkty, towary i materiały	358.480	1,6%	330.286	1,2%
Usługi	379.103	1,6%	331.249	1,2%
Efekt rozliczenia rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	(82.448)	-0,4%	(7.992)	0,0%
Razem	22.709.442	100,0%	28.501.887	100,0%

Źródło : opracowanie własne; *ciężki olej opałowy + asfalt

3.4.3. SPRZEDAŻ KRAJOWA I EKSPORTOWA ORAZ TRADING I OPTIMALIZACJA

W 2015 roku Grupa Kapitałowa LOTOS zrealizowała w segmencie produkcji i handlu sprzedaż na rynku krajowym na poziomie 6 446 tys. ton (vs 6 282 tys. ton w analogicznym okresie roku 2014 oraz 6 257 tys. ton w roku 2013), na rynek eksportowy wprowadziła natomiast 4 560 tys. ton produktów (vs 3 891 tys. ton w 2014 roku oraz 3 082 tys. ton w roku 2013).

Rys 35. Struktura sprzedaży w segmencie produkcji i handlu w podziale na kraj i eksport w latach 2013-2015 (w tys ton)

Źródło : opracowanie własne

Szczegółowy podział wszystkich kategorii produktów w podziale na kraj i eksport zawarty został w tabeli 15. Sprzedaż gazu ziemnego oraz ropy naftowej została ujęta osobno (jako część produkcji należącej do segmentu poszukiwań i wydobywania).

Tab 15. Struktura asortymentowa sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS w podziale na kraj i eksport

		za okres		za okres		zmiana
		01.01.2015-31.12.2015		01.01.2014-31.12.2014		2014/2013
		tys. ton	% udział	tys. ton	% udział	%
Sprzedaż krajowa	Benzyny	1 004	9.2%	1 098	10.9%	-9%
	Oleje napędowe	3 951	36.2%	3 846	38.1%	3%
	Paliwo bunkrowe	66	0.6%	39	0.4%	70%
	Lekki olej opałowy	251	2.3%	256	2.5%	-2%
	Ciężki olej opałowy	385	3.6%	462	4.5%	-58%
	Paliwo JET A-1	94	0.9%	160	1.6%	-42%
	Oleje smarowe	43	0.4%	50	0.5%	-15%
	Oleje bazowe	5	0.0%	6	0.1%	-13%
	Gazy płynne	219	2.0%	200	2.0%	9%
	Ropa naftowa	243	2.2%	-	0.0%	0%
	Pozostałe	185.69	1.7%	164	1.6%	13%
Razem sprzedaż krajowa	6 446	59.0%	6 282	62.2%	3%	
Sprzedaż zagraniczna	Benzyny	542	5.0%	424	4.2%	28%
	Benzyna surowa	508	4.6%	286	2.8%	78%
	Reformat	13	0.1%	13	0.1%	3%
	Oleje napędowe	902	8.3%	726	7.2%	24%
	Ciężki olej opałowy	1 714	15.7%	1 496	14.8%	6%
	Paliwo JET A-1	462	4.2%	532	5.3%	-13%

	Oleje smarowe	18	0.2%	18	0.2%	0%
	Oleje bazowe	196	1.8%	175	1.7%	12%
	Gazy płynne	19	0.2%	39	0.4%	-51%
	Pozostałe	105	1.0%	116	1.1%	-10%
Razem sprzedaż zagraniczna		4 478	41.0%	3 824	37.8%	17%
Razem		10 924	100.0%	10 106	100.0%	8%
Sprzedaż zagraniczna (toe)	Gaz ziemny (toe)	223	-	186	-	20%
Sprzedaż zagraniczna (tony)	Ropa naftowa upstream	82	-	67	-	23%

Źródło : opracowanie własne

W 2015 roku Grupa Kapitałowa LOTOS zrealizowała sprzedaż na rynku krajowym na poziomie 6 446 tys. ton (vs 6 282 tys. ton w analogicznym okresie roku 2014), na rynek eksportowy wprowadziła natomiast 4 478 tys. ton produktów (vs 3 824 tys. ton w 2014 roku).

Wpływ na wzrost sprzedaży krajowej miała głównie intensyfikacja sprzedaży oleju napędowego zarówno w kanale detalicznym jak i hurtowym (wzrost o 105 tys. ton) oraz większa sprzedaż paliwa bunkrowego (+ 27 tys. ton), związana ze zmianą norm zasiarczenia w obszarze „SECA” (tzn. ang Sulphur Emmission Control Area) oraz intensyfikacja sprzedaży LPG (+ 19 tys. ton).

Spadek wolumenu odnotowano głównie na sprzedaży benzyn (-94 tys. ton) – co było efektem zmiany struktury kontraktacji, oraz mniejszej sprzedaży paliwa lotniczego (-67 tys. ton) co wynikało ze zmiany kierunku rozwoju - odejściu od rynku hurtowego i skupieniu się na bardziej rentownych kanałach detalicznych.

17% wzrost sprzedaży eksportowej rok do roku był pochodną bardzo korzystnych marż rafineryjnych utrzymujących się w 2015 roku w efekcie opłacalne było maksymalizowanie produkcji również przy założeniu sprzedaży części wolumenu w eksporcie po niższych cenach niż w kraju.

Tab 16. Przychody netto ze sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS w podziale na rynki zbytu

	za okres		za okres	
	01.01.2015 - 31.12.2015		01.01.2014 - 31.12.2014	
	tys. zł	% udział	tys. zł	% udział
Sprzedaż krajowa:	17.177.340	75,6%	19.031.740	66,8%
- produkty i usługi	15.923.398	70,1%	18.327.441	64,3%
- towary i materiały	1.253.942	5,5%	704.299	2,5%
Sprzedaż zagraniczna:	5.532.102	24,4%	9.470.147	33,2%
- produkty i usługi	5.325.296	23,4%	9.052.344	31,8%
- towary i materiały	206.806	0,9%	417.803	1,5%
Razem	22.709.442	100,0%	28.501.887	100,0%

Najwięksi odbiorcy Grupy Kapitałowej LOTOS

W roku 2015 głównymi odbiorcami, których udział w przychodach ze sprzedaży ogółem Grupy Kapitałowej LOTOS przekroczył 10% były spółki należące do grupy kapitałowej Statoil, których łączny udział w przychodach ze sprzedaży ogółem wyniósł 10,04%.

W roku 2014 głównymi odbiorcami, których udział w przychodach ze sprzedaży ogółem Grupy Kapitałowej LOTOS przekroczył 10% były spółki należące do grupy kapitałowej Statoil, a także spółki należące do grupy kapitałowej

Shell. Łączny udział tych podmiotów w przychodach ze sprzedaży ogółem wyniósł odpowiednio 12,96% oraz 12,52 %.

Zgodnie z wiedzą Spółki, do dnia publikacji Sprawozdania Zarządu z Działalności Grupy Kapitałowej LOTOS pomiędzy Grupą LOTOS S.A. i spółkami należącymi do grup kapitałowych Statoil i Shell nie występowały powiązania formalne, za wyjątkiem umów handlowych.

Trading i optymalizacja

Optymalizacja działalności operacyjnej i handlowej

Decyzje odnośnie zakupów ropy naftowej oraz sprzedaży produktów w kraju i na eksport stanowią element procesu optymalizacji marży zintegrowanej. Ilości i struktura gatunków przerabianych rop i w konsekwencji wolumen oraz struktura eksportowanych produktów są uzależnione od bieżących decyzji optymalizacyjnych w odniesieniu do najbardziej aktualnej sytuacji rynkowej.

Wykorzystując dogodną sytuację na terminowym rynku ropy naftowej (tzw. efekt Contango, czyli wyższą cenę terminową od ceny spotowej) w 1kw 2015 roku Grupa LOTOS S.A. zwiększyła zapasy ropy naftowej i jednocześnie zawarła stosowne transakcje zabezpieczające cenę zakupu oraz cenę sprzedaży ropy naftowej w celu zabezpieczenia zysku wynikającego ze struktury rynku terminowego.

Zaopatrzenie w ropę naftową

W roku 2015 Grupa LOTOS S.A. zakupiła 10,81 mln ton ropy naftowej. Ropa rosyjska stanowiła 77% całości zakupów. Pozostałą część zakupów stanowiły inne gatunki ropy naftowej, w tym ropa naftowa wydobywana na terenie Polski przez LOTOS Petrobaltic S.A. oraz ropa naftowa wydobywana na terenie Litwy przez AB LOTOS Geonafta.

Eksport produktów naftowych

Kluczowymi odbiorcami eksportowanych produktów naftowych były przede wszystkim zintegrowane koncerny paliwowe, takie jak BP Oil, TOTAL, Statoil czy Shell, międzynarodowe firmy tradingowe, takie jak Vitol, Mercuria, czy Glencore oraz niezależni operatorzy hurtowi i detaliczni tacy jak Argos (Holandia), NEOT (Finlandia, Szwecja) oraz Greenenergy (Wielka Brytania).

W 2015 roku rynki zbytu dla sprzedaży eksportowej stanowiły, dla:

- benzyny surowej - zintegrowane koncerny paliwowe i koncerny petrochemiczne w Niemczech i Skandynawii oraz hub naftowy Amsterdam-Rotterdam-Antwerpia (ARA),
- benzyny motorowej - hub naftowy Amsterdam-Rotterdam-Antwerpia (ARA) oraz Szwecja i Wielka Brytania,
- paliwa lotniczego – kraje skandynawskie i państwa bałtyckie oraz drogą lądową - Republika Czeska,
- oleju napędowego - rynek niemiecki, Wielka Brytania i Republika Czeska,
- ciężkiego oleju opałowego - bazy magazynowe globalnych firm tradingowych w Estonii, Danii, Holandii i Szwecji, z przeznaczeniem na reeksport poza kontynent europejski.

Zdecydowana większość sprzedaży zagranicznej realizowana była transportem morskim, z czego główna część na warunkach CIF (ang. Cost, Insurance and Freight (named port of destination) (Koszt, Ubezpieczenie i Fracht

(oznaczony port przeznaczenia) według INCOTERMS 2000, przy wykorzystaniu infrastruktury Bazy Przeladunkowej Paliw Płynnych PPPP Naftoport.

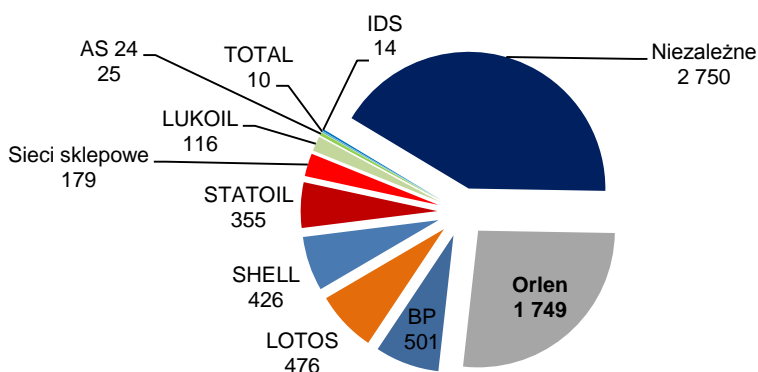
3.4.4. CHARAKTERYSTYKA BRANŻY DETALICZNEJ

Wg danych Polskiej Organizacja Przemysłu i Handlu Naftowego (POPiHN) w 2015 roku na krajowym rynku paliw funkcjonowało ponad 6,6 tys. stacji paliw. Podobnie jak w latach poprzednich, ponad jedną trzecią stacji paliw stanowiły obiekty krajowych koncernów, 22% stacji paliw funkcjonowało w sieci koncernów zagranicznych, a 42% stacji należało do operatorów niezależnych. Rozwój sieci stacji koncernów odbywał się poprzez rozbudowę w oparciu zarówno o stacje własne (CODO) i franczyzowe (DOFO). W 2015 roku Grupa Kapitałowa LOTOS powiększyła sieć stacji o 35 obiektów pozostając najszybciej rozwijającą się siecią stacji paliw w kraju oraz trzecią największą siecią w Polsce.

W 2015 roku znaczącemu zmniejszeniu uległa liczba stacji Orlen pod logo Bliska. Sieć skurczyła się o 66 obiektów z czego pewna część została przebrandowiona i opatrzona logo Orlen. Równocześnie o około 50 obiektów powiększyła się sieć stacji niezależnych, co wynikało głównie ze wzrostu liczby stacji zrzeszonych pod logo jednego operatora. Wzrost liczby stacji odnotowała również większość koncernów zagranicznych oraz sieci sklepowe.

Wraz z rozwojem sieci autostrad w Polsce w dalszym ciągu postępował wzrost liczby stacji autostradowych. Na koniec roku liczba Miejsc Obsługi Podróżnych (tzw. MOP) w kraju wynosiła 78, a 18 spośród tych stacji funkcjonowało w barwach LOTOS

Rysunek 36. Stacje paliw w Polsce na koniec 2015 roku

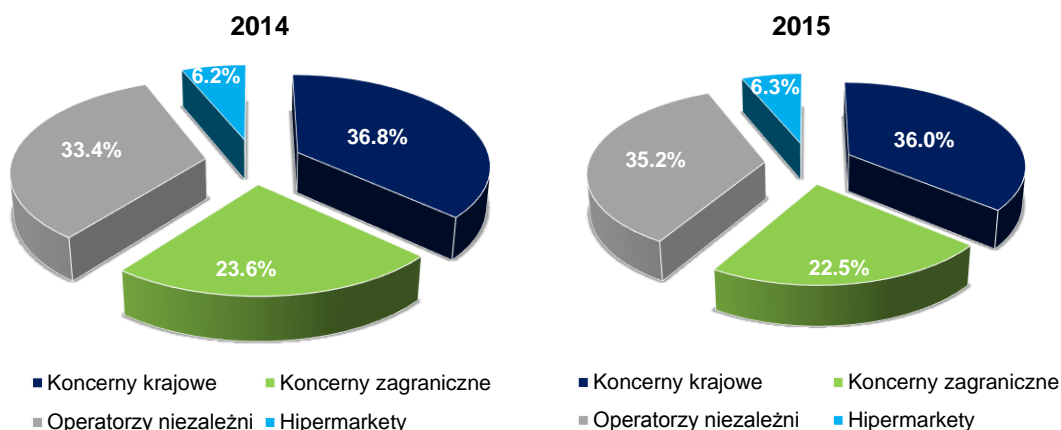

Źródło: POPiHN.

Charakterystyka konkurencji

W 2015 roku z uwagi na optymalizację sieci stacji paliw należących do PKN Orlen spadł udział koncernów krajowych w zaopatrzeniu rynku detalicznego (spadek z 36,8% w 2014 roku do 36% w 2015 roku). Równocześnie, pomimo wejścia na rynek nowego gracza jakim jest Total, który w 2015 roku dysponował 10 obiektami, oraz rozwojowi sieci stacji koncernów zagranicznych, ich udział w rynku detalicznym również spadł z 23,6% w 2014 roku do 22,5% w 2015. Udział w rynku zwiększyli natomiast niezależni operatorzy. Wzrost w ich przypadku wyniósł blisko 2 punkty procentowe.

Rys 37. Struktura sprzedaży detalicznej paliw ciekłych w 2015 i 2014 roku

Źródło: POPiHN

3.4.5. POZYCJA GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS NA KRAJOWYM RYNKU DETALICZNYM ORAZ CHARAKTERYSTYKA SIECI STACJI PALIW LOTOS

Grupa LOTOS realizuje sprzedaż detaliczną poprzez sieć stacji w dwóch segmentach – **Premium (LOTOS)** i **Ekonomicznym (LOTOS Optima)**.

Dynamiczny rozwój sieci stacji paliw LOTOS oraz wzrost efektywności sprzedaży przyczynił się do wzrostu udziału w rynku w 2015 roku do 9,4% w ujęciu średniorocznym (w stosunku do 8,9% w roku poprzednim). Grupa Kapitałowa LOTOS w grudniu 2015 roku **osiągnęła udział w rynku na poziomie 10,5% realizując tym samym zapisy Strategii na rok 2015.**

W 2015 roku w dalszym ciągu kontynuowano standaryzację sieci stacji paliw Premium i Optima, konsekwentnie wzmocniano sieć stacji włączając nowe obiekty zarówno w konwencji CODO jak i podpisując nowe umowy z franczyzobiorcami (DOFO).

W roku 2015 uruchomione zostały kolejne stacje LOTOS. Sieć stacji powiększyła się o 21 stacji własnych CODO (w tym 1 MOP⁹ w miejscowości Komorów) równocześnie o 14 zwiększyła się liczba obiektów w formule franczyzowej DOFO.

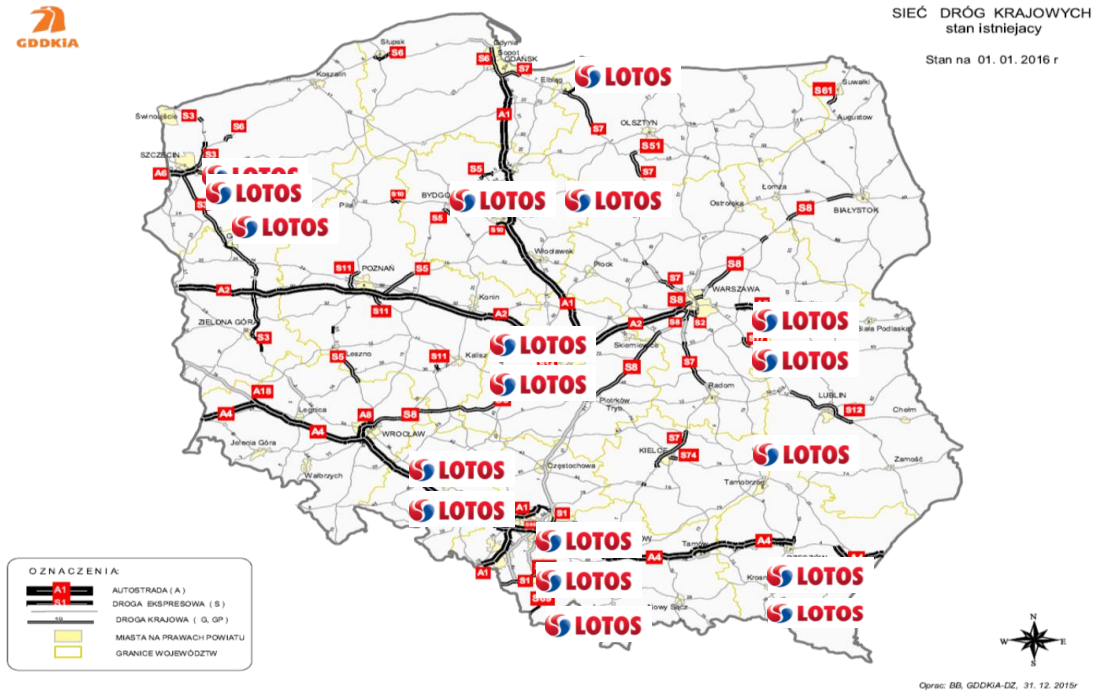
W budowie są dwie kolejne stacje: przy autostradzie A1 – MOP Krzyżanów Wschód i które zostaną uruchomione w roku 2016. Realizując strategiczne założenia dotyczące rozwoju sieci stacji własnych w segmencie autostradowym, Spółka uczestniczy w prowadzonych przez GDDKiA i/lub koncesjonariuszy postępowaniach przetargowych, mających na celu wyłonienie dzierżawców poszczególnych MOP wzdłuż budowanych kolejnych odcinków zarówno autostrad, jak i dróg szybkiego ruchu (tzn. dróg ekspresowych).

W wyniku trwającej od kilku lat optymalizacji zamknięto szereg nieatrakcyjnych obiektów, jak również zlikwidowano sieć tzw. stacji patronackich (DODO – dealer owned dealer operated), co poprawiło efektywność biznesową funkcjonowania całej sieci LOTOSu.

⁹ MOP – Miejsce Obsługi Podróżnych; stacja zlokalizowana przy autostradzie lub drodze ekspresowej

Na dzień 31 grudnia 2015 roku pod marką LOTOS i LOTOS Optima znajdowało się w sumie **476 stacji**.

Rys 38. Sieci stacji autostradowych MOP (stan na 31.12.2015)

Rys 39. Rozwój segmentów stacji LOTOS w latach 2010 – 2015 (liczba stacji na dzień 31 grudnia)

LOTOS PREMIUM

282 stacje

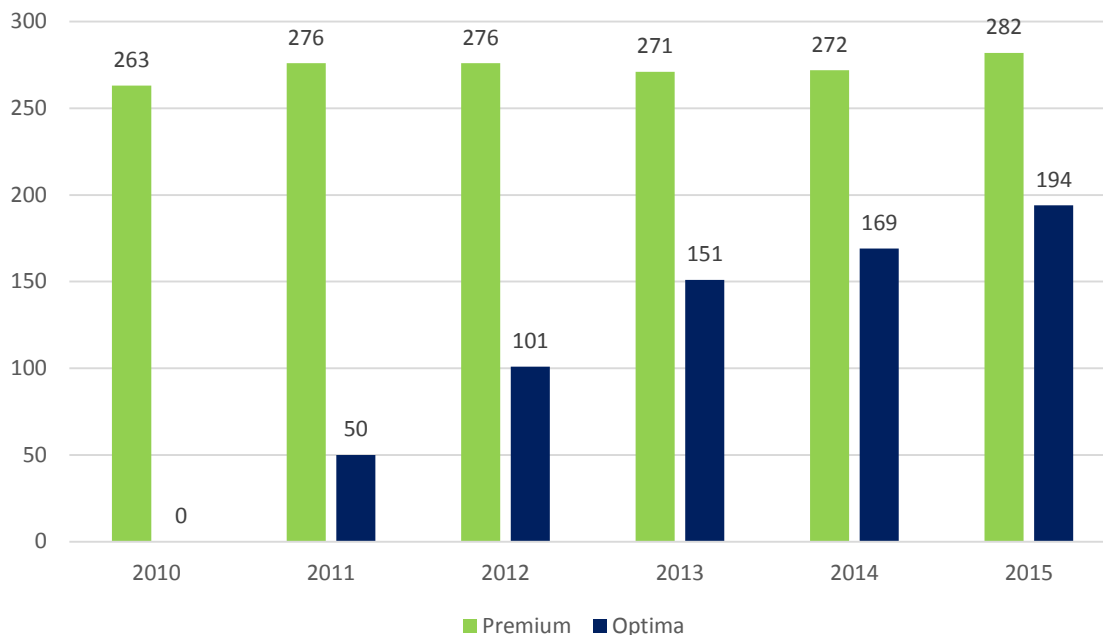
- 151 stacji CODO
- 18 stacji MOP
- 113 stacji DOFO

LOTOS Optima

194 stacje

- 121 stacji CODO
- 73 stacji DOFO

Źródło: opracowanie własne

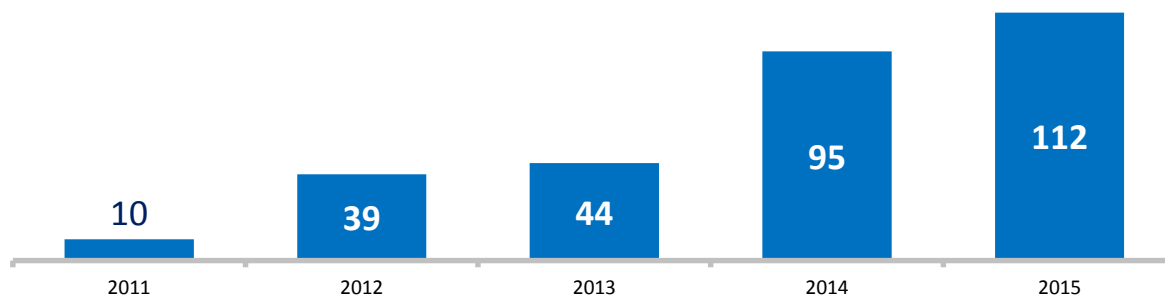
Opisanej powyżej optymalizacji struktury sieci, towarzyszyły kroki w zakresie udoskonalenia usług oferowanych na stacjach, z których najważniejsze w ostatnim okresie to :

- Kontynuacja standaryzacji sieci stacji Premium oraz Optima,
- Rozpoczęcie współpracy z partnerem zewnętrznym – franczyza korporacyjna SUBWAY - rozszerzenie oferty gastronomicznej,
- Test rozszerzenia oferty kawowej z renomowaną siecią specjalizującą się w tym segmencie – COSTA,
- Zakończenie procesu wprowadzania paliw DYNAMIC na funkcjonujące stacje segmentu OPTIMA,
- Opracowanie i wdrożenie strategii rozwoju i zarządzania myjniemi na stacjach paliw LOTOS,
- Przygotowanie i wdrożenie systemu gospodarki magazynowej dla produktów gastronomicznych z oferty CAFE PUNKT,
- Rozwój oferty LOTOS Biznes poprzez m.in. pozyskanie kluczowego kontrahenta RABEN oraz intensyfikacja kanału MSP (LOTOS Biznes Gotówka),
- Rozwój oferty gastronomicznej poprzez wprowadzenie oferty obiadowej na stacjach MOP oraz rozszerzenie asortymentu,
- Poprawa jakości obsługi klientów, weryfikowana audytami Tajemniczego Klienta – wzrost wyniku oceny L4L o 2% (90%-92%).

Skutecznie prowadzone działania optymalizacyjne wpłynęły na poprawę wyników osiągniętych przez sieć detaliczną LOTOSu. **Wynik operacyjny powiększony o amortyzację z wyłączeniem odpisów o charakterze niegotówkowym** (oczyszczona EBITDA) **wyniósł w 2015 roku 112 mln zł**, co stanowi przyrost o 18% rok do roku, i 1079% w stosunku do roku 2010.

Sieć detaliczna LOTOSu budowana organicznie i według precyzyjnie przemyślanej koncepcji, udowadnia przełożenie sukcesu rynkowego na wymierne korzyści dla akcjonariuszy.

Rys 40. Oczyszczona EBITDA obszaru detalicznego w latach 2011 – 2015 (w mln PLN)

Źródło: opracowanie własne

3.5. LOGISTYKA

3.5.1 LOGISTYKA SEGMENTU WYDOBYWCZEGO

Morze Bałtyckie

Wydobycie ropy naftowej oraz gazu towarzyszącego ze złoża B3 odbywa się przy pomocy platformy produkcyjnej „Baltic Beta” i platformy bezzałogowej „PG-1”. Wydobyta ropa naftowa transportowana jest tankowcem lub zbiornikowcem i w całości sprzedawana do Grupy LOTOS. Wydobyty gaz ziemny przesyłany jest rurociągiem podwodnym o długości ponad 80 km do Elektrociepłowni Energobaltic we Władysławowie, stanowiący własność Energobaltic Sp. z o.o. (spółka w 100% zależna od LOTOS Petrobaltic).

Wstępna produkcja ropy naftowej ze złoża B8 odbywa się przy pomocy platformy wiertniczej „LOTOS Petrobaltic”. Wydobyta ropa naftowa transportowana jest tankowcem lub zbiornikowcem i w całości sprzedawana do Grupy LOTOS. Docelowa produkcja prowadzona będzie przy wykorzystaniu platformy wiertniczej „Petrobaltic”, po jej planowanej przebudowie na centrum produkcyjne. Gaz ziemny będzie przesyłany do Elektrociepłowni Energobaltic we Władysławowie.

Usługi logistyki morskiej w obszarze Morza Bałtyckiego pełnią spółki z grupy kapitałowej Miliana Shipholding Company Ltd. Usługi te polegają na: odbiorze i magazynowaniu ropy naftowej w rejonie wydobywania, transporcie ropy naftowej ze złoża do portu oraz asyście ratowniczej dla platform.

Litwa

Wydobycie ropy naftowej ze złóż litewskich odbywa się przy pomocy lądowej infrastruktury wydobywczej. Wydobyta ropa naftowa transportowana jest drogą lądową do terminalu morskiego w Lipawie na Łotwie, a następnie tankowcem do Gdańska, skąd sprzedawana jest do Grupy LOTOS. Wyjątkiem jest ropa wydobywana przez spółkę zależną UAB Minijos Nafta (w której udział LOTOS Geonafta wynosi 50%), której sprzedaż odbywa się do rafinerii Orlen Lietuva. Towarzyszący wydobywaniu ropy gaz ziemny jest w całości spalany.

Norwegia

Grupa Kapitałowa LOTOS Petrobaltic, poprzez spółkę zależną LOTOS E&P NORGE AS jest udziałowcem w koncesjach obejmujących infrastrukturę wydobywczą w obszarach Heimdal oraz Sleipner w tym: centrum

przetwarzania oraz transportu gazu i kondensatu Heimdal (udział 5%, operatorem Statoil Petroleum AS) oraz centrum przetwarzania oraz transportu gazu i kondensatu Sleipner (udział 15%, operatorem Statoil Petroleum AS).

Wydobywany gaz ze złóż Heimdal i Sleipner włączany jest do systemu rurociągów Gassled, a następnie dostarczany do różnych punktów odbioru w Wielkiej Brytanii i Europie kontynentalnej (Holandia, Niemcy).

Kondensat ze złóż Heimdal włączany jest dostarczany jest do systemu rurociągów Forties Pipeline System (FPS), a następnie dostarczany do punktu odbioru w Kinneil Terminal / Hound Point w Szkocji (Wielka Brytania), gdzie jest przetwarzany na produkty końcowe tj. ropę naftową tzw. Forties Blend oraz frakcje gazowe.

Kondensat ze złóż Sleipner transportowany jest rurociągiem do punktu odbioru w Karsto (Norwegia), gdzie jest przetwarzany na produkty końcowe tj. lekką ropę naftową tzw. Gudrun Blend oraz frakcje ciekłe (NGL).

3.5.2 LOGISTYKA SEGMENTU PRODUKCJI I HANDLU

Grupa Kapitałowa LOTOS systematycznie dostosowuje działania logistyczne do wymogów handlowych oraz tworzy efektywny, satysfakcjonujący klientów system dystrybucji, przy jednoczesnym ograniczaniu kosztów. Celem tych działań jest tworzenie optymalnego łańcucha logistycznego sprawnie funkcjonującego w zmieniającym się środowisku wewnętrznym i zewnętrznym.

W roku 2015 rozpoczęto współpracę z nowym operatorem bazy paliw w Łętowni, firmą TRIOS Sp. z o.o., uruchomiono dystrybucję paliwa arktycznego IZ-40 z baz paliw LOTOS Terminale w Jaśle i w Czechowicach oraz przeniesiono obsługę logistyczną sprzedaży detalicznej i półhurtowej LPG ze spółki LOTOS Paliwa do Grupy LOTOS S.A. W pozostałym obszarze logistyki wtórnej kontynuowano przyjęty model współpracy z LOTOS Paliwa Sp. z o.o. oraz z firmami przewozowymi, zapewniający Grupie LOTOS S.A. odpowiednią elastyczność w obsłudze swoich klientów m.in. w zakresie zaopatrzenia stacji hipermarketowych przy jednoczesnej minimalizacji kosztów stałych.

W celu istotnego zwiększenia efektywności funkcjonowania logistyki w 2015 roku kontynuowana była konsolidacja własnych aktywów (baz paliw) w ramach Grupy Kapitałowej LOTOS. Z dniem 1 kwietnia 2015 r. przekazano (sprzedano) bazę paliw w Poznaniu do spółki LOTOS Terminale S.A..

W 2015 roku Grupa Kapitałowa Grupy LOTOS S.A. wdrożyła program analityczny (business intelligence) do kompleksowej analizy różnic materiałowych w procesie dostaw na stacje paliw. Wdrożone rozwiązanie w znacznym stopniu przyczyniło się do uszczelnienia systemu kontroli ubytków w łańcuchu logistycznym Grupy Kapitałowej LOTOS S.A.

Struktura zapasów obowiązkowych została zoptymalizowana w celu osiągnięcia minimalnego poziomu kosztów ich utrzymywania. Jednocześnie Grupa LOTOS S.A. osiągała dodatkowe przychody z tytułu świadczenia usług logistycznych również dla firm spoza Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A, w tym usługi rotacji paliw oraz sprzedaży na rynku tzw. „usługi biletowej” polegającej na utrzymywaniu w imieniu klientów zapasów obowiązkowych paliw w istniejącym potencjale przetwórczym ropy naftowej, która jest składowana jako zapas obowiązkowy Grupy LOTOS S.A

Systematycznie weryfikowano zakres projektu budowy morskiego terminala przeładunkowego na Martwej Wiśle w bezpośrednim sąsiedztwie rafinerii w Gdańsku, przy uwzględnieniu planów dotyczących wolumenów i struktury produktów Grupy LOTOS po zakończeniu projektu EFRA. Równolegle prowadzono monitoring rynku usług logistycznych w celu sprawdzenia możliwych alternatywnych rozwiązań w zakresie morskich przeładunków małotonażowych.

Logistyka morska

Logistyka morska jest ważnym elementem w łańcuchu logistycznym Grupy Kapitałowej LOTOS. Połączenie rurociągami produktowymi rafinerii w Gdańsku z bazą przeładunkową paliw płynnych w Porcie Północnym pozwala Spółce osiągać znaczące korzyści dzięki obniżeniu kosztów transportu. Transport morski stanowi główną drogę wysyłek eksportowanych przez Grupę LOTOS produktów naftowych oraz istotną część dostaw surowców i komponentów do produkcji. Rok 2015 był dla Grupy LOTOS kolejnym z rzędu rekordowym zarówno pod względem wolumenu przeładowanego w portach morskich (ponad 8,5 mln ton ropy, produktów naftowych i komponentów paliwowych), jak też liczby obsłużonych zbiornikowców, która po raz pierwszy w historii Spółki przekroczyła liczbę 400 jednostek.

Baza Przeładunkowa Paliw Płynnych, należąca do Naftoportu, stwarza możliwości przeładunku zbiornikowców o zanurzeniu do 15 m i możliwość załadunku do 150 tys. ton ropy lub produktów naftowych. Dzięki temu Grupa LOTOS efektywnie eksportuje nadwyżki produkcyjne, lokując je głównie na rynkach krajów skandynawskich, północno-zachodniej Europy oraz krajów nadbałtyckich. Bezpośrednie połączenie z portem ułatwia także organizację i prowadzenie uzupełniającego importu dodatkowego wsadu w postaci półproduktów do dalszego pogłębionego przerobu w gdańskiej rafinerii, a także komponentów paliwowych. Nadmorska lokalizacja pozwala Grupie LOTOS na szybkie i elastyczne reagowanie na zmieniającą się sytuację rynkową. Poza Bazą Paliw Naftoportu Grupa LOTOS korzysta także z usług Morskiego Terminalu Masowego w Gdyni oraz Siarkopolu w Gdańsku, gdzie obsługiwane są ładunki o mniejszym tonażu.

Położenie rafinerii Grupy LOTOS w pobliżu morskiego terminala przeładunkowego ropy naftowej pozwala na dywersyfikację dostaw surowca, umożliwia dostawy ropy naftowej pochodzącej z własnych złóż na Bałtyku i na Litwie, a w przyszłości również z Morza Północnego.

Grupa LOTOS dąży do przejmowania w dostawach morskich gestii transportowej, czyli kontrolowania transportu na jak najdłuższym odcinku łańcucha dostaw, od frachtowania statków po formalną obsługę transportu morskiego. Zapewnia to większą kontrolę i usprawnia proces planowania przeładunków w portach morskich, pozwalając minimalizować przypadki przestoju statków i optymalizować związane z tym koszty.

W 2015 roku Grupa LOTOS rozwijała działalność w zakresie usług związanych z organizacją transportu morskiego dla Grupy Kapitałowej LOTOS Petrobaltic. Przedmiotem współpracy na tym polu było czarterowanie zbiornikowców do odbioru ropy naftowej z jednostek stacjonujących na złożach B-3 i B-8. W 2015 roku zrealizowano 6 operacji przeładunku ropy na złożu na tankowce wyczarterowane przez Grupę LOTOS i dostarczenia ropy do Naftoportu. Grupa LOTOS pośredniczyła także w zawarciu umowy czarteru na czas zbiornikowca „Apatyth” służącego jako jednostka magazynowa na złożu B-8.

Logistyka kolejowa

Istotnym elementem bezpieczeństwa produkcyjnego Grupy Kapitałowej LOTOS jest ekspedycja produktów transportem kolejowym z rafinerii w Gdańsku. O kompleksową realizację logistyki kolejowej dla całej Grupy Kapitałowej dba wyspecjalizowana w tym obszarze spółka LOTOS Kolej.

W 2015 roku LOTOS Kolej realizowała następujące usługi kolejowe:

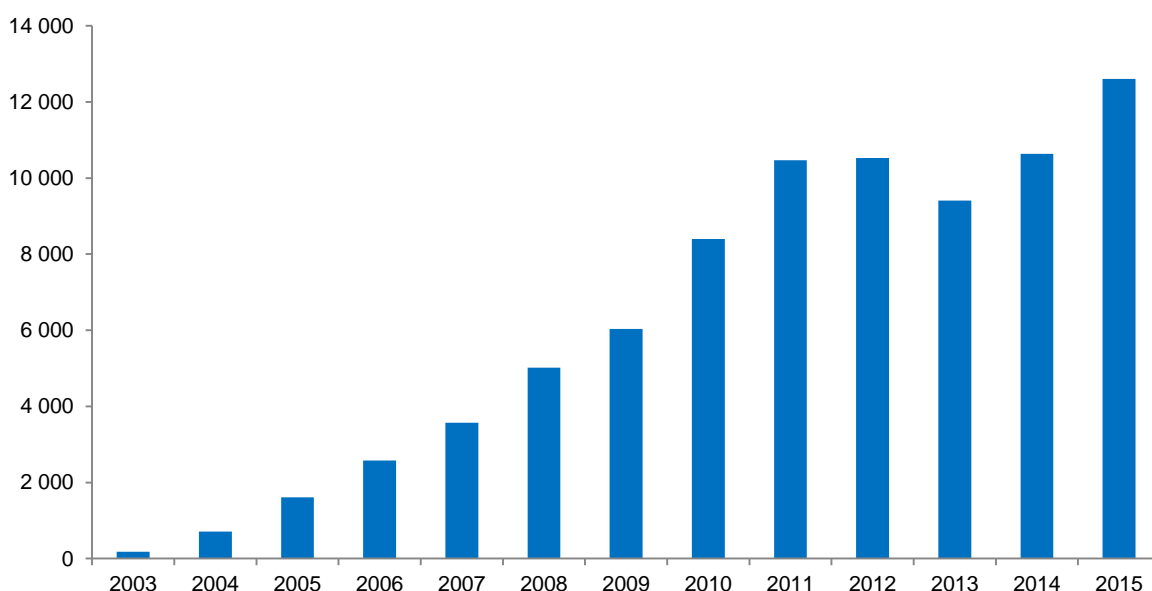
- przewóz kolejowy rzeczy na terenie całego kraju
- przewozy towarowe na terenie Niemiec (od listopada)
- przewozy całopociągowe, jak również przewozy pojedynczych wagonów

- utrzymanie taboru kolejowego
- ekologiczne czyszczenie cystern kolejowych
- ekspedycja towarów transportem kolejowym poza granicami kraju – usługi spedycyjne
- zarządzanie bocznkami kolejowymi Grupy Kapitałowej LOTOS wraz z utrzymaniem infrastruktury kolejowej – w grudniu 2014 roku zapoczątkowano zmianę modelu biznesowego współpracy pomiędzy Grupą LOTOS i LOTOS Kolej w zakresie zarządzania bocznkami kolejowymi. Proces zakończony został w pierwszym półroczu 2015 roku. W jego wyniku obowiązek świadczenia wymienionych usług zgodnie z wymogami dla użytkownika bocznic kolejowej określonych w Ustawie o transporcie kolejowym z 28 marca 2003 roku objęła Grupa LOTOS.

W 2015 roku LOTOS Kolej przewiozła ponad 12,6 mln ton. Spółka stale rozwija współpracę z klientami spoza Grupy Kapitałowej LOTOS zarówno w zakresie przewozów krajowych jak i zagranicznych. W 3 kwartale 2015 roku znaczącym wydarzeniem było podpisanie z Rentrans International Spedition (spółką zależną OT Logistics) umowy, zgodnie, z którą LOTOS Kolej będzie świadczyła usługi przewozowe w transporcie kolejowym. Umowa została zawarta do 30 czerwca 2020 roku, a jej szacunkowa wartość wynosi ok. 250 mln zł.

Na mocy 5-letniej umowy podpisanej przez Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. i Grupę LOTOS S.A od stycznia 2015 r. LOTOS Kolej realizuje dostawy ropy naftowej z terminali kolejowych PGNiG zlokalizowanych na terenie Oddziału PGNiG w Zielonej Górze do rafinerii Grupy LOTOS S.A. Zgodnie z umową rocznie do Grupy LOTOS ma trafiać ok. 275 tys. ton ropy naftowej. Dodatkowo Spółka LOTOS Kolej przejęła kompleksową obsługę manewrową bocznic PGNiG w Barnówku (woj. zachodniopomorskie) i Wierzbnie (woj. lubuskie). Przewozi też siarkę wydobywaną w kopalni Lubiaków do zakładu Grupy Azoty w Policach.

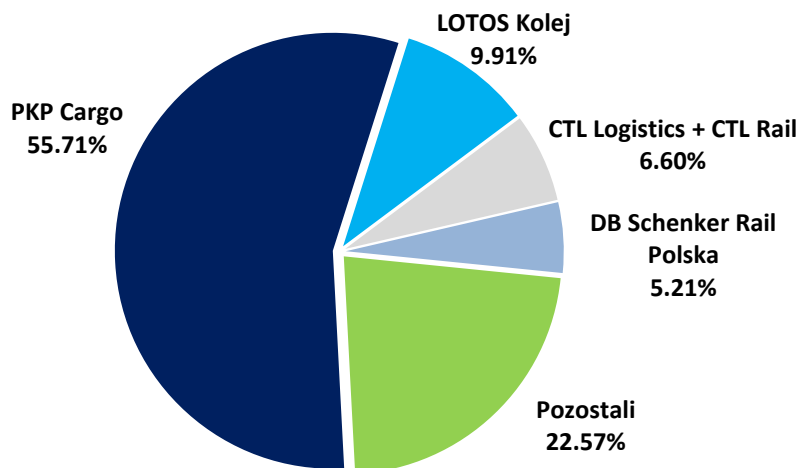
Rys 41. Przewozy LOTOS Kolej (w tys. ton) realizowane w latach 2003 - 2015

Źródło: Opracowanie własne Grupy Kapitałowej LOTOS.

W 2015 roku LOTOS Kolej zwiększyła udział w polskim rynku towarowych przewozów kolejowych z 8,87% do 9,91% (dane UTK wg pracy przewozowej za 11 miesięcy 2015r.) i tym samym utrzymała pozycję wicelidera. W segmencie przewozów intermodalnych Spółka również odnotowała wzrost udziałów (z 19,17% do 22,78% według danych UTK za 9 miesięcy 2014 roku - wg pracy przewozowej).

Rys 42. Udział LOTOS Kolej w krajowym rynku przewozów towarowych w 2015 roku wg pracy przewozowej

Źródło: Opracowanie własne Grupy Kapitałowej LOTOS na podstawie danych Urzędu Transportu Kolejowego, styczeń 2016 r.

W 2015 roku LOTOS Kolej uzyskała certyfikat bezpieczeństwa część B na Niemcy oraz rozpoczęła działalność przewozową w tym państwie. Rynek niemiecki jest największym rynkiem transportowym w całej Unii Europejskiej z wysokim udziałem transportu kolejowego (powyżej 20%). Jest to również rynek o największym potencjale ze względu na wielkość gospodarki oraz jej stabilność ekonomiczną. Do tej pory Spółka realizowała przewozy na terytorium RFN tylko w ruchu granicznym tj. do pierwszej stacji niemieckiej, gdzie skład był przekazywany podwykonawcy. Od 2015 roku Spółka może świadczyć samodzielne przewozy na terenie Niemiec co pozwala konkurować z innymi przewoźnikami świadczącymi międzynarodowe przewozy kolejowe oraz umacniać relacje z dotychczasowymi klientami, którzy poszukują szybkich połączeń transportowych pomiędzy Polską a Niemcami.

LOTOS Kolej realizuje przewozy towarowe głównie lokomotywami elektrycznymi. W 2015 roku Spółka podpisała umowę z NEWAG S.A. na dostawę 5 czteroosiowych lokomotyw GRIFFIN E4DCU-DP. Są to lokomotywy elektryczne o mocy 5,6 MW wyposażone dodatkowo w spalinowy moduł dojazdowy DUAL POWER o mocy 350 kW. Umowa przewiduje dzierżawę lokomotyw wraz z ich utrzymaniem na okres siedmiu lat z opcją przedłużenia. Realizacja dostaw wszystkich lokomotyw do LOTOS Kolej nastąpi w 2017 roku. Umowa zawiera również opcję pozyskania przez LOTOS Kolej kolejnych lokomotyw elektrycznych wyprodukowanych przez NEWAG S.A. w terminie późniejszym.

Dane o zaopatrzeniu i zakupach

Tab 17. Struktura terytorialna zakupów surowców oraz towarów i materiałów ropopochodnych Grupy Kapitałowej LOTOS

	za okres 01.01.2015 - 31.12.2015		za okres 01.01.2014 - 31.12.2014	
	tys. zł	% udział	tys. zł	% udział
Zakupy krajowe	2.535.701	14,9%	2.373.748	10,2%
Zakupy zagraniczne	14.492.912	85,1%	20.985.220	89,8%
Razem	17.028.613	100,0%	23.358.969	100,0%

Tab 18. Struktura zaopatrzenia Grupy Kapitałowej LOTOS

	za okres 01.01.2015 - 31.12.2015		za okres 01.01.2014 - 31.12.2014	
	tys. zł	(%) udział	tys. zł	(%) udział
Surowce	16.561.018	85,1%	22.779.833	89,0%
Towary	925.258	4,8%	900.121	3,5%
Usługi	1.717.567	8,8%	1.721.156	6,7%
Materiały	258.001	1,3%	213.051	0,8%
Razem	19.461.844	100,0%	25.614.161	100,0%

* w tym: rzeczowe aktywa trwałe, rzeczowe aktywa trwałe w toku budowy, zaliczki na rzeczowe aktywa trwałe w toku budowy, aktywa niematerialne.

Tab 19. Struktura zaopatrzenia w towary ropopochodne Grupy Kapitałowej LOTOS

	za okres 01.01.2015 - 31.12.2015		za okres 01.01.2014 - 31.12.2014	
	tys. zł	% udział	tys. zł	% udział
Gaz płynny	713	0,1%	134.470	19,7%
Benzyny	131.134	22,4%	272.808	40,0%
Oleje napędowe	448.154	76,7%	226.517	33,2%
Pozostałe	4.274	0,0%	47.959	7,1%
Razem	584.274	100,0%	681.754	100,0%

Tabela 20. Struktura zaopatrzenia w surowce, półprodukty, chemikalia i materiały ropopochodne Grupy Kapitałowej LOTOS

	za okres		za okres	
	01.01.2015 - 31.12.2015		01.01.2014 - 31.12.2014	
	tys. zł	% udział	tys. zł	% udział
Ropa naftowa	14.446.921	87,9%	20.178.856	89,0%
Olej napędowy	8.025	0,0%	7.119	0,0%
Komponenty do benzyn: MTBE/ETBE	213.505	1,3%	286.581	1,3%
Estry metylowe kwasów tłuszczowych	582.474	3,5%	579.054	2,6%
Benzyny	86	0,0%	139	0,0%
Olej opałowy ciężki	0	0,0%	352	0,0%
Alkohol etylowy	109.253	0,7%	152.048	0,7%
Dodatki	98.834	0,6%	98.914	0,4%
Destylat naftowy	20.493	0,1%	150.330	0,7%
Komponent oleju napędowego	32.723	0,2%	95.367	0,4%
Gaz ziemny	573.270	3,5%	752.725	3,3%
Asfalty, komponenty i dodatki asfaltowe	31.999	0,2%	41.810	0,2%
Surowiec do produkcji FAME	319.607	1,9%	321.833	1,4%
Pozostałe	7.149	0,0%	12.087	0,0%
Razem	16.444.339	100,0%	22.677.215	100,0%

Najwięksi dostawcy Grupy Kapitałowej LOTOS

Głównymi dostawcami Grupy Kapitałowej LOTOS, których wartość zaopatrzenia stanowiła ponad 10% przychodów ze sprzedaży ogółem w roku 2015 były firmy: VITOL SA z siedzibą w Szwajcarii, Rosneft Oil Company z siedzibą w Rosji oraz Tatneft Europe AG z siedzibą w Szwajcarii. Udział powyższych dostawców w zaopatrzeniu Grupy Kapitałowej LOTOS wyniósł odpowiednio: 24,60 %, 17,34 % oraz 14,94 %.

W roku 2014 głównymi dostawcami Grupy Kapitałowej LOTOS, których wartość zaopatrzenia stanowiła ponad 10% przychodów ze sprzedaży ogółem były firmy: VITOL SA z siedzibą w Szwajcarii, Rosneft Oil Company z siedzibą w Rosji oraz Tatneft Europe AG z siedzibą w Szwajcarii. Udział powyższych dostawców w zaopatrzeniu Grupy Kapitałowej LOTOS wyniósł odpowiednio 23,02 %, 20,10 % oraz 18,96 %

Zgodnie z wiedzą Spółki, do dnia publikacji Sprawozdania Zarządu z Działalności Grupy Kapitałowej LOTOS pomiędzy Grupą LOTOS S.A. i żadnym z wyżej wymienionych dostawców nie występowały powiązania formalne za wyjątkiem umów handlowych.

4. SYTUACJA FINANSOWA GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

4.1. OMÓWIENIE PODSTAWOWYCH WIELKOŚCI EKONOMICZNO-FINANSOWYCH ORAZ OCENA ISTOTNYCH CZYNNIKÓW I NIETYPOWYCH ZDARZEŃ

4.1.1. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

Wynik operacyjny

W 2015 roku przychody ze sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS wyniosły 22.709,4 mln PLN (-20,3% vs. 2014), przede wszystkim w związku z niższymi notowaniami ropy i produktów naftowych na rynkach światowych. Średni statystyczny przychód netto ze sprzedaży przypadający na 1 tonę/(toe) sprzedanego wolumenu w 2015 roku wyniósł 2.022 zł/t(toe) (-729 zł/t(toe), -26,5% vs. 2014).

Tab 21. Dane makroekonomiczne średnioroczne

USD/bbl	2015	2014	2013	2015 / 2014
Notowania DATED Brent FOB	52,28	98,98	108,62	-47,2%
Spread Brent vs.Ural	1,83	1,73	0,96	5,8%
Modelowa marża rafineryjna	7,77	6,08	5,70	27,8%

Marża USD/t	2015	2014	2013	2015 / 2014
Benzyna	173,64	168,48	162,21	3,1%
Benzyna surowa	64,33	84,38	76,65	-23,8%
Olej Napędowy (10 ppm)	113,36	114,50	120,88	-1,0%
Lekki olej Opałowy	94,60	91,99	101,70	2,8%
Paliwo lotnicze	127,73	154,31	164,36	-17,2%
Ciężki olej opałowy	-141,16	-224,88	-233,80	37,2%

Waluta (USD/PLN)	2015	2014	2013	2015 / 2014
Kurs dolara na koniec okresu	3,90	3,51	3,01	11,1%
Średni kurs dolara	3,77	3,15	3,16	19,7%

Wolumen sprzedaży produktów, towarów i materiałów ropopochodnych w 2015 roku w Grupie Kapitałowej LOTOS wzrósł o około 8,4% w porównaniu z rokiem 2014. Największy wzrost zanotowano dla grupy olejów napędowych oraz benzyn. Dodatkowo w 2015 roku sprzedano 243,0 tys. ton ropy naftowej kupionej w celu odsprzedaży do Agencji Rezerw Materiałowych.

Tab 22. Wyniki operacyjne Grupy Kapitałowej LOTOS (mln PLN)

	Rok 2015	Rok 2014	Rok 2013	2015-2014	2015/2014
Przychody ze sprzedaży	22 709,4	28 501,9	28 559,2	-5 792,5	-20,3%
Koszt własny sprzedaży	-20 249,0	-27 466,6	-26 878,9	7 217,6	-26,3%
Zysk na sprzedaży	2 460,4	1 035,3	1 680,3	1 425,1	137,7%
Koszty sprzedaży	-1 284,9	-1 162,1	-1 106,2	-122,8	10,6%
Koszty ogólnego zarządu	-459,1	-447,0	-429,2	-12,1	2,7%
Pozostałe przychody operacyjne	48,3	26,7	30,9	21,6	80,9%
Pozostałe koszty operacyjne	-341,3	-845,9	-22,7	504,6	-59,7%
Utrata kontroli nad jednostką zależną	0,0	0,0	13,5	0,0	-
Zysk/(strata) operacyjny/(a)	423,4	-1 393,0	166,6	1 816,4	-
EBIT LIFO	702,1	-430,9	543,2	1 133,0	-

Koszt własny sprzedaży w 2015 roku w Grupie Kapitałowej wyniósł 20 249,0 mln PLN (-26,3% vs. 2014). Szacunkowy jednostkowy koszt własny w 2015 roku wyniósł 1 803 zł/t (-849 zł/t; -32,0% vs. 2014). Jednostkowa marża na sprzedaży w 2015 roku była na poziomie 219 zł/t (+119,0% vs. 2014). Skonsolidowany zysk na sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS w 2015 roku wyniósł 2.460,4 mln PLN (+1.425,1 mln PLN vs. 2014).

Wzrost kosztów sprzedaży o 122,8 mln PLN (+10,6% vs. 2014) był głównie skutkiem wzrostu (+8,4%) wolumenu sprzedaży oraz wyższego średniorocznego kursu dolara (+19,7% vs. 2014).

Ujemny wynik na pozostałej działalności operacyjnej w 2015 roku wyniósł -293,0 mln PLN i uwzględniał przede wszystkim:

- odpisy aktualizujące aktywa na Litwie związane ze złożami spółek Grupy Kapitałowej AB LOTOS Geonafta w wysokości około 69 mln PLN ,
- wartość netto zlikwidowanych aktywów niematerialnych na poszukiwania i ocenę zasobów – koncesje Heimdal (PL362, PL035B, PL503) na poziomie około 15 mln PLN,
- aktualizację rezerwy na likwidację MOPu w LOTOS Norge o około 10 mln PLN ,
- odpis aktualizujący na obszarze Sambia E o około 12 mln PLN ,
- odpisy aktualizujące wartość eksploatowanych statków w GK Petrobaltic o około 4 mln PLN,
- odpis aktualizujący wartość stacji paliw na poziomie 8 mln PLN ,
- odpisy nakładów i koszty związane z projektem B8 około 41 mln PLN ,
- oraz koszty związane z VAT w wysokości 161 mln PLN (zgodnie z decyzją Urzędu Kontroli Skarbowej, patrz noty 9.4 Dodatkowych informacji i objaśnień Skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015).

Zysk operacyjny Grupy Kapitałowej LOTOS za 2015 roku na poziomie 423,4 mln PLN zawiera :

- zysk operacyjny w segmencie produkcji i handlu w wysokości 449,0 mln PLN
- stratę operacyjną w segmencie wydobywczym w wysokości -57,3 mln PLN.

(patrz nota 8 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015)

Na taki poziom zysku operacyjnego w 2015 roku wpływ miały dokonane w 2014 roku odpisy za zapasach w kwocie 450,9 mln PLN i związany z nimi niższy koszt wytworzenia w I półroczu 2015 roku. Równocześnie na skutek głębokiego spadku cen w II półroczu 2015 roku i koniecznością urealnienia do cen bieżących wartości utrzymywanych na koniec 2015 roku zapasów surowców, produktów, półproduktów i towarów wynik operacyjny

uległ obniżeniu o 264,2 mln PLN . Notowania ropy Brent dtd z 2 stycznia 2015 roku wynosiły 51,74 USD/bbl i w ciągu I półrocza utrzymywały lekko rosnący trend do osiągnięcia maksymalnego poziomu 66,33 USD/bbl w dniu 13 maja 2015 roku. W II półroczu nastąpił ponowny spadek notowań do najniższego poziomu 35,26 USD/bbl w dniu 22 grudnia 2015 roku. Ten malejący trend cenowy ropy i produktów naftowych miał niekorzystny wpływ na skonsolidowane wyniki zgodne z obowiązującą wyceną zapasów i rozchodu metodą średniej ważonej i obniżył go dodatkowo 465,7 mln PLN .

Segmenty operacyjne

Tabela 23. Wyniki operacyjne segmentu wydobywczego (mln PLN)

	Rok 2015	Rok 2014	Rok 2013	2015-2014	2015/2014
Przychody ze sprzedaży	698,9	906,3	585,8	-207,4	-22,9%
Zysk/(strata) operacyjny/(a)	-57,3	-624,1	174,0	566,8	-
Amortyzacja	242,9	344,1	133,6	-101,2	-29,4%
EBITDA	185,6	-280,0	307,6	465,6	-

Niższe przychody segmentu wydobywczego w 2015 roku (-22,9% vs. 2014) były przede wszystkim skutkiem niższych notowań ropy i produktów naftowych na rynkach światowych zredukowanych korzystnym wpływem wzrostu wolumenu sprzedaży ropy i gazu oraz wpływem wyższego średniorocznego kursu dolara.

Wynik operacyjny segmentu wydobywczego obciążony jest kosztami zdarzeń o nietypowym charakterze w wysokości około 151 mln PLN. Są to:

- odpisy z tytułu utraty wartości aktywów litewskich (69 mln PLN),
- odpis na obszarze Sambia E (12 mln PLN),
- likwidacja aktywów niematerialnych w Norwegii (koncesje Heimdal) (15 mln PLN),
- aktualizacja rezerwy na likwidację MOP-u w LOTOS Norge (10 mln PLN),
- odpisy nakładów i koszty związane z projektem B8 (41 mln PLN),
- odpisy aktualizujące wartość eksploatowanych statków w GK Petrobaltic o około 4 mln PLN.

(Patrz noty 13, 15 Dodatkowych informacji i objaśnień do Skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015)

Tab 24. Wyniki operacyjne segmentu produkcji i handlu (mln PLN)

	Rok 2015	Rok 2014	Rok 2013	2015-2014	2015/2014
Przychody ze sprzedaży	22 369,1	28 157,9	28 587,3	-5 788,8	-20,6%
Zysk/(strata) operacyjny/(a)	449,0	-774,5	13,9	1 223,5	-
Amortyzacja	466,3	459,5	500,8	6,8	1,5%
EBITDA	915,3	-315,0	514,7	1 230,3	-

Niższy poziom przychodów ze sprzedaży segmentu produkcji i handlu w 2015 roku (vs. 2014) jest głównie efektem niższej o 26,5% średniej ceny sprzedaży związanej z niższymi notowaniami produktów naftowych na rynkach światowych, skorygowanej wyższym kursem dolara.

Grupa Kapitałowa LOTOS wykazała w segmencie produkcji i handlu za 2015 rok zysk operacyjny na poziomie - 449,0 mln PLN . Jest on efektem między innymi dokonanych w 2014 roku odpisów za zapasach w kwocie 450,9 mln PLN i związanego z nimi niższego kosztu wytworzenia w I półroczu 2015 roku. Równocześnie na skutek znacznego spadku cen ropy i produktów naftowych w II półroczu 2015 roku i koniecznością urealnienia do cen bieżących wartości utrzymywanych na koniec 2015 roku zapasów surowców, produktów, półproduktów i towarów wynik operacyjny uległ obniżeniu o 264,2 mln PLN (odpis aktualizujący zapasy w 2015 roku).

Wynik netto

Tab 25. Wyniki netto Grupy Kapitałowej LOTOS (mln PLN)

	Rok 2015	Rok 2014	Rok 2013	2015-2014	2015/2014
Zysk/(strata) operacyjny/(a)	423,4	-1 393,0	166,6	1 816,4	-130,4%
Przychody finansowe	100,6	21,7	135,2	78,9	363,6%
Koszty finansowe	-688,2	-728,0	-342,3	39,8	-5,5%
Udział w wynikach netto wspólnych przedsięwzięć wycenianych metodą praw własności	-31,1	-24,4	-18,2	-6,7	-
Zysk/(strata) przed opodatkowaniem	-195,3	-2 123,7	-58,7	1 928,4	-
Podatek dochodowy	-68,0	657,3	98,1	-725,3	-
Zysk/(strata) netto	-263,3	-1 466,4	39,4	1 203,1	-

Główne czynniki wpływające na wynik działalności finansowej w wysokości -587,6 mln PLN :

- ujemne różnice kursowe (związane głównie z wyceną kredytów i pożyczek oraz zrealizowanymi transakcjami w walutach obcych na rachunkach bankowych) w wysokości -344,9 mln PLN , (w 2014: - 307,0 mln PLN),
- ujemny wynik skompensowania odsetek od zadłużenia, przychodów odsetkowych i prowizji w wysokości -284,4 mln PLN, uwzględniający odsetki od zaległości podatkowych z tytułu VAT za lata 2010-2011 w wysokości 77,9 mln PLN (w 2014: -200,7 mln PLN),
- dodatni efekt wyceny i rozliczenia instrumentów pochodnych zabezpieczających ryzyko rynkowe na poziomie +78,8 mln PLN (w 2013: -197,9 zł),

(Patrz noty 9.5, 9.6 Dodatkowych informacji i objaśnień do Skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015)

W związku ze stosowaniem zasady rachunkowości zabezpieczeń przepływów środków pieniężnych w odniesieniu do kredytów walutowych przeznaczonych na finansowanie Programu 10+ wyznaczonych na instrument zabezpieczający dla przyszłych transakcji sprzedaży produktów naftowych denominowanych w USD w okresie 1 stycznia – 31 grudnia 2015 roku odniesione zostały na kapitał rezerwy z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych ujemne różnice kursowe w wysokości -356,0 mln PLN .

Efekt wyceny i rozliczenia transakcji zabezpieczających ryzyko rynkowe w 2015 roku w Grupie Kapitałowej LOTOS wynoszące +78,8 mln PLN zawiera:

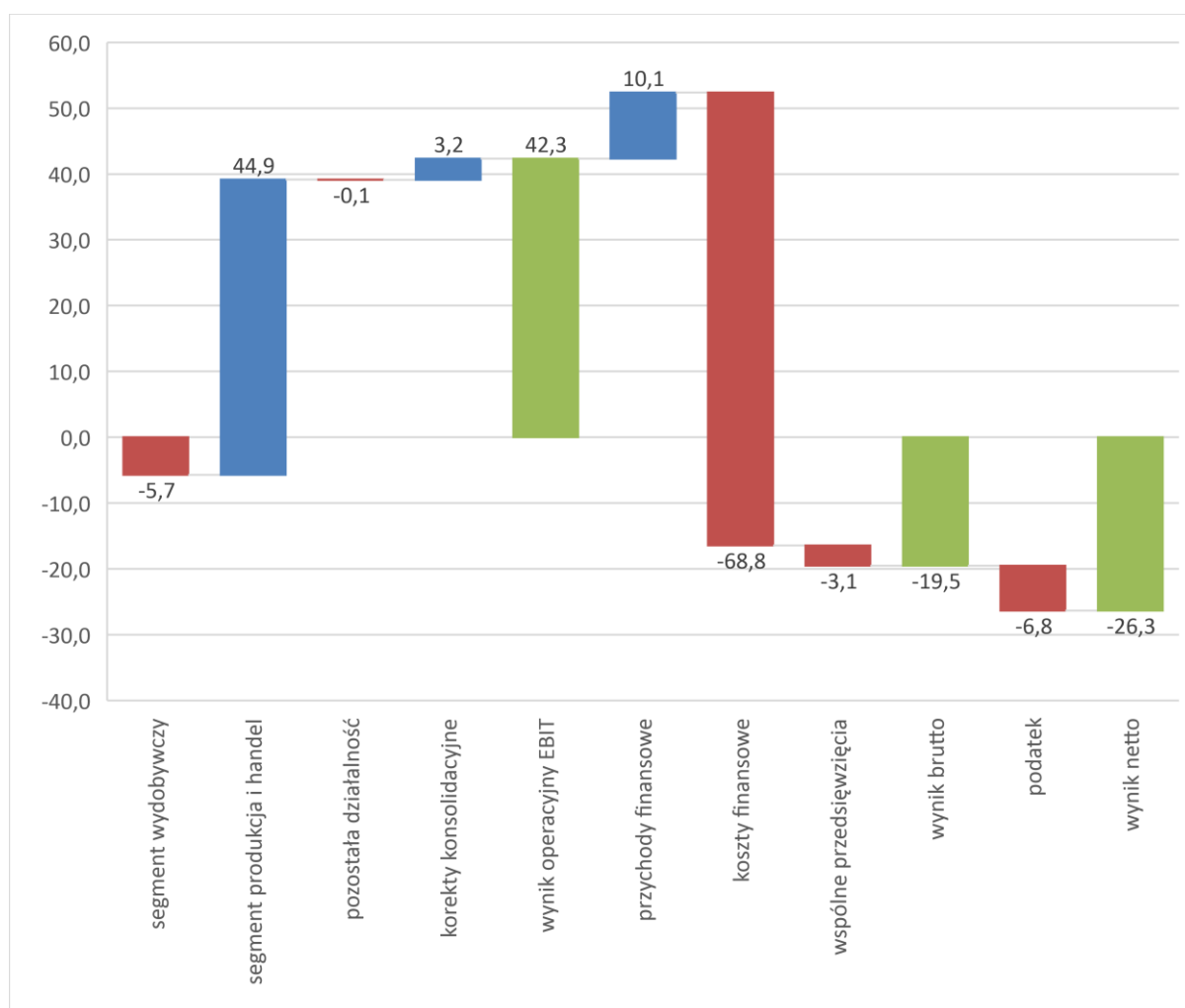
- dodatni efekt rozliczenia i wyceny transakcji zabezpieczających poziom cen produktów naftowych w wysokości +148,9 mln PLN ,

- nadwyżkę ujemnego rozliczenia i wyceny instrumentów pochodnych z tytułu transakcji zabezpieczających poziom kursów walutowych na poziomie -57,9 mln PLN ,
- ujemny efekt rozliczenia i wyceny transakcji IRS zabezpieczających poziom stopy procentowej w kwocie -19,4 mln PLN ,
- dodatni efekt rozliczenia kontraktów futures zabezpieczających ceny uprawnień do emisji CO₂ w wysokości 7,2 mln PLN .

Podatek dochodowy od osób prawnych zwiększył stratę przed opodatkowaniem o 68,0 mln PLN (nota 10.1 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015).

Strata netto Grupy Kapitałowej LOTOS w 2015 roku wyniosła -263,3 mln PLN .

Rys 43. Analiza skonsolidowanego wyniku finansowego Grupy Kapitałowej LOTOS (mln PLN)

4.1.2. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ
Tab 26. Pozycja finansowa – aktywa (mln PLN)

	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013	zmiana w 2015	%
Aktywa (mln PLN)	19 169,3	18 947,2	20 284,8	222,1	1,2%
Aktywa trwałe	12 437,7	11 781,9	11 979,9	655,8	5,6%
Rzeczowe aktywa trwałe	10 568,4	9 481,9	10 009,1	1 086,5	11,5%
Wartość firmy	46,7	46,7	46,7	0,0	0,0%
Pozostałe aktywa niematerialne	617,7	557,5	658,8	60,2	10,8%
Wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności	70,7	99,6	129,8	-28,9	-
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	924,5	1 488,9	924,5	-564,4	-37,9%
Pochodne instrumenty finansowe	8,7	-	-	8,7	-
Pozostałe aktywa długoterminowe	201,0	107,3	211,0	93,7	87,3%
Aktywa obrotowe	6 723,2	7 154,9	8 304,1	-431,7	-6,0%
Zapasy	3 235,8	3 917,1	5 728,9	-681,3	-17,4%
Należności z tytułu dostaw i usług	1 550,9	1 406,5	1 591,7	144,4	10,3%
Należności z tytułu podatku dochodowego	12,0	59,1	76,7	-47,1	-79,07%
Pochodne instrumenty finansowe	208,5	4,4	73,9	204,1	4638,6%
Pozostałe aktywa krótkoterminowe	856,3	1 419,6	337,1	-563,3	-39,7%
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	859,7	348,2	495,8	511,5	146,9%
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	8,4	10,4	0,8	-2,0	-19,2%

Na dzień 31 grudnia 2015 roku suma bilansowa Grupy Kapitałowej LOTOS wyniosła 19.169,3 mln PLN (+222,1 mln PLN vs. 31 grudnia 2014 roku).

Główne zmiany w pozycjach aktywów:

- wyższy o 1.086,5 mln PLN poziom rzeczowych aktywów trwałych związany głównie z wartością nabytych aktywów Sleipner (nota 13 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),
- spadek o 564,4 mln PLN stanu aktywów z tytułu podatku odroczonego, z tego 558,0 mln PLN z tytułu rozliczenia nabycia pakietu aktywów Sleipner (nota 10.3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),
- spadek o 681,3 mln PLN poziomu zapasów, między innymi zapasów obowiązkowych (-362,2 mln PLN) w związku z niższymi cenami zapasów produktów i ropy utrzymywanych na koniec 2015 roku w porównaniu z zapasami na koniec 2014 roku (nota 19 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),
- spadek o 563,3 mln PLN poziomu pozostałych aktywów krótkoterminowych, głównie na skutek częściowo wykorzystanych w 2015 roku a ulokowanych w 2014 roku na wydzielonym rachunku bankowym Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. środków pieniężnych z emisji akcji Grupy LOTOS S.A. w wysokości 996,9 mln (nota 18 Dodatkowych informacji i objaśnień Skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),
- wzrost o 511,5 mln PLN stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów (nota 20 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),

- wyższy o 204,1 mln PLN poziom dodatniej wyceny instrumentów finansowych.

Tab 27. Pozycja finansowa – kapitał własny i zobowiązania (mln PLN)

	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013	zmiana w 2015	%
Kapitał własny i zobowiązania (mln PLN)	19 169,3	18 947,2	20 284,8	221,2	1,2%
Kapitał własny	7 712,2	8 258,5	9 189,6	-546,3	-6,6%
Kapitał podstawowy	184,9	184,9	129,9	0,0	0,0%
Nadwyżka ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji	2 228,3	2 229,6	1 311,3	-1,3	-0,1%
Kapitał rezerwowy z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych	-700,9	-412,5	61,0	-288,4	69,9%
Zyski zatrzymane	5 928,5	6 191,0	7 666,8	-262,5	-4,2%
Różnice kursowe z przeliczenia	71,3	65,3	20,3	6,0	9,2%
Udziały niekontrolujące	0,1	0,2	0,3	-0,1	-50,0%
Zobowiązania długoterminowe	6 031,2	5 456,7	5 682,0	574,5	10,5%
Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	4 454,5	4 495,6	4 496,2	-41,1	-0,9%
Pochodne instrumenty finansowe	54,3	62,6	52,9	-8,3	-13,3%
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego	47,6	55,5	275,8	-7,9	-14,2%
Świadczenia pracownicze	182,2	185,4	151,4	-3,2	-1,7%
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	1 292,6	657,6	705,7	635,0	96,6%
Zobowiązania krótkoterminowe	5 425,9	5 222,9	5 413,2	203,0	3,9%
Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	2 544,8	2 168,1	1 715,2	376,7	17,4%
Pochodne instrumenty finansowe	110,8	135,9	21,3	-25,1	-18,5%
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	1 232,5	1 692,8	2 395,2	-460,3	-27,2%
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	11,8	4,7	8,8	7,1	151,1%
Świadczenia pracownicze	122,2	84,1	104,0	38,1	45,3%
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	1 403,8	1 137,3	1 168,7	266,5	23,4%
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami przeznaczonymi do sprzedaży	0,0	9,1	0,0	-9,1	-

Spadek stanu kapitału własnego Grupy Kapitałowej LOTOS na koniec 2015 roku do poziomu 7.712,2 mln PLN (-546,3 mln PLN vs. 2014) nastąpił głównie na skutek:

- spadku poziomu zysków zatrzymanych o 262,5 mln PLN w związku ze stratą netto w 2015 roku (nota 24 skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego za 2015 rok),
- odniesionych na kapitał rezerwowy ujemnych różnic kursowych z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych skorygowanych o efekt podatkowy w kwocie 288,4 mln PLN (nota 23 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),

Udział kapitału własnego w sumie pasywów zmniejszył się o 3,4 punkty procentowe (vs. 2014) i wyniósł 40,2%.

Stan zobowiązań długoterminowych w okresie 2015 roku wzrósł o 574,5 mln PLN przede wszystkim w związku ze wzrostem pozostałych zobowiązań i rezerw głównie na skutek utworzonej w LOTOS Norge rezerwy na koszty likwidacji i rekultywacji kopalni ropy naftowej i gazu ziemnego związanych ze złożami Sleipner (nota 30 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015).

Stan zobowiązań krótkoterminowych na 31 grudnia 2015 roku zwiększył się o 203,0 mln PLN (vs. 31 grudnia 2014 roku) głównie na skutek:

- wzrostu o 376,7 mln PLN poziomu kredytów krótkoterminowych, głównie w Jednostce Dominującej i segmencie wydobywczym na skutek przeszacowania zadłużenia po wyższym kursie USD (nota 27 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),
- wyższego o 266,5 mln PLN stanu pozostałych zobowiązań i rezerw, przede wszystkim zobowiązań budżetowych wynikających głównie:
 - z faktu zmiany terminu rozliczenia podatku VAT od importu ropy dostarczanej drogą rurociągową w związku z certyfikatem AEO (późniejszy termin rozliczenia podatku VAT),
 - wyższych zobowiązań z tytułu akcyzy, opłaty paliwowej i opłaty zapasowej.
- spadku poziomu zobowiązań z tytułu dostaw i usług o 460,3 mln PLN, przede wszystkim na skutek niższych cen oraz niższego wolumenu ropy zakupionej w listopadzie i grudniu 2015 roku w porównaniu do ropy zakupionej w analogicznym okresie 2014 roku (nota 30 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015),

Dług finansowy Grupy Kapitałowej LOTOS na 31 grudnia 2015 roku osiągnął poziom 6.999,3 mln PLN (+335,6 mln PLN vs. 31 grudnia 2014 roku). Wzrost ten nastąpił głównie na skutek wyższego kursu dolara (+0,39 zł/USD vs. 31 grudnia 2014 roku). Wskaźnik relacji długu finansowego skorygowanego o wolną gotówkę (w tym środki pieniężne przeznaczone na realizację celów emisji akcji serii D) do kapitału własnego wyniósł 73,9% (+9,5 punktów procentowych vs. 31 grudnia 2014 roku).

4.1.3. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH

Tab 28. Przepływy środków pieniężnych (mln PLN)

	2015	2014	zmiana
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	1 488,1	1 380,5	107,6
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej	-1 162,0	-958,3	-203,7
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	114,7	-597,3	712,0
Zmiana stanu środków pieniężnych netto	444,8	-163,6	608,4
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu	-166,7	-3,1	-163,6
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	278,1	-166,7	444,8

Stan środków pieniężnych w Grupie Kapitałowej LOTOS na 31 grudnia 2015 roku uwzględniający zadłużenie w rachunkach bieżących wyniósł 278,1 mln PLN. Przepływy pieniężne netto zwiększyły stan środków pieniężnych i ich ekwiwalentów w okresie dwunastu miesięcy 2015 roku o 444,8 mln PLN (nota 20 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015).

Z działalności operacyjnej Grupa Kapitałowa LOTOS wygenerowała 1.488,1 mln PLN dodatnich przepływów pieniężnych (+107,6 mln PLN vs. 2014 rok) głównie w związku z korektą straty netto o zmniejszenie stanu zapasów, amortyzację, stratę netto z tytułu działalności inwestycyjnej i straty z tytułu różnic kursowych.

Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej wyniosły -1.162,0 mln PLN i obejmowały przede wszystkim wydatki na nabycie rzeczowych aktywów trwałych i pozostałych aktywów niematerialnych w kwocie -757,9 mln PLN, głównie w segmencie wydobywczym oraz środki pieniężne przeznaczone na realizację Projektu EFRA w wysokości 433,4 mln PLN.

Saldo przepływów pieniężnych z działalności finansowej w kwocie 114,7 mln PLN wynikało głównie z wpływów środków pieniężnych z tytułu emisji akcji serii D Grupy LOTOS S.A. w wysokości 981,6 mln PLN, ujemnego salda (-604,3 mln PLN) wpływów z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek, wydatków z tytułu ich spłaty, prowizji i zapłaconych odsetek oraz ujemnego rozliczenia pochodnych instrumentów finansowych (-222,2 mln PLN).

4.1.4. OPIS ISTOTNYCH POZYCJI POZABILANSOWYCH W UJĘCIU PODMIOTOWYM, PRZEDMIOTOWYM I WARTOŚCIOWYM

Informacja o istotnych zobowiązaniach warunkowych

- W dniu 24 czerwca 2015 roku Naczelnik Urzędu Celnego w Gdańsku wydał Grupie LOTOS S.A. weksel wraz z deklaracją wekslową do kwoty 240.000 tys. zł, stanowiący ryczałtowe zabezpieczenie akcyzowe na kwotę 800.000 tys. zł obowiązujące w okresie od dnia 20 sierpnia 2013 roku do dnia 19 sierpnia 2014 roku (patrz nota 32.2 do sprawozdania finansowego za rok 2014), w związku z formalnym rozliczeniem tego zabezpieczenia.
- W dniu 17 lipca 2015 roku Spółka złożyła do Naczelnika Urzędu Celnego w Gdańsku dwa weksle z własnego wystawienia do kwot: 40.000 tys. zł i 200.000 tys. zł. Weksle te stanowią ryczałtowe zabezpieczenie dla przyszłych zobowiązań podatkowych z tytułu akcyzy na kwotę 800.000 tys. zł ważne do dnia 19 sierpnia 2017 roku. Weksel na kwotę 240.000 tys. zł stanowiący zabezpieczenie akcyzowe do dnia 19 sierpnia 2015 roku został wydany Spółce 30 września 2015 roku.
- W dniu 30 września 2015 roku Naczelnik Urzędu Celnego w Gdańsku wydał Grupie LOTOS S.A. weksel wraz z deklaracją wekslową do kwoty 240.000 tys. zł, stanowiący ryczałtowe zabezpieczenie akcyzowe na kwotę 800.000 tys. zł obowiązujące w okresie od dnia 20 sierpnia 2014 roku do dnia 19 sierpnia 2015 roku (patrz nota 32.2 do sprawozdania finansowego za rok 2014), w związku z formalnym rozliczeniem tego zabezpieczenia.
- Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku obowiązywała wystawiona w dniu 17 czerwca 2008 roku przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. bezwarunkowa i nieodwołalna gwarancja na rzecz rządu Norweskiego za działania spółki LOTOS Exploration and Production Norge AS w zakresie poszukiwań i wydobywania na Norweskim Szelfie Kontynentalnym. Spółka LOTOS Petrobaltic S.A. w wystawionej gwarancji zobowiązuje się ponieść pełną odpowiedzialność finansową tytułem zabezpieczenia wszelkich zobowiązań mogących powstać w związku z działalnością spółki LOTOS Exploration and Production Norge AS w ramach poszukiwań i wydobywania naturalnych złóż znajdujących się pod dnem morza, w tym składowania i transportu przy pomocy innych środków transportu niż statki na Norweskim Szelfie Kontynentalnym.

Ponadto do zobowiązań warunkowych należy zaliczyć przyszłe zobowiązania inwestycyjne zaprezentowane przez Grupę w notach 13.3 oraz 15.3 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

4.1.5. OCENA CZYNNIKÓW I ZDARZEŃ O NIETYPOWYM CHARAKTERZE MAJĄCYCH WPŁYW NA WYNIKI Z DZIAŁALNOŚCI

Główne czynniki i zdarzenia o nietypowym charakterze mające wpływ na osiągnięte wyniki operacyjne Grupy Kapitałowej w 2015 roku:

- Odpis aktualizujący wartość zapasów doprowadzający bilansową wartość zapasów do poziomu cen sprzedaży netto możliwych do uzyskania, zgodnie z MSR 2, w wysokości -264 mln PLN,
- Odpisy aktualizujące aktywa na Litwie związane ze złożami spółek Grupy Kapitałowej AB LOTOS Geonafra w wysokości około 69 mln PLN,
- wartość netto zlikwidowanych aktywów niematerialnych na poszukiwania i ocenę zasobów – koncesje Heimdal (PL362, PL035B, PL503) na poziomie około 15 mln PLN,
- aktualizację rezerwy na likwidację MOP-u w LOTOS Norge o około 10 mln PLN ,
- odpis aktualizujący na obszarze Sambia E o około 12 mln PLN ,
- odpisy aktualizujące wartość eksploatowanych statków w GK Petrobaltic o około 4 mln PLN,
- odpis aktualizujący wartość stacji paliw na poziomie 8 mln PLN ,
- odpisy nakładów i koszty związane z projektem B8 około 41 mln PLN ,
- oraz koszty związane z VAT w wysokości 161 mln PLN (zgodnie z decyzją Urzędu Kontroli Skarbowej, patrz noty 9.4 Dodatkowych informacji i objaśnień Skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015).

4.1.6. OBJAŚNIENIE RÓŻNIC POMIĘDZY WYNIKAMI FINANSOWYMI A WCZEŚNIEJ PUBLIKOWANYMI PROGNOZAMI WYNIKÓW NA 2015 ROK

Grupa Kapitałowa LOTOS nie publikowała prognoz wyników finansowych dotyczących 2015 rok

4.2. FINANSOWANIE

4.2.1. INFORMACJA O UMOWACH KREDYTOWYCH I POŻYCZKACH UDZIELONYCH W 2014 ROKU

Tab 29. Informacje na temat kredytów i pożyczek Grupy Kapitałowej LOTOS na dzień 31 grudnia 2015 roku przedstawiały się następująco:

Nazwa (firma) banku/ jednostki ze wskazaniem formy prawnej	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty				Termin spłaty części		Warunki finansowe (warunki oprocentowania, sposób placenia odsetek, inne)	Zabezpieczenia
			(część krótkoterminowa)		(część długoterminowa)		krótko- terminowej	długo- terminowej		
	PLN (tysiące)	Waluta (tysiące)	PLN (tysiące)	Waluta (tysiące)	PLN (tysiące)	Waluta (tysiące)				
Konsorcjum banków (1)	-	400.000 USD	1.170.728	300.102 USD	-	-	20.12.2016	-	oprocentowanie oparte o 3M lub 6M LIBOR USD w zależności od wybranego w danym momencie okresu odsetkowego + marża bankowa	zastaw rejestrowy na zapasach, zastaw rejestrowy na rachunkach bankowych, cesja z umów ubezpieczenia zapasów, cesja z umów przechowywania zapasów, poddanie się egzekucji
Konsorcjum banków (2)	-	1.125.000 USD	394.718	100.883 USD	2.561.915	654.733 USD	15.10.2016	15.01.2021	oprocentowanie oparte o 1M, 3M lub 6M LIBOR USD w zależności od wybranego w danym momencie okresu odsetkowego + marża bankowa	hipoteka, zastaw rejestrowy na ruchomościach istniejących i przyszłych, zastaw rejestrowy na rachunkach bankowych, cesja z umów ubezpieczenia dotyczących rafinerii w Gdańsku, cesja umów licencyjnych oraz sprzedaży o wartości powyżej 10 mln PLN/rok, poddanie się egzekucji
Konsorcjum banków (3)	-	425.000 USD	152.108	38.595 USD	939.765	238.265 USD	15.10.2016	15.01.2021	oprocentowanie stałe	licencyjnych oraz sprzedaży o wartości powyżej 10 mln PLN/rok, poddanie się egzekucji
Konsorcjum banków (4)	200.000 USD lub równowartość		420.882	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym	-	oprocentowanie oparte o LIBOR 3M dla środków wykorzystanych w USD, WIBOR 3M dla wykorzystania w PLN oraz EURIBOR 3M dla wykorzystania w	
			129.967	33.316 USD	-	-				

Nazwa (firma) banku/ jednostki ze wskazaniem formy prawnej	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty				Termin spłaty części		Warunki finansowe (warunki oprocentowania, sposób placenia odsetek, inne)	Zabezpieczenia
			(część krótkoterminowa)		(część długoterminowa)		krótko- terminowej	długo- terminowej		
	PLN	Waluta	PLN	Waluta	PLN	Waluta				
	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)				
			9.620	2.257 EUR	-	-			EUR + dla każdej z walut marża jak dla Kredytu A. Płatność odsetek zawsze co trzy mce w datach 15.01, 15.04, 15.07 lub 15.10.	
Konsorcjum banków (5)	150.000	-	16.685	-	108.333	-	31.12.2016	30.06.2023	WIBOR 1M + marża bankowa	hipoteki
Bank PEKAO S.A.	20.000	-	4.042	-	8.083	-	31.12.2016	31.12.2018	WIBOR 1M + marża bankowa	hipoteki
PKO BP S.A.	20.000	-	4.042	-	8.083	-	31.12.2016	31.12.2018	WIBOR 1M + marża bankowa	hipoteki
Bank PEKAO S.A.	100.000	-	21.159	-	-	-	Kredyt w rachunku bieżącym	-	WIBOR 1M + marża bankowa	oświadczenie o poddaniu się egzekucji, pełnomocnictwo do rachunku
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku	5.000	-	1.000	-	1.250	-	30.11.2016	30.11.2017	0,8 stopy redyskontowej weksli	weksel in blanco, przelew wierzytelności
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku	6.900	-	651	-	5.597	-	30.11.2016	31.07.2024	0,8 stopy redyskontowej weksli	weksel in blanco, przelew wierzytelności
PKO BP S.A.	-	80.000 USD	42.936	11.000 USD	132.711	34.000 USD	30.06.2016	31.12.2018	LIBOR 1M + marża bankowa	zastaw i gwarancja
PKO BP S.A.	-	105.000 USD	62.454	16.000 USD	171.744	44.000 USD	30.06.2016	31.12.2018	LIBOR 1M + marża bankowa	zastaw i gwarancja
Nordea Bank Litwa	-	117.033 USD	35.936	9.250 USD	48.514	12.500 USD	30.06.2016	30.06.2019	LIBOR 1M + marża bankowa	hipoteki, zastaw rejestrowy na zapasach, zastaw rejestrowy na rachunkach bankowych, cesja praw z umów sprzedaży, zastaw na udziałach jednostek zależnych

Nazwa (firma) banku/ jednostki ze wskazaniem formy prawnej	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty				Termin spłaty części		Warunki finansowe (warunki oprocentowania, sposób płacenia odsetek, inne)	Zabezpieczenia
			(część krótkoterminowa)		(część długoterminowa)		krótko- terminowej	długo- terminowej		
	PLN	Waluta	PLN	Waluta	PLN	Waluta				
	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)				
PKO BP S.A.	100.000		9.528	-	74.120	-	31.12.2016	31.01.2021	WIBOR 1M + marża bankowa	zastaw na platformie wiertniczej, zastaw na aktywach, zastaw na udziałach, zastaw na rachunkach bankowych, cesja z umów ubezpieczenia, cesja z umów o świadczenie usług platformą, oświadczenie o poddaniu się egzekucji, weksel
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.	100.000		9.528	-	74.120	-	31.12.2016	31.01.2021	WIBOR 1M + marża bankowa	zastaw na platformie wiertniczej, zastaw na aktywach, zastaw na udziałach, zastaw na rachunkach bankowych, cesja z umów ubezpieczenia, cesja z umów o świadczenie usług platformą, oświadczenie o poddaniu się egzekucji, weksel
Konsorcjum banków (7)	100.000		10.003	-	82.500	-	31.12.2016	31.03.2025	WIBOR 3M + marża bankowa	hipoteki
Konsorcjum instytucji finansowych (8)	300.000		110.015	-	-	-	21.01.2016	31.12.2024	WIBOR 1M + marża bankowa	hipoteka kaucyjna, zastawy rejestrowe na zapasach, na zbiorze wszystkich rzeczy i praw, na wierzytelnościach, pełnomocnictwa do rachunków bankowych, oświadczenia o poddaniu się egzekucji, cesja praw z umów projektowych, ubezpieczeniowych i kontraktów handlowych, zastaw na udziałach Jednostki Dominującej w spółce LOTOS Asfalt Sp. z o.o., cesja praw z umowy pożyczki warunkowej pomiędzy Jednostką Dominującą a LOTOS Asfalt Sp. z o.o.
			1.931	495 USD	18.823	4.818 USD				

Nazwa (firma) banku/ jednostki ze wskazaniem formy prawnej	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty				Termin spłaty części		Warunki finansowe (warunki oprocentowania, sposób płacenia odsetek, inne)	Zabezpieczenia
			(część krótkoterminowa)		(część długoterminowa)		krótko- terminowej	długo- terminowej		
	PLN	Waluta	PLN	Waluta	PLN	Waluta				
	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)				
Bank Millennium S.A.	50.900		5.090	-	42.417	-	31.12.2016	30.04.2025	WIBOR 3M + marża bankowa	hipoteki, zastawy rejestrowe na rzeczowych aktywach trwałych, cesja wierzytelności, cesja praw z umów ubezpieczeniowych
Środki zgromadzone na lokatach bankowych zabezpieczających spłatę odsetek oraz rat kapitałowych*			(317.818)	(81.469) USD	-	-				
			612.626	-	404.502	-				
			1.672.960	428.172 USD	3.873.472	988.316 USD				
	RAZEM		9.620	2.257 EUR	-	-				
			2.295.206		4.277.974					

Marże bankowe dotyczące zaciągniętych kredytów i pożyczek mieszczą się w przedziale 0,30 pp. – 4,00 pp.

Konsorcjum banków (1): Pekao S.A., ING Bank Śląski S.A., Société Générale S.A., Bank Handlowy w Warszawie S.A., Bank Zachodni WBK S.A., mBank S.A.

Konsorcjum banków (2): Banco Bilbao Vizcaya Argentaria S.A., Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Holland) N.V., Pekao S.A., BNP Paribas S.A., Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, Credit Agricole CIB (dawniej Calyon), DnB Nor Bank ASA, DnB Nord Polska S.A., ING Bank Śląski S.A., KBC Finance Ireland, Kredyt Bank S.A., Nordea Bank AB, PKO BP S.A., The Royal Bank of Scotland plc, Société Générale S.A., Bank Zachodni WBK S.A., Rabobank Polska S.A., Bank Gospodarki Żywnościowej S.A., Sumitomo Mitsui Banking Corporation Europe Ltd.,

Konsorcjum banków (3): Banco Bilbao Vizcaya Argentaria S.A., BNP Paribas S.A.,

Konsorcjum banków (4): Pekao S.A., PKO BP S.A., BNP Paribas S.A., ING Bank Śląski S.A., Rabobank Polska S.A., Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.,

Konsorcjum banków (5): Pekao S.A., PKO BP S.A.,

Konsorcjum banków (6): Nordea Bank Finland Plc. Lithuania Branch, PKO BP S.A.

Konsorcjum banków (7): Pekao S.A., mBank S.A.

Konsorcjum instytucji finansowych (8): Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank Millennium S.A., Pekao S.A., Bank Zachodni WBK S.A., PKO BP S.A., Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A., Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A. oraz Société Générale S.A.

*Grupa LOTOS S.A. na dzień 31 grudnia 2015 dokonała skompensowania składnika aktywów finansowych (środków zabezpieczonych na spłatę zobowiązań kredytowych) i zobowiązania finansowego z tytułu otrzymanych kredytów i wykazała zgodnie z MSR 32 „Instrumenty finansowe: prezentacja” w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto, gdyż posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz zamierza jednocześnie zrealizować składnik aktywów i wykonać zobowiązanie. Gromadzenie środków na spłatę zobowiązań kredytowych wynika wprost z ustaleń zawartych w dokumentacji kredytowej dotyczącej kredytów inwestycyjnych związanych z finansowaniem Programu 10+ oraz z kredytem na refinansowanie i finansowanie zapasów. Spółka jest zobowiązana do zabezpieczenia i utrzymywania środków na spłatę rat kapitałowych i odsetek przypadających do spłaty w okresie do 6 miesięcy. Prezentacja netto służy odzwierciedleniu oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z rozliczenia dwóch lub więcej instrumentów finansowych.

Tab 30. Informacje na temat pożyczek wewnątrzgrupowych Grupy Kapitałowej LOTOS na dzień 31 grudnia 2015 roku przedstawiały się następująco:

Jednostka udzielająca pożyczkę	Jednostka otrzymująca pożyczkę	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty		Termin spłaty	Warunki finansowe (warunki oprocentowania, sposób płacenia odsetek, inne)	Zabezpieczenia
		PLN	Waluta	PLN	Waluta			
		(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)			
LOTOS Terminale S.A.	RCEkoenergia Sp.z o.o.	5 900	-	1 888	-	31.12.2017	WIBOR 3M + marża	weksel in blanco, hipoteka kaucyjna
LOTOS Petrobaltic S.A.	Energobaltic Sp. z o.o.	9 927	-	4 977	-	31.12.2017	WIBOR 1M + marża	weksel własny „in blanco” z klauzulą „bez protestu” wraz z deklaracją wekslową
LOTOS Petrobaltic S.A.	LOTOS E&P Norge AS	832 522	273 200 USD	631 520	161 882 USD	31.12.2017	LIBOR 6M + marża	weksel własny „in blanco” z klauzulą „bez protestu” wraz z deklaracją wekslową
LOTOS Petrobaltic S.A.	LOTOS E&P Norge AS		26 163 NOK	20 978	47 343 NOK	31.12.2017		
LOTOS Petrobaltic S.A.	AB LOTOS Geonafta	29 334	7 050 EUR	19 404	4 553 EUR	14.07.2016	EURIBOR 6M + marża	weksel własny „in blanco” z klauzulą „bez protestu” wraz z deklaracją wekslową
LOTOS Petrobaltic S.A.	SPV Baltic Sp. z o.o.	46 323	-	49 485	-	31.01.2022	WIBOR 6M + marża	weksel in blanco
LOTOS Petrobaltic S.A.	SPV Baltic Sp. z o.o.	42 662	14 000 USD	58 965	15 115 USD	31.01.2022	LIBOR 6M + marża	weksel in blanco
LOTOS Petrobaltic S.A.	B8 Sp. Z o.o. SKA	8 600	-	7 934	-	31.12.2016	WIBOR 3M + marża	weksel in blanco
AB Lotos Geonafta	LOTOS Norge AS	78 022	20 000 USD	91 797	23 536 USD	31.12.2017	LIBOR 3M + marża	weksel własny

Jednostka udzielająca pożyczkę	Jednostka otrzymująca pożyczkę	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty		Termin spłaty	Warunki finansowe (warunki oprocentowania, sposób płacenia odsetek, inne)	Zabezpieczenia
		PLN	Waluta	PLN	Waluta			
		(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)			
Aphrodite Offshore N.V.	LOTOS Petrobaltic S.A.	4 203	1 250 USD	5 084	1 303 USD	31.12.2016	LIBOR 3M + marża	weksel własny „in blanco” z klauzulą „bez protestu” wraz z deklaracją wekslową
LOTOS Norge AS	LOTOS Petrobaltic S.A.	38 695	10 000 USD	39 026	10 004 USD	31.12.2017	LIBOR 6M + marża	weksel własny „in blanco” z klauzulą „bez protestu” wraz z deklaracją wekslową
Kambr Navigation Company Limited	Miliana Shipmanagement Limited	820	210 USD	410	105 USD	31.12.2017	LIBOR 1M + marża	Brak
Petro Icarus Company Limited	Miliana Shipmanagement Limited	4 272	1 095 USD	2 152	552 USD	31.12.2017	LIBOR 1M + marża	Brak
Granit Navigation Company Limited	Miliana Shipmanagement Limited	683	175 USD	249	64 USD	31.12.2017	LIBOR 1M + marża	Brak
Bazalt Navigation Company Limited	Miliana Shipmanagement Limited	624	160 USD	73	19 USD	31.12.2017	LIBOR 1M + marża	Brak
St. Barbara Navigation Company Limited	Miliana Shipmanagement Limited	1 716	440 USD	878	225 USD	31.12.2017	LIBOR 1M + marża	Brak
Granit Navigation Company Limited	Miliana Shipmanagement Limited	2 146	550 USD	925	237 USD	31.12.2017	LIBOR 1M + marża	Brak
Petro Icarus Company Limited	Miliana Shipmanagement Limited	11 703	3 000 USD	5 416	1 388 USD	31.12.2017	LIBOR 1M + marża	Brak
Kambr Navigation Company Limited	Miliana Shipmanagement Limited	2 341	600 USD	982	252 USD	31.12.2017	LIBOR 1M + marża	Brak

Jednostka udzielająca pożyczkę	Jednostka otrzymująca pożyczkę	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty		Termin spłaty	Warunki finansowe (warunki oprocentowania, sposób płacenia odsetek, inne)	Zabezpieczenia
		PLN	Waluta	PLN	Waluta			
		(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)	(tysiące)			
St. Barbara Navigation Company Limited	Miliana Shipmanagement Limited	4 681	1 200 USD	1 116	286 USD	31.12.2017	LIBOR 1M + marża	Brak
Bazalt Navigation Company Limited	Miliana Shipmanagement Limited	1 951	500 USD	464	119 USD	31.12.2017	LIBOR 1M + marża	Brak
				64 284	-			
				839 057	215 087 USD			
RAZEM				19 404	4 553 EUR			
				20 978	47 343 NOK			
				943 723				

4.2.2. OCENA DOTYCZĄCA ZARZĄDZANIA ZASOBAMI FINANSOWYMI

W 2015 roku Grupa Kapitałowa LOTOS wykazywała pełną zdolność do wywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań wobec innych podmiotów. W okresie 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku Grupa Kapitałowa LOTOS korzystała z kredytów inwestycyjnych i obrotowych w rachunku bieżącym. Na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa Kapitałowa LOTOS dysponowała niewykorzystanymi przyznanymi środkami kredytowymi w wysokości 505,3 mln PLN związanymi z kredytami obrotowymi. Saldo kredytów w rachunku bieżącym na 31.12.2015 roku wynosiło 581,6 mln PLN. (nota 20 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015).

Grupa LOTOS S.A. w ramach kredytów związanych z realizacją Programu 10+ oraz kredytu na refinansowanie zapasów zobowiązana jest do utrzymywania wskaźnika określonego jako Tangible Consolidated Net Worth na poziomie nie niższym niż zapisany w umowach kredytowych.

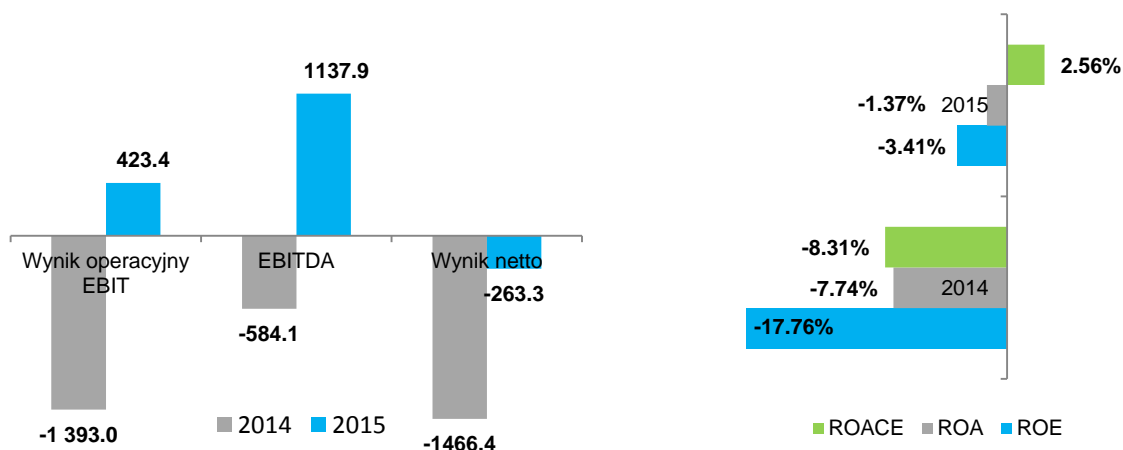
Ponadto, w ramach kredytu na refinansowanie zapasów Spółka dodatkowo zobowiązana jest do utrzymywania wartości wskaźnika finansowego określonego jako Loan to Pledged Inventory Value Ratio (wartość kredytu na zapasy / wartość zapasów Spółki stanowiących przedmiot zastawu) na poziomie nie wyższym niż określony umową kredytową.

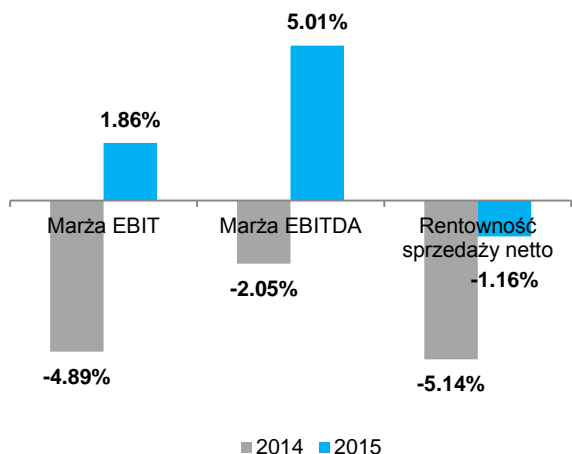
Spółka na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku wypełniała opisane powyżej zobowiązania.

Syntetycznej oceny sytuacji ekonomiczno – finansowej Grupy Kapitałowej LOTOS dokonano za pomocą analizy wskaźnikowej, badając kształtowanie się wartości wskaźników w obszarach rentowności, płynności, rotacji i zadłużenia.

Wskaźniki rentowności

(wyrażone w mln PLN lub %)

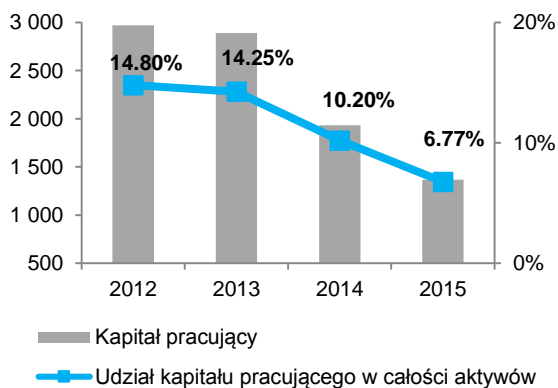
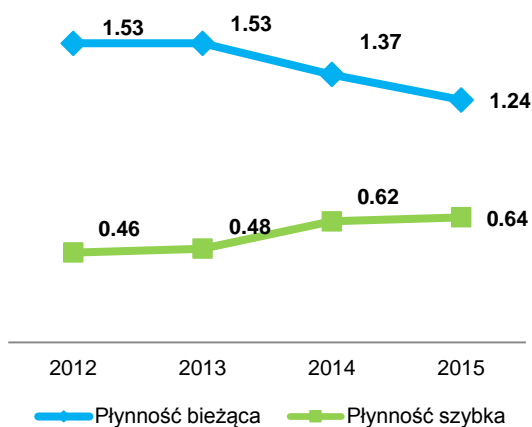

- Poprawa wskaźników rentowności:
 - wyższa marża EBIT i marża EBITDA jako efekt zysku operacyjnego
 - mniejsza deficytowość sprzedaży netto i lepsze stopy zwrotu dzięki niższej stracie netto.

Obliczenie wskaźników rentowności	
Marża EBIT	stosunek wyniku operacyjnego do sprzedaży netto
EBITDA	wynik operacyjny EBIT powiększony o amortyzację
Marża EBITDA	stosunek EBITDA do sprzedaży netto
Rentowność/deficytowość sprzedaży netto	stosunek wyniku netto do sprzedaży netto
Stopa zwrotu z kapitału własnego ROE	stosunek wyniku netto do wartości kapitału własnego na koniec okresu
Stopa zwrotu z aktywów ROA	stosunek wyniku netto do wartości aktywów na koniec okresu
Stopa zwrotu z kapitału zaangażowanego ROACE	stosunek wyniku operacyjnego po opodatkowaniu do wartości kapitału własnego powiększonego o dług netto na koniec okresu

Wskaźniki płynności

(wyrażone w mln PLN, wartości bezwzględnej lub %)

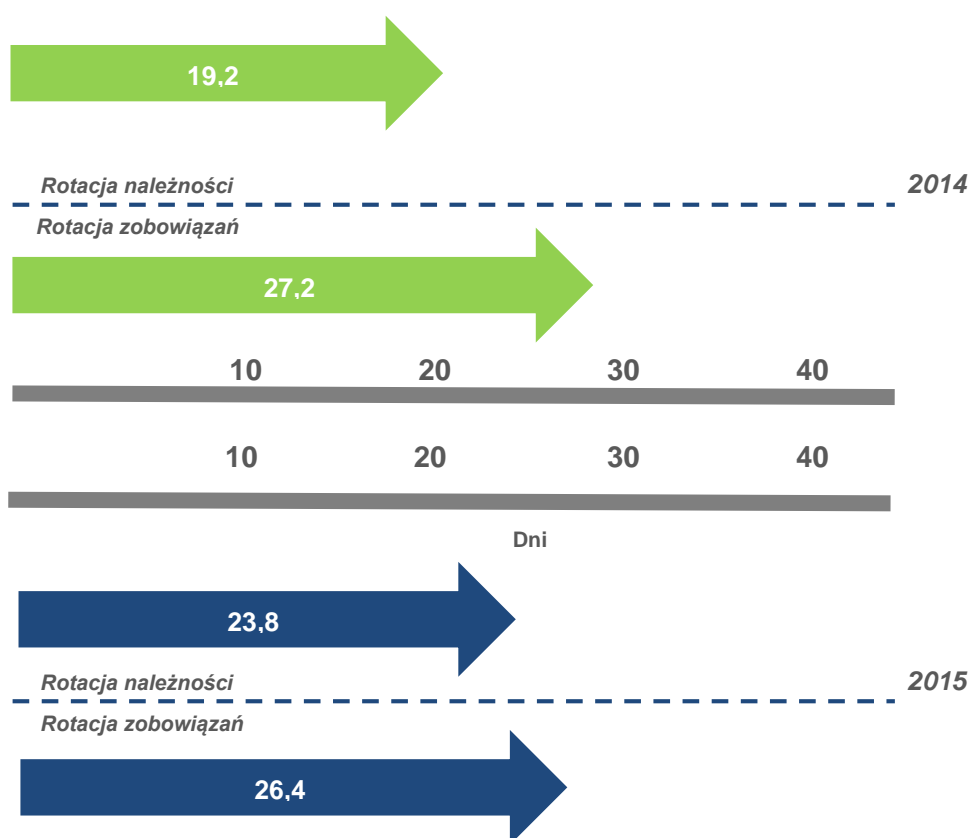

- wskaźnik płynności bieżącej (1,24) na poziomie niższym od poziomu z poprzedniego roku (-9,5%) na skutek spadku stanu aktywów obrotowych (-6,0%) przy wzroście zobowiązań krótkoterminowych (+3,9%)
- wskaźnik płynności szybkiej (0,64) na poziomie zbliżonym do poziomu z poprzedniego roku (0,62)
- spadek poziomu kapitału pracującego o 634,7 mln PLN w związku ze spadkiem (-431,7 mln PLN) stanu aktywów obrotowych i wzrostu stanu zobowiązań krótkoterminowych (+203,0 mln PLN) oraz spadek jego udziału w całości aktywów

Obliczenie wskaźników płynności	
Płynność bieżąca	stosunek aktywów obrotowych do wartości zobowiązań krótkoterminowych (dane z końca okresu)
Płynność szybka	stosunek aktywów obrotowych pomniejszonych o zapasy do wartości zobowiązań krótkoterminowych (dane z końca okresu)
Kapitał pracujący	wartość aktywów obrotowych pomniejszonych o zobowiązania krótkoterminowe (dane z końca okresu)
Udział kapitału pracującego w całości aktywów	stosunek kapitału pracującego do wartości aktywów (dane z końca okresu)

Cykle rotacji

(wyrażone w dniach)

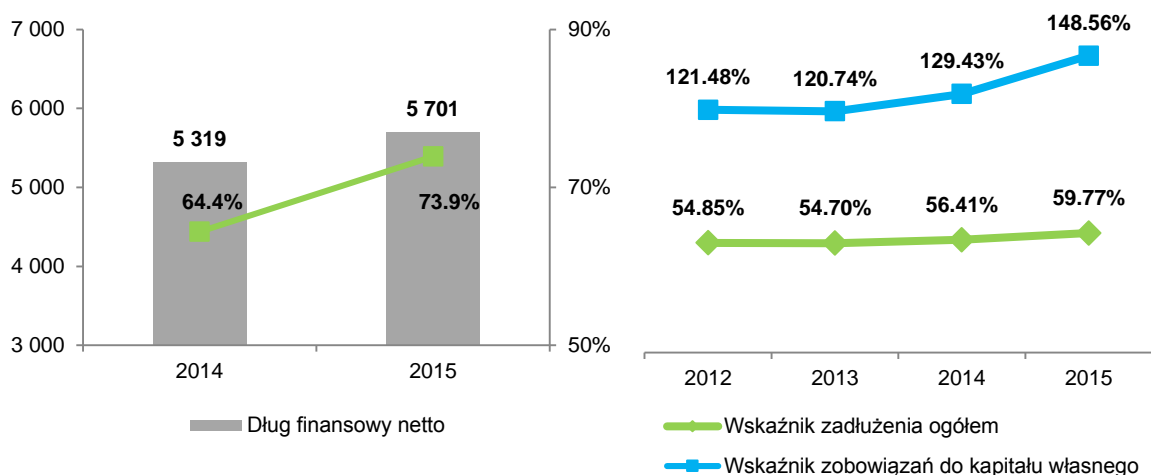

- cykl obrotu należności w 2015 roku na poziomie 23,8 dnia (+4,6 dnia od poziomu 2014 roku) z powodu znacznego spadku wartości przychodów ze sprzedaży (-20,3%), przy niewielkiej zmianie średniego stanu należności z tytułu dostaw i usług (-1,4%)
- spadek o 0,8 dnia wskaźnika rotacji zobowiązań z powodu spadku średniego stanu zobowiązań z tytułu dostaw i usług (-28,4%) przy spadku kosztu własnego sprzedaży (-26,3%).

Obliczenie wskaźników rotacji	
Rotacja należności w dniach	stosunek średniej wysokości należności z tytułu dostaw i usług do sprzedaży netto, pomnożony przez 365 dni
Rotacja zobowiązań w dniach	stosunek średniej wysokości zobowiązań z tytułu dostaw i usług do kosztu własnego sprzedaży, pomnożony przez 365 dni

Wskaźniki struktury kapitału i zdolności obsługi zadłużenia

(wyrażone w mln PLN lub %)

- wzrost wskaźnika udziału zobowiązań w finansowaniu aktywów o 3,4 punktów procentowych na skutek wzrostu stanu zobowiązań (+7,2%) przy wzroście aktywów (+1,2%);
- wzrost o 9,5 punktów procentowych relacji między długiem finansowym netto a kapitałem własnym (dźwignia finansowa) w związku ze wzrostem długu finansowego netto (+7,2%) przy spadku kapitału własnego (-6,6%);
- wzrost o 19,1 punktów procentowych wskaźnika zobowiązań do kapitału własnego jest efektem spadku (-6,6%) kapitału własnego przy wzroście zobowiązań (+7,2%).

Obliczenie wskaźników struktury kapitału i zdolności obsługi zadłużenia	
Wskaźnik zadłużenia ogółem	stosunek zobowiązań ogółem do wartości aktywów (dane z końca okresu)
Dług finansowy netto	wartość kredytów, pożyczek, obligacji i zobowiązań leasingowych długoterminowych oraz krótkoterminowych pomniejszona o środki pieniężne oraz środki pieniężne z emisji akcji (dane z końca okresu)
Relacja zadłużenia netto do kapitałów własnych (dźwignia finansowa)	stosunek długu finansowego netto do kapitału własnego (dane z końca okresu)
Wskaźnik zobowiązań do kapitału własnego	stosunek zobowiązań ogółem do wartości kapitału własnego (dane z końca okresu)

4.2.3. WYKORZYSTANIE WPŁYWÓW Z EMISJI W RAMACH REALIZACJI CELÓW EMISYJNYCH

W 2015 roku kontynuowała prace w zakresie realizacji projektów inwestycyjnych, na które pozyskane zostały środki w ramach emisji akcji zwykłych na okaziciela serii D w drodze oferty publicznej. Szerszy opis status tych projektów znajduje się w rozdziale 2.2. na stronie 18.

4.3. OŚWIADCZENIA ZARZĄDU

4.3.1. W SPRAWIE ZGODNOŚCI ROCZNEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO ORAZ SPRAWOZDANIA ZARZĄDU Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

Zarząd Grupy LOTOS S.A. w składzie:

Paweł Olechnowicz - Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny
Mariusz Machajewski - Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Ekonomiczno – Finansowych
Zbigniew Paszkowicz - Wiceprezes Zarządu ds. Poszukiwań i Wydobywania
Marek Sokołowski - Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Produkcji i Rozwoju
Maciej Szozda - Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Handlu

oświadcza, że wedle swojej najlepszej wiedzy, roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2015 i dane porównywalne, sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz, że odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy Grupy Kapitałowej LOTOS.

Zarząd Grupy LOTOS S.A. oświadcza ponadto, iż roczne sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2015 zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć oraz sytuacji Grupy Kapitałowej LOTOS, w tym opis podstawowych zagrożeń i ryzyka.

4.3.2. W SPRAWIE WYBORU PODMIOTU UPRAWNIONEGO DO PRZEGLĄDU SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH

Zarząd Grupy LOTOS S.A. oświadcza, że podmiot uprawniony do badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2015 został wybrany zgodnie z przepisami prawa oraz że podmiot ten oraz biegli rewidenci dokonujący tego badania spełniali warunki do wyrażenia bezstronnej i niezależnej opinii o badanym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi. Grupa kapitałowa LOTOS publikuje [regulę zmiany audytora](#) w internetowym serwisie relacji inwestorskich.

4.4. ZASADY SPORZĄDZENIA ROCZNEGO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej LOTOS („skonsolidowane sprawozdanie finansowe”, „sprawozdanie finansowe”) zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez Unię Europejską, opublikowanymi i obowiązującymi na dzień 31 grudnia 2015 roku. Biorąc pod uwagę toczący się w Unii Europejskiej proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Grupę działalność, w zakresie stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez Unię Europejską dla roku 2015, z wyjątkiem zasad, które zostały zmienione lub wprowadzone w wyniku zastosowania nowych regulacji MSSF dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 stycznia 2015 roku lub później.

W okresach rozpoczynających się w dniu i po 1 stycznia 2015 roku obowiązują nowe standardy, zmiany w obowiązujących standardach oraz interpretacje, które zostały przyjęte przez Unię Europejską („UE”) i zastosowane przez Spółkę:

- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF cykl 2011 - 2013 wydane w dniu 12 grudnia 2013 roku (mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2014 roku lub później) – w UE najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2015 roku lub później,
- Interpretacja KIMSF 21 „Opłaty publiczne” opublikowana 20 maja 2013 roku (mającą zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2014 roku lub później – w UE mająca zastosowanie najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 17 czerwca 2014 roku lub później).

Powyższe zmiany oraz interpretacje do MSSF nie mają istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez spółki Grupy.

Walutą funkcjonalną Jednostki Dominującej i walutą prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski („złoty”, „zł”, „PLN”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w tysiącach złotych i wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych.

5. RYZYKA W DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

W roku 2015 w ramach systemu ERM ('Enterprise Risk Management') w Grupie Kapitałowej LOTOS sukcesywnie wdrażane były działania ograniczające poszczególne ryzyka, co pozwoliło na zmniejszenie prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Dla ryzyk, które się materializowały zastosowano zdefiniowane wcześniej plany postępowania, co pozwoliło na ograniczenie ich negatywnych skutków. Zdefiniowano także nowe ryzyka związane głównie z realizacją istotnych dla funkcjonowania w Grupie Kapitałowej LOTOS projektów (np. projekt EFRA, czyli opóźnione skoksowanie (DCU), czy zagospodarowanie złoża B8). Ponadto realizowano działania doskonalące w zakresie wykorzystywanych narzędzi do zarządzania ryzykiem, w tym metodyki ich identyfikacji i oceny oraz monitorowania.

W Grupie Kapitałowej LOTOS identyfikowane są ryzyka we wszystkich obszarach działalności. Wiele ryzyk jest ze sobą powiązanych, dlatego też badane są ich wzajemne oddziaływania i prowadzi się działania prowadzące do ich maksymalnego ograniczenia. W dalszej części rozdziału opisano w sposób bardziej szczegółowy poszczególne grupy ryzyk i sposób zarządzania nimi.

Rys 44. Podstawowe grupy ryzyk w ramach Grupy Kapitałowej LOTOS

Ryzyka polityczne i prawne

W roku 2015 głównymi źródłami ryzyka politycznego i prawnego nadal były: sytuacja na Ukrainie oraz plany wdrożenia nowych regulacji unijnych, a w szczególności projekt zaostrzonej polityki klimatycznej UE do roku 2030.

W mniejszym stopniu ryzyko działalności było związane z regulacjami krajowymi. W roku 2015 regulacje polskie szły w kierunku sprzyjającym rozwojowi sektora naftowego tak jak m.in. wejście w życie zmiany ustawy o zapasach ropy naftowej i paliw (przejęcie części zapasów przez ARM, z jednoczesnym skróceniem okresu utrzymywania zapasów przez dystrybutorów, w tym i Grupę LOTOS SA oraz z wprowadzeniem opłaty zapasowej na rzecz ARM), zmiany ustawy o przeciwdziałaniu nielegalnemu obrotowi paliwami (ograniczanie szarej strefy) poprzez podwyższenie kwoty depozytu VAT do 10 mln PLN, czy regulacje dotyczące poszukiwań i wydobycia węglowodorów. W Polsce wyraźnie dało się zaobserwować pogłębienie dialogu między instytucjami uczestniczącymi w tworzeniu prawa a przedstawicielami branży (zarówno przedsiębiorstw jak i organizacji branżowych). Pozwoliło to na obniżenie ryzyka działalności wynikającego z regulacji polskich. Niemniej jednak, nadal bardzo istotne znaczenie miało uczestnictwo firmy w procesie legislacyjnym w Polsce poprzez udział w

konsultacjach społecznych projektów ustaw czy też w pracach grup roboczych koordynowanych przez administrację państwową.

- **Ryzyka polityczne** – ważnym czynnikiem politycznym, który stanowił element ryzyka dla działalności handlowej spółki był konflikt Ukraina-Rosja i wynikające z niego sankcje UE nałożone na Rosję. Spółka ze szczególną uwagą monitorowała sytuację geopolityczną i związane z nią implikacje. W 2015 roku nie odnotowano wpływu sankcji w obszarach zakupu ropy naftowej i obrotu produktami naftowymi. Jedyny efekt zauważalny, który wystąpił przy wprowadzeniu wcześniejszych sankcji przez USA, to większa ostrożność banków pośredniczących w płatnościach na rzecz podmiotów rosyjskich.

Ryzyka prawne

- **Polityka klimatyczna UE 2030**

Przygotowane przez Komisję Europejską rozwiązania z 22 stycznia 2014 roku, idące w kierunku dalszego znacznego zaostrzenia polityki klimatycznej do 2030 roku, są bardzo drastyczne. UE proponuje podwoić redukcję emisji gazów cieplarnianych do 40%, zwiększając udział OZE do 27%, przy jednoczesnym podniesieniu współczynnika rocznej redukcji emisji CO₂ w ETS z 1,7% do 2,2%.

Już dzisiaj widać spadek konkurencyjności UE wobec podmiotów nie mających ograniczeń związanych z emisją CO₂. Przykładem jest chociażby przemysł rafineryjny, który przeżywa poważny kryzys (zwłaszcza w państwach UE15). W roku 2009 w UE było 98 rafinerii, obecnie jest ich 87, a do roku 2020 można spodziewać się spadku przerobu ropy naftowej na terenie UE o blisko 30%, co będzie skutkowało zamykaniem kolejnych zakładów.

Jeżeli w Europie podniesione zostaną koszty funkcjonowania poprzez ograniczenia emisji CO₂, to Europa stanie się importerem paliw i petrochemikaliów, które zostaną wytworzone w krajach, gdzie nie ma takich ograniczeń.

Pomimo stałego dialogu administracji z przedstawicielami sektora paliwowego w kwestii projektów regulacji unijnych w wielu kwestiach stanowisko Polski nie zostało uwzględnione na forum UE. Wynika to z braku stosownych porozumień z innymi krajami w celu wspierania określonych poglądów / inicjatyw. Z drugiej strony należałoby znaleźć możliwość wspierania przez polską administrację nie tylko organizacji polskich, ale i międzynarodowych, które prowadzą działalność zgodną z interesami polskiej gospodarki. W sytuacji dużych różnicowań interesów wśród krajów UE przyjmowane są rozwiązania, które nie zawsze odpowiadają polskiej branży rafineryjnej.

- **Polityka Energetyczna Polski do 2050**

W roku 2015 Ministerstwo Gospodarki kontynuowało prace nad Polityką Energetyczną Polski do 2050 roku. Do współpracy zostały zaproszone organizacje branżowe w tym także CEEP, którego członkiem założycielem jest Grupa LOTOS. Współpraca z Ministerstwem Gospodarki pozwoliła na uwzględnienie w dokumencie zapisów, które jeśli zostaną utrzymane, pozwolą na:

- ochronę krajowego rynku paliw, w tym utrzymanie kontroli państwa nad kluczowymi elementami infrastruktury naftowej i paliwowej oraz zapewnienie, aby krajowy popyt był w maksymalnym stopniu pokrywany produkcją krajową,
- podejmowanie dalszych skoordynowanych działań w celu ograniczenia tzw. szarej strefy w obrocie paliwami,
- zmniejszenie obciążeń nakładanych na podmioty sektora naftowego, w tym m.in. rozważenie kontynuacji dotychczasowych zmian systemu tzw. zapasów obowiązkowych,
- poszerzenie katalogu biokomponentów i technologii produkcji alternatywnych paliw płynnych, w tym uzyskiwanych w procesie współuwodorniania.

- **Brak kompleksowych rozwiązań legislacyjnych dla sektora naftowego** - Działalność sektora naftowego w Polsce jest regulowana wieloma aktami prawnymi, nadzorowanymi przez różne resorty, co utrudnia funkcjonowanie przedsiębiorstw operujących w branży. Ważnym postulatem podczas prac nad dokumentem Polityka Energetyczna Polski do 2050 roku było zgłoszenie potrzeby opracowania ustawy Prawo naftowe, tj. ujęcia w jednym akcie prawnym wszystkich uregulowań dot. funkcjonowania sektora naftowego i paliwowego w Polsce.

Ryzyka reputacyjne i społeczne

- **Ryzyka reputacyjne** – związane są ze zdarzeniami, które mogą wpłynąć na postrzeganie Grupy Kapitałowej i wartość marki LOTOS. Pogorszenie lub utrata reputacji może wynikać z okoliczności obiektywnie niezależnych od Grupy LOTOS S.A. (np. z pogorszenia się reputacji branży, w której działamy) lub mieć związek bezpośrednio z działalnością Grupy LOTOS S.A., na przykład w przypadku pojawienia się utrudnień w dostawach produktów, istotnego pogorszenia jakości produktów, celowych nadużyć lub naruszeń skutkujących stratami ponoszonymi przez Grupę lub współpracujących z nią firm, jak również może wynikać z materializacji różnorodnych ryzyk opisanych w tym rozdziale (np. awarie skutkujące utratą zdrowia lub życia, czy zanieczyszczeniem środowiska). Spółki Grupy LOTOS S.A. są świadome, że utrata zaufania interesariuszy (kontrahentów, klientów, akcjonariuszy itd.), może przełożyć się na negatywne postrzeganie Grupy Kapitałowej LOTOS oraz jej działalności, a w konsekwencji mieć wpływ na osiągnięte wyniki. Z tego też względu każde ryzyko, które zostało zidentyfikowane w Grupie Kapitałowej LOTOS wyceniono także pod kątem wpływu na reputację i przygotowano osobną mapę ryzyk reputacyjnych. Dla ryzyk o znaczących konsekwencjach reputacyjnych wdrażane są plany ich ograniczania, zgodnie z przyjętymi zasadami.
- **Ryzyka społeczne** – związane są z działalnością Grupy Kapitałowej LOTOS w kontekście jej wpływu na otoczenie, pracowników kontrahentów i pracowników organizacji. Prowadzenie otwartej i rzetelnej komunikacji w zakresie realizowanych prac i planowanych projektów ma na celu uświadomienie zainteresowanych stron i jest jednym z działań ograniczających potencjalne ryzyka. Przykładowo w związku z rozpoczęciem prac nad projektem opóźnionego koksowania (EFRA), zorganizowane były m.in. spotkania z okolicznymi mieszkańcami przedstawiające założenia projektu i jego konsekwencje. Dodatkowo Grupa Kapitałowa LOTOS kończyła realizację Programu Efektywność i Rozwój 2013-2015, którego założenia koncentrowały się na podniesieniu efektywności i umożliwieniu wszystkim spółkom Grupy Kapitałowej LOTOS dalszego dynamicznego rozwoju. Planowane zmiany, szczególnie o charakterze restrukturyzacyjnym, mogą budzić niepokój i brak akceptacji wśród pracowników i najbliższego otoczenia. Z tego względu prowadzone były cykliczne spotkania pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS z Członkami Zarządu Grupy LOTOS S.A. i spółek zależnych, na których omawiane są bieżące tematy i wyjaśniane ewentualne wątpliwości i obawy związane z prowadzonymi procesami.
- **Ryzyko nadużyć** - rozumiane w Grupie Kapitałowej LOTOS jako celowe działania bądź zaniechania, stanowiące naruszenie przepisów prawa powszechnie obowiązującego, w wyniku którego dopuszczająca się osoba odnosi nieuprawnione korzyści lub którego rezultatem są straty ponoszone przez Spółkę (włączając wszelkie formy działań korupcyjnych). W celu minimalizacji ww. ryzyka, wdrożono systemowe podejście w obszarze przeciwdziałania nadużyciom, polegające na kompleksowym i uporządkowanym działaniu w zakresie identyfikacji oraz oceny tego ryzyka. W ramach systemu funkcjonują rozwiązania służące zapobieganiu, wykrywaniu oraz minimalizowaniu skutków wystąpienia nadużyć. System

Przeciwdziałania Nadużyciom podlega corocznemu badaniu w ramach dojrzałości organizacyjnej Spółki, a jego systematycznie rosnąca pozytywna ocena świadczy o skuteczności funkcjonujących rozwiązań w tym obszarze.

Ryzyka poszukiwawczo – wydobywcze

Ryzyka poszukiwawcze

- Ryzyko szacowania zasobów i rezerw węglowodorów odkrytych otworami wiertniczymi** - z uwagi na niepewność rozpoznania parametrów geologiczno-złożowych mających wpływ na wielkość zasobów, Grupa LOTOS S.A. zgodnie z zasadami międzynarodowej klasyfikacji SPE 2007, podaje 3 warianty szacowanych objętości rezerw 1P/2P/3P oraz zasobów perspektywnych P10/P50/P90. W przypadku tego ryzyka możliwe jest wystąpienie sytuacji, gdy odwiercenie otworu poszukiwawczego czy rozpoznawczego zaprojektowanego na podstawie wykonanych badań geologicznych i sejsmicznych, nie potwierdza zakładanego poziomu zasobów, jak również że w trakcie rozpoznania kolejnymi odwiertami odkrytego złoża, zasoby ulegną zmniejszeniu na skutek wystąpienia niekorzystnej zmienności parametrów złoża. Do bieżącego sposobu oceniania i zarządzania ryzykiem błędnego oszacowania zasobów zalicza się analizę rozkładu parametrów decydujących o zasobach, to jest powierzchnia i miąższości złoża, porowatości, nasycenia węglowodorami. Dla ich oceny w Grupie Kapitałowej LOTOS Petrobaltic powołany został Komitet ds. Poszukiwań, w skład którego wchodzi Szeffowie obszarów poszukiwania złóż węglowodorów, który przed podjęciem decyzji o wierceniu otworu dokonuje oceny założeń geologiczno-złożowych. Również po wykonaniu nowego otworu na złożu lub zaistnienia zdarzeń mających wpływ na wielkość rezerw, Komitet dokonuje analizy przyczyn ich wystąpienia.
- Ryzyko odwiercenia negatywnego otworu bez przyływu węglowodorów** - dla oceny szansy sukcesu związanego z odkryciem akumulacji węglowodorów używany jest wskaźnik PoS (probability of success). Wskaźnik ten wyliczany jest na podstawie oceny czterech czynników koniecznych dla spełnienia aby mogło dojść do naturalnego nagromadzenia węglowodorów (występowanie skały zbiornikowej, pułapki złożowej oraz czy w badanym obszarze doszło do generacji, migracji oraz akumulacji węglowodorów). Poszczególne elementy określane są z prawdopodobieństwem zaistnienia w skali 0 – 100%, a ich iloczyn stanowi wartość prawdopodobieństwa osiągnięcia sukcesu związanego z odkryciem nowego złoża. Do bieżącego sposobu zarządzania tym ryzykiem zalicza się wykonywanie kompleksowych analiz geologicznych dla otworów poszukiwawczych i rozpoznawczych, z kolei dla otworów produkcyjnych wykonywane są analizy inżynierii złożowej. Wskaźnik w systemie kwartalnym oceniany jest przez działający w Grupie Kapitałowej LOTOS Petrobaltic, Komitet ds. Poszukiwań.

Ryzyka techniczno-produkcyjne

- Ryzyko awarii urządzeń i infrastruktury wydobywczej z powodu ograniczonej trwałości lub niewłaściwej eksploatacji** – może ono skutkować stratami finansowymi w wyniku przerw w wydobywaniu. Aby skutecznie zarządzać tym ryzykiem prowadzimy szereg działań, w tym cykliczne przeglądy i remonty, pomiary wibracji i SPM (pomiar zużycia łożysk), a także poddajemy urządzenia okresowym inspekcjom wewnętrznym oraz nadzorom przez instytucje certyfikujące i organy administracji (Polski Rejestr Statków, Urząd Górniczy, Urząd Dozoru Technicznego).
- Ryzyko eksploatacji infrastruktury - takie jak: rozlew ropy, kolizja morska, pożar, erupcja** – mogą one skutkować skażeniem ekologicznym, wypadkiem ciężkim oraz śmiertelnym pracownika, ograniczeniem lub wstrzymaniem produkcji, a także powodować duże nakłady finansowe związane z usuwaniem szkód czy nałożonymi karami. Niniejsze ryzyko produkcyjne jest pochodną jakości eksploatacji infrastruktury poszukiwawczo-wydobywczej, stosowania adekwatnych rozwiązań technicznych,

świadomości i kompetencji pracowniczych oraz podwykonawców, w związku z czym są realizowane profilaktyczne działania związane z przeciwdziałaniem wystąpieniu tego typu sytuacji. Z kolei w celu minimalizacji skutków takich zdarzeń opracowano także plany postępowania na wypadek ich wystąpienia.

Ryzyka zw. z realizacją projektów poszukiwawczo-wydobywczych

- **Ryzyko braku pełnej kontroli nad realizacją wspólnych przedsięwzięć** – z uwagi na zaangażowanie w projekt przynajmniej dwóch partnerów, ryzyko to może skutkować realizacją projektu niezgodnie z oczekiwaniami Grupy Kapitałowej LOTOS. Ograniczenia tego ryzyka następuje przede wszystkim poprzez zdefiniowanie warunków brzegowych udziału w projekcie oraz analizę partnerów biorących udział w przedsięwzięciu (m.in. pod względem: celu działania, sytuacji finansowej, wizerunku na rynku). Istotne dla powodzenia realizacji wspólnego przedsięwzięcia jest określenie wspólnych interesów jeszcze na etapie rozmów przed zawarciem umowy o współpracy. W ramach prowadzonych negocjacji podstawą zabezpieczenia interesów Grupy Kapitałowej LOTOS jest właściwie definiowanie warunków współpracy oraz doprecyzowanie ich w precyzyjnych zapisach umów. Na etapie realizacji projektu niezbędna jest właściwa komunikacja z partnerami oraz nadzór nad wykonywaniem określonych zadań, w szczególności poprzez: bieżące monitorowanie zapisów umów/opiniowanie, zatwierdzanie budżetów i harmonogramów, powoływanie komisji wewnętrznych lub/i zewnętrznych, rekomendacja dla podjęcia decyzji przez odpowiednie organy statutowe. W ramach bieżącego zarządzania ryzykiem w 2015 roku realizowano zidentyfikowane czynności w celu jego ograniczania w ramach następujących projektów realizowanych w partnerstwie: zagospodarowanie złóż gazowych B4/B6 na Morzu Bałtyckim we współpracy z firmą CalEnergy Resources Poland, współpraca z PGNIG na lądowych koncesjach w Polsce, projekty realizowane w układzie partnerskim na koncesjach w Norwegii. W roku 2015 współpraca na w/w projektach przebiegała zgodnie z ustalonym dla nich planem działań.
- **Ryzyko niewłaściwego zaangażowania kapitałowego** – kolejne zagrożenie zidentyfikowane w działalności poszukiwawczo – wydobywczej jest związane z wyborem i zaangażowaniem kapitału w niewłaściwy projekt i w konsekwencji poniesienie strat finansowych. Fundamentalną kwestią jest zdefiniowanie parametrów brzegowych realizacji projektów oraz kompleksowa analiza projektu kapitałowego przy wykorzystaniu właściwych narzędzi analitycznych. W ramach prowadzonych prac tworzone są wewnętrzne lub/i zewnętrzne zespoły interdyscyplinarne współpracujące w ramach procesu due diligence, realizujące analizy ekonomiczne oraz ocenę ryzyka projektu. Proces jest realizowany w oparciu o regulacje wewnętrzne oraz poddawany weryfikacji na różnych jego etapach poprzez uzyskiwanie zgód właściwych ciał decyzyjnych określonych w Grupie Kapitałowej LOTOS. Realizacja zdefiniowanych w ramach tego ryzyka czynności pozwoliła skutecznie zrealizować transakcję zakupu aktywów Heimdal w grudniu 2013 roku i Sleipner w grudniu 2015 roku.
- **Ryzyko wzrostu zobowiązań związanych z zaangażowaniem Grupy Kapitałowej LOTOS w projekcie Yme** – z uwagi na wagę projektu Yme i jego historyczny wpływ na wyniki skonsolidowane, jest on pod szczególnym nadzorem i realizowane są działania mające na celu minimalizację ryzyk z nim związanych. Prowadzone są obecnie prace w kierunku likwidacji złoża Yme. Zdefiniowano dwa podprojekty – usunięcia platformy MOPU (Mobile Offshore Production Unit) ze złoża oraz projekt likwidacji złoża. W ramach minimalizacji ryzyka usunięcia MOPU podpisano porozumienie z Single Buoy Moorings Inc. (SMB), producentem platformy, na mocy którego SBM zobowiązał się do pokrycia kosztów usunięcia platformy ze złoża i wypłacił odszkodowanie partnerom konsorcjum. Na dzień przygotowania raportu, prognozowane koszty usunięcia platformy MOPU ze złoża były zakładane w ramach kwoty nie przekraczającej zgromadzonych na rachunku środków. Po decyzji Ministerstwa Ropy i Energii (MPE) z 30.06.2015 r. zwalnającej Partnerów z obowiązku złożenia zrewidowanego planu zagospodarowania złoża, W połowie

roku 2015, firma będąca Operatorem na licencji Yme (Talisman) została przejęta przez hiszpański koncern naftowy REPSOL, która pełni funkcję operatora na licencji. Partnerzy na licencji realizują projekt likwidacji złoża Yme, planowany na lata 2016-2020. Partnerzy współpracują w kierunku ograniczenia zakresu i kosztów likwidacji złoża. Plan Likwidacji złoża ma zostać przedstawiony do MPE celem zatwierdzenia na koniec roku 2016. Plan likwidacji będzie definiował przyjętą metodę i zakres likwidacji infrastruktury złoża oraz szczegółowe harmonogramy i koszty likwidacji. Usunięcie MOPU planowane jest na połowę 2016 roku. Koszty projektu Yme budują tarczę podatkową, która jest odzyskiwana przez Grupę LOTOS dzięki posiadanym aktywom produkcyjnym (udziałom w złożach: Heimdal i Sleipner). Równoległe do realizacji projektu likwidacji złoża Yme, Grupa LOTOS poszukuje możliwości wcześniejszego wyjścia z projektu.

Ryzyko finansowe zw. z działalnością poszukiwawczo-wydobywczą

- **Ryzyko makroekonomiczne** - niezwykle istotne dla funkcjonowania segmentu poszukiwawczo-wydobywczego w 2015 roku były ryzyka związane z czynnikami makroekonomicznymi, w szczególności spadek cen ropy naftowej, który przełożył się na pogorszenie parametrów ekonomicznych oraz opłacalność projektów inwestycyjnych w tym obszarze, jak również pogorszenie warunków uzyskania finansowania zewnętrznego dla tych projektów. Aktualnie LOTOS Petrobaltic kontynuuje prowadzenie działań optymalizacyjno-dostosowawczych zapewniających utrzymanie płynności segmentu poszukiwawczo-wydobywczego przy jednoczesnej kontynuacji realizacji kluczowych projektów B8, B4 i B6. W segmencie poszukiwawczo-wydobywczym wdrożono politykę utrzymywania kosztów poniżej 35 USD/bbl oraz konsekwentnie intensyfikuje się działania zmierzające do dalszej poprawy efektywności funkcjonowania, zapewniające elastyczne dostosowanie się do zmiennego otoczenia makroekonomicznego, realizowane poprzez budowanie świadomości biznesowej i organizacyjnej oraz wykorzystanie narzędzi i systemów motywacyjnych. W ramach prac nad budżetem na rok 2016, opracowane zostaną scenariusze obejmujące redukcje kosztów/inwestycji z uwzględnieniem zabezpieczenia dodatkowego finansowania przy cenach na poziomie 35/30/25/20 USD/bbl.

Ryzyka operacyjne związane z rafinerią

- **Ryzyko techniczne, związane z możliwością wystąpienia poważnych awarii lub trwałych uszkodzeń infrastruktury** - materializacja tego ryzyka może poważnie wpłynąć na działalność Grupy LOTOS S.A. i jej wyniki finansowe poprzez konieczność poniesienia dodatkowych nakładów na naprawę lub wymianę urządzeń, a także poprzez przerwy i zakłócenia w procesie produkcyjnym. W Grupie LOTOS S.A. realizuje się wiele działań mających na celu ograniczenia powyższego ryzyka. W dalszym ciągu prowadzi się priorytetyzację urządzeń, czyli analizę ich krytyczności, stosowane są technologie i urządzenia spełniające kryteria najlepszych dostępnych technik (ang. Best Available Techniques, BAT), wykorzystywane są systemy automatycznego zatrzymania instalacji w celu zapobiegania niekontrolowanemu rozwojowi sytuacji awaryjnej, a same instalacje procesowe wyposażone są w systemy bezpieczeństwa i p.poż. Dodatkowo w celu podniesienia standardów w zakresie badań i oceny stanu technicznego urządzeń ciśnieniowych we współpracy z Urzędem Dozoru Technicznego wdrożono w wybranych obszarach metodykę Risk Based Inspection. Prowadzimy także prace w zakresie zastosowania metodyki Risk Based Work Selection, która wspiera planowanie prac utrzymania ruchu na podstawie wcześniej dokonanej analizy ryzyka dla poszczególnych urządzeń. Działania te pozwolą nam na jeszcze sprawniejsze i bardziej efektywne zarządzanie infrastrukturą Grupy LOTOS S.A.
- **Ryzyko związane z bezpieczeństwem pracy** – dotyczy wystąpienia wypadków i innych zagrożeń związanych z narażeniem pracowników na oddziaływanie czynników niebezpiecznych i uciążliwych. W

Grupie Kapitałowej LOTOS na bieżąco udoskonala się i wdraża rozwiązania techniczne i organizacyjne, mające na celu zapewnienie bezpiecznych warunków pracy wszystkim osobom przebywającym lub pracującym na terenie i na rzecz Spółki. Kontrahentom przekazuje się wewnętrzne wymagania za pomocą dedykowanego portalu „Wymagania Grupy LOTOS dla kontrahentów”. Regularnie sprawdzana jest poprawność stosowania zasad postępowania, m.in. w trakcie kontroli bhp jak i audytów dostawców oraz egzekwowana jest realizacja działań pokontrolnych. Dodatkowo w Grupie Kapitałowej LOTOS prowadzone są liczne działania mające na celu podniesienie świadomości z zakresu bezpiecznej pracy i motywujące do przestrzegania zasad bezpiecznej pracy.

- **Ryzyko związane ze zmianami legislacyjnymi w zakresie REACH.** Od 21 sierpnia 2014 roku obowiązuje nowy Załącznik XIV do rozporządzenia REACH. W załączniku wymieniony jest rozpuszczalnik EDC (1,2–dichloroetan), stosowany w Grupie LOTOS S.A. W związku z powyższym, konieczne jest uzyskanie zezwolenia na stosowanie EDC po 22 listopada 2017 roku. W przypadku nieuzyskania zezwolenia nie będzie mógł być realizowany proces, w którym rozpuszczalnik ten jest obecnie stosowany. W celu ograniczenia wystąpienia powyższego ryzyka uruchomiony został w Grupie LOTOS S.A. wewnętrzny projekt, w ramach którego koordynowane są różnorodne działania w celu przygotowania stosownej dokumentacji do wystąpienia z wnioskiem o niezbędne zezwolenie na stosowanie EDC. Podjęto współpracę m.in. z konsorcjum EDCAC, zrzeszającym dalszych użytkowników rozpuszczalnika EDC. Niezależnie planowane są także działania modernizacyjne instalacji tzw. bloku olejowego oraz programy w zakresie monitoringu środowiskowego i środków ochrony indywidualnej, aby spełnić wszystkie konieczne wymagania techniczne i prawne do dalszego wykorzystywania EDC.

Ryzyka środowiskowe

- **Ryzyka związane z limitami uprawnień do emisji CO₂** - dotyczą wzrostu cen i braku odpowiedniej liczby uprawnień do emisji CO₂, którego konsekwencją będą konieczne do poniesienia koszty w celu zakupu odpowiedniej liczby jednostek. Działania prowadzone przez Komisję Europejską, wpływające na funkcjonowanie EU ETS (Europejskiego Systemu Handlu Uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych), nie pozostają bez wpływu na ceny uprawnień. Wprowadzony do prawa unijnego w 2015 roku mechanizm MSR (tzw. rezerwy stabilizacyjnej), który istotnie zaingeruje w ilość dostępnych na rynku uprawnień, a w związku z tym na ich cenę, ma zacząć funkcjonować od 2019, a nie jak wcześniej proponowano od 2021 roku. Ostatecznie przyjęte rozwiązanie powoduje to, że zasady handlu w EU ETS znacząco zmienią się w toku trwania fazy rozliczeniowej (aktualnie trzeciej – 2013-2020), zamiast zmienić się z początkiem następczej. W ocenie polskich polityków i przedsiębiorców jest to sprzeczne z definicją EU ETS jako systemu wolnorynkowego, która to miała być jednym z fundamentów jego efektywnego funkcjonowania. Efektem polskiego sprzeciwu była skarga złożona 4 stycznia 2016 roku przez Polskę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o twierdzenie nieważności decyzji Rady i Parlamentu Europejskiego w sprawie ustanowienia i funkcjonowania rezerwy stabilności rynkowej dla wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami. Ze względu na zawłość sprawy przewiduje się, że wydanie wyroku może zająć nawet rok. Darmowe uprawnienia przyznane Grupie LOTOS S.A. w ramach III KPRU nie pokrywają się z prognozowaną emisją z instalacji istniejących jak i nowych inwestycji, która na lata 2013-2020 wynosi średniorocznie 1 779 653. W 2014 roku w ramach Krajowego Planu Rozdziału Uprawnień Grupa LOTOS S.A. otrzymała dodatkowe darmowe uprawnienia na nowe inwestycje, dając razem 1 435 242 dodatkowych uprawnień do końca okresu rozliczeniowego. Oznacza to, że wobec obowiązujących i planowanych zmian systemu ETS, Grupa LOTOS S.A. jest narażona na ryzyko poniesienia większych kosztów związanych z zakupem uprawnień celem pokrycia już wiadomych niedoborów jednostek jak

również pod znakiem zapytania stoją darmowe uprawnienia na jakiegokolwiek inne planowane inwestycje. W celu ograniczenia emisji, a tym samym zakupu brakujących uprawnień wykonano szereg zadań inwestycyjnych.

- **Ryzyka związane z koniecznością uzyskania nowych pozwoleń lub zmiany warunków już posiadanych pozwoleń** Grupa LOTOS S.A. jest zobowiązana działać na podstawie pozwolenia zintegrowanego uzyskiwanego dla instalacji, których funkcjonowanie ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej w nich działalności może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (tzw. instalacji IPPC). W celu zmniejszenia ryzyka związanego z uzyskiwaniem wszelkich pozwoleń i decyzji, proces przygotowywania dokumentacji odbywa się z odpowiednim wyprzedzeniem, uwzględniającym ryzyko przedłużenia się postępowania administracyjnego. Z uwagi na to ryzyko, w związku z realizacją projektu EFRA, w 2015 roku rozpoczęto procedurę zmiany pozwoleń zintegrowanych Grupy LOTOS i LOTOS Asphalt. Ponadto ciągle monitorowanie przepisów prawa zarówno krajowego i wspólnotowego pozwala na odpowiednio wczesne dostosowanie się do nowych przepisów w określonym terminie jak również zakresie. Przepisy dotyczące ochrony środowiska i korzystania z zasobów naturalnych przez przedsiębiorstwa podlegają stosunkowo częstym zmianom. Ustawa o zmianie Prawa ochrony środowiska i innych ustaw z dnia 21 lipca 2014 roku dokonała wdrożenia Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE w sprawie emisji przemysłowych (tzw. Dyrektywa IED). W ramach tej zmiany, poszerzona została lista instalacji IPPC. Od momentu wejścia w życie nowelizacji Prawa ochrony środowiska, również oczyszczalnia przy gdańskiej rafinerii Grupy LOTOS S.A. stała się instalacją wymagającą pozwolenia zintegrowanego i musiała takie pozwolenie uzyskać przed 1 lipca 2015 r. Stosowny wniosek złożono do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego w kwietniu, a decyzję włączającą oczyszczalnię ścieków jako trzecią instalację IPPC do pozwolenia zintegrowanego Grupy LOTOS S.A. otrzymano w czerwcu 2015 r.
- **Ryzyka związane z dostosowaniem się do nowych przepisów odnośnie wdrażania najlepszych dostępnych technik tzw. BAT.** Instalacje wymagające pozwolenia zintegrowanego w Grupie LOTOS S.A. powinny spełniać wymogi dotyczące tzw. najlepszych dostępnych technik (ang. Best Available Techniques, BAT). Wymogi te określane są w dokumentach referencyjnych BREFs (ang. BAT Reference Notes), a także mogą wynikać wprost z obowiązujących przepisów prawa oraz innych specyfikacji technicznych, norm technicznych itp. Dokumenty referencyjne BREFs mają charakter zaleceń, a dostosowanie instalacji oraz stosowanej technologii, procedur i praktyki postępowania do wymagań BAT stanowi istotny warunek uzyskania pozwolenia zintegrowanego. Dyrektywa IED wymaga ponadto spełnienia tzw. konkluzji BAT jako podstawy określania warunków technicznych pozwolenia zintegrowanego oraz wyznaczenia dopuszczalnych wielkości emisji. 9 października 2014 roku została opublikowana Decyzja Wykonawcza Komisji ustanawiająca konkluzje dotyczące BAT w odniesieniu do rafinacji ropy naftowej i gazu zgodnie z Dyrektywą IED. Nowe wymagania dotyczące konkluzji BAT są bardzo rygorystyczne, co wiąże się z koniecznością ponoszenia istotnych nakładów inwestycyjnych w celu spełnienia nowych wymogów. W 2015 roku Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, zgodnie z nowym prawem stwierdził, że instalacje funkcjonujące w rafinerii Grupy LOTOS S.A. spełniają wszystkie wymogi Konkluzji BAT. Firma została jedynie zobowiązana do uzupełnienia pozwolenia zintegrowanego o zapisy dotyczące monitoringu związanego z BAT.

Ryzyka o charakterze finansowym

W Grupie LOTOS S.A. funkcjonuje Biuro Zarządzania Ryzykiem Finansowym, które koordynuje i nadzoruje działania zapewniające, że decyzje podejmowane przez spółki Grupy Kapitałowej LOTOS będą zoptymalizowane

pod kątem ryzyka finansowego. Prowadzone działania mają na celu zapewnienie aktualności, spójności i zgodności polityki zarządzania ryzykiem finansowym z celami strategicznymi Grupy LOTOS S.A. oraz zapewnienie sprawności, efektywności i bezpieczeństwa operacyjnego w zakresie procesu zarządzania ryzykiem finansowym. W Spółce funkcjonuje Komitet Ryzyka Cenowego i Tradingu, którego podstawowym celem jest nadzór i wsparcie procesu zarządzania ryzykiem cenowym w Grupie LOTOS S.A. w ramach: ryzyka cen ropy naftowej i produktów naftowych (w tym cen biopaliw i biokomponentów), cen gazu ziemnego oraz cen pozostałych surowców, ryzyka cen uprawnień do emisji CO₂ oraz ryzyka cen energii elektrycznej. W celu zapewnienia efektywnego zarządzania ryzykiem finansowym i minimalizacji zagrożenia błędami, wszelkie dane wykorzystywane dla tych potrzeb są starannie weryfikowane, a decyzje podejmowane na podstawie dokładnych analiz, zgodnie z obowiązującą polityką zarządzania ryzykiem, strukturą limitów i procedurami operacyjnymi. Zasady i instrumenty zarządzania ryzykiem finansowym oraz wpływ najistotniejszych czynników ryzyka na kształtowanie się poszczególnych pozycji wyników finansowych, zostały przedstawione w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w części Dodatkowe informacje i objaśnienia. Zakres ryzyk finansowych przedstawia się następująco:

- **Ryzyko cen surowców i produktów naftowych** – wyniki operacyjne są w istotnym stopniu uzależnione od różnicy pomiędzy notowaniami sprzedawanych produktów naftowych, a notowaniami ropy. Notowania mogą ulegać znacznym wahaniom w odpowiedzi na zdarzenia, nad którymi Grupa LOTOS S.A. nie ma kontroli, w tym m.in. głównie na zmiany globalnej i regionalnej podaży i popytu, sytuacji geopolitycznej oraz oczekiwań rynkowych w tym zakresie. Wahania notowań ropy naftowej oraz innych surowców wykorzystywanych na potrzeby działalności rafineryjnej (w tym gazu ziemnego) i wahania notowań produktów naftowych Grupy LOTOS S.A. mogą nie być skorelowane w czasie, powodując istotne wahania poziomu osiąganego przez Grupę Kapitałową LOTOS marży rafineryjnej. W 2015 roku Spółka przyjęła nową politykę zarządzania ryzykiem cen surowców i produktów naftowych w ramach której wprowadzono systematykę portfeli transakcyjnych, opisano sposób rozumienia ryzyka, dopuszczone instrumenty finansowe i limity transakcyjne oraz standardy zawierania transakcji. Jako wsparcie procesów zarządzania ryzykiem cenowym i tradingu Spółka używa system ETRM– Allegro 8.0.
- **Ryzyko cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂)** - w 2015 roku Grupa LOTOS zarządzała ryzykiem całej fazy III Europejskiego Systemu Handlu Uprawnieniami do emisji CO₂ przypadającej na lata 2013-2020. Dodatkowe informacje na temat tego ryzyka na dzień 31 grudnia 2015 roku zostały przedstawione w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.
- **Ryzyko utraty płynności** – jest to ryzyko związane z zapewnieniem terminowej realizacji wszystkich zobowiązań. Może ono wynikać z niewłaściwego dopasowania strumieni płatności należności i zobowiązań lub nieadekwatnego poziomu finansowania działalności. Zarządzanie płynnością koordynowane jest w przekroju grupy kapitałowej w oparciu o aktualne prognozy płynności. W procesie wykorzystywane są instrumenty finansowe (m.in. struktura cash pool, zdywersyfikowane źródła finansowania), optymalizowany jest kapitał obrotowy w tym terminy płatności w spółkach Grupy Kapitałowej LOTOS i w umowach z kontrahentami oraz stosowane są rozwiązania informatyczne pozwalające zwiększyć bezpieczeństwo i efektywność procesu.
- **Ryzyko walutowe** – walutą sprawozdawczą i funkcjonalną Spółki oraz większości spółek Grupy Kapitałowej LOTOS jest polski złoty (PLN), natomiast ceny ropy i produktów naftowych są denominowane w lub powiązane z dolarem amerykańskim (USD). Strukturalnie występuje długa ekspozycja w USD (zysk w przypadku wzrostu kursu USD/PLN) ze względu na to, iż wpływy zależne od kursu USD (głównie z tytułu sprzedaży produktów naftowych) przewyższają odpowiednie wypływy (np. wypływy z tytułu zakupu ropy naftowej czy spłat kredytów). Ponadto USD został przyjęty jako waluta do zaciągania i spłaty długoterminowych kredytów inwestycyjnych przez większość spółek Grupy. W 2015 roku Spółka przyjęła

nową politykę zarządzania ryzykiem walutowym w której centralną miarą ryzyka jest Cash-Flow-at-Risk (CFaR) obliczany na bazie metodologii CorporateMetrics™ zaś podstawowymi limitami jest limit na wielkość CFaR i maksymalny współczynnik zabezpieczenia. Dodatkowo funkcjonuje tzw. Bank Grupy, który pozwala spółkom z Grupy na zawieranie transakcji wymiany walut z Grupą LOTOS S.A., co przekłada się na większą efektywność procesu zarządzania ryzykiem walutowym

- **Ryzyko stopy procentowej** – Grupa LOTOS S.A. jest narażona na ryzyko wahań stóp procentowych, których wzrost powoduje zwiększenie kosztów obsługi zadłużenia w zakresie zaciągniętych kredytów bankowych i pożyczek opartych o zmienne stopy procentowe. Ryzyko to związane jest głównie z przewidywanym harmonogramem spłat kredytów na finansowanie zapasów oraz finansowanie Programu 10+ i wynikającą z tego wysokością odsetek ustalanych na podstawie zmiennej stopy LIBOR USD.
- **Ryzyko kredytowe partnerów transakcji finansowych** – zawierając transakcje finansowe z instytucjami finansowymi brane pod uwagę jest ryzyko nieotrzymania środków należnych z tytułu rozliczenia danej transakcji. Ograniczane jest ono poprzez zawieranie transakcji wyłącznie z instytucjami finansowymi lub firmami o dużej wiarygodności kredytowej lub w oparciu o gwarancję, wystawioną przez instytucję finansową lub firmę posiadającą odpowiedni rating oraz spełniającą wymogi przyjęte przez Grupę LOTOS S.A. Limity partnerów transakcji finansowych są wyznaczane w referencji do kapitałów własnych Spółki oraz wskaźnika bazującego na poziomach na bieżąco aktualizowanych ratingów agencyjnych. Wykorzystanie limitów jest okresowo monitorowane.
- **Ryzyko kredytowe partnerów transakcji handlowych** - prowadząc działalność handlową realizowana jest sprzedaż produktów i usług dla podmiotów gospodarczych z odroczonym terminem płatności, w wyniku czego może powstać ryzyko nieotrzymania należności od kontrahentów za dostarczone produkty i usługi. W Grupie Kapitałowej LOTOS funkcjonuje procedura wprowadzająca odpowiednie standardy w zakresie weryfikacji zdolności kredytowej kontrahentów i przyznawania limitów kredytowych. W Grupie LOTOS S.A. limit taki przyznawany w zależności od oceny wiarygodności kredytowej partnerów handlowych, powstałej na podstawie analizy dostępnych danych dotyczących badanej firmy. Ostateczną decyzję o poziomie limitu kredytowego podejmuje osoba wyznaczona zgodnie z określonymi kompetencjami. Wykorzystanie limitów jest na bieżąco monitorowane.
- **Ryzyko ograniczenia lub zmiany warunków dostępu do zewnętrznego finansowania** - część inwestycji Grupy LOTOS S.A. i jej spółek zależnych, jak i ich bieżąca działalność jest lub może być finansowana zewnętrznymi środkami dłużnymi (np. pozyskane w 2015 r. finansowanie zewnętrzne Projektu EFRA). Istnieje zatem pewne ryzyko, że w przyszłości spółki Grupy Kapitałowej LOTOS mogą napotkać trudności w pozyskaniu nowego zewnętrznego finansowania albo będą mogły je pozyskać, lecz nie w pożądanym wysokości lub nie na warunkach dla nich akceptowalnych. Może to być spowodowane: niestabilną sytuacją na rynkach finansowych i kapitałowych w Polsce lub za granicą, bardziej restrykcyjną polityką instytucji finansujących, dotyczącą zawierania nowych umów lub interpretacji i wykonywania umów już zawartych, niekorzystnymi zmianami koniunktury gospodarczej w Polsce lub za granicą, niewypełnieniem bądź nienależnym wypełnieniem, przez spółki Grupy Kapitałowej LOTOS, zobowiązań przewidzianych w zawartych umowach finansowych. Możliwość w zakresie pozyskiwania dodatkowych środków dłużnych ograniczają również uwarunkowania wynikające z obsługi już istniejącego zadłużenia w spółkach Grupy Kapitałowej LOTOS. Ponadto, umowy dotyczące zadłużenia nakładają na spółki GK LOTOS również szereg zobowiązań i ograniczeń o charakterze niefinansowym, dotyczących w szczególności podejmowania bądź powstrzymywania się od podejmowania, w okresie spłaty zadłużenia, określonych działań bądź operacji oraz wypełniania pewnych obowiązków informacyjnych wobec instytucji finansujących. Jeżeli spółki Grupy Kapitałowej LOTOS nie dokonywałyby w terminie płatności określonego zadłużenia lub nie dotrzymywałyby jego warunków o charakterze niefinansowym, takie zadłużenie wraz

z zadłużeniem zaciągniętym na podstawie innych umów finansowych lub instrumentów, mogłoby być postawione w stan wymagalności. W takiej sytuacji Kredytodawcy mogliby także zrealizować zabezpieczenia, w tym zabezpieczenia rzeczowe ustanowione na aktywach spółek Grupy Kapitałowej LOTOS.

Opisywane ryzyko jest minimalizowane poprzez zintegrowane ciągle monitorowanie bieżącej i planowanej płynności finansowej spółek Grupy Kapitałowej LOTOS (w tym ewentualnych spodziewanych niedoborów, wymagających aranżacji finansowania dłużnego lub wewnątrzgrupowego). Większość spółek GK LOTOS uczestniczy w Systemie Zarządzania Środkami Pieniężnymi w Grupie Rachunków (tzw. cash pool). Ponadto służby finansowe poszczególnych spółek Grupy Kapitałowej LOTOS na bieżąco monitorują obowiązki wynikające z zawartych przez nie umów finansowych związanych z obsługą zadłużenia, w tym dotrzymywanie wskaźników i kowenantów finansowych oraz wypełnianie wszystkich innych zobowiązań wobec instytucji finansowych.

Nadto, Grupy Kapitałowej LOTOS współpracuje z optymalną i odpowiednio zdywersyfikowaną grupą wiarygodnych kredytowo podmiotów, a pozyskiwanie finansowania dłużnego (a także wszelkie zmiany umów w tym zakresie) odbywa się w ramach obowiązującej wszystkie spółki procedury „Zarządzanie zadłużeniem i koordynacji finansowania dłużnego w Grupie Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.”.

Prowadzony jest także ciągły i kompletny monitoring ratingu i ogólnej sytuacji instytucji uczestniczących w finansowaniu Grupy Kapitałowej LOTOS oraz potencjalnych zagrożeń w dostępie do finansowania, wynikających z uwarunkowań rynków finansowych w kraju i na świecie.

- Ryzyko niekorzystnych zmian przepisów podatkowych, interpretacji lub orzecznictwa sądowego** – może ono skutkować wzrostem istotnych obciążeń podatkowych (akcyzy, podatku od nieruchomości, CIT), a także powstaniem ryzyka podatkowego w transakcjach, w których przedtem ono nie występowało. Częste zmiany w zakresie prawa podatkowego oraz trudności interpretacyjne związane ze stosowaniem prawa podatkowego utrudniają zarówno bieżącą działalność Grupy LOTOS S.A., jak i prawidłowe planowanie podatkowe Grupy Kapitałowej LOTOS. Powoduje to brak pewności w zakresie stosowania przez Spółkę przepisów prawa podatkowego w codziennej działalności oraz niesie ze sobą ryzyko błędów. Ponadto często brakuje jednolitej interpretacji przepisów prawa oraz praktyki jego stosowania przez organy podatkowe. W branży paliwowej największe ryzyka podatkowe, w szczególności ze względu na wysokość kwoty zobowiązania podatkowego oraz skomplikowane rozwiązania prawne, niesie podatek akcyzowy. Przepisy podatkowe dotyczące akcyzy charakteryzują się znaczną szczegółowością, znaczną liczbą różnorodnych obowiązków nakładanych na podatników oraz występującymi sprzecznościami pomiędzy obowiązującymi regulacjami (niekiedy również w obrębie tych samych aktów prawnych). Innym przykładem budzącym wątpliwości są przepisy dotyczące podatku od nieruchomości, w szczególności w zakresie określenia przedmiotu i podstawy opodatkowania tym podatkiem. Z uwagi na powyższe w przypadku spółek Grupy Kapitałowej LOTOS korzystających ze znacznej liczby urządzeń infrastruktury technicznej zlokalizowanych na nieruchomościach występuje ryzyko prowadzenia sporów z organami podatkowymi, w szczególności w przedmiocie interpretacji oraz zastosowania definicji budowli na gruncie Ustawy o Podatkach i Opłatach Lokalnych. W sytuacjach, gdy zidentyfikowane zostaje ryzyko podatkowe wynikające z możliwości wystąpienia różnic interpretacyjnych, korzystamy z możliwości uzyskania wiążących interpretacji przepisów, wydawanych przez Ministra Finansów. Jako członek liczących się organizacji zrzeszających pracodawców i przedsiębiorców, Spółka bierze udział w opiniowaniu projektów aktów prawnych, co daje możliwość odpowiedniej reakcji na zmieniające się otoczenie prawne. Wobec licznych zmian interpretacyjnych i nowych przepisów stale aktualizowane są wewnętrzne procedury w celu przestrzegania wymogów prawa oraz identyfikacji i minimalizacji ryzyka podatkowego, zwłaszcza jego wpływu na sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej LOTOS.

Ryzyka o charakterze handlowym

- **Ryzyka związane z zakłóceniami ciągłości dostaw lub z mniejszą podażą ropy naftowej** - Grupa Kapitałowa LOTOS nie posiada aktywów wydobywczych, które pokrywałyby w całości jej zapotrzebowanie na ropę naftową do przerobu, w związku z czym jest ona uzależniona od zakupów ropy naftowej od innych dostawców. Dostawy ropy naftowej są realizowane głównie (w około 77%) z Federacji Rosyjskiej. Dostawy ropy naftowej realizowane są obecnie transportem rurociągowym poprzez system rurociągów PERN (rurociąg „Przyjaźń” oraz rurociąg „Pomorski”), transportem morskim przez Naftoport oraz drogą kolejową. Głównymi czynnikami ryzyka, które mogą wywoływać niepewność co do podaży ropy naftowej, są sytuacja polityczna w państwach eksportujących ropę naftową lub sytuacja polityczna w państwach tranzytowych oraz sprawność i dostępność infrastruktury służącej do transportu surowca. Ciągłość dostaw ropy naftowej do Grupy może być zakłócona głównie poprzez:
 - awarie techniczne, w tym awarie techniczne systemu rurociągów odpowiedzialnych za dostawy ropy naftowej, ataki terrorystyczne, akty sabotażu, zamieszki, rewolucje, wojny, katastrofy naturalne, istotne niekorzystne warunki pogodowe lub inne przypadki zajścia siły wyższej oraz
 - nierównomierne dostawy ropy naftowej powodujące czasowe obniżenie poziomu zapasów operacyjnych mogące skutkować obniżeniem przerobu w Rafinerii.

W Grupie LOTOS S.A. kontynuowane są zatem działania związane z przyjętą polityką dywersyfikacji kierunków i źródeł dostaw ropy naftowej poprzez koncentrację na następujących aspektach:

- bezpieczeństwie dostaw ropy naftowej: sukcesywne zwiększanie aktywności na międzynarodowym rynku ropy naftowej, regularne kontraktowanie dostaw różnych gatunków ropy z morza – z jednoczesnym stworzeniem możliwości zwiększenia ich udziału w całości dostaw ropy do rafinerii w przypadku zagrożenia ciągłości dostaw z kierunku podstawowego, zwiększenie roli własnego wydobycia,
- poprawie konkurencyjności – poprzez pełne wykorzystanie nadmorskiej lokalizacji rafinerii w Gdańsku i możliwość otrzymywania dostaw surowca przez 2 niezależne od siebie kanały - ropy rosyjskiej poprzez rurociąg „Przyjaźń” oraz różnych gatunków ropy dostępnej poprzez Naftoport,
- stałe wykorzystanie możliwości dostarczania ropy drogą lądową z wykorzystaniem znajdującego się na terenie rafinerii stanowiska do rozładunku ropy naftowej z system kolejowych.

Odpowiedni dobór gatunków ropy i kierunków dostaw wynika z prowadzonej w sposób ciągły optymalizacji w celu maksymalizacji marży zintegrowanej.

- **Ryzyko zmian marż realizowanych na sprzedaży produktów** – postępująca w ostatnich latach konsolidacja na polskim rynku paliwowym, zwiększająca konkurencję cenową oraz duża dynamika zmian zachodzących w ogólnoświatowej sytuacji makroekonomicznej są głównymi czynnikami ryzyka. W celu ograniczenia niniejszego ryzyka doskonalimy narzędzia do monitorowania parametrów związanych z cenami i marżami. W sferze handlu detalicznego dywersyfikujemy rynek, uwzględniając segmenty mniej podatne na obniżające marżę decyzje konkurencji, a także prowadzimy działania ukierunkowane na budowanie trwałych relacji z klientami.
- **Ryzyko mniejszego popytu krajowego** - czynniki makroekonomiczne (PKB, sytuacja na rynku pracy, poziom produkcji przemysłowej itp.) w przypadku negatywnej tendencji mogą wpływać na zmniejszenie krajowego zapotrzebowania na produkty paliwowe. Najistotniejsze elementy strategii minimalizowania wpływu przedmiotowego ryzyka na prowadzoną działalność to dywersyfikacja kanałów dystrybucji, aktywna polityka cenowa zapewniająca konkurencyjność produktów, a także optymalizacja kosztów

operacyjnych. Popyt krajowy w roku 2015 nie zmniejszył się wobec popytu za rok 2014, w przeciwieństwie do trendu w latach 2012-2014, kiedy notowano redukcję popytu.

- **Ryzyko wzrostu szarej strefy** - w ostatnich latach można zaobserwować w Polsce wzrost nielegalnego obrotu paliwami, szczególnie olejem napędowym, chociaż – niepełne jeszcze – dane za rok 2015 wskazują na odwrócenie niekorzystnego trendu. Według szacunków POPiHN za 3 kwartały 2015 roku udział szarej strefy w obrocie paliwami (ON, benzyna, LOO) stanowił ok. 13%, co oznacza spadek o ok. 3 pp. rok do roku. W latach 2012 - 2014 rozwój zjawiska nabywania paliwa z pominięciem procedur podatkowych pochodzącego z nielegalnego obrotu, skutkowało spadkiem popytu na paliwa produkowane oraz sprzedawane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Ograniczenie szarej strefy jest uzależnione od działań prowadzonych na szczeblu rządowym w sferze egzekwowania obowiązujących uregulowań prawnych. Grupa LOTOS S.A. jako członek Polskiej Organizacji Przemysłu i Handlu Naftowego wspólnie z innymi koncernami wspiera działania mające na celu dostarczenie odpowiednich danych i analiz rynkowych niezbędnych do oceny rozmiaru szarej strefy oraz związanego z nią ryzyka.

6. ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE W GRUPIE KAPITAŁOWEJ LOTOS

6.1. POWIĄZANIA WŁASNOŚCIOWE I ZASADY ZARZĄDZANIA

6.1.1. INFORMACJE O POSIADANYCH PRZEZ GRUPĘ LOTOS S.A. ODDZIAŁACH (ZAKŁADACH)

Grupa LOTOS S.A. nie posiada oddziałów (zakładów) w rozumieniu Ustawy o Rachunkowości.

6.1.2. ZMIANY WŁASNOŚCIOWE W GRUPIE KAPITAŁOWEJ LOTOS

W 2015 roku miały miejsce następujące zmiany w organizacji Grupy Kapitałowej LOTOS.

Tab 31. Zarejestrowane zmiany w kapitale zakładowym

Podmiot	Data rejestracji	Kapitał przed	Zwiększenie	Kapitał po	Uwagi
LOTOS Exploration and Production Norge AS *	22.01.2015	1.083.718.441 NOK	650.000.000 NOK	1.733.718.441 NOK	emisja 650.000.000 szt. akcji serii B o wartości nominalnej 1 NOK każda akcja; akcje nowej emisji objęła spółka LOTOS Petrobaltic S.A. i pokryła wkładem pieniężnym
Infrastruktura Kolejowa Sp. z o.o.	04.03.2015	5.000 PLN	37.400 PLN	42.400 PLN	utworzenie 748 nowych udziałów o wartości nominalnej 500 PLN każdy udział; podwyższenie poprzez przejęcie majątku spółki LOTOS Kolej Sp. z o.o. (związane z podziałem spółki LOTOS Kolej przez wydzielenie z trybie art.529. §1. pkt 4. KSH); nowoutworzone udziały objęła Grupa LOTOS S.A.
B8 Sp. z o.o. *	13.04.2015	105.000 PLN	100.000 PLN	205.000 PLN	utworzenie 2.000 nowych udziałów o wartości nominalnej 50 PLN każdy udział; nowoutworzone udziały objęła LOTOS Petrobaltic S.A.
AB Genciu Nafta **	17.04.2015	2.900 EUR	100 EUR	3.000 EUR	przewalutowanie kapitału zakładowego Spółki z LTL na EUR (1 akcja = 10 LTL → 1 akcja = 2,90 EUR; ilość akcji = 1.000 szt.) oraz podwyższenie kapitału zakładowego ze środków własnych Spółki z w drodze podwyższenia wartości nominalnej 1 akcji o 0,10 EUR, tj. z 2,90 EUR do 3 EUR każda akcja;
UAB Manifoldas **	17.04.2015	292.496 EUR	10.504 EUR	303.000 EUR	przewalutowanie kapitału zakładowego Spółki z LTL na EUR (1 akcja = 100 LTL → 1 akcja = 28,96

					EUR; ilość akcji = 10.100 szt.) oraz podwyższenie kapitału zakładowego ze środków własnych Spółki w drodze podwyższenia wartości nominalnej 1 akcji o 1,04 EUR, tj. z 28,96 EUR do 30 EUR każda akcja
AB LOTOS Geonafta *	22.06.2015	63.336,87 EUR	9.464,13 EUR	72.801 EUR	przewalutowanie kapitału zakładowego Spółki z LTL na EUR (1 akcja = 3 LTL → 1 akcja 0,87 EUR; ilość akcji = 72.801 szt.) oraz podwyższenie kapitału zakładowego ze środków własnych Spółki w drodze podwyższenia wartości nominalnej 1 akcji o 0,13 EUR, tj. z 0,87 EUR do 1 EUR każda akcja
Baltic Gas Sp. z o.o. ***	03.07.2015	105.000 PLN	40.000 zł	145.000 PLN	utworzenie 800 nowych udziałów o wartości nominalnej 50 PLN każdy udział; nowoutworzone udziały w ilości 400 i łącznej wartości nominalnej 20.000 PLN objęła LOTOS Petrobaltic S.A. w zamian za wkład pieniężny w wysokości 20.000 zł; pozostałe nowoutworzone udziały objął drugi wspólnik CalEnergy Resources Poland Sp. z o.o.
LOTOS Asfalt Sp. z o.o.	09.07.2015	20.000.000 PLN	11.515.000 PLN	31.515.000 PLN	utworzenie 2.303 nowych udziałów o wartości nominalnej 5.000 PLN każdy i cenie emisyjnej 195.400 PLN; nowoutworzone udziały objęła Grupa LOTOS S.A. i pokryła wkładem pieniężnym
LOTOS Exploration and Production Norge AS *	10.08.2015	1.733.718.44 NOK	500.000.000 NOK	2.233.718.441 NOK	emisja 500.000.000 szt. nowych akcji serii B o wartości nominalnej 1 NOK każda akcja; akcje nowej emisji objęła LOTOS Petrobaltic S.A. (kompensacja z udzielonymi pożyczkami)

* Spółka zależna od spółki LOTOS Petrobaltic S.A.

** Spółka zależna od spółki AB LOTOS Geonafta

*** Spółka wspólnie kontrolowana przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A.

Konsolidacja aktywów logistycznych i infrastrukturalnych

W 2015 roku kontynuowany był proces konsolidacji aktywów logistycznych w Grupie Kapitałowej LOTOS, w ramach którego przeprowadzono dnia 1 kwietnia 2015 roku sprzedaż zorganizowanej części przedsiębiorstwa w postaci nowo wybudowanej bazy paliw w Poznaniu przez Grupę LOTOS S.A. na rzecz LOTOS Terminale S.A.

Sprzedaż oddziałów południowych LOTOS Lab Sp. z o.o.

W dniu 31 marca 2015 roku zawarto umowy sprzedaży oddziałów spółki LOTOS Lab Sp. z o.o., tj. zorganizowanych części przedsiębiorstwa w postaci oddziału w Jaśle oraz oddziału w Czechowicach-Dziedzicach na rzecz Polwax S.A. z siedzibą w Jaśle.

Sprzedaż oddziałów południowych LOTOS Serwis Sp. z o.o.

Dnia 3 listopada 2015 roku spółka LOTOS Serwis Sp. z o.o. sprzedała dwie zorganizowane części przedsiębiorstwa w postaci oddziału w Jaśle i oddziału w Czechowicach-Dziedzicach na rzecz spółek, odpowiednio, REM Serwis Jasło Sp. z o.o. w Jaśle i REM Serwis Czechowice-Dziedzice Sp. z o.o. w Czechowicach-Dziedzicach zależnych w 100% od spółki Apex-Elzar Sp. z o.o. z siedzibą we Włocławku.

Podział spółki LOTOS Kolej Sp. z o.o.

Dnia 16 lutego 2015 roku (dla LOTOS Kolej Sp. z o.o.) oraz dnia 4 marca 2015 roku (dla spółki Infrastruktura Kolejowa Sp. z o.o.) w rejestrze przedsiębiorców KRS został zarejestrowany podział spółki LOTOS Kolej Sp. z o.o. przez wydzielenie w trybie określonym w art. 529. §1. pkt 4. Kodeksu spółek handlowych, tj. przeniesienie części majątku Spółki w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa Spółki stanowiącej Biuro Windykacji do spółki Infrastruktura Kolejowa Sp. z o.o. Podział został dokonany zgodnie z art. 542. §4. Kodeksu spółek handlowych z kapitałów własnych spółki LOTOS Kolej Sp. z o.o. innych niż kapitał zakładowy, tj. bez obniżania kapitału zakładowego spółki LOTOS Kolej Sp. z o.o. W związku z opisywanym podziałem spółki LOTOS Kolej Sp. z o.o. nastąpiło podwyższenie kapitału zakładowego spółki Infrastruktura Kolejowa Sp. z o.o. (spółki przejmującej), a wszystkie udziały w podwyższonym kapitale zakładowym spółki Infrastruktura Kolejowa Sp. z o.o. objęła Grupa LOTOS S.A., która zachowała wszystkie posiadane dotychczas udziały Spółki.

Zastaw na 100% udziałów spółki LOTOS Asphalt Sp. z o.o.

W dniu 2 listopada 2015 roku dokonano wpisu w Rejestrze Zastawów, prowadzonego przez Sąd Rejonowy Gdańsk Północ w Gdańsku, Wydział IX Gospodarczy Rejestru Zastawów, zastawu rejestrowego na 100% udziałów w spółce LOTOS Asphalt Sp. z o.o. Zastaw rejestrowy został ustanowiony tytułem zabezpieczenia spłaty wierzytelności z tytułu umowy kredytowej, której celem jest pozyskanie uzupełniającej części środków niezbędnych do sfinansowania realizacji projektu EFRA. Umowa została zawarta pomiędzy LOTOS Asphalt Sp. z o.o. i konsorcjum instytucji finansowych, w skład którego wchodzi: Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank Millennium S.A., Bank Polska Kasa Opieki S.A. (bank koordynujący transakcję finansowania projektu EFRA), Bank Zachodni WBK S.A., Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A., Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A., Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A. oraz Societe Generale. Udział Grupy LOTOS S.A. w kapitale zakładowym i liczbie głosów na Zgromadzeniu Wspólników Zastawcy wynosi 100 %.

W dniu 3 listopada 2015 roku dokonano dwóch kolejnych wpisów w Rejestrze Zastawów, prowadzonym przez Sąd Rejonowy Gdańsk Północ w Gdańsku, Wydział IX Gospodarczy Rejestru Zastawów, zastawów rejestrowych na 100% udziałów w spółce LOTOS Asphalt Sp. z o.o. Zastawy rejestrowe zostały ustanowione tytułem zabezpieczenia spłaty wierzytelności z tytułu umowy kredytowej, której celem jest pozyskanie uzupełniającej części środków niezbędnych do sfinansowania realizacji projektu EFRA – Efektywna Rafinacja oraz potencjalnych wierzytelności z tytułu transakcji zabezpieczających (hedgingowych), które zostaną zawarte w związku z Projektem EFRA, zgodnie z umową kredytową. Umowa została zawarta pomiędzy LOTOS Asphalt Sp. z o.o. i konsorcjum instytucji finansowych, w skład którego wchodzi: Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank Millennium S.A., Bank Polska Kasa Opieki S.A. (bank koordynujący transakcję finansowania projektu EFRA), Bank Zachodni WBK S.A., Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A., Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A., Powszechny Zakład Ubezpieczeń

na Życie S.A. oraz Societe Generale. Udział Emitenta w kapitale zakładowym i liczbie głosów na zgromadzeniu wspólników Zastawcy wynosi 100 %.

6.1.3. ZMIANY W POWIĄZANIACH ORGANIZACYJNYCH LUB KAPITAŁOWYCH GRUPY LOTOS S.A. Z INNYMI PODMIOTAMI

W skład Grupy Kapitałowej LOTOS wchodzi: Grupa LOTOS S.A. jako Jednostka Dominująca oraz podmioty o profilu produkcyjnym, usługowym i handlowym (spółki zależne oraz spółki pośrednio zależne od Grupy LOTOS S.A.). Ponadto Grupa posiada udziały we wspólnych przedsięwzięciach wycenianych metodą praw własności.

Poniżej przedstawiono informacje na temat siedziby i przedmiotu działalności wymienionych wyżej podmiotów, a także dane na temat procentowego udziału Grupy w ich własności oraz wskazanie stosowanej przez Grupę metody konsolidacji:

Tab 32. Podmioty wchodzące w skład Grupy Kapitałowej LOTOS

Nazwa podmiotu	Siedziba	Przedmiot działalności	Procentowy udział Grupy we własności jednostki	
			31.12.2015	31.12.2014
Jednostka Dominująca				
Segment produkcji i handlu				
Grupa LOTOS S.A.	Gdańsk	Wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej (głównie paliw) oraz ich sprzedaż hurtowa	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Jednostki bezpośrednio zależne konsolidowane metodą pełną				
Segment wydobywczy				
LOTOS Petrobaltic S.A. (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK LOTOS Petrobaltic S.A.)	Gdańsk	Pozyskiwanie oraz eksploatacja złóż ropy naftowej i gazu ziemnego	99,99%	99,99%
Segment produkcji i handlu				
LOTOS Paliwa Sp. z o.o.	Gdańsk	Sprzedaż hurtowa, detaliczna paliw, lekkiego oleju opałowego, zarządzanie siecią stacji paliw LOTOS	100,00%	100,00%
LOTOS Oil Sp. z o.o. ⁽¹⁾	Gdańsk	Produkcja i sprzedaż olejów smarowych i smarów oraz sprzedaż olejów bazowych	100,00%	100,00%
LOTOS Asphalt Sp. z o.o.	Gdańsk	Produkcja i sprzedaż asfaltów	100,00%	100,00%
LOTOS Kolej Sp. z o.o.	Gdańsk	Transport kolejowy	100,00%	100,00%
LOTOS Serwis Sp. z o.o.	Gdańsk	Działalność w zakresie utrzymania ruchu mechanicznego, elektrycznego i automatyki, usługi remontowe	100,00%	100,00%
LOTOS Lab Sp. z o.o.	Gdańsk	Wykonywanie analiz laboratoryjnych	100,00%	100,00%
LOTOS Straż Sp. z o.o.	Gdańsk	Ochrona przeciwpożarowa	100,00%	100,00%
LOTOS Ochrona Sp. z o.o.	Gdańsk	Ochrona mienia i osób	100,00%	100,00%

Nazwa podmiotu	Siedziba	Przedmiot działalności	Procentowy udział Grupy we własności jednostki	
			31.12.2015	31.12.2014
LOTOS Terminale S.A. (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK LOTOS Terminale S.A.)	Czechowice-Dziedzice	Magazynowanie i dystrybucja paliw	100,00%	100,00%
LOTOS Infrastruktura S.A. (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK LOTOS Infrastruktura S.A.)	Jasło	Magazynowanie i dystrybucja paliw. Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	100%	100,00%
Pozostałe				
LOTOS Gaz S.A. w likwidacji	Kraków	Spółka nie prowadzi działalności operacyjnej	100,00%	100,00%
LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. w likwidacji ⁽²⁾	Jasło	Spółka nie prowadzi działalności operacyjnej	-	100,00%
Jednostki bezpośrednio zależne nie objęte konsolidacją				
Infrastruktura Kolejowa Sp. z o.o.	Gdańsk	Spółka nie prowadzi działalności operacyjnej	100%	100%
Jednostki pośrednio zależne konsolidowane metodą pełną				
Segment produkcji i handlu				
GK LOTOS Infrastruktura S.A.				
RCEkoenergia Sp. z o.o.	Czechowice-Dziedzice	Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej, ciepła i gazu	100%	100,00%
GK LOTOS Terminale S.A.				
LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o.	Czechowice-Dziedzice	Produkcja estrów metylowych kwasów tłuszczowych (FAME)	100%	100,00%
Segment wydobywczy				
GK LOTOS Petrobaltic S.A.				
LOTOS Exploration and Production Norge AS	Norwegia, Stavanger	Poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej i gazu na Norweskim Szelfie Kontynentalnym; świadczenie usług związanych z poszukiwaniem i wydobyciem ropy naftowej i gazu	99,99%	99,99%
Aphrodite Offshore Services N.V.	Curaçao	Spółka nie prowadzi działalności operacyjnej	99,99%	99,99%
B8 Sp. z o.o.	Gdańsk	Działalność usługowa wspomagająca górnictwo i wydobywanie	99,99%	99,99%
B8 Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością BALTIC S.K.A.	Gdańsk	Poszukiwanie i eksploatacja złóż ropy i gazu	99,99%	99,99%
Miliana Shipholding Company Ltd. (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK Miliana Shipholding Company Ltd.)	Cypr, Nikozja	Świadczenie usług magazynowania i transportu ropy naftowej oraz innych usług w obszarze transportu morskiego	99,99%	99,99%
Technical Ship Management Sp. z o.o. (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK Technical Ship Management Sp. z o.o.)	Gdańsk	Działalność usługowa wspomagająca transport morski, doradztwo w zakresie eksploatacji statków.	99,99%	99,99%
SPV Baltic Sp. z o.o.	Gdańsk	Świadczenie usług w obszarze transportu morskiego	99,99%	99,99%

Nazwa podmiotu	Siedziba	Przedmiot działalności	Procentowy udział Grupy we własności jednostki	
			31.12.2015	31.12.2014
Miliana Shipmanagement Ltd	Cypr, Nikozja	Świadczenie usług w obszarze transportu morskiego	99,99%	99,99%
Miliana Shipping Group Ltd (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK Miliana Shipping Group Ltd)	Cypr, Nikozja	Zarządzanie posiadanymi aktywami	99,99%	99,99%
Bazalt Navigation Company Ltd	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,99%	99,99%
Granit Navigation Company Ltd	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,99%	99,99%
Kambr Navigation Company Ltd	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,99%	99,99%
St. Barbara Navigation Company Ltd	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,99%	99,99%
Petro Icarus Company Ltd	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,99%	99,99%
Petro Aphrodite Company Ltd	Cypr, Nikozja	Czarter statku	99,99%	99,99%
AB LOTOS Geonafra (spółka posiada swoją grupę kapitałową: GK AB LOTOS Geonafra)	Litwa, Gargzdai	Poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej, świadczenie usług wiertniczych oraz kupno i sprzedaż ropy naftowej	99,99%	99,99%
UAB Genciu Nafta	Litwa, Gargzdai	Poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej	99,99%	99,99%
UAB Manifodas	Litwa, Gargzdai	Poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej	99,99%	99,99%
Pozostałe				
GK LOTOS Petrobaltic S.A.				
Energobaltic Sp. z o.o.	Władysławowo	Produkcja energii elektrycznej, energii cieplnej, LPG oraz kondensatu gazowego	99,99%	99,99%
Wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności				
LOTOS - Air BP Polska Sp. z o.o. ⁽³⁾	Gdańsk	Handel paliwem lotniczym oraz usługi logistyczne	50,00%	50,00%
GK LOTOS Petrobaltic S.A.				
Baltic Gas Sp. z o.o. ⁽⁴⁾	Gdańsk	Górnictwo ropy naftowej i gazu ziemnego (działalność usługowa wspomagająca eksploatację złóż ropy naftowej i gazu ziemnego)	49,99%	49,99%
Baltic Gas spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i wspólnicy sp.k.	Gdańsk	Górnictwo ropy naftowej i gazu ziemnego	43,96 ⁽⁵⁾	62,40%

Nazwa podmiotu	Siedziba	Przedmiot działalności	Procentowy udział Grupy we własności jednostki	
			31.12.2015	31.12.2014
GK AB LOTOS Geonafta				
UAB Minijos Nafta	Litwa, Gargždai	Poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej	49,99%	49,99%

(1) W dniu 01.04.2015 roku w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ

w Gdańsku, VII Wydział Krajowego Rejestru Sądowego zostało zarejestrowane przekształcenie formy prawnej (przekształcenie formy prawnej spółki z S.A. na sp. z o.o.) oraz została zarejestrowana spółka LOTOS Oil Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

(2) Dnia 12.03.2015 roku spółka LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o. w likwidacji została wykreślona z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

(3) Umowa joint venture Grupy LOTOS S.A. z BP Europe SE na prowadzenie działalności w zakresie dostaw paliwa lotniczego w ramach spółki LOTOS - Air BP Polska Sp. z o.o.

(4) Spółka celowa powołana w związku ze współpracą spółek LOTOS Petrobaltic S.A. oraz CalEnergy Resources Poland Sp. z o.o. w ramach zagospodarowania złóż B-4 i B-6.

(5) W 2015 roku zmiana procentowego udziału Grupy we własności jednostki Baltic Gas spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i wspólnicy sp. k. wynikała z wniesienia wkładów pieniężnych przez komandytariuszy Spółki, tj.:

- spółka LOTOS Petrobaltic S.A. wniosła wkład pieniężny w wysokości 3.877 tys. PLN;
- spółka CalEnergy Resources Poland Sp. z o.o. w wysokości 40.176 tys. PLN.

W 2015 roku dokonano również podwyższeń umówionych wkładów:

- dnia 01.09.2015 roku w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy Gdańsk - Północ w Gdańsku, VII Wydział Krajowego Rejestru Sądowego zostało zarejestrowane podwyższenie wysokości umówionego wkładu Spółki, tj.: podwyższenie umówionego wkładu komandytariusza LOTOS Petrobaltic S.A. z poziomu 52.647.500,- PLN do poziomu 53.627.500,- PLN, tj. o 980.000,- PLN poprzez wniesienie wkładu pieniężnego w wysokości 980.000,- PLN;
- dnia 18.11.2015 roku w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy Gdańsk -Północ w Gdańsku, VII Wydział Krajowego Rejestru Sądowego zostało zarejestrowane podwyższenie wysokości umówionych wkładów z Spółki, tj.:
 - a) podwyższenia umówionego wkładu komandytariusza LOTOS Petrobaltic S.A. z kwoty 53.627.500,- zł do kwoty 81.869.711,- PLN, to jest o kwotę 28.242.211,- zł poprzez wniesienie dodatkowego wkładu pieniężnego w kwocie 28.242.211,- PLN;
 - b) podwyższenia umówionego wkładu CalEnergy Resources Poland sp. z o. o. z poziomu 66.070.580,- PLN do poziomu 98.933.897,- zł, tj. o 32.863.317,- PLN poprzez wniesienie wkładu pieniężnego w kwocie 32.863.317,- PLN;

W związku z powyższym procentowy udział we własności jednostki na podstawie wartości wkładów wniesionych przez poszczególnych wspólników do sumy wszystkich wniesionych na dzień 31 grudnia 2015 roku wkładów prezentował się następująco:

- Baltic Gas Sp. z o.o. (Komplementariusz) (0,001%);
- LOTOS Petrobaltic S.A. (Komandytariusz) (43,968%);
- CalEnergy (Komandytariusz) (56,031%).

W rozumieniu regulacji MSSF spółki: Baltic Gas Sp. z o.o. i wspólnicy sp.k oraz Baltic Gas Sp. z o.o. są podmiotami wspólnie kontrolowanymi (wspólne przedsięwzięcie wyceniane metodą praw własności zgodnie z MSSF 11) przez Grupę.

6.1.4. ZMIANY W PODSTAWOWYCH ZASADACH ZARZĄDZANIA GRUPĄ LOTOS S.A. I GRUPĄ KAPITAŁOWĄ LOTOS - OCENA DOJRZAŁOŚCI ORGANIZACYJNEJ

Ocena dojrzałości organizacyjnej

W związku ze wzrostem oczekiwań otoczenia zewnętrznego Grupa LOTOS S.A. zdecydowała o podjęciu działań zmierzających do zwiększenia zapewnienia jej szeroko pojmowanych interesariuszy o dojrzałości przyjętych przez nią rozwiązań w zakresie:

- kontroli wewnętrznej,
- zarządzania ryzykiem,
- zgodności („compliance”),
- przeciwdziałania nadużyciom,
- ładu korporacyjnego.

Grupa LOTOS S.A. wydając Raport CSR oparty o metodologię Global Reporting Initiative (GRI) zobligowała się do informowania właścicieli, inwestorów, partnerów biznesowych o skutecznie działających mechanizmach w ramach ww. systemów.

W celu dokonania oceny powyższych systemów został opracowany na potrzeby Grupy LOTOS S.A. model oparty o najlepsze praktyki biznesowe ujęte w modelu GRC (Governance, Risk Management, and Compliance) wypracowanym przez Open Compliance & Ethics Group oraz inne źródła, np. „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW” odnoszące się do zasad ładu korporacyjnego oraz metodykę Deloitte w zakresie zarządzania ryzykiem nadużyć.

Opracowany model zakłada jednolite podejście do dokonywania przeglądu i formułowania ocen w odniesieniu do poszczególnych systemów. Pozwala również na sformułowanie skumulowanej oceny wszystkich systemów, którą można interpretować, jako stopień „dojrzałości organizacyjnej” Spółki. Model składa się z sekcji odpowiadających poszczególnym systemom.

W 2015 roku ocena o przedstawionym powyżej zakresie została dokonana już po raz szósty. Pierwsza ocena o tym charakterze przeprowadzona została w roku 2010. Miała ona charakter pilotażowy. W 2015 roku ocena dojrzałości organizacji według tego Modelu została przeprowadzona po raz ostatni. W roku 2016 Spółka opracuje nowy Model Oceny Dojrzałości Organizacyjnej, uwzględniający swoim zakresem całą Grupę Kapitałową LOTOS. Ocena systemu kontroli wewnętrznej dotyczyła zarówno rozwiązań stanowiących ramy środowiska kontroli wewnętrznej, jak i wbudowanych w poszczególne zdefiniowane w organizacji procesy, obejmując swoim zakresem wyniki 23 funkcjonujących w Spółce procesów. Ocena w 2015 r. ma charakter kompleksowy..

Głównym obszarem zainteresowania w ocenie systemu zarządzania ryzykiem są zagadnienia związane z zapewnieniem prawidłowego zdefiniowania i funkcjonowania ram tego systemu oraz przeprowadzania identyfikacji i oceny ryzyk.

System zgodności („compliance”) oceniany jest przede wszystkim pod kątem poprawności rozwiązań skierowanych na zapewnienie zgodności z regulacjami zewnętrznymi, czyli dotyczących np. identyfikacji regulacji zewnętrznych związanych z działalnością Spółki oraz ich znajomości wśród pracowników. Jednocześnie jednak czynnikiem brany w tym względzie pod uwagę jest również zapewnienie zgodności z regulacjami wewnętrznymi.

W ocenie systemu przeciwdziałania nadużyciom oceniane są przede wszystkim rozwiązania służące przeciwdziałaniu nadużyciom (np. budowanie i pielęgnowanie właściwych postaw etycznych, polityka personalna) oraz działania związane z procesem identyfikacji i oceny ryzyka nadużyć.

Istotnym elementem w ocenie systemu ładu korporacyjnego są kwestie związane z efektywnym zarządzaniem Spółką (np. monitoring i kontrola, kultura korporacyjna).

Na potrzeby związane z przeprowadzeniem przeglądu i dokonywaniem oceny przyjęto definicję dojrzałości organizacyjnej przedsiębiorstwa, która stanowi, że jest to osiągnięty przez daną organizację poziom profesjonalizacji kluczowych rozwiązań organizacyjnych, procesów i podejmowanych działań, a także ich zgodności z najlepszymi praktykami w obszarze funkcjonowania organizacji i zarządzania nią, które stanowią czynnik wpływający na możliwość *odnoszenia sukcesów w zakresie ochrony i budowania wartości dla interesariuszy*.

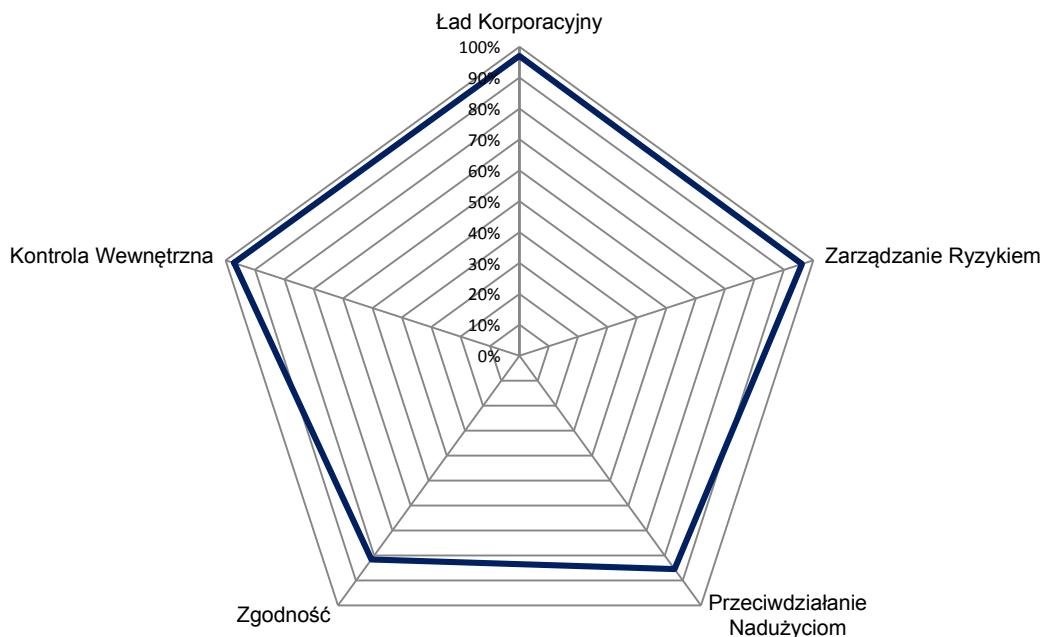
Tak rozumianą dojrzałość organizacyjną przedsiębiorstwa kształtują systemy i tworzące je rozwiązania szczegółowe, które mają istotny wpływ na proces tworzenia wartości dla interesariuszy, są ważne w kontekście ochrony wartości przedsiębiorstwa oraz mają duże znaczenie dla niezakłóconego, zgodnego z wymogami prawa, prowadzenia bieżącej działalności.

Na ocenę Dojrzałości Organizacyjnej Grupy LOTOS S.A. składa się ocena ww. pięciu systemów, które zostały wytypowane, jako tworzące istotne składniki szkieletu, na którym zbudowana jest cała organizacja. Ocena ta stanowi skumulowany wynik oceny sposobu ich zaprojektowania i zgodności działania z zaprojektowaniem.

Tab. 33 Podsumowanie oceny Dojrzałości Organizacyjnej Grupy LOTOS S.A.

Systemy budujące dojrzałość organizacyjną Spółki	Zaprojektowanie	Zgodność działania z zaprojektowaniem	Ocena łączna	
System kontroli wewnętrznej	99%	97%	97%	BARDZO WYSOKI
System zarządzania ryzykiem	97%	99%	96%	BARDZO WYSOKI
System zgodności („compliance”)	86%	96%	82%	WYSOKI
System przeciwdziałania nadużyciom	87%	98%	85%	WYSOKI
Ład korporacyjny	98%	99%	97%	BARDZO WYSOKI
Skumulowana ocena dojrzałości	93%	98%	91%	WYSOKI

Rys. 45 Łączna ocena systemów budujących dojrzałość organizacyjną Grupy LOTOS S.A.

Powyższa, skumulowana ocena dojrzałości organizacyjnej Spółki oznacza, że Grupa LOTOS S.A. jest organizacją, która ukierunkowana jest na profesjonalizację podejmowanych działań oraz przyjmowanie rozwiązań stanowiących dobre praktyki w zakresie funkcjonowania organizacji i zarządzania nią.

Analizując otrzymany rezultat wskazać należy na to, że Spółka podejmuje znaczne wysiłki ukierunkowane na ochronę wartości przedsiębiorstwa, co przejawia się znacznym rozbudowaniem rozwiązań składających się na system kontroli wewnętrznej i ład korporacyjny oraz wdrożeniem w roku 2012 Systemu przeciwdziałania nadużyciom. Grupa LOTOS S.A. kładzie również nacisk na zapewnienie funkcjonowania w sposób niezakłócony i zgodny z prawem. Wszystko to przejawia się, co do zasady, w obecnym poziomie rozwoju i złożoności wskazanych wyżej systemów.

Podsumowując stwierdzić należy, że stosunkowo wysoka ocena uzyskana przez Grupę LOTOS S.A. została osiągnięta w znacznym stopniu dzięki wysiłkom poczynionym w poprzednich latach oraz w 2015 r. na zabezpieczenie wartości i funkcjonowania przedsiębiorstwa, których wyrazem są sprawnie działający system kontroli wewnętrznej oraz rozwiązania tworzące ład korporacyjny, służące zapewnieniu zgodności i identyfikujące kluczowe ryzyka dla działalności Spółki.

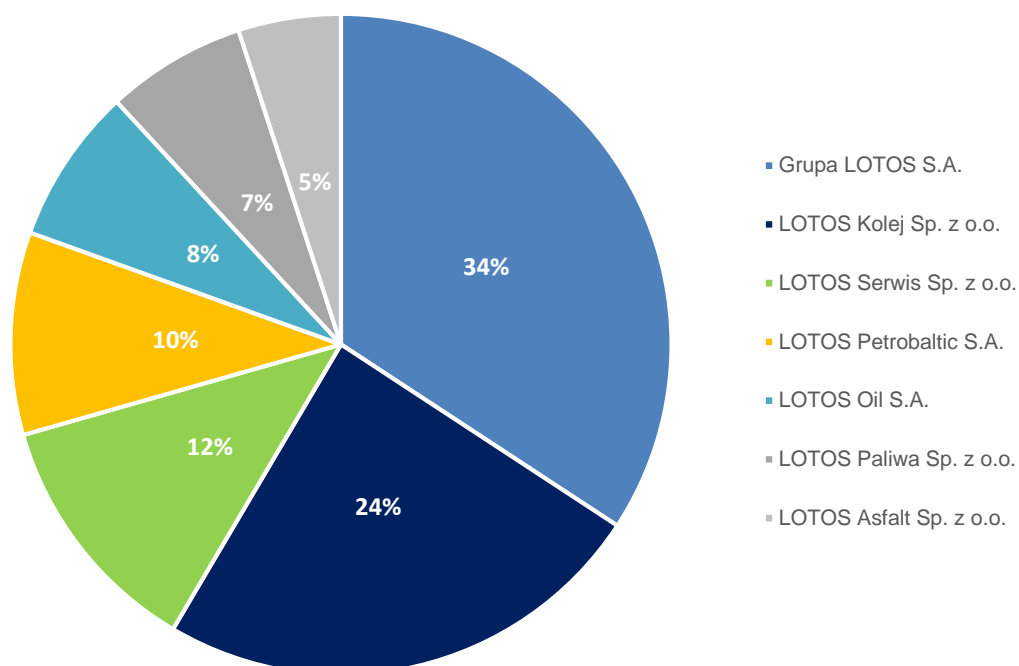
Rezultat ten był możliwy również dzięki wdrożeniu i funkcjonowaniu systemu przeciwdziałania nadużyciom, który wymiennie wspiera działania skierowane na ochronę wartości przedsiębiorstwa (w tym przed zagrożeniami, na które nie są przygotowane tradycyjne systemy kontroli wewnętrznej czy zapewnienia zgodności).

6.2. ZATRUDNIENIE W GRUPIE KAPITAŁOWEJ LOTOS

6.2.1. STRUKTURA ZATRUDNIENIA W GRUPIE KAPITAŁOWEJ LOTOS

Tab 34. Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej LOTOS w podziale na rodzaj stanowiska

Spółka	Zatrudnienie na dzień 31.12.2015 roku	
	Stanowiska robotnicze	Stanowiska nierobotnicze
Grupa LOTOS S.A.	501	863
LOTOS Paliwa Sp. z o.o.	0	273
LOTOS Kolej Sp. z o.o.	684	282
LOTOS Oil S.A.	108	196
LOTOS Lab Sp. z o.o.	76	38
LOTOS Serwis Sp. z o.o.	320	162
LOTOS Straż Sp. z o.o.	75	14
LOTOS Asphalt Sp. z o.o.	82	118
LOTOS Gaz S.A.	0	1
LOTOS Ochrona Sp. z o.o.	138	23
LOTOS Park Technologiczny Sp. z o.o.	0	0
LOTOS Air BP Polska Sp. z o.o.	32	17
LOTOS Infrastruktura S.A.	40	34
LOTOS Terminale S.A.	70	55
RC Ekoenergia Sp. z o.o.	48	31
LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o.	24	14
LOTOS Petrobaltic S.A.	148	247
Energobaltic Sp. z o.o.	3	29
LOTOS E&P Norge AS	0	27
AB LOTOS Geonafta	42	15
Miliana Shipping Ltd	0	1
Technical Ship Management	0	9
SPV Baltic Spółka z o.o.	7	3
	2398	2452
Razem		4850

Rys 46. Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej LOTOS w podziale na kluczowe spółki (stan na 31 grudnia 2015 roku)

Tab 35. Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej LOTOS ze względu na płeć (stan na 31 grudnia 2015 roku)

Wyszczególnienie	Mężczyźni	Kobiety	Razem
stanowiska robotnicze	2265	133	2398
stanowiska nierobotnicze	1465	987	2452
Razem	3730	1120	4850

Tab 36. Wielkość zatrudnienia w Grupie Kapitałowej LOTOS w latach 2009 – 2015

Wielkość zatrudnienia	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015
Grupa LOTOS S.A.	1 305	1 310	1 329	1 349	1 345	1 350	1 364
Grupa Kapitałowa LOTOS	4 949	5 010	5 168	5 015	4 983	5 106	4 850

6.2.2. POLITYKA WYNAGRODZEŃ - INFORMACJE NA TEMAT SYSTEMU WYNAGRODZEŃ, WARUNKACH WYNAGRODZENIA CZŁONKÓW ZARZĄDU, ZMIANY W POLITYCE WYNAGRODZEŃ

Zarząd Grupy LOTOS S.A.

Członkowie pięcioosobowego Zarządu Grupy LOTOS S.A. zatrudnieni są na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, a warunki ich wynagradzania reguluje „Ustawa o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi” z dn. 10 kwietnia 2000 r. /tzw. „ustawa kominowa”, wg której maksymalna wysokość wynagrodzenia miesięcznego nie może przekroczyć sześciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. W związku z obowiązywaniem od 2011 r. tzw. „ustaw o budżetowych”, w 2015 r. podstawę obliczenia miesięcznego wynagrodzenia Członków Zarządu Grupy LOTOS S.A. stanowiło przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale 2010 r. /3 454,58 zł/, w związku z czym miesięczne wynagrodzenie zasadnicze Członków Zarządu Grupy LOTOS S.A. wynosiło sześciokrotność tej kwoty, czyli 20 727,48 zł. Ponadto, zgodnie z Art. 10 „ustawy kominowej”, Członkom Zarządu Grupy LOTOS S.A. może być przyznana nagroda roczna, której wysokość nie może przekroczyć trzykrotności ich przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w roku poprzedzającym przyznanie nagrody.

W 2015 roku Członkom Zarządu Grupy LOTOS S.A. nagroda roczna nie została wypłacona.

Kadra A (wyższa kadra kierownicza)

Pracownicy zakwalifikowani do Kadry A Grupy Kapitałowej LOTOS są zatrudnieni na podstawie umów o pracę. Podstawowym składnikiem wynagrodzenia jest płaca zasadnicza. Pracownik Kadry A jest ponadto uprawniony do nagrody rocznej, której wysokość określona jest indywidualnie w umowie o pracę i wynosi od 30% do 50% rocznych wynagrodzeń. Przyznanie nagrody rocznej następuje po osiągnięciu przez GK LOTOS wybranych parametrów ekonomicznych oraz ocenie stopnia realizacji indywidualnych zadań wyznaczonych wcześniej pracownikowi na dany rok. Pracownikowi zakwalifikowanemu do Kadry A przysługuje także gratyfikacja jubileuszowa, zgodnie z zapisami zakładowych układów zbiorowych pracy spółek, w których są zatrudnieni /pierwsza po 15 latach pracy, kolejne po każdych pięciu latach pracy/. W umowie o pracę pracownik Kadry A ma również zagwarantowaną odprawę w przypadku rozwiązania stosunku pracy, której wysokość wynosi cztero- lub sześciokrotność miesięcznego wynagrodzenia.

6.2.3. UMOWY ZAWARTE POMIĘDZY EMITENTEM A OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI ORAZ WARTOŚĆ WYNAGRODZEŃ, NAGRÓD LUB KORZYŚCI WYPŁACONYCH OSOBOM ZARZĄDZAJĄCYM I NADZORUJĄCYM GRUPĘ LOTOS S.A.

Umowy przewidujące rekompensatę

Poza standardowymi umowami o pracę zawartymi pomiędzy osobami zarządzającymi a Grupą LOTOS S.A. w 2015 roku nie zawarto umów przewidujących rekompensatę w przypadku rezygnacji tych osób lub zwolnienia ich z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następowałoby z powodu połączenia Spółki poprzez przejęcie.

Tab 37. Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu Grupy LOTOS S.A. za 2015 rok (tys. PLN)

Członkowie Zarządu	Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia)	Zarząd-jednostki zależne*	Razem wynagrodzenie wypłacone
Paweł Olechnowicz	236	1 173	1 409
Marek Sokołowski	233	641	874
Mariusz Machajewski	237	641	878
Maciej Szozda	240	641	881
Zbigniew Paszkowicz	237	533	770
Razem	1 183	3 631**	4 812

* krótkoterminowe świadczenia pracownicze, wynagrodzenia wypłacone członkom Zarządu Grupy LOTOS S.A. z tytułu pełnienia funkcji we władzach spółek bezpośrednio i pośrednio zależnych

** poszczególne kwoty nie sumują się ze względu na zokrąglenia

Tabela 38. Rezerwa na nagrody roczne dla Członków Zarządu (tys. PLN)

Członkowie Zarządu	Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu nagrody rocznej za 2015 rok
Paweł Olechnowicz	62 182,44
Marek Sokołowski	62 182,44
Mariusz Machajewski	62 182,44
Maciej Szozda	62 182,44
Zbigniew Paszkowicz	62 182,44
Razem	310 912,20

W roku 2015 nie wypłacano krótkoterminowych świadczeń pracowniczych (wynagrodzeń) z tytułu nagrody rocznej dla Członków Zarządu za rok 2014.

Tab 39. Wynagrodzenie wypłacone członkom Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. za 2015 rok (tys. PLN)

Członkowie Rady Nadzorczej	Okres pełnienia funkcji	Razem wynagrodzenie wypłacone
Wiesław Skwarko	1.01 – 31.12.2015	41
Małgorzata Hirszel	1.01 – 31.12.2015	42
Oskar Pawłowski	1.01 – 31.12.2015	41
Michał Rumiński	1.01 – 31.12.2015	41
Agnieszka Trzaskalska	1.01 – 31.12.2015	42
Magdalena Bohusz-Boguszewska	1.01 – 30.06.2015	25
Katarzyna Witkowska	30.06 – 31.12.2015	18
Robert Pietryszyn	23.12 – 31.12.2015	0
Razem		252*

* poszczególne kwoty nie sumują się ze względu na zokrąglenia

Według stanu na 31 grudnia 2015 roku Spółka nie udzieliła pożyczek i świadczeń o podobnym charakterze osobom wchodzącym w skład organów zarządzających i nadzorujących.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień przekazania niniejszego Sprawozdania zarządu, tj. na 3 marca 2015 roku, członkowie Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. nie zasiadali w organach zarządczych ani nadzorczych spółek zależnych Grupy LOTOS S.A.

6.2.4. SYSTEM KONTROLI PROGRAMÓW AKCJI PRACOWNICZYCH

W Grupie Kapitałowej LOTOS w 2015 roku nie funkcjonował program akcji pracowniczych.

6.3. OCHRONA ŚRODOWISKA

Opublikowana w 2014 roku ustawa o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska i niektórych innych ustaw, implementująca do polskiego prawa wymagania europejskiej dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych (ang. Industrial Emissions Directive, IED), nałożyła na prowadzących instalacje wymagające pozwoleń zintegrowanego (tzw. instalacje IPPC) szereg wymagań. Jedno z nich, dotyczące sporządzenia raportu początkowego, Grupa LOTOS S.A. spełniła jeszcze w 2014 roku.

Kolejnym wymogiem do spełnienia są tzw. konkluzje dotyczące najlepszych dostępnych technik (tzw. Konkluzje BAT). Dokument ten dla sektora rafineryjnego wydany został jeszcze w 2014 roku, w formie decyzji Komisji Europejskiej, i opisuje najlepsze dostępne techniki ograniczające środowiskowe oddziaływanie każdego z procesów technologicznych prowadzonych w rafineriach. Zgodnie z prawem, prowadzący instalacje IPPC w Unii Europejskiej zobowiązani są wdrożyć wymienione w dokumencie (lub równorzędne) rozwiązania do 4 lat po publikacji Konkluzji BAT. W przypadku rafinerii będzie to październik 2018 roku. Urzędy wydające pozwolenia zintegrowane zobowiązane są do uwzględniania wymagań Konkluzji BAT przy wydawaniu decyzji.

W kwietniu 2015 roku, zgodnie z prawem, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego przeprowadził analizę posiadanego przez Grupę LOTOS S.A. pozwolenia zintegrowanego. Na podstawie tej analizy, firma została pisemnie wezwana, aby w ciągu roku uzupełnić pozwolenie zintegrowane o opisy dotyczące monitorowania niektórych aspektów oddziaływania środowiskowego zakładu, ujętego w Konkluzjach BAT. Pozostałe wymagania

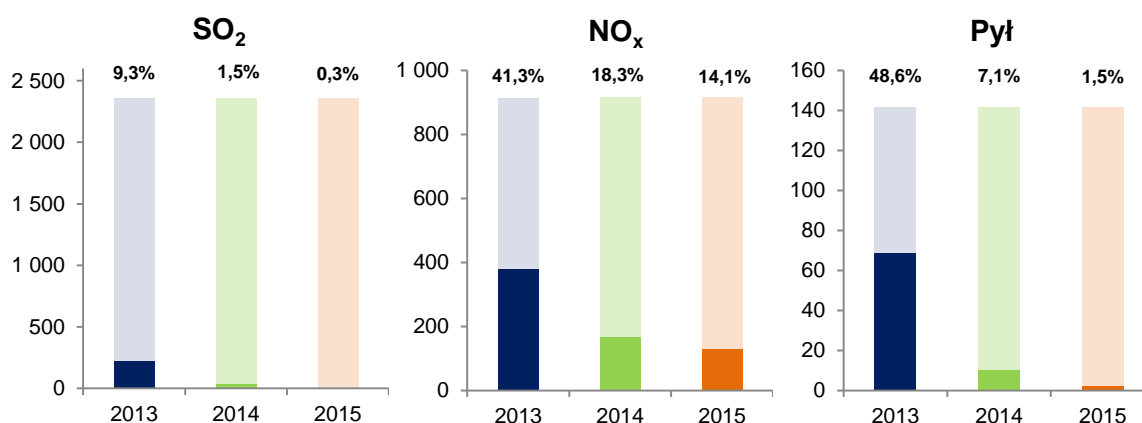
Konkluzji BAT zostały przez Grupę LOTOS S.A. spełnione już wcześniej. Wniosek o zmianę pozwolenia, uwzględniający wspomniane opisy, złożony zostanie w określonym przez urząd terminie.

Drugą istotną dla działalności prowadzonej przez Grupę LOTOS S.A. zmianą, wprowadzoną z nowelizacją ustawy Prawo ochrony środowiska, było poszerzenie listy instalacji IPPC. Zgodnie z nowymi przepisami, również zakładowa oczyszczalnia ścieków przy gdańskiej rafinerii przed 1 lipca 2015 roku powinna była uzyskać pozwolenie zintegrowane. Przedmiotowy wniosek złożono w kwietniu, a wymaganą decyzję, ujmującą oczyszczalnię ścieków, jako trzecią instalację IPPC do pozwolenia zintegrowanego Grupy LOTOS S.A., uzyskano w czerwcu 2015 roku.

Rok 2015 był również ostatnim rokiem obowiązywania Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS S.A. na lata 2012 - 2015. Jednym z celów w ramach tej strategii było osiągnięcie w 2015 roku średniorocznego współczynnika emisyjności dwutlenku węgla (CO₂) w gdańskiej rafinerii Grupy LOTOS S.A., wyrażonego w kg CO₂/CWT, na poziomie poniżej 90% wartości tego parametru z 2011 roku. Doprowadzenie gazu ziemnego do rafinerii w 2012 roku i zastosowanie go jako paliwa w elektrociepłowni oraz jako surowca do produkcji wodoru, a także za sprawą kilku innych modernizacji, średnia wartość współczynnika emisyjności instalacji Grupy LOTOS S.A. obniżyła się do poziomu 29,8 kg CO₂/CWT, co stanowi 79% wartości tego parametru z 2011 roku.

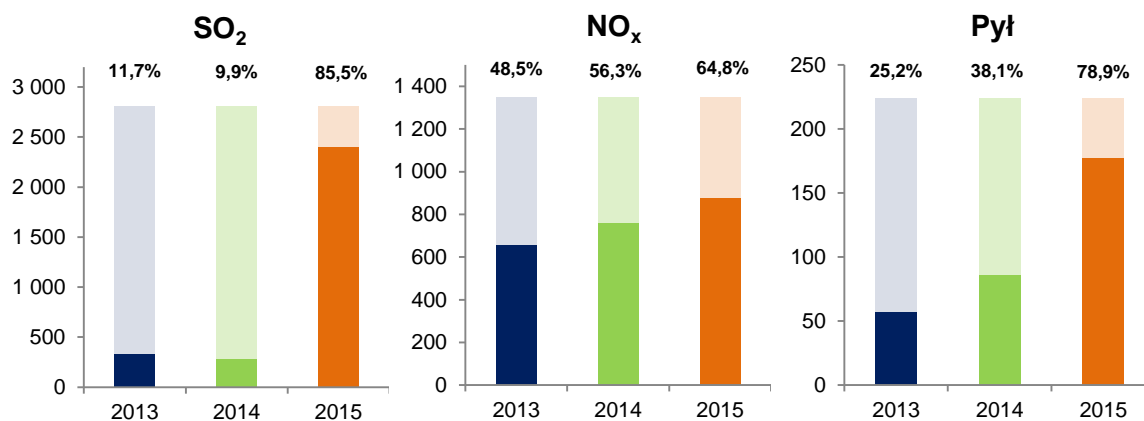
Zauważalny wpływ na środowiskowe oddziaływanie gdańskiej rafinerii Grupy LOTOS S.A. w 2015 roku miały spadające ceny ropy, a za nimi ceny produktów gotowych. W nowych realiach cenowych jednostkowy koszt energii wytworzonej z produktów gotowych rafinerii okazał się niższy od kosztu energii wytworzonej z gazu ziemnego. W relacji tej dostrzeżono szansę na obniżenie kosztów operacyjnych i poprawienie konkurencyjności firmy. Zwiększenie udziału produktów gotowych w miksie energetycznym i surowcowym rafinerii Grupy LOTOS S.A. miało zauważalny wpływ na wielkość emisji dwutlenku siarki (SO₂) i pyłu z instalacji Spółki. Okresowo, w jednej z instalacji do produkcji wodoru, jako wsad zaczęto też ponownie stosować LPG. Przewiduje się, że sytuacja taka utrzyma się do czasu, aż ceny produktów gotowych pozostaną na niskim poziomie lub obniży się jednostkowy koszt produkcji energii z gazu ziemnego. Zarówno wielkość udziału cięższych frakcji produktów gotowych oraz ich jakość, a także wielkość emisji zanieczyszczeń do powietrza były zgodne z parametrami dopuszczalnymi, określonymi w pozwoleniu zintegrowanym.

Rys 47. Wielkość emisji głównych zanieczyszczeń do powietrza z elektrociepłowni Grupy LOTOS S.A. vs. wartości dopuszczalne

SO₂ – dwutlenek siarki; NO_x – tlenki azotu

Rys 48. Wielkość emisji głównych zanieczyszczeń do powietrza z instalacji rafineryjnych Grupy LOTOS S.A. vs. wartości dopuszczalne

SO₂ – dwutlenek siarki; NO_x – tlenki azotu

6.4. ISTOTNE UMOWY ORAZ POSTĘPOWANIA SĄDOWE W 2015 ROKU

6.4.1. UMOWY ZNACZĄCE DLA DZIAŁALNOŚCI ZAWARTE W 2015 ROKU

Tab 40. Umowy znaczące dla działalności Grupy Kapitałowej LOTOS w 2015 roku

Lp	Kontrahent	Data	Przedmiot umowy/umów	Szacunkowa wartość netto (zł)	Szerzej opisane	Link
1	Petraco Oil Company Ltd.	29.01.2015	Dostawy ropy naftowej	688 mln ¹	Raport bieżący 5/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.832/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_spolkami_grupy_petraco
2	Grupa Kapitałowa TOTAL	11.03.2015	Dostawy ropy naftowej	692 mln ¹	Raport bieżący 8/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.836/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_grupa_kapitalowa_total
3	Vitol SA	22.04.2015	Sprzedaż oleju opałowego	720 mln ¹	Raport bieżący 9/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.837/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_vitol_sa
4	CEPRO, a.s.	19.05.2015	Sprzedaż oleju napędowego	697 mln ¹	Raport bieżący 12/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.842/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_cepro_as
5	Mercuria Energy Trading SA	29.05.2015	Dostawy ropy naftowej	691 mln ¹	Raport bieżący 15/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.847/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_mercuria_energy_trading_sa
6	Konsorcjum banków	30.06.2015	Finansowanie projektu EFRA	1 926 mln	Raport bieżący 20/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.852/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umowy_na_finansowanie_projektu_efra
7	Kinetics Technology S.p.A., Maire Tecnimont Group	14.07.2015	Projektowanie techniczne, dostawy i budowa głównych instalacji Programu EFRA	1 260 mln	Raport bieżący 24/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.856/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_kontraktu_na_projektowanie_techiczne_dostawy_i_budowe_glownych_instalacji_programu_efra_umowa_znaczaca
8	Oxbow Energy	21.08.2015	Sprzedaż koksu	1 050 mln	Raport bieżący 26/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.859/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umowy_sprzedazy_koksu

Lp	Kontrahent	Data	Przedmiot umowy/umów	Szacunkowa wartość netto (zł)	Szerzej opisane	Link
	Solutions B.V.					
9	ExxonMobil Exploration, Production Norway AS	31.10.2015	Nabycie aktywów o znacznej wartości	620 mln	Raport bieżący 30/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.864/raporty_i_dane/raporty_biezace/nabycie_aktywow_o_znacznej_wartosci_przez_lotos_exploration_and_production_norge_na_norweskim_szelfie_kontynentalnym
10	Konsorcjum banków	18.11.2015	Kredyt na refinansowanie zapasów	1 592 mln	Raport bieżący 33/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.867/raporty_i_dane/raporty_biezace/przedluzenie_umowy_kredytowej_na_refinansowanie_zapasow_grupy_lotos_sa
11	Statoil Fuel & Retail	23.12.2015	Sprzedaż paliw	3 161 mln ¹	Raport bieżący 37/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.871/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_grupa_kapitalowa_statoil
12	Grupa Kapitałowa Shell	23.12.2015	Sprzedaż paliw	1 716 mln ¹	Raport bieżący 39/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.873/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_grupa_kapitalowa_shell
13	Grupa Kapitałowa BP	30.12.2015	Sprzedaż paliw	1 910 mln ¹	Raport bieżący 42/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.876/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_grupa_kapitalowa_bp
14	Grupa Kapitałowa Vitol	31.12.2015	Dostawy ropy naftowej	2 300 mln ¹	Raport bieżący 44/2015	http://inwestor.lotos.pl/1185/p.194,i.878/raporty_i_dane/raporty_biezace/zawarcie_umow_o_wartosci_znaczacej_pomiedzy_grupa_lotos_sa_a_grupa_vitol

1) łączna wartość umów z podmiotem od publikacji ostatniego raportu bieżącego lub w ciągu 12 miesięcy poprzedzających umowę (zawarcie umowy opisywanej spowodowało przekroczenie wartościowe kryterium umowy znaczącej)

6.4.2. ISTOTNE TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI NA WARUNKACH INNYCH NIŻ RYNKOWE

W roku zakończonym 31 grudnia 2015 roku nie zawierano transakcji z podmiotami powiązаныmi na warunkach innych niż rynkowe.

6.4.3. UMOWA Z PODMIOTEM UPRAWNIONYM DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH

Na podstawie uchwały Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. z 31 października 2012 roku podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych Spółki za lata 2013, 2014 oraz 2015 została spółka Ernst & Young Audit Sp. z o.o., wpisana na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych prowadzoną przez KIBR pod numerem 130.

Grupa LOTOS S.A. w dniu 30 lipca 2013 roku zawarła umowę z firmą Ernst & Young Audit Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie m.in. o dokonanie:

- przeglądu jednostkowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych za I półrocza w latach 2013-2015,
- badania jednostkowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych w latach 2013-2015.

Tab 41. Łączne wynagrodzenie należne z tytułu badania, przeglądów oraz procedur weryfikacyjnych (tys. zł)

	2015	2014
Badanie rocznych jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych wybranych spółek Grupy Kapitałowej LOTOS*	1.575	1.475
Usługi poświadczające	799	1.746
Usługi doradztwa podatkowego	316	599
Pozostałe usługi**	113	26
Razem	2.802	3.846

* wynagrodzenie za badanie wybranych spółek Grupy Kapitałowej LOTOS jest płacone na podstawie odrębnych umów zawartych pomiędzy podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych i każdą z wybranych spółek Grupy Kapitałowej LOTOS rewidentów.

** wynagrodzenie wypłacone z tytułu usług szkoleniowych dla biegłych.

6.4.4. POSTĘPOWANIA TOCZĄCE SIĘ PRZED SĄDEM, ORGANEM WŁAŚCIWYM DLA POSTĘPOWANIA ARBITRAŻOWEGO LUB ORGANEM ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

W 2015 roku nie toczyły się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej postępowania dotyczące zobowiązań albo wierzytelności Grupy LOTOS S.A. ani spółek od niego zależnych, których wartość dotycząca spółek Grupy Kapitałowej LOTOS stanowiłaby co najmniej 10 % kapitałów własnych Spółki. Istotne sprawy sądowe zostały przedstawione w nocie 35.1 skonsolidowanego sprawozdania Finansowego.

7. INFORMACJE DOTYCZĄCE AKCJI GRUPY LOTOS S.A.

7.1. GRUPA LOTOS S.A. NA GIEŁDZIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

Akcje Spółki notowane są na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (GPW). Grupa LOTOS S.A. zadebiutowała na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych dnia 9 czerwca 2005 roku. Obrót giełdowy papierami wartościowymi dokonywany jest w walucie PLN.

ISIN	Warsaw Stock Exchange	Thomson Reuters	Bloomberg
PLLOTOS00025	LTS	LTSP.WA	LTS PW

Na dzień 31 grudnia 2015 roku kapitał zakładowy Grupy LOTOS S.A. wynosił 184.873.362 zł i dzielił się na 184.873.362 akcji o wartości nominalnej 1 zł każda, w tym:

- i. 78.700.000 akcji zwykłych na okaziciela serii A,
- ii. 35.000.000 akcji zwykłych na okaziciela serii B,
- iii. 16.173.362 akcji zwykłych na okaziciela serii C,
- iv. 55.000.000 akcji zwykłych na okaziciela serii D.

Każda akcja uprawnia akcjonariusza do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy.

Kapitalizacja rynkowa Grupy LOTOS S.A. na koniec 2015 roku wyniosła około 5 mld zł.

Rys 49. Kurs akcji (zł) i wolumen obrotu (szt.) - od dnia debiutu na GPW

Akcje Grupy LOTOS S.A. w 2015 roku wchodziły w skład następujących indeksów:

Indeksy dochodowe

- WIG - obejmuje wszystkie spółki notowane na Głównym Rynku GPW, które spełnią bazowe kryteria uczestnictwa w indeksach
- WIG-PALIWA - obejmuje spółki uczestniczące w indeksie WIG i jednocześnie zakwalifikowane do sektora „przemysł paliwowy”

- WIG Poland – obejmuje wyłącznie akcje krajowych spółek notowanych na Głównym Rynku GPW, które spełnią bazowe kryteria uczestnictwa w indeksach
- RESPECT - obejmuje firmy odpowiedzialne społecznie notowane na Głównym Rynku GPW

Indeksy cenowe

- WIG 30 – obliczany na podstawie wartości portfela akcji 30 największych i najbardziej płynnych spółek z Głównego Rynku GPW
- mWIG40 – obliczany na podstawie wartości portfela akcji 40 największych i najbardziej płynnych spółek z Głównego Rynku GPW

** Indeks dochodowy - przy jego obliczaniu uwzględnia się zarówno ceny zawartych w nim akcji, jak i dochody z dywidend i praw poboru.*

** Indeks cenowy - przy jego obliczaniu bierze się pod uwagę jedynie ceny zawartych w nim transakcji, a nie uwzględnia się dochodów z tytułu dywidend.*

Analiza kursu akcji Grupy LOTOS S.A. na tle indeksów

Rok 2015 był ostatecznie udanym rokiem dla inwestorów na amerykańskim rynku. Główne indeksy giełdowe w Stanach Zjednoczonych, po znaczących spadkach w sierpniu, odbiły i zakończyły 2015 rok S&P 500 na niewielkim minusie -0,7% i Nasdaq +5,9%. Indeks Shanghai Composite wzrósł o 57,2% w pierwszej połowie 2015 roku. Negatywne sygnały i dane z tamtejszej gospodarki spowodowały spadek indeksu w połowie roku. Ostatecznie Shanghai Composite zakończył rok na plusie około 9%.

Globalny kapitał odwrócił się od rynków wschodzących. Słabszy wzrost gospodarczy, rosnące ryzyko polityczne i spowolnienie gospodarki w Chinach spowodowały, że kapitał unikał akcji z rynków wschodzących. Polskie indeksy zakończyły rok sporymi spadkami.

Indeks obejmujący wszystkie spółki notowane na Głównym Rynku – WIG - spadł o 9,6%, zaś roczna zmiana indeksu WIG-20 wyniosła -19,7%.

W ujęciu branżowym wzrost odnotował WIG-PALIWA +32,2%, a indeks WIG-ENERGETYKA zanotował spadek o 31,38%. Indeks spółek odpowiedzialnych społecznie RESPECT spadł o ponad 15,1% w 2015 roku.

Notowania akcji Grupy LOTOS S.A. w 2015 roku poruszały się lepiej niż trend rynkowy. Cena walorów Grupy LOTOS S.A. w ciągu roku kształtowała się w przedziale 23,83 – 33,15 zł, a rok kalendarzowy zamknęła na poziomie 27,00 zł.

W 2015 roku podczas jednej sesji giełdowej właściciela zmieniało średnio 314 239 akcji Spółki, tj. o 54% więcej niż w poprzednim roku. Łączna wartość obrotów wyniosła ponad 2 mld złotych, stanowiąc 1,1 % całkowitych obrotów na GPW, zaś średnia liczba transakcji na sesję wyniosła 1 534 transakcji.

Dane dotyczące akcji Grupy LOTOS S.A.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba akcji w obrocie giełdowym (mln szt.)	129,87	129,87	129,87	129,87	129,87	129,87	184,87
Kształtowanie się kursu akcji (zł)							
Kurs minimalny	7,21	25,05	22,26	21,30	32,97	24,05	23,83
Kurs maksymalny	32,80	37,85	49,50	43,78	45,45	40,96	33,15
Kurs zamknięcia	31,80	36,35	23,30	41,20	35,45	25,50	27
Stopa zwrotu na koniec okresu (%)	166,11	14,31	-35,9	76,82	-13,96	-28,07	4,40

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obroty na akcjach							
Wartość obrotów (mln PLN)	3 642,56	3 684,33	3 299,07	2 013,15	2 211,43	1 588,52	2 227,56
Udział w obrotach (%)	1,11	0,88	1,31	1,07	1,00	0,77	1,10
Średni wolumen na sesję (szt.)	381 938	234 464	377 048	282 163	229 877	203 839	314 239
Średnia liczba transakcji na sesję	945	699	967	810	877	851	1 534

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Wycena spółki							
Kapitalizacja rynkowa na koniec okresu (mln PLN)	4 130,80	4 720,80	3 026,00	5 351,00	4 603,89	3 311,69	4 991,58
Wartość księgowa (mln PLN)	6 846,20	7 513,50	7 782,40	9 066,40	9 189,60	8 258,50	7 712,20
EV (mln PLN)	9 513,72	10 679,70	10 232,00	11 642,30	10 319,79	9 627,39	11 131,3
Wskaźniki wyceny akcji							
Zysk na jedną akcję (zł)	7,44	5,23	5,03	7,11	0,30	-	-
P/E (x)	4,27	6,95	4,66	5,80	118,00	-	-
P/BV (x)	0,60	0,63	0,38	0,59	0,50	0,40	0,65
EV/EBITDA (x)	12,32	7,06	5,70	11,58	12,85	-	10,22

* Opracowanie własne na podstawie danych GPW oraz Spółki

* EV (ang. Enterprise Value) tj. Wartość Przedsiębiorstwa - suma kapitalizacji rynkowej i długu, powiększona o udziały akcjonariuszy mniejszościowych i akcje uprzywilejowane oraz pomniejszona o środki pieniężne i ich ekwiwalenty.

* P/E (ang. Price/Earnings) – Cena / Zysk

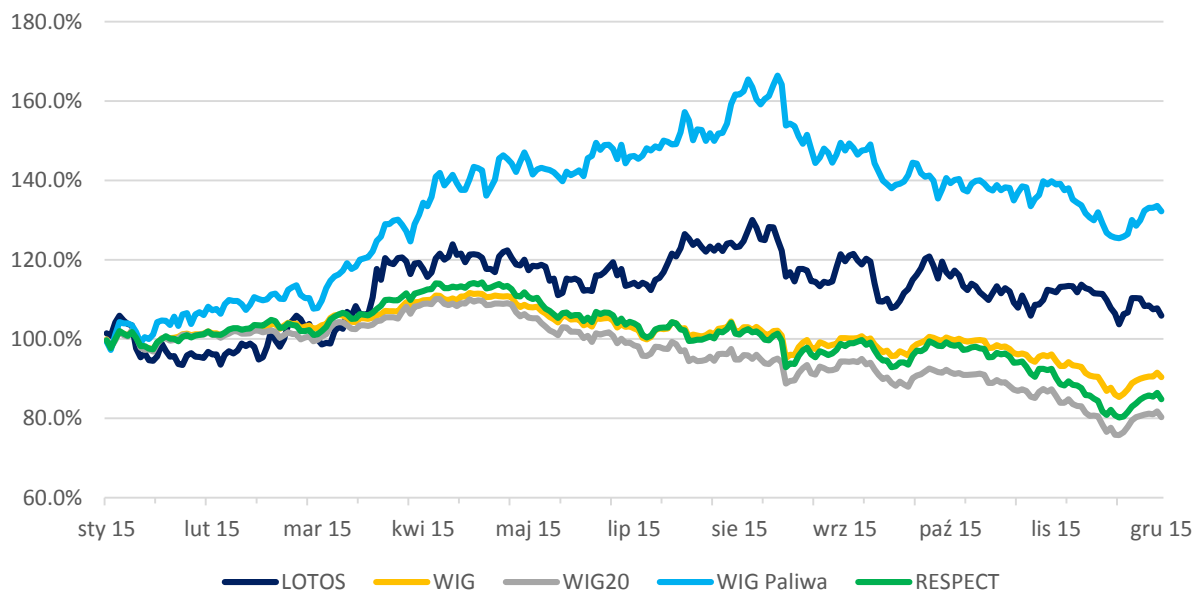
* P/BV (ang. Price/Book Value) – Cena / Wartość Księgowa

* EV/EBITDA - Wartość Przedsiębiorstwa / Zysk operacyjny powiększony o amortyzację

Rys 50. Kształtowanie się ceny akcji Grupy LOTOS S.A. w 2015 roku

Rys 51. Notowania akcji Grupy LOTOS S.A. na tle indeksów giełdowych w 2015 roku

* Wykres rebaseowany, 100=zamknięcie sesji 30 grudnia 2014 roku

Rekomendacje analityków domów maklerskich dla akcji Grupy LOTOS S.A.

Rekomendacje dla akcji Grupy LOTOS S.A. wydaje 16 domów inwestycyjnych (w tym domy maklerskie i banki inwestycyjne):

Domy Inwestycyjne wydające rekomendacje na temat akcji Grupy LOTOS S.A.

Z siedzibą w Polsce	Z siedzibą za granicą
Citi	Deutsche Bank
DM mBanku	Erste Bank
DM BZ WBK	Raiffeisen Centrobank
DM BOŚ	Societe Generale
DM PKO BP	Wood & Co.
DM BDM	
DI Investors	
Espirito Santo Investment Bank	
ING Securities	
Ipopema Securities	
Trigon Dom Maklerski	

Zgodnie z wiedzą Spółki, w 2015 roku wydano 20 rekomendacji biur maklerskich, w tym:

- 5 rekomendacji „Kupuj”
- 5 rekomendacji „Akumuluj”
- 6 rekomendacji „Trzymaj”
- 1 rekomendacja „Redukuj”
- 3 rekomendacja „Sprzedaj”

* Kupuj (*ang. Buy*) – całkowita oczekiwana stopa zwrotu z inwestycji przekroczy 15% w ciągu dwunastu miesięcy

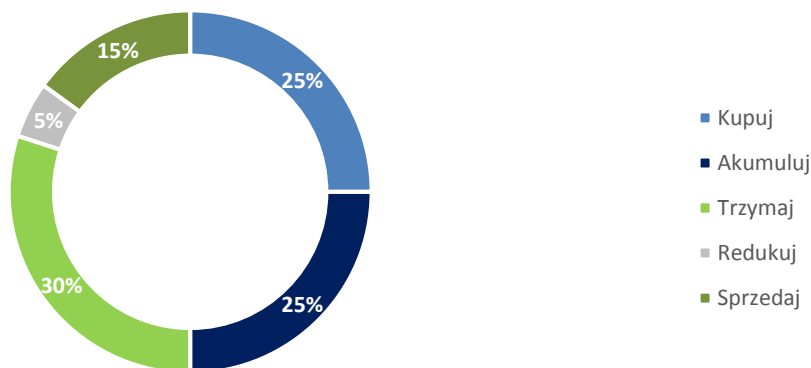
* Akumuluj (*ang. Accumulate*) - całkowita oczekiwana stopa zwrotu z inwestycji znajdzie się w przedziale 5%-15% ciągu dwunastu miesięcy

* Trzymaj (*ang. Hold*) – całkowita oczekiwana stopa zwrotu z inwestycji wyniesie od -5% do +5% w ciągu dwunastu miesięcy

* Redukuj (*ang. Reduce*) - całkowita oczekiwana stopa zwrotu z inwestycji wyniesie od -5% do -15% w ciągu dwunastu miesięcy

* Sprzedaj (*ang. Sell*) - całkowita oczekiwana stopa zwrotu z inwestycji wyniesie powyżej -15% w ciągu dwunastu miesięcy.

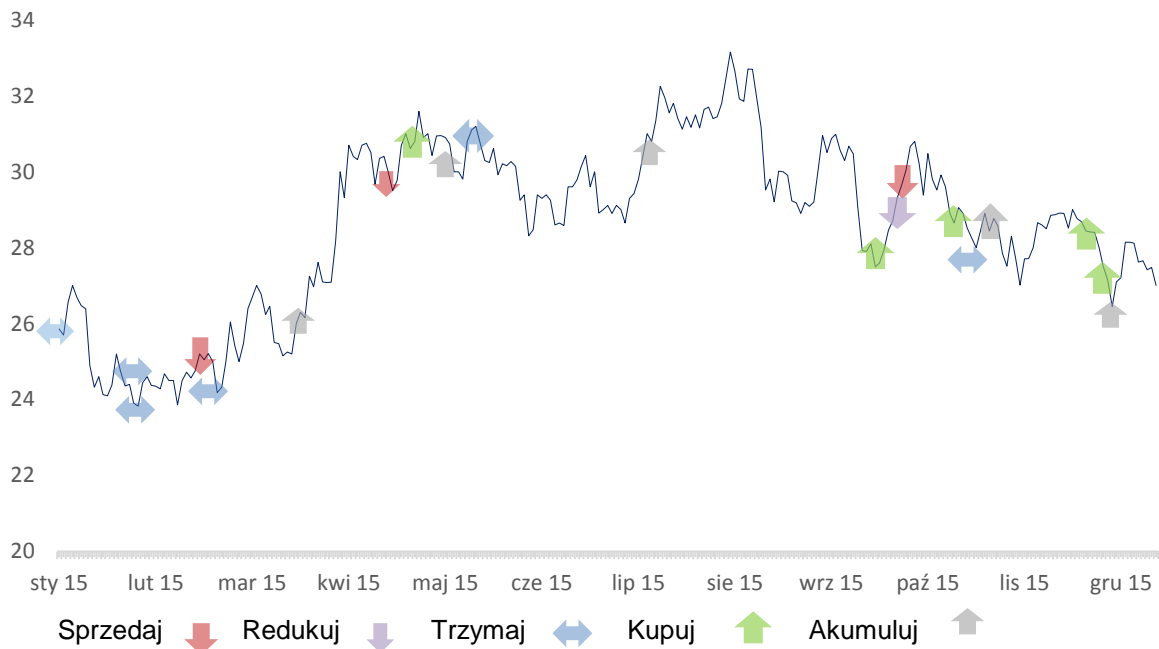
Rys 52. Struktura rekomendacji biur maklerskich dla akcji Grupy LOTOS S.A. w 2015 roku

Cena docelowa akcji Grupy LOTOS S.A. wyceniana przez biura maklerskie wahała się w przedziale 22,90 – 33,50 zł wobec 25,80 - 54,07 zł w roku poprzednim. Akcje Grupy LOTOS S.A. w 2015 roku wyceniane były średnio na poziomie 30,47 zł wobec 37,90 rok wcześniej.

Rynkowa wycena akcji Grupy LOTOS S.A. wahała się w przedziale 23,83 – 33,15 zł. Kurs zamknięcia ostatniego dnia 2015 roku wyniósł 27,00 zł.

Rys 53. Wydane rekomendacje oraz średnia krocząca cen docelowych na tle notowań akcji Spółki

* Prosta średnia krocząca – średnia arytmetyczna cen docelowych z rekomendacji za 12 miesięcy (z wyłączeniem aktualizacji rekomendacji starszych niż 6 miesięcy).

7.1 POLITYKA DYWIDENDOWA

Podział zysków za lata objęte strategią 2011 – 2015 podporządkowane były optymalizacji struktury finansowania Grupy Kapitałowej LOTOS. Strategia finansowa Grupy LOTOS S.A. zakłada wypłatę dywidendy na poziomie do 30% zysku netto.

Zarząd Grupy LOTOS S.A. zaproponował pokrycie straty netto za rok 2014 w wysokości 1.285.909.803,46 PLN z zysków lat przyszłych

Uwzględniając propozycję Zarządu, dnia 1.06.2015 roku Walne Zgromadzenie postanowiło o pokryciu straty netto Grupy LOTOS S.A. za rok 2014 w wysokości 1.285.909.803,46 PLN z zysków lat przyszłych.

Tab 42. Dywidenda i stopa dywidendy (zł)

Rok obrotowy	Dywidenda	Dywidenda na akcję	Cena akcji na koniec roku	Stopa dywidendy
2005	0,0	0,0	44,2	-
2006	40 932 000,0	0,4	49,3	0,7
2007	0,0	0,0	44,5	-
2008	0,0	0,0	12,0	-
2009	0,0	0,0	31,8	-
2010	0,0	0,0	36,4	-
2011	0,0	0,0	23,3	-
2012	0,0	0,0	41,2	-
2013	0,0	0,0	35,5	-
2014	0,0	0,0	27	-

* Stopa dywidendy - stosunek wartości dywidendy przypadającej na jedną akcję do ceny akcji.

Tab 43. Historyczne dywidendy na akcję (zł)

Rok obrotowy	Dywidenda na akcję	% zysku netto	Dzień do dywidendy	Dzień wypłaty dywidendy
2005	0,0	0,0	-	-
2006	0,4	10,1	11.06.2007	nie później niż 31.07.2007
2007	0,0	0,0	-	-
2008	0,0	0,0	-	-
2009	0,0	0,0	-	-
2010	0,0	0,0	-	-
2011	0,0	0,0	-	-
2012	0,0	0,0	-	-
2013	0,0	0,0	-	-
2014	0,0	0,0	-	-

* Dzień prawa do dywidendy - dzień, według którego ustala się listę akcjonariuszy uprawnionych do dywidendy za dany rok obrotowy.

* Dzień wypłaty dywidendy - dzień, w którym wypłaca się dywidendę akcjonariuszom Spółki.

7.2 NABYCIE UDZIAŁÓW (AKCJI) WŁASNYCH

W 2015 roku Grupa LOTOS S.A. nie nabywała udziałów (akcji) własnych.

7.3 AKCJE I UDZIAŁY W POSIADANIU OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH

Zgodnie z posiadanymi przez Spółkę informacjami dwie niżej wymienione osoby zarządzające posiadają akcje Grupy LOTOS S.A. (stan na 26 lutego 2016 roku):

Tab 44. Określenie łącznej liczby i wartości nominalnej wszystkich akcji spółki oraz akcji i udziałów w jednostkach powiązanych spółki, będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących

Osoby zarządzające/nadzorujące	Liczba akcji Grupy LOTOS S.A.	Wartość nominalna (zł)
Zarząd, w tym:	9 636	9 636
Pan Marek Sokołowski	8 636	8 636
Pan Zbigniew Paszkowicz	1 000	1 000
Rada Nadzorcza	0	0
Razem	9 636	9 636

* według oświadczeń na dzień 26 lutego 2016 roku

Osoby zarządzające i nadzorujące według informacji Spółki na 26 lutego 2016 roku nie posiadały akcji ani udziałów spółek powiązanych Grupy LOTOS S.A.

7.4 UMOWY, W WYNIKU KTÓRYCH MOGĄ W PRZYSZŁOŚCI NASTĄPIĆ ZMIANY W PROPORCJACH POSIADANYCH AKCJI PRZEZ DOTYCHCZASOWYCH AKCJONARIUSZY I OBLIGATARIUSZY

Zarząd Grupy LOTOS S.A. nie posiada informacji na temat umów w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy i obligatariuszy.

8. ŁAD KORPORACYJNY

8.1. AKCJONARIAT

8.1.1. ZNACZNE PAKIETY AKCJI

Do dnia 9 stycznia 2015 roku kapitał akcyjny Grupy LOTOS S.A. nie uległ zmianom w stosunku do poprzednio raportowanego w 2014 roku i składał się z 129.873.362 akcji zwykłych o wartości nominalnej 1 zł, mających pełne pokrycie w kapitale podstawowym. Każda akcja Spółki jest równoważna pojedynczemu głosowi na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy i posiada prawo do dywidendy.

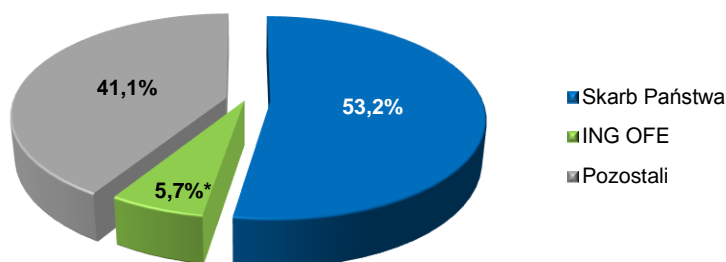
W dniu 9 stycznia 2015 roku Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku, VII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrował: (i) podwyższenie kapitału zakładowego Grupy LOTOS S.A. z kwoty 129.873.362 PLN do kwoty 184.873.362 PLN w drodze emisji 55.000.000 akcji zwykłych na okaziciela serii D Spółki o wartości nominalnej 1 PLN każda wyemitowanych na podstawie uchwały nr 2 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 8 września 2014 roku w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego spółki w drodze emisji nowych akcji, oferty publicznej akcji nowej emisji, ustalenia dnia 18 listopada 2014 roku jako dnia prawa poboru akcji nowej emisji, dematerializacji oraz ubiegania się o dopuszczenie praw poboru, praw do akcji oraz akcji nowej emisji do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. oraz zmiany statutu spółki, a także upoważnienia Rady Nadzorczej do ustalenia tekstu jednolitego statutu spółki. Łączne koszty emisji Akcji serii D wyniosły 23 538 tys. PLN netto, w tym koszty przygotowania, przeprowadzenia i promocji Oferty 15 197 tys. PLN (kwota wynagrodzenia Menedżerów Oferty z tytułu świadczonych przez nich usług na potrzeby Oferty, w tym plasowania oraz gwarantowania zabezpieczenia powodzenia Oferty) oraz koszty sporządzenia prospektu emisyjnego, z uwzględnieniem kosztów doradztwa: 8 341 tys. PLN.

Średni koszt przeprowadzenia subskrypcji przypadający na jednostkę papieru wartościowego objętego subskrypcją był na poziomie 0,43 PLN.

Powyższe koszty zostały ujęte w sprawozdaniu finansowym w kapitale własnym jako pomniejszenie nadwyżki ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji.

W dniu 29 kwietnia 2013 roku Spółka powzięła informację, że w wyniku nabycia akcji Grupy LOTOS S.A. w transakcjach na GPW w Warszawie, rozliczonych w dniu 24 kwietnia 2013 roku, ING Otwarty Fundusz Emerytalny zwiększył stan posiadania akcji LOTOS powyżej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Spółki ([raport bieżący nr 11/2013](#)). Na dzień 31 grudnia 2014 r. ING OFE przekazał do wiadomości publicznej aktualizację stanu posiadania akcji LOTOS na poziomie 8,57% głosów na WZA Spółki, a następnie na dzień 31 grudnia 2015 r. Nationale Nederlanden OFE (dawniej tzw. ING OFE) przekazał do wiadomości publicznej stan posiadania akcji LOTOS na poziomie 5,73% głosów na WZA Spółki.

Rys 54. Struktura akcjonariatu Grupy LOTOS na dzień 31 grudnia 2015 roku

* na podstawie rocznej struktury aktywów funduszy inwestycyjnych na dzień 31 grudnia 2015 roku (PAP)

Tab 45. Udział akcjonariuszy posiadających znaczne pakiety akcji w kapitale podstawowym i w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu na 31 grudnia 2015 roku

Akcjonariusze	Udział w kapitale podstawowym/udział w ogólnej liczbie głosów na WZ
Skarb Państwa	53,2%
Nationale Nederlanden OFE	5,7%
Pozostali	41,1%
Razem	100,0%

Tab 46. Fundusze emerytalne w strukturze akcjonariatu Grupy LOTOS S.A. na dzień 31 grudnia 2015 roku*

Fundusz emerytalny	Wartość udziału w kapitale zakładowym Grupy LOTOS S.A.	Udział % w strukturze akcjonariatu	Zmiana % udziału 2015/ 2014
NN Otwarty Fundusz Emerytalny	289 056 877,97	5,73%	-2,84%
Otwarty Fundusz Emerytalny PZU	252 071 054,21	4,99%	0,00%
Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny	169 037 730,21	3,35%	0,28%
Nordea Otwarty Fundusz Emerytalny	48 386 000,92	0,96%	0,37%
Allianz Polska Otwarty Fundusz Emerytalny	41 360 940,38	0,82%	-0,84%
Axa Otwarty Fundusz Emerytalny	24 834 512,36	0,49%	-0,22%
Generali Otwarty Fundusz Emerytalny	19 753 623,41	0,39%	0,32%
Pekao Otwarty Fundusz Emerytalny	16 421 120,66	0,33%	0,04%

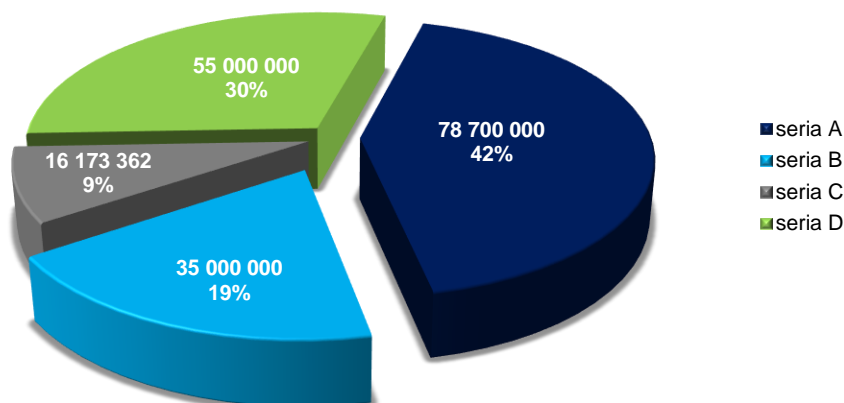
Aegon Otwarty Fundusz Emerytalny	16 256 796,39	0,32%	0,32%
PKO BP BANKOWY Otwarty Fundusz Emerytalny	15 719 963,72	0,31%	0,01%
Otwarty Fundusz Emerytalny Pocztylion	10 528 387,34	0,21%	-0,09%
Amplico Otwarty Fundusz Emerytalny	0	0,00%	-0,06%

* na podstawie rocznej struktury aktywów funduszy inwestycyjnych na dzień 31 grudnia 2014 roku (PAP)

Struktura kapitału akcyjnego

Kapitał akcyjny Grupy LOTOS S.A. składa się z 184.873.362 akcji zwykłych, o wartości nominalnej 1 złoty, mających pełne pokrycie w kapitale podstawowym, które są równoważne pojedynczemu głosowi na WZ i posiadają prawo do dywidendy.

Rys 55. Struktura kapitału akcyjnego Grupy LOTOS

W 2015 roku i do dnia publikacji niniejszego Sprawozdania Zarządu Skarb Państwa posiadał akcje zwykłe na okaziciela Grupy LOTOS, reprezentujące 53,19% udziału w kapitale zakładowym i taki sam udział głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki. W roku 2015 nie doszło do zmian w strukturze najważniejszych akcjonariuszy, co oznacza, że pozostałe 46,81%, akcji pozostawało w wolnym obrocie.

W dniu 1 lipca 2015 roku Spółka podała do wiadomości publicznej raportem bieżącym nr [23/2015](#), wykaz Akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% głosów na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Grupy LOTOS S.A. w dniu 30 czerwca 2015 roku.

Tab 47. Akcjonariusze posiadający co najmniej 5% udziału w głosach na ZWZ Spółki w dniu 30 czerwca 2015 roku

Podmiot	Ilość akcji LOTOS	Udział % na ZWZ	Udział % ogółem
Skarb Państwa	98.329.515	75,82%/	53,19%
ING OFE	11.740.000	9,05%	6,35%
OFE PZU „Złota Jesień”	9.100.000	7,02%	4,92%

W 2016 roku Grupa LOTOS S.A. upubliczniła wykaz akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Spółki, zwołanym na dzień 27 stycznia 2016 roku.

Tab 48. Akcjonariusze posiadający co najmniej 5% udziału w głosach na NWZ Spółki w dniu 27 stycznia 2016 roku

Podmiot	Ilość akcji LOTOS	Udział % na ZWZ	Udział % ogółem
Skarb Państwa	98.329.515	75,84%	53,19%
ING OFE	10.584.287	8,16%	5,73%
OFE PZU „Złota Jesień”	9.100.000	7,02%	4,92%

Szczególne uprawnienia i ich wykonywanie zapewniające w GRUPIE LOTOS S.A. kontrolę niewspółmierną do udziału we własności

Spółka nie wyemitowała papierów wartościowych dających Akcjonariuszom specjalne uprawnienia kontrolne. Na dzień publikacji niniejszego raportu Spółka nie posiada informacji o umowach między akcjonariuszami w sprawie wspólnego wykonywania głosów (szerzej punkt 5.1.4.)

Ograniczenia w wykonywaniu prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu Grupy LOTOS S.A.

Jedna akcja Grupy LOTOS S.A. daje prawo do jednego głosu na WZ. Jednakże, zgodnie ze Statutem Spółki, prawo głosowania akcjonariuszy zostaje ograniczone w ten sposób, że żaden z nich nie może wykonywać na WZ więcej niż 10% ogólnej liczby głosów istniejących w Spółce w dniu odbywania WZ, z zastrzeżeniem, że dla potrzeb ustalania obowiązków nabywców znacznych pakietów akcji przewidzianych w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz w ustawie z 22 maja 2003 roku o działalności ubezpieczeniowej, takie ograniczenie prawa głosowania uważane będzie za nieistniejące.

8.1.2. POSIADACZE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH, KTÓRE DAJĄ SPECJALNE UPRAWNIENIA KONTROLNE, WRAZ Z OPISEM TYCH UPRAWNIENI

Grupa LOTOS S.A. nie wyemitowała papierów wartościowych dających akcjonariuszom specjalne uprawnienia kontrolne.

8.1.3. SZCZEGÓLNE UPRAWNIENIA SKARBU PAŃSTWA ORAZ ICH WYKONYWANIE W SPÓŁKACH KAPITAŁOWYCH

Ustawa z dnia 18 marca 2010 roku o szczególnych uprawnieniach ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa oraz ich wykonywaniu w niektórych spółkach kapitałowych lub grupach kapitałowych prowadzących działalność w sektorach energii elektrycznej, ropy naftowej oraz paliw gazowych (Dz. U. Nr 65, poz. 404) („Ustawa”) wprowadziła instytucję pełnomocnika do spraw ochrony infrastruktury krytycznej.

Zgodnie z ww. ustawą Zarząd Spółki, w porozumieniu z Ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa oraz dyrektorem Rządowego Centrum Bezpieczeństwa, jest uprawniony do powoływania i odwoływania pełnomocnika do spraw ochrony infrastruktury krytycznej w Spółce. Do zadań pełnomocnika należy w szczególności zapewnienie

Ministrowi właściwemu do spraw Skarbu Państwa informacji dotyczących dokonania przez organy Spółki czynności prawnych wskazanych wyżej, przekazywanie informacji o infrastrukturze krytycznej dyrektorowi Rządowego Centrum Bezpieczeństwa na jego wniosek, przekazywanie i odbieranie informacji o zagrożeniu infrastruktury krytycznej we współpracy z dyrektorem Rządowego Centrum Bezpieczeństwa.

Pełnomocnik do spraw ochrony infrastruktury krytycznej może żądać od organów spółek wszelkich dokumentów oraz wyjaśnień w wyżej wymienionych sprawach, a następnie – po przeprowadzonej analizie – ma obowiązek ich przekazania Ministrowi właściwemu do spraw Skarbu Państwa oraz Dyrektorowi Rządowego Centrum Bezpieczeństwa wraz z pisemnym stanowiskiem oraz jego uzasadnieniem.

W dniu 11 lipca 2011 roku Grupa LOTOS S.A. otrzymała informację o ujęciu jej majątku w wykazie składników, obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej i w związku z powyższym w dniu 23 sierpnia 2011 roku Zarząd Grupy LOTOS S.A. powołał Pełnomocnika ds. Ochrony Infrastruktury Krytycznej.

Zgodnie z przepisami niniejszej ustawy, Minister właściwy do spraw Skarbu Państwa może wyrazić sprzeciw wobec podjętej przez Zarząd Spółki uchwały lub innej dokonanej przez Zarząd Spółki czynności prawnej, której przedmiotem jest rozporządzenie składnikami mienia ujawnionymi w jednolitym wykazie obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej, o którym mowa w art. 5b ust. 7 pkt 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym, stanowiące rzeczywiste zagrożenie dla funkcjonowania, ciągłości działania oraz integralności infrastruktury krytycznej obejmujące:

- w sektorze energii elektrycznej — infrastrukturę służącą do wytwarzania albo przesyłania energii elektrycznej,
- w sektorze ropy naftowej — infrastrukturę służącą do wydobycia, rafinacji, przetwarzania ropy naftowej oraz magazynowania i przesyłania rurociągami ropy naftowej oraz produktów ropopochodnych, jak również terminale portowe do przeładunku tych produktów oraz ropy naftowej,
- w sektorze paliw gazowych — infrastrukturę służącą do produkcji, wydobycia, rafinacji, przetwarzania, magazynowania, przesyłania paliw gazowych gazociągami oraz terminale skroplonego gazu ziemnego (LNG).

Sprzeciwem Ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa może być również objęta uchwała organu Spółki dotycząca:

- rozwiązania Spółki,
- zmiany przeznaczenia lub zaniechania eksploatacji składnika mienia(1) Spółki, ujawnionego w jednolitym wykazie obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej, o którym mowa w art. 5b ust. 7 pkt 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym,
- zmiany przedmiotu przedsiębiorstwa Spółki,
- zbycia albo wydzierżawienia przedsiębiorstwa Spółki lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienia na nim ograniczonego prawa rzeczowego,
- przyjęcia planu rzeczowo-finansowego, planu działalności inwestycyjnej lub wieloletniego planu strategicznego,
- przeniesienia siedziby Spółki za granicę,

jeżeli wykonanie takiej uchwały stanowiłoby rzeczywiste zagrożenie dla funkcjonowania, ciągłości działania oraz integralności infrastruktury krytycznej.

8.1.4. OGRANICZENIA W WYKONYWANIU PRAWA GŁOSU NA WALNYM ZGROMADZENIU

Jedna akcja Grupy LOTOS S.A. daje prawo do jednego głosu na WZ. Jednakże, zgodnie ze Statutem Spółki, prawo głosowania akcjonariuszy zostaje ograniczone w ten sposób, że żaden z nich nie może wykonywać na WZ więcej niż 10% ogólnej liczby głosów istniejących w Spółce w dniu odbywania WZ, z zastrzeżeniem, że dla potrzeb ustalania obowiązków nabywców znacznych pakietów akcji przewidzianych w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz w ustawie z 22 maja 2003 roku o działalności ubezpieczeniowej, takie ograniczenie prawa głosowania uważane będzie za nieistniejące.

Ograniczenie powyższe nie dotyczy:

- 1) akcjonariuszy, którzy w dniu powzięcia uchwały WZ wprowadzającej ograniczenie, są uprawnieni z akcji reprezentujących więcej niż 10% ogólnej liczby głosów istniejących w Spółce;
- 2) akcjonariuszy działających z akcjonariuszami określonymi w pkt 1 na podstawie zawartych porozumień dotyczących wspólnego wykonywania prawa głosu z akcji.

Dla potrzeb ograniczenia prawa do głosowania, o którym mowa powyżej, głosy akcjonariuszy, między którymi istnieje stosunek dominacji lub zależności, są sumowane zgodnie z następującymi zasadami:

1. Przez akcjonariusza rozumie się każdą osobę, w tym jej podmiot dominujący i zależny, której przysługuje bezpośrednio lub pośrednio prawo głosu na Walnym Zgromadzeniu na podstawie dowolnego tytułu prawnego; dotyczy to także osoby, która nie posiada akcji Spółki, a w szczególności użytkownika, zastawnika, osoby uprawnionej z kwitu depozytowego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi, a także osoby uprawnionej do udziału w WZ mimo zbycia posiadanych akcji po dniu ustalenia prawa do uczestnictwa w WZ.
2. Przez podmiot dominujący oraz podmiot zależny rozumie się odpowiednio osobę:
 - 1) spełniającą przesłanki wskazane w art. 4 § 1 pkt 4) Kodeksu spółek handlowych, lub
 - 2) mającą status przedsiębiorcy dominującego, przedsiębiorcy zależnego albo jednocześnie status przedsiębiorcy dominującego i zależnego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów, lub
 - 3) mającą status jednostki dominującej, jednostki dominującej wyższego szczebla, jednostki zależnej, jednostki zależnej niższego szczebla, jednostki współzależnej albo mającą jednocześnie status jednostki dominującej (w tym dominującej wyższego szczebla) i zależnej (w tym zależnej niższego szczebla i współzależnej) w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości, lub

- 4) która wywiera (podmiot dominujący) lub na którą jest wywierany (podmiot zależny) decydujący wpływ w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 22 września 2006 roku o przejrzystości stosunków finansowych pomiędzy organami publicznymi a przedsiębiorcami publicznymi oraz o przejrzystości finansowej niektórych przedsiębiorców, lub
- 5) której głosy wynikające z posiadanych bezpośrednio lub pośrednio akcji Spółki podlegają kumulacji z głosami innej osoby lub innych osób na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych w związku z posiadaniem, zbywaniem lub nabywaniem znacznych pakietów akcji Spółki.

Akcjonariusze, których głosy podlegają kumulacji i redukcji zgodnie z zasadami opisanymi powyżej, zwani są łącznie Zgrupowaniem. Kumulacja głosów polega na zsumowaniu głosów, którymi dysponują poszczególni akcjonariusze wchodzący w skład Zgrupowania. Redukcja głosów polega na pomniejszeniu ogólnej liczby głosów w Spółce przysługujących na WZ akcjonariuszom wchodzącym w skład Zgrupowania.

Redukcja głosów jest dokonywana według następujących zasad:

- 1) liczba głosów akcjonariusza, który dysponuje największą liczbą głosów w Spółce spośród wszystkich akcjonariuszy wchodzących w skład Zgrupowania, ulega pomniejszeniu o liczbę głosów równą nadwyżce ponad 10% ogólnej liczby głosów w Spółce przysługujących łącznie wszystkim akcjonariuszom wchodzącym w skład Zgrupowania;
- 2) jeżeli mimo redukcji, o której mowa powyżej, łączna liczba głosów przysługujących na Walnym Zgromadzeniu akcjonariuszom wchodzącym w skład Zgrupowania przekracza próg 10% ogólnej liczby głosów istniejących w Spółce w dniu odbywania Walnego Zgromadzenia, dokonuje się dalszej redukcji głosów należących do pozostałych akcjonariuszy wchodzących w skład Zgrupowania. Dalsza redukcja głosów poszczególnych akcjonariuszy następuje w kolejności ustalonej na podstawie liczby głosów, którymi dysponują poszczególni akcjonariusze wchodzący w skład Zgrupowania (od największej do najmniejszej). Dalsza redukcja jest dokonywana aż do osiągnięcia stanu, w którym łączna liczba głosów, którymi dysponują akcjonariusze wchodzący w skład Zgrupowania nie będzie przekraczać 10% ogólnej liczby głosów w Spółce;
- 3) jeżeli na potrzeby redukcji nie można ustalić kolejności redukcji głosów z uwagi na to, że dwóch lub więcej akcjonariuszy dysponuje tą samą liczbą głosów, to głosy akcjonariuszy dysponujących tą samą liczbą głosów redukuje się proporcjonalnie, przy czym liczby ułamkowe zaokrągla się w dół do pełnej liczby akcji. W pozostałym zakresie zasady określone w punktach poprzedzających stosuje się odpowiednio;
- 4) w każdym przypadku akcjonariusz, któremu ograniczono wykonywanie prawa głosu, zachowuje prawo wykonywania co najmniej jednego głosu;
- 5) ograniczenie wykonywania prawa głosu dotyczy także akcjonariusza nieobecnego na WZ.

W celu ustalenia podstawy do kumulacji i redukcji głosów, każdy akcjonariusz Spółki, Zarząd, Rada Nadzorcza oraz poszczególni członkowie tych organów, a także Przewodniczący WZ, mogą żądać, aby akcjonariusz Spółki,

podlegający zasadzie ograniczenia prawa głosowania, udzielił informacji czy jest on w stosunku do dowolnego innego akcjonariusza Spółki podmiotem dominującym lub zależnym w rozumieniu Statutu Spółki. Uprawnienie to obejmuje także prawo żądania ujawnienia liczby głosów, którymi akcjonariusz Spółki dysponuje samodzielnie lub łącznie z innymi akcjonariuszami Spółki, w stosunku do których jest podmiotem dominującym lub zależnym w rozumieniu zgodnym ze Statutem Spółki. Osoba, która nie wykonała lub wykonała w sposób nienależyty powyższy obowiązek informacyjny, do chwili usunięcia uchybienia obowiązku informacyjnego, może wykonywać prawo głosu wyłącznie z jednej akcji, a wykonywanie przez taką osobę prawa głosu z pozostałych akcji jest bezskuteczne.

W przypadku wątpliwości wykładni postanowień dotyczących ograniczenia prawa do głosowania należy dokonywać zgodnie z art. 65 § 2 Kodeksu cywilnego.

Od momentu, w którym udział akcjonariuszy, którzy w dniu powzięcia uchwały Walnego Zgromadzenia wprowadzającej ograniczenie prawa głosowania, byli uprawnieni z akcji reprezentujących więcej niż 10% ogólnej liczby głosów istniejących w Spółce w kapitale zakładowym Spółki spadnie poniżej poziomu 5% ograniczenia prawa głosowania akcjonariuszy wygasają.

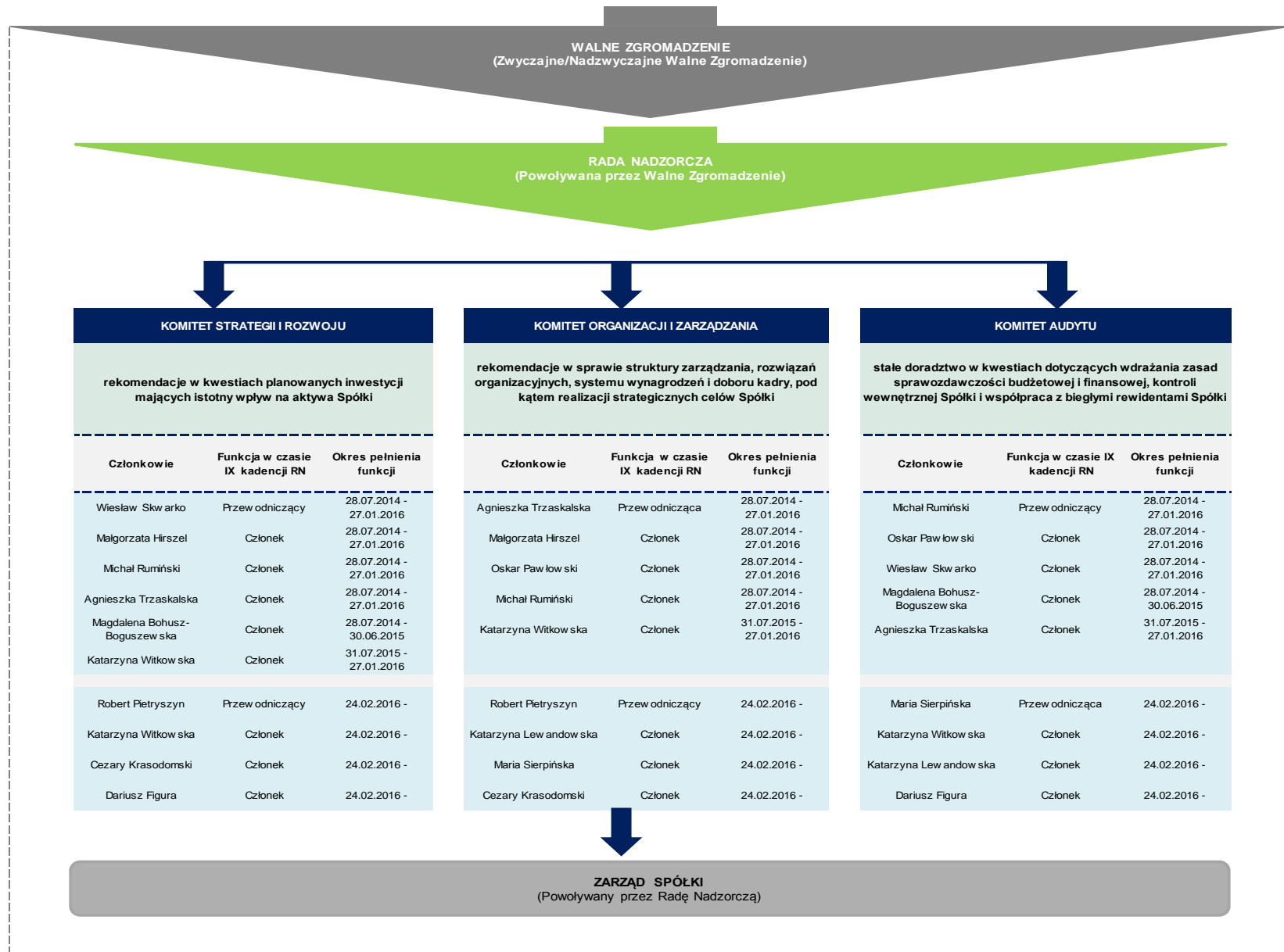
Z zachowaniem właściwych przepisów Kodeksu spółek handlowych istotna zmiana przedmiotu działalności Spółki może nastąpić bez wykupu akcji tych akcjonariuszy, którzy nie godzą się na taką zmianę.

8.1.5. OGRANICZENIA DOTYCZĄCE PRZENOSZENIA PRAWA WŁASNOŚCI PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

Brak jakichkolwiek ograniczeń w przenoszeniu prawa własności w odniesieniu do wszystkich akcji wyemitowanych przez Grupę LOTOS S.A.

8.2. FUNKCJONOWANIE ORGANÓW SPÓŁKI

Rys 56. Struktura nadzioru korporacyjnego w Grupie LOTOS S.A. na dzień 31 grudnia 2015 roku

8.2.1. WALNE ZGROMADZENIE GRUPY LOTOS S.A.

Kompetencje i przebieg Walnych Zgromadzeń (WZ) Grupy LOTOS określają szczegółowo [Statut Spółki](#) (tekst jednolity z 23 lutego 2015 roku) i [Regulamin Walnych Zgromadzeń](#) (tekst jednolity z 26 sierpnia 2009 roku). Oba dokumenty są dostępne na stronie internetowej Spółki w zakładce [Ład Korporacyjny](#).

WZ odbywa się w siedzibie Spółki, zwoływane jest przez Zarząd Spółki w przypadkach przewidzianych w Statucie lub przepisach Kodeksu Spółek Handlowych (KSH), poprzez ogłoszenie dokonywane na stronie internetowej Spółki i w sposób określony dla przekazywania informacji bieżących zgodnie z przepisami o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych.

W 2015 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie zostało zwołane na dzień 1 czerwca. Na wniosek Skarbu Państwa (głównego akcjonariusza Grupy LOTOS S.A.), zarządzona została przerwa w jego obradach. Akcjonariusz uzasadnił swój wniosek potrzebą uzyskania czasu niezbędnego dla dalszych analiz związanych z pozostałym punktem porządku obrad dotyczącym zmian w składzie Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A.. Wznowienie obrad Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia nastąpiło w dniu 30 czerwca 2015 r. w siedzibie Spółki.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie (NWZ) może zostać zwołane przez Zarząd z własnej inicjatywy, przez Radę Nadzorczą, jeżeli jego zwołanie Rada uzna za wskazane, bądź przez akcjonariuszy reprezentujących co najmniej połowę kapitału zakładowego lub co najmniej połowę ogółu głosów w Spółce.

Ponadto akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej 1/20 kapitału zakładowego mogą żądać zwołania NWZ i umieszczenia określonych spraw w porządku obrad tego Zgromadzenia. Jeżeli w terminie dwóch tygodni od dnia przedstawienia żądania Zarządowi, NWZ nie zostanie zwołane, Sąd Rejestrowy może upoważnić do zwołania NWZ akcjonariuszy występujących z tym żądaniem.

Żądanie zwołania WZ oraz umieszczenia określonych spraw w porządku obrad, zgłaszane przez uprawnione podmioty, powinno być uzasadnione. Akcjonariusz lub akcjonariusze Spółki reprezentujący co najmniej 1/20 kapitału zakładowego mogą przed terminem WZ zgłaszać Spółce projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad WZ lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad.

W 2015 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie nie obradowało.

Na wniosek Akcjonariusza – Skarbu Państwa z dnia 22 grudnia 2015 roku, Zarząd Spółki w dniu 29 grudnia 2015 roku zwołał Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie, które odbyło się 27 stycznia 2016 roku.

Prawo uczestniczenia w WZ mają tylko osoby będące akcjonariuszami Spółki na 16 dni przed datą WZ (dzień rejestracji uczestnictwa w WZ). Uprawnieni z akcji imiennych i świadectw tymczasowych oraz zastawnicy i użytkownicy, którym przysługuje prawo głosu, mają prawo uczestniczenia w WZ, jeżeli są wpisani do księgi akcyjnej w dniu rejestracji uczestnictwa w WZ. Akcjonariusz może uczestniczyć w WZ oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika. Pełnomocnik ma obowiązek ujawnić akcjonariuszowi okoliczności wskazujące na istnienie bądź możliwość wystąpienia konfliktu interesów oraz głosować zgodnie z instrukcjami udzielonymi przez akcjonariusza.

Wszystkie sprawy wnoszone pod obrady WZ są uprzednio przedstawiane RN do rozpatrzenia. W sprawach nieobjętych porządkiem obrad nie można powziąć uchwały, chyba że cały kapitał zakładowy jest reprezentowany na WZ, a nikt z obecnych nie zgłosił sprzeciwu dotyczącego powzięcia uchwały, za wyjątkiem wniosków o zwołanie NWZ oraz wniosków o charakterze porządkowym, które mogą być uchwalone. Uchwały WZ zapadają bezwzględną większością głosów, jeżeli Statut lub KSH nie stanowi inaczej. Uchwały i przebieg WZ są protokołowane przez notariusza. Protokół podpisuje Przewodniczący Zgromadzenia i notariusz.

8.2.2. RADA NADZORCZA GRUPY LOTOS S.A.

Rada Nadzorcza Grupy LOTOS S.A. działa na podstawie Statutu Spółki (tekst jednolity z dnia 23 lutego 2015 roku) oraz Regulaminu Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. (tekst jednolity z dnia 17 grudnia 2009 roku) (hiperłącze: http://inwestor.lotos.pl/226/lad_korporacyjny/dokumenty_spolki) Sposób procedowania i zakres kompetencji Rady Nadzorczej (RN) Spółki szczegółowo określa Regulamin Rady Nadzorczej Grupy LOTOS (tekst jednolity z 17 grudnia 2009 roku).

Rada Nadzorcza może liczyć od 5 do 9 członków powoływanych przez WZ bezwzględną większością głosów w głosowaniu tajnym spośród nieograniczonej liczby kandydatów na wspólny okres trzyletniej kadencji. Liczbę członków RN ustala WZ. Przewodniczący RN powoływany jest przez WZ natomiast Wiceprzewodniczący i Sekretarz wybierani są przez RN z grona pozostałych jej członków. Poszczególni członkowie Rady oraz cała RN mogą zostać odwołani w każdym czasie przed upływem kadencji. Skarb Państwa uprawniony jest do bezpośredniego powoływania i odwoływania jednego członka RN tak długo jak pozostaje akcjonariuszem Spółki.

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Grupy LOTOS S.A. we wszystkich dziedzinach działalności Spółki. Rada realizuje swoje zadania kolegialnie, jednakże może powoływać stałe bądź doraźne komitety do nadzoru nad poszczególnymi obszarami lub zbadania poszczególnych zagadnień. Stałe komitety RN to: Komitet Audytu, Komitet Strategii i Rozwoju oraz Komitet Organizacji i Zarządzania.

ZWZ obradujące w dniu 30 czerwca 2014 roku zgodnie § 11 ust. 1 Statutu Spółki, na mocy uchwały nr 21 ustaliło liczbę członków Rady Nadzorczej IX wspólnej kadencji na siedem osób i stosownie do postanowień art. 385 § 1 i § 2 Kodeksu spółek handlowych oraz § 9 pkt 4 i § 11 ust. 2 Statutu Spółki powołało do składu następujących członków: Wiesława Skwarko (powierając mu funkcję przewodniczącego), Agnieszkę Trzaskalską, Oskara Pawłowskiego, Małgorzatę Hirszel, Magdalenę Bohusz-Boguszewską oraz Michała Rumińskiego. W takim składzie Rada pełniła swoje obowiązki do dnia 30 czerwca 2015 roku.

Zgodnie z przysługującymi Walnemu Zgromadzeniu kompetencjami ZWZ zwołane na 1 czerwca 2015 roku i obradujące po ogłoszonej przerwie i wzwołaniu obrad w dniu 30 czerwca 2015 roku, działając na podstawie art. 385 § 1 Kodeksu spółek handlowych oraz § 9 pkt 4 i § 11 ust. 2 Statutu Spółki na mocy uchwały nr 21 odwołało ze składu Rady Nadzorczej Magdalenę Bohusz-Boguszewską. Jednocześnie na mocy uchwały nr 22 ZWZ powołało do składu Rady Katarzynę Iskra (obecnie Katarzyna Witkowska - zmiana nazwiska w dniu 27 lipca 2015 roku).

Zgodnie z § 11 ust. 2 Statutu Spółki akcjonariusz – Skarb Państwa, reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa, uprawniony jest do bezpośredniego powoływania i odwoływania jednego członka RN tak długo jak pozostaje akcjonariuszem Spółki. Akcjonariusz skorzystał ze swojego uprawnienia powołując w dniu 23 grudnia 2015 roku do składu Rady Nadzorczej - Roberta Pietryszyna.

Mając powyższe na uwadze skład Rady Nadzorczej na dzień 31 grudnia 2015 roku przedstawiał się następująco: Wiesław Skwarko, Agnieszka Trzaskalska, Oskar Pawłowski, Małgorzata Hirszel, Katarzyna Witkowska, Michał Rumiński oraz Robert Pietryszyn.

W dniu 26 stycznia 2016 roku Akcjonariusz Spółki, Skarb Państwa - reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa, korzystając z przysługującego mu uprawnienia określonego w z § 11 ust. 2 Statutu Spółki, odwołał ze składu Rady Nadzorczej Roberta Pietryszyna.

Następnie obradujące w dniu 27 stycznia 2016 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki, zwołane na żądanie Akcjonariusza – Skarbu Państwa, działając na podstawie art. 385 § 1 Kodeksu spółek handlowych oraz § 9 pkt 4 Statutu Spółki, na mocy uchwał od 3 do 12, dokonało zmian w składzie Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. IX kadencji. Jednocześnie, zgodnie z § 6 ust. 5 Regulaminu Walnych Zgromadzeń, na mocy uchwały nr 2, Walne Zgromadzenie odstąpiło od podejmowania uchwały w sprawie ustalenia liczby członków Rady Nadzorczej pozostawiając ją na obecnym poziomie 7 osób.

Zgodnie z powyższym dnia 27 stycznia 2016 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Grupy LOTOS odwołało ze składu organu nadzorczego: Wiesława Skwarko - przewodniczącego, Agnieszkę Trzaskalską - wiceprzewodniczącą, Oskara Pawłowskiego - sekretarza, Małgorzatę Hirszel i Michała Rumińskiego oraz powołało do Rady Nadzorczej Roberta Pietryszyna, powierzając mu funkcję Przewodniczącego, Katarzynę Lewandowską, Dariusza Figurę, Cezarego Krasodomskiego i Marię Sierpińską.

W następstwie decyzji Walnego Zgromadzenia Rada Nadzorcza Grupy LOTOS S.A. IX kadencji od dnia 27 stycznia 2016 roku działa w następującym składzie: Robert Pietryszyn, Dariusz Figura, Cezary Krasodomski, Katarzyna Lewandowska, Maria Sierpińska oraz Katarzyna Witkowska.

Do dnia przekazania niniejszego sprawozdania Akcjonariusz – Skarb Państwa, reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa, nie skorzystał ponownie z przysługującego mu uprawnienia określonego w § 11 ust. 2 Statutu Spółki dotyczącego bezpośredniego powoływania i odwoływania jednego członka Rady Nadzorczej.

W dniu 24 lutego 2016 roku Rada Nadzorcza IX wspólnej kadencji odbyła pierwsze posiedzenie w nowym składzie osobowym, podczas którego powierzyła Pani Katarzynie Lewandowskiej obowiązki wiceprzewodniczącej Rady (uchwała nr 68/IX/2016) oraz Panu Cezaremu Krasodomskiemu funkcję sekretarza Rady (uchwała nr 69/IX/2016). W trakcie ww. posiedzenia Rada ustaliła również składy poszczególnych stałych Komitetów Rady Nadzorczej, które nie funkcjonowały od dnia 27 stycznia 2016 roku, kiedy to Walne Zgromadzenie zadecydowało o zmianach osobowych w Radzie Nadzorczej (Szerzej: Tab. 45).

Tab 49. Skład Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A. IX kadencji

CZŁONKOWIE RADY NADZORCZEJ	FUNKCJA	W RN IX KADENCJI	PRZEBIEG KARIERY I KOMPETENCJE
 Wiesław Skwarko	Przewodniczący	30.06.2014 r. – 27.01.2016 r.	-
 Agnieszka Trzaskalska	Członek Wiceprzewodnicząca	30.06.2014 r. – 28.07.2014 r. 28.07.2014 r. – 27.01.2016 r.	-
 Oskar Pawłowski	Członek Sekretarz	30.06.2014 r. – 28.07.2014 r. 28.07.2014 r. – 27.01.2016 r.	-
 Małgorzata Hirszel	Członek	30.06.2014 r. – 27.01.2016 r.	-
 Magdalena Bohusz Boguszewska	Członek	30.06.2014 r. – 30.06.2015	-

Członek

30.06.2014 r. –
27.01.2016 r. -

Michał Rumiński

Członek

30.06.2015 -

http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyjny/struktura_organizacyjna#person-75

Katarzyna Witkowska

Członek
Przewodniczący

23.12.2015 r.–
26.01.2016 r.
27.01.2016 r. -

http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyjny/struktura_organizacyjna#person-79

Robert Pietryszyn

Członek

27.01.2016 r. -

http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyjny/struktura_organizacyjna#person-80

Dariusz Figura

Członek Sekretarz

27.01.2016 r. –
24.02.2016 r.
24.02.2016 r. -

http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyjny/struktura_organizacyjna#person-78

Cezary Krasodomski

Członek
Wiceprzewodnicząca

27.01.2016 r. –
24.02.2016
24.02.2016

http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyjny/struktura_organizacyjna#person-81

Katarzyna Lewandowska

Członek

27.01.2016 r. -

http://inwestor.lotos.pl/1137/lad_korporacyjny/struktura_organizacyjna#person-82

Maria Sierpińska

Członkowie Rady Nadzorczej delegowani do samodzielnego pełnienia obowiązków

Rada Nadzorcza może delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych funkcji.

Pan Oskar Pawłowski – delegowany, na mocy uchwały RN nr 98/VIII/2013 z dnia 23 maja 2013 roku, do samodzielnego pełnienia czynności nadzorczych nad procesem restrukturyzacji obszaru aktywów norweskich Segmentu Poszukiwawczo-Wydobywczego Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. Rada Nadzorcza IX wspólnej kadencji decyzją z 28 lipca 2014 roku (uchwała nr 6/IX/2014) utrzymała delegację w powyższym zakresie. Delegacja wygasa z dniem 27 stycznia 2016 roku, tj. z chwilą odwołania Pana Oskara Pawłowskiego ze składu Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A.

Pani Magdalena Bohusz-Boguszewska – delegowana, na mocy uchwały RN nr 10/IX/2014 z dnia 22 sierpnia 2014 roku, do samodzielnego pełnienia czynności nadzorczych w zakresie sprawowania szczegółowego i bieżącego nadzoru nad realizacją Projektu „Budowa instalacji opóźnionego koksowania oraz instalacji towarzyszących”, w tym nadzorowania procesu negocjacji i wyboru głównych firm wykonawczych oraz organizacji finansowania. Delegacja wygasa z dniem 30 czerwca 2015 roku, tj. z chwilą odwołania Pani Magdaleny Bohusz-Boguszewskiej ze składu Rady Nadzorczej Grupy LOTOS S.A.

Pani Katarzyna Witkowska – delegowana, na mocy uchwały RN nr 66/IX/2015 z dnia 18 grudnia 2015 roku, do samodzielnego pełnienia czynności nadzorczych w zakresie sprawowania szczegółowego i bieżącego nadzoru nad realizacją Projektu pn. „EFRA – Efektywna Rafinacja”.

8.2.3. ZARZĄD GRUPY LOTOS S.A. ORAZ UPRAWNIENIA POSZCZEGÓLNYCH CZŁONKÓW

Zarząd Grupy LOTOS S.A. działa na podstawie dostępnych na stronie internetowej Spółki w zakładce Ład Korporacyjny dokumentów: [Statut Spółki i Regulamin Zarządu Spółki](#) (przyjęty Uchwałą Zarządu Grupy LOTOS S.A. nr 2/IX/2015 z dnia 6 lipca 2015 roku i zatwierdzony uchwałą RN nr 56/IX/2015 z dnia 31 lipca 2015 roku).

Zarząd reprezentuje Grupę LOTOS S.A. wobec osób trzecich oraz prowadzi wszelkie sprawy korporacyjne Grupy LOTOS S.A. Ponadto poszczególni członkowie Zarządu prowadzą działania zgodnie z podziałem kompetencji wynikającym z funkcji operacyjnych powierzonych im w Spółce. Jednocześnie każdy z członków Zarządu ma prawo reprezentować Spółkę we wszystkich czynnościach sądowych i pozasądowych związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa Spółki z wyłączeniem czynności zastrzeżonych postanowieniami KSH lub Statutem Spółki do kompetencji WZ lub RN oraz spraw przekraczających zwykły zarząd przedsiębiorstwem, które wymagają uprzedniej uchwały Zarządu oraz spraw znajdujących się w kompetencji innego członka Zarządu.

Skład Zarządu Grupy LOTOS S.A. w 2015 roku przedstawiał się następująco:

W okresie od dnia 1 stycznia 2015 roku do końca VIII kadencji, tj. do 28 czerwca 2015 roku Zarząd działał w składzie:

- Paweł Olechnowicz – Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny
- Mariusz Machajewski – Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Ekonomiczno-Finansowych
- Zbigniew Paszkowicz – Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Poszukiwań i Wydobycia
- Marek Sokołowski – Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Produkcji i Rozwoju
- Maciej Szozda – Wiceprezes Zarządu, Dyrektor ds. Handlu

W związku z upływem VIII kadencji Rada Nadzorcza w postępowaniu kwalifikacyjnym dokonała wyboru pięciu członków Zarządu IX wspólnej kadencji, której bieg rozpoczął się 29 czerwca 2015 r., podejmując jednocześnie decyzję o nowym podziale kompetencji pomiędzy Członków Zarządu Spółki.

W związku z powyższym od dnia 29 czerwca 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień sporządzenia niniejszego Sprawozdania skład Zarządu przedstawiał się następująco:

Skład i kompetencje Zarządu Spółki

Paweł Olechnowicz

Prezes Zarządu,

Okres pełnienia funkcji w Zarządzie:

Funkcję Prezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. pełni nieprzerwanie od 12 marca 2002 roku, wchodząc w skład Zarządu IV, V, VI, VII, VIII i IX kadencji.

Kwalifikacje, doświadczenia zawodowe i sukcesy

Zarządza, kieruje oraz ponosi odpowiedzialność za całokształt działalności Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. Jednocześnie od września 2007 roku zasiada w Radzie Dyrektorów spółki LOTOS Exploration and Production Norge AS a od kwietnia 2011 roku w Radzie Dyrektorów spółki LOTOS Geonafta – pełniąc w obu podmiotach funkcję Przewodniczącego. Ukończył Wydział Technologii i Mechanizacji Odlewnictwa Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, Podyplomowe Studia na Politechnice Gdańskiej – Organizacja, Ekonomika i Zarządzanie Przemysłem; MBA INSEAD, Fontainebleau, a także wiele specjalistycznych szkoleń krajowych i zagranicznych z zakresu zarządzania.

W 1977 r. rozpoczął karierę zawodową w Zakładach Mechanicznych „Zamech” w Elblągu (od 1990 r. ABB Zamech Sp. z o. o.). W latach 1990-1996 był Prezesem Zarządu i Dyrektorem Generalnym ABB Zamech Ltd. i jednocześnie w latach 1994 – 1996 pełnił funkcję Wiceprezesa ABB Polska. Kolejne dwa lata pracował w centrali ABB Ltd. w Zurichu na stanowisku Wiceprezesa na Europę Centralną i Wschodnią. W latach 1999-2000 pełnił funkcję Wiceprezesa i Zastępcy Dyrektora Generalnego w ZML Kęty S.A. Od 2001 r. kierował założoną przez siebie firmą konsultingową Paweł Olechnowicz – Consulting. Był jednym z inicjatorów powstania w 2010 roku, w Brukseli stowarzyszenia Central Europe Energy Partners (CEEP) reprezentującego interesy firm sektora energii z Europy Środkowo-Wschodniej. Pełni funkcję Przewodniczącego Rady Dyrektorów CEEP.

Po objęciu funkcji Prezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. zapoczątkował wiele dynamicznych działań mających na celu unowocześnienie struktur organizacyjnych oraz rozwój potencjału produkcyjnego i rynkowego spółki. Doprowadził do konsolidacji biznesowej ze spółką poszukiwawczo-wydobywczą Petrobaltic oraz rafineriami w Czechowicach-Dziedzicach i Jaśle ,wprowadził Grupę LOTOS S.A. na Warszawską Giełdę Papierów Wartościowych (9 czerwca 2005 roku), a uzyskane z oferty środki (ok. 1 mld zł) przeznaczył na realizację Programu 10+, dzięki któremu rafineria GL S.A. w Gdańsku zwiększyła zdolności przerobowe z 6 do 10,5 mln ton rocznie oraz wzbogaciła się o najnowocześniejsze instalacje do produkcji paliw płynnych. Program 10+, realizowany w latach 2007-11 i wart blisko 1,5 mld EUR, był jedną z największych inwestycji przeprowadzonych w ciągu ostatnich 25 lat w Polsce. Prezes Olechnowicz zarządzał realizacją opracowanego przez kierownictwo i załogę spółki programu oszczędnościowego pn. Pakiet Antykryzysowy (2009 rok) oraz programu oszczędnościowo-efektywnościowego pn. Program Optymalnej Ekspansji (2012 rok). Na przełomie 2014/15 pod kierownictwem prezesa Olechnowicza GL S.A. przeprowadziła z powodzeniem wtórną emisję akcji. Spółka pozyskała w ten sposób ok. 1 mld zł, który przeznaczy na inwestycje w ramach programu Efektywność i Rozwój 2013-2015. Chodzi przede wszystkim o budowę instalacji opóźnionego koksowania i instalacji pomocniczych w

ramach programu EFRA oraz zagospodarowanie bałtyckich złóż gazowych B4/B6. W 2014 roku podczas konferencji „Nafta i Chemia” Paweł Olechnowicz, Prezes Zarządu GL S.A., otrzymał tytuł „Człowieka Dekady”.

Mariusz Machajewski

Wiceprezes Zarządu ds. Ekonomiczno - Finansowych

Okres pełnienia funkcji w Zarządzie:

Funkcję Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. pełni nieprzerwanie od dnia 19 czerwca 2006 roku, wchodząc w skład Zarządu VI, VII, VIII oraz IX kadencji.

Kwalifikacje, doświadczenia zawodowe i sukcesy

Jako Wiceprezes Zarządu ds. Ekonomiczno – Finansowych kieruje i nadzoruje działalność obszaru finansowego, Jednocześnie od 2006 roku zasiada w Radzie Nadzorczej LOTOS Paliwa Sp. z o.o. pełniąc w niej funkcję Wiceprzewodniczącego oraz od 2010 roku w Radzie Nadzorczej RCEkoenergia Sp. z o.o. – pełniąc w niej funkcję Przewodniczącego. Od 2013 roku pełni funkcję Członka Rady Nadzorczej Stowarzyszenia Emitentów Giełdowych. Ukończył Wydział Ekonomii Uniwersytetu Gdańskiego oraz wiele specjalistycznych szkoleń krajowych i zagranicznych w zakresie zarządzania i ekonomii.

W latach 1994-1997 pracował w Stoczni Gdynia S.A. Związany z Grupą LOTOS S.A. (wcześniej Rafineria Gdańska S.A.) od roku 1997, gdzie od roku 1999 kierował służbami kontrolingu Spółki.

Od połowy 2002 roku zatrudniony jest na stanowisku Dyrektora ds. Ekonomiczno-Finansowych. Od kwietnia 2005 roku do czerwca 2006 roku był również Prokurentem Spółki. Powołany do składu Zarządu w czerwcu 2006 roku. Brał udział w procesie restrukturyzacji wewnętrznej firmy, czego następstwem było między innymi powołanie do życia w 2005 roku Centrum Finansowo-Księgowego, świadczącego usługi głównie z zakresu księgowości na rzecz Grupy LOTOS S.A. i spółek zależnych. Uczestniczył w przygotowaniu debiutu Spółki na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych, co nastąpiło 9 czerwca 2005 roku. Był liderem procesu przygotowywania koncepcji i organizacji finansowania Programu 10+. Umowa kredytowa zawarta w czerwcu 2008 roku na realizację Programu 10+ była największą w historii firmy i została uznana za transakcję roku w europejskim sektorze naftowym, a kilka prestiżowych pism specjalistycznych określiło ją mianem najlepszego projektu finansowego roku. Był odpowiedzialny za przygotowanie i monitorowanie realizacji programu oszczędnościowego pn. Pakiet Antykrzysowy (2009 rok) oraz programu oszczędnościowo-efektywnościowego pn. Program Optymalnej Ekspansji (2012 rok). W ramach sprawowania kontroli nad procesami restrukturyzacyjnymi – odpowiada za realizację programu rozwoju i rekonstrukcji kapitałowej Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2013-2015 pn. Efektywność i Rozwój 2013-2015 oraz sprawuje kontrolę nad funkcjonowaniem nadzoru właścicielskiego nad spółkami zależnymi. Był odpowiedzialny za realizację procesu podwyższenia kapitału zakładowego Spółki przeprowadzonego w roku 2014 oraz organizację finansowania realizowanego obecnie Projektu EFRA – Efektywna Rafinacja.

Zbigniew Paszkowicz

Wiceprezes Zarządu ds. Poszukiwań i Wydobywania

Funkcję Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. pełni od dnia 28 czerwca 2012 roku – powołany przez Radę Nadzorczą Spółki do składu Zarządu VIII i IX kadencji.

Kwalifikacje, doświadczenia zawodowe i sukcesy

Jako Wiceprezes Zarządu ds. Poszukiwawczo-Wydobywczych kieruje i nadzoruje działalność obszaru poszukiwań, zagospodarowania i wydobywania węglowodorów.

Od października 2012 roku pełni również funkcję Prezesa Zarządu LOTOS Petrobaltic S.A. oraz od stycznia 2013 roku zasiada w Radzie Dyrektorów LOTOS E&P Norge AS – pełniąc w niej funkcję Członka Rady.

W 1989 roku ukończył studia w zakresie mechaniki w Instytucie Okrętowym Politechniki Gdańskiej. Absolwent francuskiego Instytutu Ropy Naftowej w Paryżu, gdzie uzyskał w 1991 roku dyplom inżyniera Wyższych Studiów Ropy Naftowej i Silników Spalinowych (Ecole Nationale Supérieure du Pétrole et des Moteurs).

Z Grupą LOTOS S.A. (wcześniej Rafineria Gdańska S.A.) związany jest zawodowo od 1992 roku - początkowo zatrudniony jako specjalista w Dziale Planowania i Przygotowania Remontów. W latach 2002-2004 pracował na stanowisku kierownika Zakładu Utrzymania Ruchu odpowiadając za reorganizację służb remontowych i utrzymanie ruchu rafinerii w oparciu o nowoczesne metody profilaktyczne.

W 2004 roku objął stanowisko Dyrektora ds. Techniki Grupy LOTOS S.A. i odpowiadał bezpośrednio za przygotowanie i realizację remontu postojowego „Wiosna 2005” podczas którego podniesione zostały moce przerobowe zakładu z poziomu 4,5 do 6 mln ton ropy naftowej rocznie. W 2006 roku objął stanowisko Dyrektora ds. Rozbudowy Rafinerii i został osobą bezpośrednio odpowiedzialną za realizację Programu 10+, największej inwestycji przemysłowej ostatniego dziesięciolecia w Polsce. Po zakończeniu ww. Programu od kwietnia 2011 roku objął stanowisko Zastępcy Dyrektora Generalnego Grupy LOTOS S.A., a w jego zakresie kompetencji znalazło się m.in. monitorowanie realizacji Strategii Spółki, nadzór nad całokształtem spraw związanych z obsługą organów Spółki oraz nad opracowywaniem wytycznych korporacyjnych i standaryzacją zawieranych umów, oraz rozwoju systemów informatycznych i telekomunikacyjnych oraz bezpieczeństwa i ochrony fizycznej.

Stanowił również wsparcie Dyrektora Generalnego w zakresie udzielonych uprawnień. W tym zakresie między innymi od stycznia 2012 – pełnił funkcję Przewodniczącego Rady Nadzorczej LOTOS Petrobaltic. W czerwcu 2012 roku został powołany na funkcję Wiceprezesa Grupy LOTOS S.A., a od października 2012 roku pełni także funkcję Prezesa Zarządu LOTOS Petrobaltic S.A. Główny kierunek jego działań skoncentrowany jest na rozwoju obszaru poszukiwań i wydobywania. Od czerwca 2012 roku był bezpośrednio zaangażowany w opracowanie strategii i pomyślnie zakończenie negocjacji (z operatorem koncesji – kanadyjską firmą Talisman) związanych z usunięciem wadliwej platformy ze złoża Yme oraz odzyskanie zainwestowanych środków finansowych

(marzec 2013). Ponadto monitorował zawarcie transakcji dotyczącej nabycia udziału w złożu Heimdal, stanowiącego centrum przetwarzania i dystrybucji gazu ziemnego z Norweskiego Szelfu Kontynentalnego (listopad 2013). Ponadto nadzoruje prowadzenie intensywnych prac rozpoznawczych mających na celu zdobycie pełnej wiedzy na temat złóż węglowodorów na obszarze Morza Bałtyckiego, aby w pełni wykorzystać potencjał i zasoby, które znajdują się w polskiej strefie ekonomicznej. W ramach realizowanych zadań strategicznych w marcu 2014 roku, ówczynie nowo nabyta platforma „LOTOS Petrobaltic”, została przetransportowana na Morze Bałtyckie. Nadzorował program inwestycyjny związany z zagospodarowaniem złoża B8 obejmującego przede wszystkim przebudowę platformy „Petrobaltic” – z wiertniczej na eksploatacyjną, budowę podwodnej infrastruktury produkcyjnej. W 2015 roku monitorował zawarcie kolejnej transakcji dotyczącej nabycia udziału w złożach produkcyjnych na Norweskim Szelfie Kontynentalnym - Sleipner, stanowiącym również ważne centrum przetwarzania i dystrybucji gazu ziemnego z Norweskiego Szelfu Kontynentalnego.

Marek Sokołowski

Wiceprezes Zarządu ds. Strategii i Rozwoju

Funkcję Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. pełni nieprzerwanie od dnia 19 kwietnia 2002 roku wchodząc w skład Zarządu IV, V, VI, VII, VIII oraz IX kadencji.

Kwalifikacje, doświadczenia zawodowe i sukcesy

Jako Wiceprezes Zarządu ds. Strategii i Rozwoju kieruje i nadzoruje działalność związaną z tworzeniem i realizacją strategii Spółki, strategicznych projektów rozwojowych, bezpieczeństwem Spółki w swym zakresie obejmującym aspekty środowiskowe, produktowe, pracownicze oraz IT.

Od 2002 do 2009 roku był Przewodniczącym Rady Nadzorczej LOTOS Kolej Sp. z o.o. Jednocześnie od maja 2005 roku zasiada w Radzie Nadzorczej LOTOS Terminale S.A. (wcześniej LOTOS Czechowice S.A.) oraz od grudnia 2010 roku w Radzie Nadzorczej LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. – pełniąc w obu podmiotach funkcję Przewodniczącego.

Ukończył Wydział Elektryczny Politechniki Gdańskiej, studia podyplomowe w zakresie realizacji inwestycji w przemyśle oraz wiele specjalistycznych szkoleń krajowych i zagranicznych w zakresie zarządzania.

Z Grupą LOTOS S.A. (wcześniej Rafineria Gdańska S.A.) związany jest zawodowo od 1973 roku. Od 1990 roku jednocześnie sprawował funkcję Członka Zarządu oraz zajmował stanowisko Dyrektora Technicznego i tym samym odpowiadał za utrzymanie ruchu rafinerii oraz realizację inwestycji. Na przełomie lat 1994 i 1995 brał udział w stworzeniu „Programu rozwoju technicznego Rafinerii Gdańskiej S.A. do roku 2000” (PRT), którego celem było zwiększenie zdolności przerobu ropy naftowej z 3 do 4,5 mln ton rocznie oraz budowa instalacji konwersyjnej w tym hydrokrakingu. Następnie od 1996 roku zarządzał realizacją ww. Programu, aż do jego zakończenia pod koniec roku 1999. Do kwietnia 2002 roku zajmował stanowisko Szefa Służb Technicznych, będąc jednocześnie Prokurentem Spółki. W kwietniu 2002 roku został powołany na funkcję Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS S.A. W latach 2004-2011 był odpowiedzialny za realizację rozbudowy rafinerii w ramach Programu 10+ (wcześniej Program Kompleksowego Rozwoju Technicznego), którego oficjalne rozpoczęcie

nastąpiło w sierpniu 2007 roku wmurowaniem aktu erekcyjnego na miejscu rozpoczynającej się budowy instalacji hydroodsiarczania olejów napędowych (HDS).

Po uruchomieniu wszystkich nowych instalacji Programu 10+ istotnie zwiększyła się zdolność przerobu ropy w rafinerii, ale także głębokość jej przetwarzania i elastyczność surowcowa. Realizacja Programu 10+ pozwoliła Grupie LOTOS S.A. wejść do elitarnego klubu najnowocześniejszych rafinerii w Europie. W ostatnich latach Marek Sokołowski był inicjatorem wdrożenia programu zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego rafinerii przez podłączenie zakładu do gazu sieciowego. Kolejną inicjatywą były zmiany organizacyjne w ramach Programu Doskonałości Operacyjnej w efekcie realizacji którego rafineria oceniana jest przez międzynarodowych audytorów (Solomon Inc.) jako jedna z najbardziej efektywnych w Europie. Obecnie Wiceprezes Sokołowski zaangażowany jest m.in. w powstanie i realizację kompleksu EFRA – Efektywna Rafinacja, którego celem jest istotny wzrost marży rafineryjnej poprzez pogłębienie przerobu ropy naftowej. Jest członkiem Rady Polskiej Izby Przemysłu Chemicznego.

Maciej Szozda

Wiceprezes Zarządu ds. Produkcji i Handlu

Funkcję Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS pełni od 1 lipca 2009 roku wchodząc w skład Zarządu VII, VIII oraz IX kadencji.

Kwalifikacje, doświadczenia zawodowe i sukcesy

Jako Wiceprezes Zarządu ds. Produkcji i Handlu, kieruje i nadzoruje działalność obszaru operacyjnego i handlowego.

Jednocześnie od sierpnia 2009 roku zasiada w Radzie Nadzorczej LOTOS Paliwa Sp. z o.o. pełniąc w niej funkcję Przewodniczącego oraz od grudnia 2010 roku w Radzie Nadzorczej LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. – pełniąc w niej funkcję Wiceprzewodniczącego.

Ukończył Wydział Handlu w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Od 1980 roku pracował w PHZ Labimex. W latach 1983-1984 był zatrudniony w KMW Engineering na stanowisku Dyrektora Zarządzającego. Następnie do roku 1986 przebywał w USA jako Kierownik Kontraktu. W roku 1986 rozpoczął pracę w Przedsiębiorstwie Zagranicznym Ipaco na stanowisku Dyrektora, zaś w latach 1987 – 1989 pełnił funkcję Export Managera w Sinexim GmbH w Berlinie Zachodnim. Od 1989 roku prowadził własną działalność gospodarczą, m.in. w Easy Garments UK Ltd. (Easy Jeans) jako Szef Przedstawicielstwa na teren Polski i krajów WNP. W roku 2002 związał swoją karierę z PKN Orlen S.A. obejmując kolejno stanowiska: Dyrektora Biura Planowania i Rozwoju Sieci Detalicznej, Dyrektora Biura Rozwoju Sieci Detalicznej – Europa, Dyrektora Wykonawczego ds. Sprzedaży Detalicznej. Od października 2008 do lutego 2009 roku sprawował funkcję członka Rady Nadzorczej Orlen Deutschland AG. Od 2007 r. do marca 2009 r. pracował w spółce z grupy kapitałowej PKN Orlen S.A., tj. AB VENTUS NAFTA z siedzibą w Wilnie obejmując funkcję Członka Zarządu, a następnie Prezesa Zarządu.

Z Grupą LOTOS S.A. związany jest od 2009 roku. Nadzoruje działania zmierzające do osiągnięcia większego udziału w rynku paliw poprzez rozbudowę sieci stacji, stałą poprawę ich efektywności wprowadzając jednocześnie jednolite standardy ich funkcjonowania. Rozwój sieci to także efekt inwestowania w Miejsca

Obsługi Podróżnych (MOP), powstające od października 2009 roku przy różnych odcinkach autostrad na terenie Polski, których obecnie funkcjonuje już 17. Jednocześnie, oferowane na stacjach, paliwa LOTOS Dynamic w grudniu 2009 roku stały się dostępne we wszystkich większych miastach Polski i zdobyły I miejsce w V edycji programu „Laur Konsumenta 2009” w kategorii „Paliwa Premium”. Wdrożył koncepcję stacji ekonomicznych OPTIMA zakładających sprzedaż paliw podstawowych po atrakcyjnych cenach. W 2011 roku firma pobiła krajowy rekord w liczbie łącznie otwartych stacji w jednym roku włączając do swojej sieci aż 68 nowych placówek. Od 2009 do 2015 roku stan sieci uległ podwojeniu. Stacje LOTOS zostały laureatem prestiżowego Kryształowego Godła European Trusted Brands (2012 rok). Realizuje również założenia utrzymania pozycji lidera na krajowym rynku olejów smarowych oraz stałą poprawę udziału w rynku innych grup produktów, a także kontynuuje rozwój sprzedaży paliwa lotniczego, co zaowocowało powstaniem nowej spółki joint-venture LOTOS Air BP Polska (2013 rok).

Szersze informacje nt. doświadczeń zawodowych Członków Zarządu znajdują się na korporacyjnej stronie internetowej.

Uchwał Zarządu wymagają:

- 1) przyjęcie i zmiana Regulaminu Zarządu,
- 2) przyjęcie i zmiana Regulaminu organizacyjnego przedsiębiorstwa Spółki, w tym struktury organizacyjnej przedsiębiorstwa Spółki,
- 3) przyjęcie prawem wymaganych regulaminów w przedsiębiorstwie Spółki,
- 4) udzielenie prokury – wymagana uchwała podjęta jednogłośnie przez wszystkich członków Zarządu,
- 5) przyjęcie budżetu rocznego Spółki,
- 6) przyjęcie Strategii Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.,
- 7) przyjęcie sprawozdania finansowego Spółki za poprzedni rok obrotowy, sporządzonego zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej wraz ze sprawozdaniem Zarządu z działalności Spółki za poprzedni rok obrotowy – nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia bilansowego,
- 8) przyjęcie skonsolidowanego sprawozdania finansowego za poprzedni rok obrotowy, sporządzonego zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. za poprzedni rok obrotowy – nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia bilansowego,
- 9) zwoływanie zwyczajnych i nadzwyczajnych Walnych Zgromadzeń z własnej inicjatywy, na wniosek akcjonariusza lub akcjonariuszy reprezentujących co najmniej 1/20 kapitału zakładowego oraz w innych przypadkach przewidzianych KSH i w wymaganych terminach,
- 10) ustalanie porządku obrad Walnego Zgromadzenia,
- 11) realizowanie przez Spółkę inwestycji kapitałowych lub inwestycji rzeczowych i zaciąganie wynikających z nich zobowiązań, jeżeli powstaną w związku z nimi wydatki lub obciążenia przekraczające kwotę 100 000 złotych netto,
- 12) wykonywanie przez Spółkę prawa głosu na walnych zgromadzeniach i zgromadzeniach wspólników spółek zależnych w sprawach:
 - a) powołania lub odwołania członków zarządu lub rad nadzorczych,

- b) pokrycia straty,
- c) podwyższenia lub obniżenia kapitału zakładowego,
- d) połączenia z inną spółką i przekształcenia spółki,
- e) zbycia i wydzierżawienia przedsiębiorstwa spółki, ustanowienia na nim użytkownika,
powołanie lub odwołanie członków zarządu lub członków rad nadzorczych dokonywanych w trybie bezpośredniego powołania lub odwołania przez Grupę LOTOS S.A.,
- 13) tworzenie spółek prawa handlowego oraz spółek zagranicznych,
- 14) nabywanie lub zbywanie udziałów oraz praw udziałowych w spółkach,
- 15) nabywanie lub zbywanie akcji, z wyłączeniem nabywania lub zbywania akcji
w publicznym obrocie papierami wartościowymi chyba, że takie nabycie lub zbycie powoduje uzyskanie lub utratę pozycji dominującej,
- 16) nabycie lub zbycie nieruchomości, prawa użytkownika wieczystego lub udziału
w nieruchomości,
- 17) tworzenie lub przystępowanie do spółek osobowych, organizacji lub przedsięwzięć powodujących nieograniczoną odpowiedzialność z majątku własnego Spółki,
- 18) sprawy, które wymagają podjęcia uchwały przez Radę Nadzorczą oraz Walne Zgromadzenie,
- 19) sprawy przekraczające zwykły zarząd przedsiębiorstwem,
- 20) sprawy, których prowadzeniu sprzeciwił się choćby jeden z pozostałych członków Zarządu,
- 21) sprawy, których rozstrzygnięcia w formie uchwały Zarządu zażąda Prezes Zarządu lub co najmniej połowa członków Zarządu, a które należą do kompetencji poszczególnych członków Zarządu.

Zwykłe czynności Spółki, nie zastrzeżone do decyzji Zarządu (podejmowane w formie uchwały), prowadzone są jednoosobowo przez Prezesa i przez poszczególnych Członków Zarządu według wewnętrznego podziału kompetencyjnego określonego w Regulaminie organizacyjnym Grupy LOTOS S.A., zgodnie z którym:

- Prezes Zarządu kieruje i nadzoruje działalność obszaru zarządczego,
- Wiceprezes Zarządu ds. Poszukiwawczo-Wydobywczych kieruje i nadzoruje działalność obszaru poszukiwań, zagospodarowania i wydobycia węglowodorów,
- Wiceprezes Zarządu ds. Ekonomiczno – Finansowych kieruje i nadzoruje działalność obszaru finansowego,
- Wiceprezes Zarządu ds. Produkcji i Handlu, kieruje i nadzoruje działalność obszaru operacyjnego i handlowego,
- Wiceprezes Zarządu ds. Strategii i Rozwoju kieruje i nadzoruje działalność obejmującą tworzenie i realizację strategii Spółki, projektów rozwojowych oraz bezpieczeństwo Spółki.

Ponadto w ramach podziału pracy Prezes Zarządu prowadzi i nadzoruje niżej wymienione sprawy korporacyjne Spółki:

- zwoływanie posiedzeń Zarządu i przewodniczenie obradom,

- prowadzenie akt i protokołów Zarządu,
- wykonywanie obowiązków z zakresu prawa handlowego, spraw rejestru przedsiębiorców,
- obsługi organów Spółki i sporządzania protokołów,
- reprezentacji Zarządu wobec pozostałych organów Spółki, z zastrzeżeniem postanowień przepisów Kodeksu Spółek Handlowych i Statutu Spółki.

Tryb procedowania Zarządu Spółki, tj. zwoływania posiedzeń, podejmowania uchwał i ich archiwizacji oraz kompetencje poszczególnych członków Zarządu szczegółowo określa

[Regulamin Zarządu Grupy LOTOS S.A.](#)

Zasady powoływania i odwoływania osób zarządzających

Zgodnie z postanowieniami Statutu Grupy LOTOS S.A. Zarząd może liczyć od trzech do siedmiu członków. Zarząd powoływany jest przez Radę Nadzorczą, która również określa liczbę Członków Zarządu. Rada Nadzorcza dokonuje wyboru Członków Zarządu po przeprowadzeniu postępowania kwalifikacyjnego, zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Rady Ministrów 18 marca 2003 roku w sprawie przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko członka zarządu w niektórych spółkach handlowych (Dz. U. Nr 55, poz. 476) oraz mając na względzie ustalone przez Ministra Skarbu Państwa „Dobre praktyki w zakresie doboru kandydatów na członków organów spółek o kluczowym znaczeniu dla Skarbu Państwa”.

Kadencja Zarządu jest wspólna i trwa 3 lata. Prezes, Wiceprezesi i pozostali Członkowie Zarządu oraz cały Zarząd mogą być odwołani lub zawieszani z ważnych powodów przez Radę Nadzorczą w każdym czasie przed upływem kadencji. Mandat każdego z Członków Zarządu wygasa najpóźniej z dniem odbycia WZ zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy. Uchwały RN w sprawie powołania oraz odwołania poszczególnych Członków lub całego Zarządu zapadają w obecności co najmniej 2/3 członków Rady. Wygaśnięcie mandatu Członka Zarządu następuje również przez złożenie rezygnacji.

W roku 2015 dobiegła końca VIII wspólna kadencja Zarządu Grupy LOTOS S.A. Obecna – IX wspólna kadencja upływa w 2018 roku.

8.2.4. ZASADY ZMIANY STATUTU GRUPY LOTOS S.A.

Zmiana Statutu Grupy LOTOS S.A. wymaga podjęcia uchwały przez WZ Spółki bezwzględną większością głosów, przy czym zmiana §10 ust. 1 Statutu Spółki wymaga większości 4/5 głosów i reprezentacji co najmniej połowy kapitału zakładowego Spółki na WZ.

Po podjęciu przez WZ uchwały w sprawie zmian w Statucie Spółki, Zarząd Grupy LOTOS S.A. zgłasza ten fakt do sądu rejestrowego. Zmiana dokonana w Statucie obowiązuje z chwilą zarejestrowania jej przez sąd.

Następnie RN ustala tekst jednolity Statutu uwzględniający wprowadzone zmiany, o ile WZ udzieli RN upoważnienia w tym zakresie.

Jednym z elementów prowadzonego w 2014 roku procesu podwyższenia kapitału zakładowego Spółki była zmiana jej Statutu. W związku z powyższym NWZ w dniu 8 września w uchwale nr 2 m.in. upoważniło Zarząd do określenia ostatecznego brzmienia § 4 ust. 1 Statutu dotyczącego wysokości kapitału zakładowego i

wystąpienie ze stosownym wnioskiem do sądu rejestrowego. Wnioskowane podwyższenie kapitału zakładowego Spółki oraz zmiana Statutu zostały zarejestrowane przez sąd w dniu 9 stycznia 2015 roku.

Jednocześnie NWZ upoważniło Radę Nadzorczą Spółki do ustalenia tekstu jednolitego Statutu z uwzględnieniem zmian wynikających z postanowień ww. Uchwały, co nastąpiło w dniu 23 lutego 2015 roku.

8.3. ZBIÓR ZASAD ŁADU KORPORACYJNEGO, KTÓRE GRUPA LOTOS S.A. STOSOWAŁA W 2015 ROKU

Przestrzeganie Dobrych Praktyk w Grupie Kapitałowej LOTOS

Dobre Praktyki to normy utrwalające wysokie standardy obyczajów korporacyjnych, przez co wspomagają organizację w dostosowaniu systemu nadzoru korporacyjnego do rozwiązań przyjętych w Unii Europejskiej.

Grupa LOTOS dba o relacje z inwestorami i dokłada starań by budować je w sposób partnerski i satysfakcjonujący dla obu stron.

Kluczowe cele wdrażania ładu korporacyjnego w Grupie Kapitałowej LOTOS to:

- przejrzystość działania,
- zaufanie w relacjach z Interesariuszami,
- budowanie wartości spółki dla akcjonariuszy.

W latach 2005 - 2007 za obowiązujący przewodnik po zasadach ładu korporacyjnego dla spółek, które pragnęły długotrwale budować solidne relacje z akcjonariuszami uznano zmodyfikowany w toku praktyki, dyskusji i zaleceń Komisji Europejskiej, dokument pt. "Dobre praktyki w spółkach publicznych 2005". Od debiutu giełdowego w czerwcu 2005 roku Grupa LOTOS S.A. przestrzegała większości zaleceń skodyfikowanych w tym dokumencie. Od początku 2008 r. Spółka realizowała „[Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW](#)”, tzw. DPSN, zaś w kolejnych latach – zalecenia DPSN w brzmieniu zmienionym Uchwałą Rady Giełdy z dnia 19 października 2011 roku, a następnie uchwałą z 21 listopada 2012 roku. Począwszy od 1 stycznia 2016 roku Spółka stosuje znowelizowany zbiór Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016.

Zgodnie z wprowadzonymi zasadami informowania, Spółka raportuje wówczas, gdy nastąpi naruszenie któregoś z zasad w sposób incydentalny lub trwały. Raporty są publikowane poprzez giełdową platformę Elektroniczna Baza Informacji (tzw. EBI), analogicznie jak raporty bieżące i umieszczane w dwóch wersjach językowych w internetowym [serwisie relacji inwestorskich](#) Spółki.

Obligatoryjne zasady ładu korporacyjnego stosowane przez Grupę LOTOS w 2015 roku

DPSN Działy II – IV

W zakładce "[Dobre praktyki](#)" na stronie internetowej Spółka umieszcza treści z zakresu ładu korporacyjnego w Grupie LOTOS S.A.: coroczne Oświadczenia Spółki i Grupy Kapitałowej LOTOS o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego, komunikaty publikowane w systemie EBI, udział kobiet i mężczyzn w Zarządzie i Radzie Nadzorczej.

Zarząd Spółki pierwszy raz podał do publicznej wiadomości w 2007 roku oraz powtórzył w kolejnych latach, [Oświadczenie o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego](#) zawierające zbiór niestosowanych przez Spółkę zasad wraz z komentarzem o przyczynach zaistniałych odstępstw.

Raporty dot. stosowania ładu korporacyjnego w latach 2012 – 2015 i nowego zbioru DPSN 2016

W 2012 roku Grupa LOTOS S.A. stosowała większość obligatoryjnych zasad ładu korporacyjnego zawartych w kodeksie DPSN. Zgodnie z zasadą „comply or explain”, która zakłada, że spółki publiczne powinny stosować wszystkie zasady dobrych praktyk, a raportować jedynie przypadki, gdy nastąpi naruszenie którejs z nich w sposób incydentalny lub trwały. Raporty o naruszeniu zasad ładu korporacyjnego są publikowane za pośrednictwem systemu EBI i analogicznie do raportów bieżących na podstawie §29 ust.3 Regulamin Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie.

27 stycznia 2012 roku Spółka poinformowała o jednorazowym naruszeniu zasady nr 5 z działu III DPSN w związku z rezygnacją w tym dniu Pana Rafała Wardzińskiego z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej Grupy LOTOS. ([Raport EBI nr 1/2012 z dnia 27.01.2012](#)).

W 2013 roku Spółka przekazała ([Raport EBI nr 1/2013 z dnia 31 maja 2013](#)) informację o niezastosowaniu zasady DPSN zawartej w rozdziale IV pkt. 10 ust. 1 i 2 dotyczącej zapewnienia akcjonariuszom możliwości udziału w WZ przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. Jednocześnie Spółka nie zapewnia transmisji obrad WZ w czasie rzeczywistym ani nie udostępnia jego zapisu audio lub video na stronie internetowej zgodnie z zasadą zawartą w rozdziale II pkt. 1 ust. 9a.

W uzasadnieniu Spółka poinformowała, że jej Statut nie przewiduje możliwości udziału w WZ przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. Ponadto, Spółka nie przewiduje rejestrowania obrad walnego zgromadzenia w formie audio lub video i umieszczania zapisu przebiegu obrad na swojej stronie internetowej, ponieważ w jej ocenie stosowane do tej pory dokumentowanie przebiegu walnych zgromadzeń zapewnia transparentność działalności Spółki oraz chroni prawa wszystkich akcjonariuszy. Grupa LOTOS S.A. udostępnia treść podejmowanych uchwał w formie raportów bieżących, a także publikacji na stronie internetowej.

Zgodnie z postanowieniami § 8 ust. 8 Statutu Zarząd Spółki jest prawnie umocowany by ewentualnie podjąć decyzję o transmisji obrad WZ w czasie rzeczywistym. Spółka przeanalizuje zastosowanie ww. zasad w przyszłości.

W 2014 i 2015 roku Spółka nie publikowała raportów o naruszeniu obligatoryjnych zasad ładu korporacyjnego.

Począwszy od 1 stycznia 2016 roku Spółka realizuje znowelizowany zbiór [Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016](#).

W dniu 4 stycznia 2016 roku Spółka opublikowała [wykaz Dobrych Praktyk, które stosuje](#), bądź zamierza wdrożyć w 2016 roku w internetowym serwisie reakcji inwestorskich Grupy LOTOS S.A. z wyszczególnieniem i uzasadnieniem trzech wyłączeń:

„Spółka publikuje:

I.Z.1.16. informację na temat planowanej transmisji obrad walnego zgromadzenia - nie później niż w terminie 7 dni przed datą walnego zgromadzenia: **zasada nie jest stosowana**.

Komentarz spółki : Spółka nie transmitowała dotychczas obrad Walnego Zgromadzenia, choć nie wyklucza transmisji w przyszłości.

I.Z.1.20. zapis przebiegu obrad walnego zgromadzenia, w formie audio lub wideo: **zasada nie jest stosowana.**

Komentarz spółki : Spółka nie rejestrowała dotychczas przebiegu obrad Walnego Zgromadzenia w formie audio

lub video. W ocenie Spółki forma dokumentowania obrad Walnego Zgromadzenia pozwalała na zachowanie transparentności i ochrony praw akcjonariuszy. Ponadto, informacje dotyczące podejmowanych uchwał Spółka przekazuje w formie raportów bieżących, a także publikuje na stronie internetowej www.lotos.pl. Spółka nie wyklucza w przyszłości dokumentowania obrad w formie audio lub video.

IV.Z.2. Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu spółki, spółka zapewnia powszechnie dostępną

transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym: **zasada nie jest stosowana.**

Komentarz spółki : W opinii Spółki nie istnieją zagrożenia płynące z niestosowania ww. zasady z uwagi na fakt, że Spółka zapewnia akcjonariuszom możliwość uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu osobiście lub przez pełnomocnika. Ponadto Walne Zgromadzenia odbywają się w siedzibie Spółki w Gdańsku, co ułatwia Akcjonariuszom lub ich pełnomocnikom stawienie się w miejscu obrad. Spółka realizuje nałożone przepisami prawa obowiązki informacyjne i niezwłocznie, nie później niż w terminie 24 godzin od zakończenia Walnego Zgromadzenia, przekazuje w formie raportów bieżących informacje o treści podjętych uchwał, wynikach głosowań oraz informacje o ewentualnych zgłoszonych sprzeciwach i jednocześnie publikuje te informacje na korporacyjnej stronie internetowej. Ponadto Spółka publikuje również pytania i odpowiedzi udzielone Akcjonariuszom podczas Walnego Zgromadzenia. Wydaje się, że powyższe jest wystarczające dla zapewnienia Akcjonariuszom udziału w Walnym Zgromadzeniu.”

Nieobligatoryjne zasady ładu korporacyjnego stosowane przez Spółkę w 2015 roku na podstawie rekomendacji dokumentu „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW”

Grupa Kapitałowa LOTOS rozumie, że ład korporacyjny stanowi element spektrum działań, który podnosi jej wiarygodność, jako podmiotu notowanego na rynku regulowanym GPW, a przez to także konkurencyjność rynkową, dlatego uznaje wdrażanie i realizację dobrych praktyk za swój żywotny interes. Grupa podejmuje działania by przekazywane uczestnikom rynku kapitałowego informacje były jednoznaczne i rzetelne. W 2015 roku i w latach poprzednich Grupa LOTOS S.A. i jej spółki zależne dokładały staranności, by ich polityka informacyjna była efektywna i wspierała cel realizacji [zasad ładu korporacyjnego](#), tj.: przejrzystość działania Grupy LOTOS S.A. jako spółki giełdowej, zaufanie w relacjach z Interesariuszami, konsekwentne budowanie wartości spółki dla akcjonariuszy.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.1

Polityka informacyjna spółki i relacje z uczestnikami rynku kapitałowego

Grupa Kapitałowa LOTOS dba o to, by relacje z inwestorami i interesariuszami budować i rozwijać w sposób partnerski, oparty na dialogu, satysfakcjonujący dla obu stron. Grupa analizuje i stopniowo wdraża nowe narzędzia komunikacji, stale doskonali treść i formę przekazu.

Zespół Relacji Inwestorskich Grupy LOTOS S.A. (kontakt: [zespół IR](#)) dąży do prezentowania inwestorom precyzyjnego, rzetelnego i przejrzystego obrazu działalności Spółki, jej strategii i sytuacji finansowej, z zachowaniem reguł zaangażowania, dostępności i równego traktowania wszystkich inwestorów.

W celu przekazania informacji inwestorom, Spółka wykorzystuje wachlarz narzędzi relacji inwestorskich, m.in. mailing, newsletter, webcast, uczestnictwo w konferencjach dedykowanych akcjonariuszom instytucjonalnym, indywidualnym i przedstawicielom domów maklerskich, telekonferencje, spotkania one-on-one, dni otwarte dla analityków i inwestorów, uczestnictwo w indeksie RESPECT.

W 2015 roku zespół ds. Relacji Inwestorskich wspierał Zarząd Spółki w organizacji spotkań z inwestorami i urzymywaniu regularnych kontaktów z uczestnikami rynku kapitałowego.

Dbając o akcjonariuszy indywidualnych Spółka współpracuje ze Stowarzyszeniem Inwestorów Indywidualnych ('SII').

W 2015 roku Grupa LOTOS wzięła udział w dedykowanej im Konferencji Wall Street 19 organizowanej przez SII w Karpaczu w dniach 29 - 31 maja. We współpracy z SII zrealizowano czat inwestorski z Prezesem Zarządu ds. Ekonomiczno – Finansowych, panem Mariuszem Machajewskim w celu umożliwienia inwestorom indywidualnym rozmowy na temat wyników Grupy za 2014 rok.

Uczestnikom rynku, interesariuszom Spółki dedykowany jest [Internetowy serwis relacji inwestorskich Grupy LOTOS](#) aktualizowany na bieżąco i dwujęzyczny (polski i angielski) - w celu zapewnienia równego dostępu do informacji inwestorom i analitykom spoza Polski. Serwis grupuje informacje i narzędzia w czterech blokach tematycznych:

1. [Spółka](#) - przedstawia Grupę Kapitałową, jej Strategię, Strukturę kapitału akcyjnego i Społeczną odpowiedzialność biznesu.
2. [Raporty i dane](#) - porządkują dane finansowe i pozafinansowe (m.in. wygodny do pobrania plik [databook](#) w formacie excel), a także raporty bieżące i okresowe Grupy Kapitałowej publikowane na GPW
3. [Strefa inwestora](#) – blok zawiera informacje nt. metodologii liczenia i aktualizowane miesięcznie wielkości [modelowej marży rafinerijnej](#) Grupy LOTOS S.A. oraz [dane makroekonomiczne](#) z notowań surowców i produktów naftowych na światowych rynkach, a także informacje nt. polityki i wypłat dywidendy przez Spółkę, przydatne dla inwestorów narzędzia (kalkulator, archiwum notowań akcji LOTOS), gromadzi w jednym miejscu pliki do pobrania w tj. raporty okresowe, prezentacje strategii i programów efektywnościowych, prospekt emisyjny. Inwestor znajdzie tu także listę analityków domów maklerskich wydających raporty analityczne o Spółce wraz z ich aktualnymi rekomendacjami dla papierów wartościowych LOTOS będących w obrocie na GPW. Harmonogram wydarzeń w Spółce (wyniki kwartalne, działalność WZ, dzień otwarty i inne istotne z punktu widzenia akcjonariuszy wydarzenia o potencjalnym wpływie na wycenę walorów LOTOS) jest tu publikowany w zakładce [„Kalendarz inwestora”](#)
4. [Ład korporacyjny](#) – blok porządkuje dane z zakresu realizacji przez Grupę LOTOS S.A. dobrych praktyk spółek notowanych na GPW, zawiera też informacje o składzie i kompetencjach, zasadach działania Zarządu Grupy LOTOS S.A., Rady Nadzorczej i Walnego Zgromadzenia wraz z dokumentami, na podstawie których funkcjonują organy Spółki.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.2 – uchylony

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.3

Spółka dokłada starań by akcjonariusze mogli realizować swe prawo do uczestnictwa w WZ. Statut Spółki prawnie umocowuje Zarząd, do ewentualnego podjęcia decyzji o transmisji obrad WZ w czasie rzeczywistym. Grupa LOTOS analizuje zastosowanie tego rozwiązania w przyszłości.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.4

Rekomendacja nie dotyczy Spółki.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.5

Wynagrodzenia Zarządu oraz RN Grupy LOTOS S.A. podlegają ograniczeniom i zasadom określonym w Ustawie z 3 marca 2000 roku o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. nr 26 z 2000 roku, poz. 306, z późn. zm.) tzw. „ustawie kominowej”.

Wysokość wynagrodzenia wiceprezesów Zarządu została ustalona przez RN 13 listopada 2009 roku w ramach przyznanych jej kompetencji na podstawie Statutu oraz ww. ustawy na poziomie 6-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (tj. GUS). Natomiast NWZ, przychylając się do wniosku RN wyrażonego w uchwale nr 63/VII/2009 z 13 listopada 2009 roku, określiło dnia 17 grudnia 2009 roku zasady wynagradzania prezesa Zarządu Spółki na tym samym poziomie przy jednoczesnym uchyleniu uchwały Walnego Zgromadzenia z 18 sierpnia 2000 roku dotyczącej regulującej zasady wynagradzania Członków Zarządu Spółki.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie w ramach swoich kompetencji ustaliło w 2000 roku zasady wynagradzania Członków RN. Zgodnie z nimi Członkom Rady przysługuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa GUS.

Zgodnie ze znowelizowanymi przepisami ww. „ustawy kominowej”, Członkom RN oraz Zarządu w 2015 roku nadal przysługiwało indywidualne wynagrodzenie miesięczne w wysokości, której podstawę ustalono w oparciu o przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku obowiązujące w IV kwartale 2009 roku.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.6 i 7

Zgodnie ze swoją najlepszą wiedzą, Spółka uważa, że Członkowie RN realizują zalecenia DPSN dotyczące zaangażowania w wykonywanie swych obowiązków oraz kierują się w swym postępowaniu interesem Spółki.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.8

Spółka dba o partnerskie relacje i równe traktowanie akcjonariuszy w zakresie transakcji i umów zawieranych z nimi lub ich podmiotami powiązanymi.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.9

Spółka umożliwi równy dostęp kobietom i mężczyznom do zasiadania w organach nadzorczych i sprawowania funkcji kierowniczych, a tym samym nie prowadzi polityki dyskryminowania bądź faworyzowania żadnej z płci.

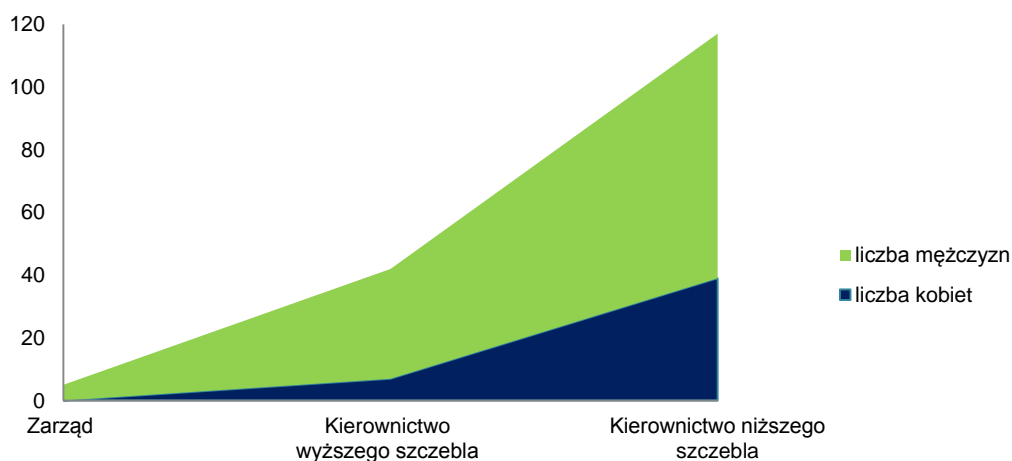
Tab 50. Liczba kobiet i mężczyzn zasiadających w Radzie Nadzorczej

	liczba kobiet	liczba mężczyzn
01.01.2012 - 27.01.2012	1	5
27.01.2012 - 29.02.2012	1	4
29.02.2012 - 31.12.2012	2	4
01.01.2013 - 31.12.2013	2	4
01.01.2014 – 30.06.2014	2	4
30.06.2014 - 31.12.2014	3	3
01.01.2015 – 30.06.2015	3	3
30.06.2015 – 23.12.2015	3	3
23.12.2015 – 31.12.2015	3	4
31.12.2015 – 26.01.2016	3	4
26.01.2016 – 27.01.2016	3	3
27.01.2016 -	3	3

Tab 51. Liczba kobiet i mężczyzn zasiadających w Zarządzie i kierownictwie Grupy LOTOS S.A. – stan na 31 grudnia 2015

	liczba kobiet	liczba mężczyzn
Zarząd	0	5
Kierownictwo wyższego szczebla	7	35
Kierownictwo niższego szczebla	39	78
Razem	46	118

Rys 61. Zatrudnienie na stanowiskach kierowniczych wg płci - stan na 31.12. 2015 roku

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.10

Wspieranie form ekspresji artystycznej i kulturalnej, działalności sportowej, edukacji jako element strategii

Nadrzędnym celem strategicznym Grupy LOTOS S.A. do 2015 roku jest budowa wartości dla akcjonariuszy przez optymalne wykorzystanie dostępnych zasobów intelektualnych i materialnych oraz realizację projektów rozwojowych w kluczowych obszarach działania, tj. w obszarze poszukiwawczo-wydobywczym, rafineryjnym i rynkowym.

Wartości etyczne i strategia społecznej odpowiedzialności

Strategia społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS wiąże kwestie społeczne, środowiskowe, etyczne oraz wynikające z praw człowieka z podstawową działalnością i strategią biznesową Grupy Kapitałowej LOTOS.

W 2008 roku Zarząd Grupy LOTOS S.A. przyjął kompleksową [Strategię społecznej odpowiedzialności](#) Grupy LOTOS S.A. do 2012 roku, która po kompleksowych konsultacjach z interesariuszami i w wyniku przeprowadzonych analiz, ukierunkowanych na ocenę dotychczas realizowanych działań, ich uwarunkowań oraz poznanie zgłaszanych oczekiwań, została zaktualizowana w maju 2012 roku na lata 2012 - 2015 r. Cele strategiczne, jakie Spółka zidentyfikowała to:

W dziedzinie inwestowania w zasoby ludzkie - zapewnienie wysokokwalifikowanych pracowników niezbędnych dla skutecznej realizacji strategii biznesowej oraz udoskonalenie kultury organizacyjnej w oparciu o przyjęte wartości.

W zakresie wzmocnienia sfery zdrowia i bezpieczeństwa - podniesienie świadomości i poziomu zaangażowania kadry kierowniczej i pracowników oraz podwykonawców w poprawę bezpieczeństwa pracy.

W obszarze integracji z otoczeniem lokalnym - zapewnienie przychylności otoczenia oraz wzmocnienie reputacji przedsiębiorstwa społecznie zaangażowanego poprzez podejmowanie działań przyczyniających się do trwałego rozwiązywania problemów społecznych i środowiskowych.

W zakresie zarządzania zasobami naturalnymi w procesie produkcji - ograniczenie ryzyka środowiskowego w działalności oraz dążenie do stałego minimalizowania stopnia oddziaływania działalności na środowisko naturalne.

W sferze etyki i przeciwdziałania nadużyciom - udoskonalenie sposobu zarządzania poprzez dbałość o etykę postępowania i transparentność procesów biznesowych oraz zabezpieczanie organizacji przed ryzykiem nieprawidłowości.

W obszarze partnerskich relacji z otoczeniem rynkowym - zbudowanie trwałych relacji z klientami poprzez koncentrację na zrozumieniu ich potrzeb oraz zapewnieniu im oczekiwanej jakości i bezpieczeństwa produktów.

W dziedzinie bezpieczeństwa w sektorze energii - udział w inicjatywach nakierowanych na podnoszenie poziomu bezpieczeństwa w sektorze energii, w sposób odpowiedzialny wobec społeczeństwa i środowiska.

W dziedzinie komunikowania - zapewnienie pracownikom terminowej i dostosowanej do ich zróżnicowanych potrzeb komunikacji oraz wykształcenie kultury organizacyjnej opartej o wielokierunkową, otwartą komunikację, w tym rozwój systemu konsultacji społecznych w grupie kapitałowej.

W dniu 1 stycznia 2013 roku wprowadzony został [Kodeks etyki Grupy Kapitałowej LOTOS](#), który zastąpił istniejące od połowy minionej dekady dokumenty określające zasady postępowania pracowników i menadżerów grupy kapitałowej. Dokument określa zachowania wewnątrz organizacji, a także relacje z uczestnikami rynku kapitałowego, klientami i partnerami, społecznością lokalną oraz konkurencją. Jest on kluczowym elementem szerszego projektu, ustanowienia kompleksowego Programu etycznego.

Inny istotny element obowiązujących w organizacji norm stanowi przyjęta w 2012 roku [Polityka przeciwdziałania nadużyciom](#). Ustanowienie obu dokumentów zgodne jest z celami Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2012-2015. Interesariusze Grupy Kapitałowej LOTOS mają możliwość zgłosić osobom odpowiedzialnym za przeciwdziałanie naruszeniom postanowień Kodeksu etyki swoje podejrzenia lub wiedzę na temat zdarzeń o tym charakterze. Służą temu utworzone specjalnie w tym celu kanały komunikacji z Rzecznikiem ds. etyki Grupy Kapitałowej LOTOS.

Wspieranie form ekspresji artystycznej, kulturalnej, działalności sportowej i edukacji poprzez [programy wyrównywania szans, programy społeczne i środowiskowe](#). Spółka szczegółowo komunikuje na swej stronie internetowej.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.11

Ład informacyjny

Zespół ds. Komunikacji wspierany przez Zespół Relacji Inwestorskich Grupy LOTOS S.A. realizuje spójną i transparentną politykę komunikacji Grupy Kapitałowej LOTOS poprzez utrzymywanie bieżącego kontaktu z mediami. Sposób działania i odpowiedzialność biura jest szczegółowo opisana w procedurach Grupy LOTOS i poddawana jest okresowej ocenie.

Szerzej na temat ładu informacyjnego, etyki w biznesie, publikacji raportu zintegrowanego oraz uczestnictwa Spółki w RESPECT Indeks w rozdziale 1.5 Społeczna odpowiedzialność biznesu.

DPSN Dział I Rekomendacje, pkt.12

Spółka rozważy w przyszłości umożliwienie akcjonariuszom wykonywania prawa głosu w toku WZ przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej.

Założenia polityki sponsoringowej

Zgodnie z zasadami sponsoringu w Grupie LOTOS i jej Spółkach zależnych współpraca z beneficjentami odbywa się przede wszystkim na obszarze kraju, w powiatach i województwach, gdzie zlokalizowane są siedziby i prowadzona jest działalność Spółek Grupy Kapitałowej LOTOS. Działania sponsoringowe są zgodne z kierunkami Strategii komunikacji marki LOTOS oraz Strategii społecznej odpowiedzialności biznesu Grupy Kapitałowej LOTOS.

W 2015 roku działania w zakresie sponsoringu sportu realizowane przede wszystkim przez Grupę LOTOS S.A. polegały na wspieraniu projektów o charakterze ogólnonarodowym oraz sponsoring sportów motorowych. Kontynuowano współpracę w zakresie sportu zawodowego lub amatorskiego, jak również przy cyklicznych wydarzeniach sportowych, w których marka LOTOS eksponowana jest od kilku lat. Wspierano inicjatywy skierowane do dzieci i młodzieży.

W zakresie sponsoringu kultury Grupa LOTOS angażowała się przede wszystkim w realizację wydarzeń najważniejszych dla regionów oraz o istotnym potencjale promocyjnym i wizerunkowym dla marki LOTOS. Dodatkowe kryterium wyboru projektów kulturalnych, stanowił wymiar społeczny i ranga artystyczna. Kontynuowano kluczowe projekty realizowane w latach poprzednich. Grupa LOTOS realizowała projekty ogólnopolskie, m.in. sponsoring reprezentacji Polski oraz branżowe, m.in. sporty motorowe.

Wydatki Grupy LOTOS S.A. na 2015 rok na działania z zakresu sponsoringu i społecznej odpowiedzialności biznesu wyniosły ok. 52,4 mln PLN i obejmowały:

sponsoring sportu

- projekty o charakterze społeczno-sportowym skierowane do dzieci i młodzieży: „Biało-zielona przyszłość z LOTOSEM”, realizowany wspólnie z Akademią Piłkarską Lechii Gdańsk oraz „Szukamy Następców Mistrza”, realizowany z Polskim Związkiem Narciarskim,
- projekty z obszaru sportów motorowych, w tym wsparcie Roberta Kubicy w startach w WRC oraz Kajetana Kajetanowicza w Rajdowych Mistrzostwach Europy, tj.: pozycja Głównego Sponsora Reprezentacji Polski w Piłce Nożnej, Oficjalny Partner Roberta Kubicy (rajdy), LOTOS Rally Team, Generalny Sponsor Polskiego Narciarstwa, sponsor Lechii Gdańsk, LOTOS Trefl Gdańsk (siatkówka), Trefl Sopot (koszykówka),
- szkolenie dzieci i młodzieży w ramach: Narodowego Programu Rozwoju Skoków Narciarskich, Akademii Piłkarskiej Lechia Gdańsk (piłka nożna),
- sponsoring cyklu RSMP (rajdy samochodowe) i Rajdu Polski (WRC),
- sponsoring Tour de Pologne (kolarstwo),
- sponsoring Turniejów golfowych: PGA Polska oraz LOTOS Polish Open.

sponsoring kultury

Kryterium wyboru projektów kulturalnych, przy których eksponowana jest marka LOTOS to lokalizacja wydarzeń i ich wymiar społeczny, artystyczny, a także wpływ na promocję marki LOTOS oraz regionów, w których wydarzenia są realizowane.

Do kluczowych projektów w obszarze kultury realizowanych w 2015 roku zaliczyć należy m.in.:

- współpracę w charakterze Partnera Strategicznego z Operą Bałtycką oraz z Nadbałtyckim Centrum Kultury w Gdańsku,
- Festiwal Solidarity of Arts,
- LOTOS Jazz Festival – Bielska Zadymka Jazzowa,
- Culture Orchestra,
- Festiwal Polskiego Radia i Telewizji „Dwa Teatry”,
- Siesta Festival

W 2015 roku Działalność prospołeczna koncentrowała się na trzech kluczowych obszarach tj.:

- ochrona środowiska i ekologia ze szczególnym uwzględnieniem ochrony walorów przyrodniczych Morza Bałtyckiego oraz terenów przyrodniczych sąsiadujących z zakładami należącymi do Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.,
- bezpieczeństwo w ruchu drogowym,
- wyrównywanie różnic społecznych oraz wsparcie edukacji ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

W ramach programów proekologicznych prowadzono inicjatywy mające na celu m.in. podwyższenia świadomości istoty ochrony środowiska i działań ekologicznych. W tym zakresie spółka realizowała programy „Chronimy Naturę na Wyspie Sobieszewskiej”, „LOTOS pomaga bałtyckiej przyrodzie”, Program Edukacji Morskiej, kampanię Międzynarodowego Sprzątania Bałtyku oraz edukacyjną komunikację w internecie poprzez platformę Kierunek Bałtyk.

W zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym spółka kontynuuje inicjatywę pt. „LOTOS – Mistrzowie w pasach”, która w 2014 roku miała charakter pilotażowy i koncentrowała się na województwie pomorskim. Program ma na celu edukację i propagowanie prawidłowych postaw w zakresie bezpieczeństwa pasażerów samochodów i prawidłowego zapinania pasów oraz przewożenia dzieci, tym samym zmniejszenie liczby poszkodowanych pasażerów w wypadkach drogowych.

Ponadto w 2015 roku kontynuowano program „Zdolni z LOTOSEM”, którego celem jest rozwój nauki i edukacji zdolnych uczniów w regionach funkcjonowania spółek Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. Kontynuowano również akcje i działania o charakterze społecznym, adresowane do bezpośredniego otoczenia spółki, których celem jest budowanie pozytywnego wizerunku i relacji ze społecznością lokalną (m.in. wsparcie Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, Dzień Dziecka oraz Mikołajki).

Systemy kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych [...], Zarząd Grupy LOTOS S.A. jest odpowiedzialny za system kontroli wewnętrznej i jego skuteczność w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych.

Proces postępowania przy sporządzaniu, zatwierdzaniu i przekazywaniu do publikacji sprawozdań finansowych reguluje wewnętrzna procedura, zgodnie z którą nadzór nad przygotowaniem sprawozdań finansowych pełni Dyrektor Biura Centrum Finansowo-Księgowego wraz z osobą odpowiedzialną za prowadzenie ksiąg rachunkowych Grupy LOTOS, tj. Głównym Księgowym. Za sporządzenie jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego odpowiedzialne jest Biuro Sprawozdawczości funkcjonujące w Grupie LOTOS S.A..

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) na podstawie sprawozdania finansowego Grupy LOTOS S.A. oraz sprawozdań finansowych jednostek kontrolowanych przez Grupę LOTOS S.A.

Grupa LOTOS S.A., LOTOS Petrobaltic S.A., norweska spółka LOTOS Exploration and Production Norge AS, LOTOS Asphalt Sp. z o.o., LOTOS Oil S.A., LOTOS Paliwa Sp. z o.o., LOTOS Kolej Sp. z o.o., LOTOS Serwis Sp. z o.o., litewska spółka AB LOTOS Geonafsta i jej jednostki zależne, "APHRODITE Offshore Services" N.V., "MILIANA" Shipholding Company Ltd. i jej jednostki zależne, oraz SPV Baltic Sp. z o.o. i B8 Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością BALTIC S.K.A., prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z polityką (zasadami) rachunkowości określoną przez MSSF. Pozostałe spółki Grupy prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z polityką (zasadami) rachunkowości określonymi przez Ustawę z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości oraz politykami, standardami rachunkowości zależnymi od siedziby zagranicznej spółki. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty nie ujęte w księgach rachunkowych jednostek Grupy stosujących inne standardy rachunkowości niż MSSF, wprowadzone w celu doprowadzenia danych finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF.

W celu zapewnienia jednolitych zasad rachunkowości funkcjonująca w Spółce polityka rachunkowości została przekazana do stosowania przez spółki z Grupy Kapitałowej LOTOS przy sporządzaniu pakietów konsolidacyjnych.

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU GRUPY LOTOS S.A.

Niniejsze Sprawozdanie zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 2 marca 2016 roku.

Prezes Zarządu,

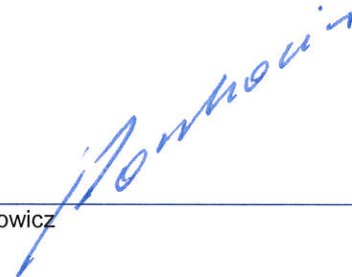
Paweł Olechnowicz

Wiceprezes Zarządu ds. Ekonomiczno - Finansowych

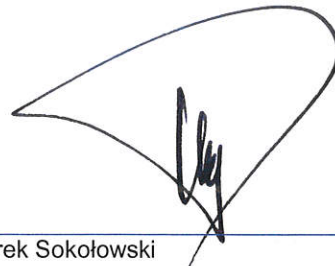
Mariusz Machajewski

Wiceprezes Zarządu ds. Poszukiwań i Wydobywania

Zbigniew Paszkowicz

Wiceprezes Zarządu ds. Strategii i Rozwoju

Marek Sokołowski

Wiceprezes Zarządu ds. Produkcji i Handlu

Maciej Szozda